

ELVERUM
KOMMUNE

[Gå til innhold](#)

Handlings- og økonomiplan 2023 – 2026

Innholdsfortegnelse

- Kommunestyrets budsjettvedtak
- Innledning
 - Kommunedirektørens innledning
 - Generelle forutsetninger og bakgrunnsdokumenter
 - Økonomiske måltall og handlingsregler
- Handlingsplan – økonomiplan 2023 – 2026
 - Handlingsplan 2023 - 2026
 - Økonomiplan 2023 – 2026 med årsbudsjett 2023
- Virksomhetsplan 2023
 - Innledning
 - Styring – ledelse – kontroll
 - Delegering
 - Lederkontrakter og ledelsesfora
 - Egenkontroll
 - Ekstern kontroll
 - Årshjul
 - Styringsplattformen
 - Planverket
 - Målhierarki og planhierarki
 - Organisering av virksomheten
 - Personaloversikt
 - Overordnede styringsmål - indikatorer
 - Virksomhetsplan per tjenestoområde
 - Politisk styring - folkevalgte
 - Administrasjon
 - Barnehage
 - Skole
 - Barnevern
 - Helse – forebygging og behandling
 - Pleie og omsorg
 - Sosial - tjenestebistand
 - Sosial - økonomisk bistand
 - Kultur og religiøse formål
 - Teknisk forvaltning
 - Teknisk drift
 - Næringsutvikling
 - Felles/finans/vann og avløp
- Beredskap
- Betalingsregulativet 2023
 - Leie av Elverumshallen, Ydalir idrettshall og spesialrom
 - Leie av skolelokaler
 - Leie av lokaler Folkvang
 - Leie Ungdommens hus
 - Leie rom Rådhuset
 - Leie Helsehuset
 - Leie Kulturhuset
 - Leie Rådhusplassen og Musikkpaviljongen
 - Billettpriser Elverum kino
 - Elverum Bibliotek
 - Elverum Svømmehall
 - Diverse tjenester

- Alkoholloven - salgs- og skjenkebevillinger
- Salg av tobakksvarer og tobakkssurrogater
- Skolefritidsordning
- Elverum Kulturskole
- Opphold i Barnehage
- Elverum Læringscenter - norskopplæring
- Utenlandsvaksinering
- Helse- og omsorgstjenester
- Landbruk - gebyr for behandling av saker
- Kart og oppmåling - gebyr for behandling av saker
- Plansaker - gebyr for behandling
- Byggesak - gebyr for behandling av bygge- og delingssaker
- Vann- og avløpsgebyrer
- Vei, park og anlegg
- Innfordring - gebyr for behandling
- Midt-Hedmark brann- og redningsvesen IKS
- Sør-Østerdal Interkommunale Renovasjonsselskap IKS (SØIR)
- Elverum Kirkelige Fellesråd
- Vedlegg
 - Selvkostkalkyler
 - Kommunale tilskudd til ulike organisasjoner
 - Saksfremlegg og vedtak i KS-sak 142/21

Kommunestyrets budsjettvedtak

Innledning

Handlings- og økonomiplan 2023 – 2026 beskriver hovedtrekk og rammer for den planlagte virksomheten for Elverum kommune for de kommende fire årene.

Handlingsplanen beskriver plangrunnlaget og vesentlige aktiviteter i kommunen og lokalsamfunnet som følge av kommunestyrets prioriteringer.

Økonomiplanen viser de økonomiske rammene for den samme fireårsperioden fordelt på investeringer og drift med detaljert budsjett for det første året i perioden, 2023.

Kommunedirektørens innledning

Handlings- og økonomiplan for 2023 – 2026 med virksomhetsplan og årsbudsjett for 2023, er et resultat av et omfattende arbeid i kommunens organisasjon. Utgangspunkt for arbeidet er rullering av gjeldende Handlings- og økonomiplan 2022 – 2025, gjeldende planer, samt de utfordringer som er framkommet i driftsåret 2022, og som er videreført inn i 2023.

Når det gjelder kommuneøkonomi og budsjettarbeid, er den viktigste faktoren antall innbyggere og aldersfordelingen av disse i Elverum. Aldersfordelingen sier automatisk noe om hvilke tjenester det er påregnelig at kommunen må gi. Statistisk Sentralbyrå (SSB) kommer 2. hvert år med en befolkningsframskriving. Framskrivning av 2022 sier noe om forventet utvikling i antall innbyggere på kommunenivå frem til 2050. Til lengre ut i tid, til mer usikker blir framskrivningen. Det er forventet en årlig vekst på cirka 0,01 prosent i kommende planperiode.

Sist framskriving ble publisert 5. juli 2022. Denne sier at Elverum kommune, i mediumalternativet, vil vokse fra 21 435 innbyggere i 2022 til 22 359 i 2050. Dette tilsvarer en økning på 924 innbyggere i perioden og en årlig vekst på 33 innbyggere.

Det som er viktig for kommunen når man skal planlegge tjenestetilbudet på kort og lang sikt, er endringene som skjer i aldersfordelingen. Vekst eller nedgang i de forskjellige aldersgrupper vil si noe om hvor kommunen vil ha en større eller mindre påregnelig etterspørsel etter tjenester.

Aldersgruppen 0 – 17 år vil fram til 2030 ha en nedgang på 282 innbyggere, og fra 2030 vil man ha en liten vekst frem til 2050, men man vil likevel være 216 færre innbyggere i denne aldersgruppen enn det man var 1. januar 2022.

Når det gjelder aldersgruppe 80 år og over vil det være en betydelig vekst. Frem til 2030 vil det være en vekst på 555 innbyggere i denne gruppen. Fra 2030 til 2050 sier framskrivningen at veksten vil være på 1 448 innbyggere i denne aldersgruppen.

Dette viser at kommunen på både kort og lang sikt vil ha en påregnelig større etterspørsel etter tjenester innen eldreomsorgen enn barnehage og skole. Statlige styringssignaler sier at kommunene må kjenne til endring i sin egen befolknings sammensetning, og begynne å planlegge og dimensjonere sitt tjenestetilbud i tråd med endringene.

For Elverum kommune betyr det at vi må endre tjenestetilbudet til barn og unge, for å få frigjort midler til å kunne ivareta en større etterspørsel etter tjenester fra den eldre del av befolkningen. Dette blir synliggjort allerede i neste års budsjett der et av tiltakene er å legge ned én barnehage.

Antall innbyggere er derfor den viktigste indikator når det gjelder overføring av midler fra staten til kommunen. Det forventes at kommunen har oversikt over utviklingen i antall innbyggere i de forskjellige aldersklasser på kort og lang sikt, og planlegger et forutsigbart og forsvarlig tjenestetilbud ut fra dette.

Elverum kommune har en særdeles stram økonomi. Vi har ikke klart å opparbeide oss en tilstrekkelig økonomisk buffer eller reserve i neste års budsjett eller i økonomiplanperioden. Elverum kommune har høy gjeld, dette begrenser kommunens økonomiske handlingsrom. Elverum kommune betaler mer i renter og

avdrag enn tilsvarende kommuner det er naturlig å sammenligne seg med. Dette betyr at organisasjonen har mindre til drift og må prioritere hardt for å kunne ivareta innbyggernes rettmessige krav til tjenester.

Kommunestyrevedtak i forbindelse med årets budsjett påla kommunedirektøren å legge frem et budsjett med 1 prosent netto driftsresultat for budsjett 2023 og 2 prosent for budsjett 2024. Dette tilsvarer i kroner cirka 19 og 38 millioner kroner i netto driftsresultat. Dette har ikke kommunedirektøren klart å innfri i rullering av handlings- og økonomiplan med virksomhetsplan og årsbudsjett for 2023.

Elverum kommune hadde i 2021 netto lånegjeld tilsvarende 107 prosent av driftsinntektene, dette er 22 prosentpoeng høyere enn gjennomsnittskommunen i Norge. Dette tilsvarer cirka 480 millioner kroner mer i gjeld enn gjennomsnittskommunen. I renter og avdrag tilsvarer dette at Elverum kommune betaler cirka 30,5 millioner kroner mer av det årlige driftsbudsjettet enn om gjeldsgrad hadde vært som gjennomsnittskommunen i Norge. Den budsjetterte rente for budsjett 2023 er høyere enn hva som har vært situasjonen senere år. Rentesituasjonen gjør det vanskelig å komme med gode salderingstiltak som er realistiske, og som i sum vil kunne medvirke til 1 prosent netto driftsresultat i budsjettet for 2023. Renteøkningen fra budsjett 2022 til budsjett 2023 tilsvarer 55,6 millioner kroner.

Staten har lagt til grunn en lønns- og prisvekst, deflator, fra 2022 til 2023 på 3,7 prosent, der forventet lønnsvekst er 4,2 prosent og prisvekst på andre innsatsfaktorer er 3,1 prosent. Kommunen, private bedrifter og husholdninger opplever en høyere prisvekst på de fleste varer og tjenester.

Elverum kommune brukte i 2020 11,4 millioner kroner på elektrisk strøm. Regnskap 2021 viste cirka 24 millioner kroner, opprinnelig beløp i budsjett 2022 var 19,1 million kroner. Regnskap 2022 antar vi vil vise en strømkostnad på cirka 55 millioner kroner. Det er for 2023 budsjettert med cirka 62 millioner kroner til strøm, før tiltak.

Budsjettforutsetninger som kommunestyret eller kommunedirektøren ikke kan påvirke innarbeides som grunnlagsendringer i budsjettet. Summen av alle grunnlagsendringer er netto cirka 131 millioner kroner, utenom økte renter. Eksempel på grunnlagsendringer er lønnsvekst fra 2022 til 2023 som utgjør 41 millioner kroner, økte strømpriser cirka 40 millioner kroner, driftstilskudd til private barnehager 5,3 millioner kroner, lisenser, drift og vedlikehold av IKT-systemer på 3,3 millioner kroner, skoleskyss 1,3 millioner kroner, økt overføring til Midt-Hedmark Brann og redningsvesen IKS på 1,1 million kroner – for å nevne noen endringer.

For å skape budsjettbalanse, gitt alle kostnadsøkninger, må kommunedirektøren legge fram salderingstiltak som i sum utgjør 75,5 millioner kroner. Det har vært vanskelig å finne realistiske tiltak som i sum dekker dette behovet for saldering gjennom å endre strukturen og tjenestetilbud. Det er to tiltak som bidrar mest i 2023. Det legges opp til at kommunen får inngått en fastprisavtale på strøm tilsvarende 70 øre per kWh, uttak av konsesjonskraft tilsvarende 2,2 GWh og generelle strømsparetiltak som samlet utgjør 44,9 millioner kroner i reduserte årlige kostnader. Videre foreslår kommunedirektøren å foreta et ekstraordinært utbytte på 20 millioner kroner fra Elverum Energi AS i 2023, i tillegg til å øke ordinært utbytte fra 8,6 til 13 millioner kroner i hele planperioden. Samlet utbytte fra Elverum Energi AS i 2023 vil da utgjøre 33 millioner kroner. Nedleggelse av Vestad barnehage vil i planperioden gi et salderingsbidrag på 30,8 millioner kroner. I tillegg foreslås det å innføre avgiftsparkering i sentrum som i planperioden vil gi 13,8 millioner kroner i økte inntekter.

Kommunedirektøren har ikke valgt å øke eiendomsskatten eller redusere tilskudd til lag og foreninger. Dette først og fremst for å ikke legge en større belastning på husholdningene.

Økonomisk oversikt viser et budsjettmessig mer-/mindreforbruk i balanse, og dermed i henhold til myndighetskrav om å ha budsjettbalanse. Netto driftsresultat er derimot ikke tilfredsstillende.

I 2023 vil Elverum kommune budsjettere med et netto driftsresultat på 0,1 prosent. Det vil bedre seg litt i planperioden. Skal kommunen oppnå et årlig netto driftsresultat på 2 prosent over tid, som utgjør cirka 38 millioner kroner, kreves det ytterligere omstilling av driften enten i form av reduserte driftsutgifter eller økte inntekter. Det vil være urealistisk å budsjettere med ønsket netto driftsresultat i planperioden. Dette betyr at Elverum kommune sitt budsjett for 2023 ikke har noen reserver. Dette innebærer en stram økonomistyring, og det anbefales ikke å legge inn nye driftstiltak. År 2023 må bli et omstillingsår der det igjen utredes tiltak for å bedre kommuneøkonomien på kort og lang sikt.

Selv om budsjett for 2023 er svært stramt, mener kommunedirektøren at budsjettet gir rom for at innbyggerne skal oppleve et godt tjenestetilbud fra Elverum kommune. Kommuneorganisasjonen gjennomfører hvert år, i henhold til kommunens årshjul for styring, omfattende arbeidsprosesser for å sikre god mål- og rammestyring.

Kommunens tjenester, lov-, forskrifts- og plangrunnlaget for tjenesteproduksjonen, målene for tjenesteproduksjonen, organisering av virksomheten samt planlagt årlig utviklingsarbeid framgår av den framlagte virksomhetsplanen for 2023. Kvaliteten på kommunens tjenester har jevnt over forbedret seg jevnt og trutt gjennom de senere årene, til tross for svært stramme økonomiske rammer.

Dette dokumenteres blant annet gjennom det årlige Kommunebarometeret, som viser at Elverum kommune for tiden er vurdert å være blant de 20 prosent beste kommunene i landet på den samlede tjenesteproduksjonen.

Generelle forutsetninger og bakgrunnsdokumenter

Planprosessen

En av kommunedirektørens viktigste oppdrag er å utarbeide forslaget til Handlings- og økonomiplan for kommende fireårsperiode. Denne planen gjelder for perioden 2023 - 2026, med virksomhetsplan og årsbudsjett for det første året i perioden, 2023. Planprosessen gjennomføres i henhold til kommunens årshjul for styring. I tråd med årshjulet involveres særlig kommunestyrekomitéene (inkludert møter med lag, foreninger og andre i regi av komitéene), tillitsvalgte, verneombud og administrasjonen med bidrag fra hvert tjenestoområde. Dette kulminerer i kommunestyrets strategikonferanse i juni.

Forutsetninger og føringer for den samlede prosessen som leder til Handlings- og økonomiplanen tas særlig fra følgende kilder:

- Kommuneplanen – samfunnsdel og arealdel.
- Kommunedelplaner, sektor-/temaplaner – de strategiske planene.
- Handlings- og økonomiplan 2022-2025.
- Årsmelding, årsberetning og regnskap 2021.
- Tertialrapport for kommunens drift per 1. og 2. tertial 2022.
- Kommuneproposisjonen og regjeringens forslag til statsbudsjett for 2023.
- Kommunestyrevedtak gjennom 2022 som gir føringer for kommende år.

Elverum - noen langsiktige utviklingsperspektiver

Siden 1996 har Elverum vært bykommune. Elverum er regionsenter i Sør-Østerdal, og har vært i stabil vekst i hele etterkrigsperioden. Denne posisjonen har gitt både unike muligheter og utfordringer. Kommunen har vokst samtidig som den i stor grad er tilført nye oppgaver.

Flere innbyggere, med økte forventninger, skal tilbys gode tjenester innenfor et stadig større tjenestespekter. Kommunen som organisasjon har måttet være omstillingsdyktig for å håndtere forandringer i rammevilkår og forventninger fra befolkningen. Den stabile befolkningsveksten har med virkning fra 2016 avtatt og prognosene for fremtiden viser en lavere vekst, likevel ser Elverum kommune ut til å ha befolkningsvekst, for tiden i størrelsen 0,5 prosent per år.

Kombinert med endringer i befolkningssammensetningen – gradvis flere eldre og et redusert antall i barnehage og skole – fører dette til behov for kontinuerlig tilpasning og omstilling i kommunens drift. I tillegg er det en tiltakende utfordring for alle kommuner å rekruttere tilstrekkelig kapasitet og kompetanse til tjenesteproduksjonen, dette gjelder også Elverum kommune.

Elverums beliggenhet som kommunikasjonsknutepunkt mellom Østerdalen, Solør, Hedmarken og Trysil og Sverige, har vært en sentral driver for kommunens utvikling. Gunstige naturgitte vilkår for gradvis utbygging, tilstedeværelse fra forsvar, sykehus og utdanning og primærnæringene jord- og skogbruk, har gitt grobunn for handel og service, industriell produksjon og øvrige næringer.

Elverum har gradvis blitt knyttet bedre til omverdenen gjennom investeringer i infrastruktur i nasjonal

målestokk. I særlig grad Gardermoen som landets hovedflyplass, og i 2020 gjennom en ferdig utbygging av riksveg 3/25 inn mot og forbi Elverum mot Hamar. For de kommende år knytter det seg forventning til jernbaneutbygginger, både for gods- og varetransport.

Videre er den pågående beslutningsprosess for sykehusstruktur i Innlandet, og de konklusjoner som så langt er gjort høsten 2022 i regi av Helse Sør-Øst utfordrende for Elverums utvikling. Høsten 2022 har kommunen om lag 21 500 innbyggere og vel 10 000 arbeidsplasser, hvorav mer enn 40 prosent i offentlig sektor. Kommunen opplever en kontinuerlig pågående regionforstørring og er en del av en større bo- og arbeidsmarkedsregion – vestover med kommunene rundt Mjøsa, nordover mot Åmot, sørover mot Solør og østover mot Trysil.

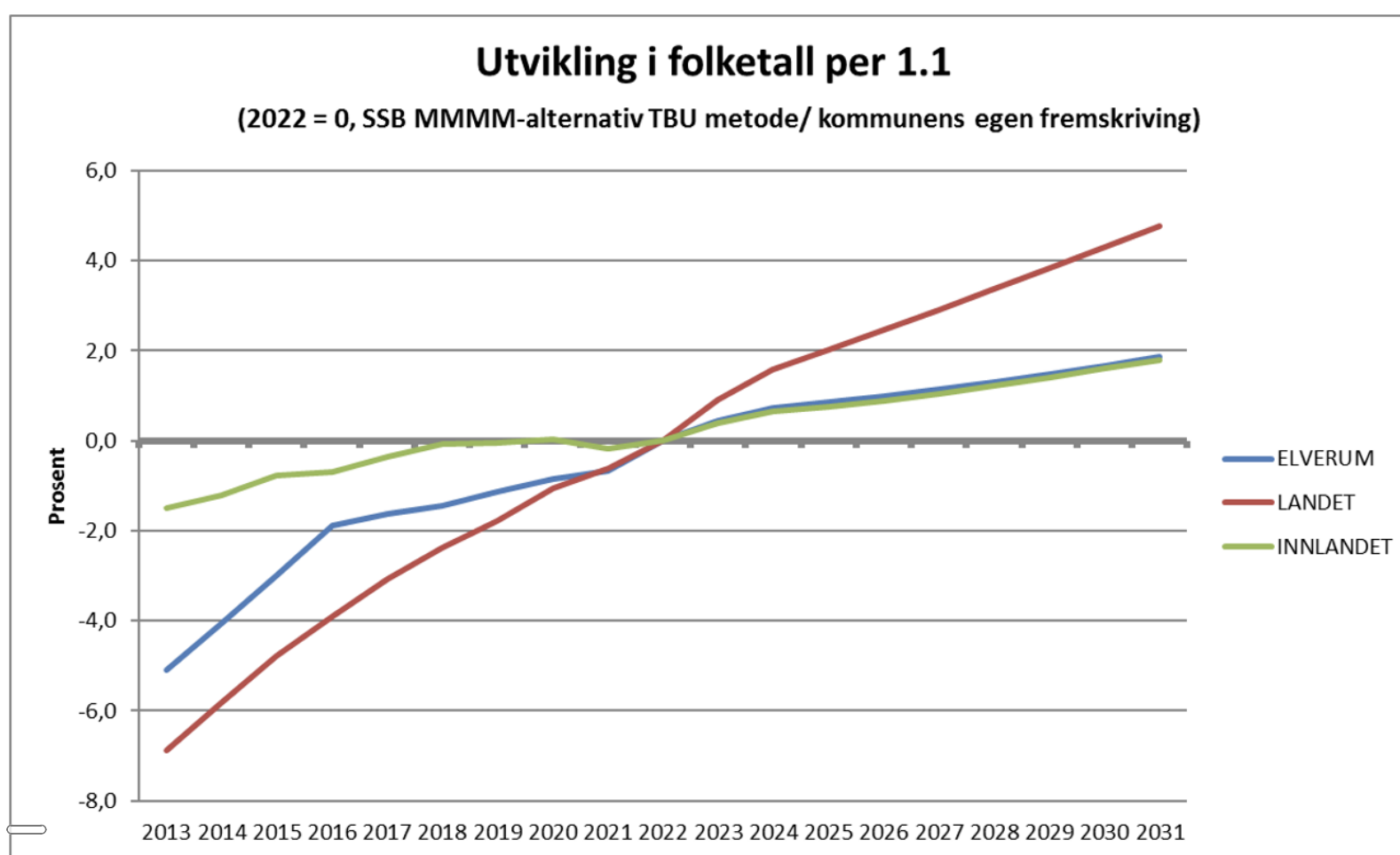
Elverum har forutsetninger for å være en kommune i Norge som har gode framtidsutsikter ut fra sin beliggenhet, både by- og landkvaliteter, tilknytningen til omverden, sin relative størrelse og et relativt variert bolig- og arbeidsmarked.

Demografi - begrenset handlingsrom

Utvikling i antall innbyggere og alderssammensetningen (demografi) har stor betydning for kommunens utgiftsbehov og inntekter. I perioden 2000 – 2016 var den årlige veksten i innbyggertall på cirka 1 prosent, men fra 2017 og frem til i dag har veksten vært på cirka 0,25 prosent. Det å ha korrekte prognoser på utviklingen på kort og lang sikt er helt avgjørende for å ha kontroll på kommunens økonomi.

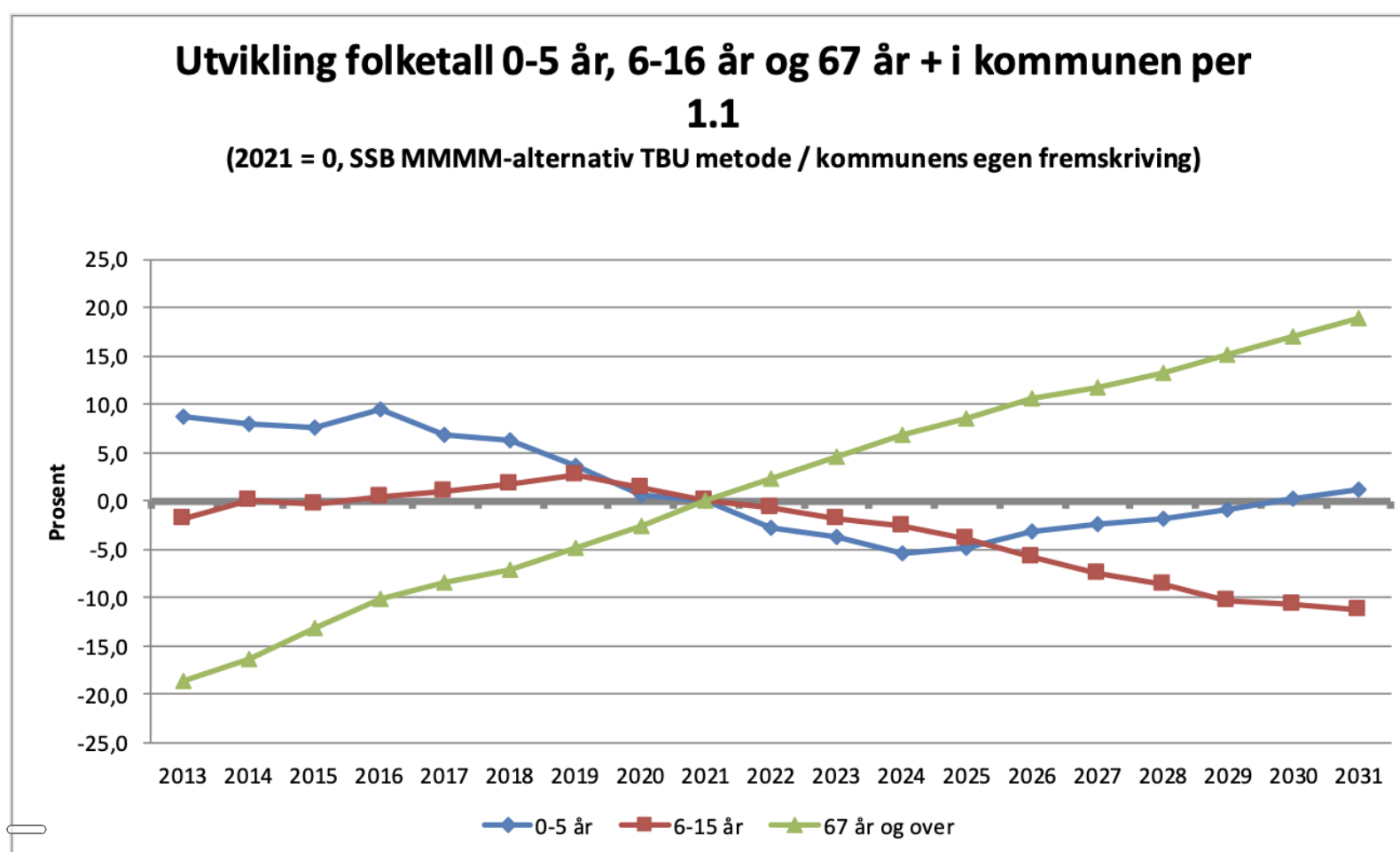
Statistisk Sentralbyrå (SSB) sine prognoser for årene som kommer viser at det ikke kan forventes en vekst utover det som har vært de siste årene. Veksten vil komme som et resultat av netto innflytting og ikke fødselsoverskudd. Det innebærer at alderssammensetning i befolkningen vil endre seg, noe som igjen vil påvirke kommunens inntekter og utgiftsbehov.

Tabellen nedenfor viser utviklingen i prosent frem til 2021, og en prognose frem til 2031. Elverum har en lavere vekst enn landet, men bedre enn gjennomsnittet av alle kommuner i Innlandet.

Figuren over viser utvikling i folketall fra 2013 til 2031.

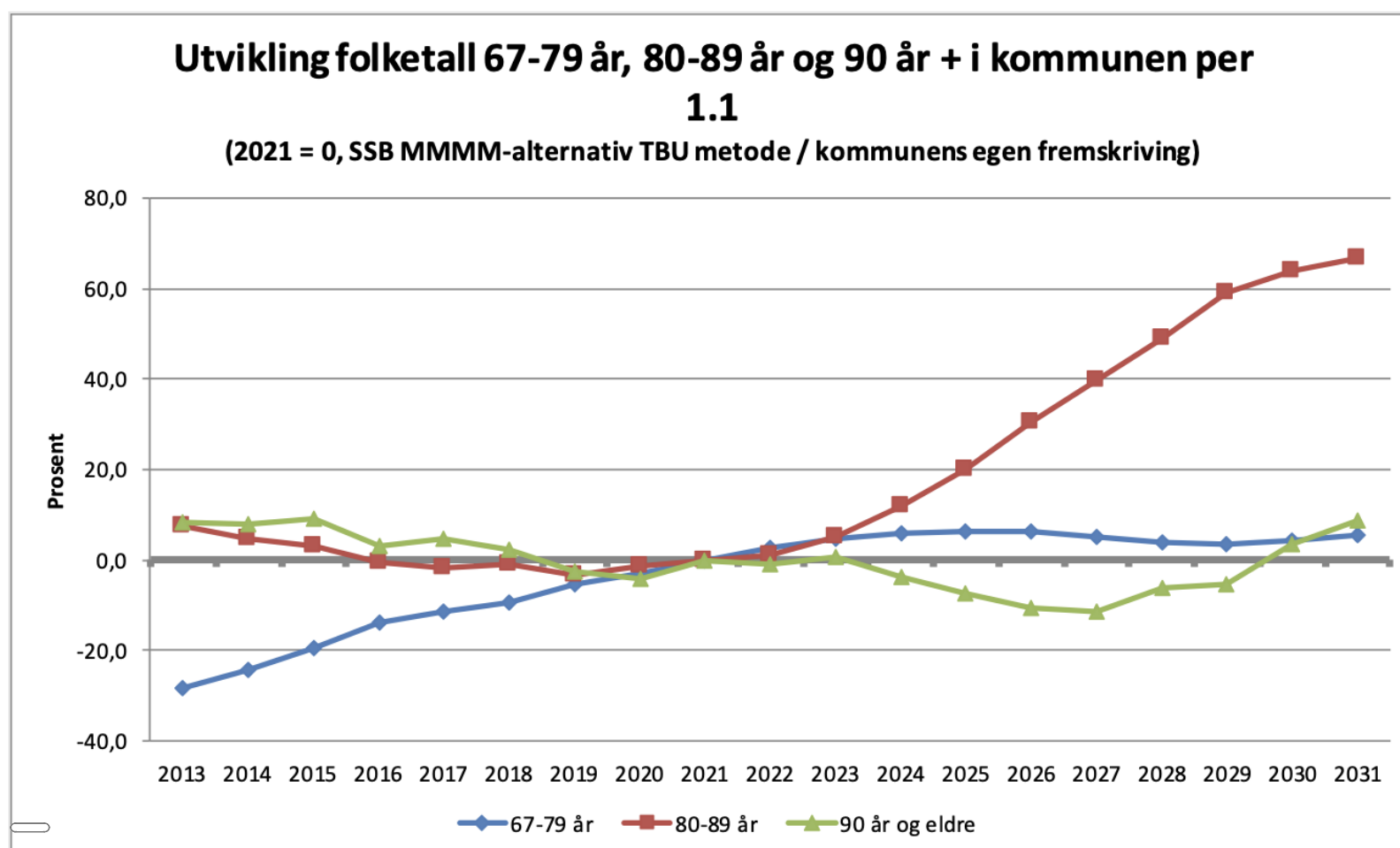
Figuren nedenfor viser prosentvis endring i folketall i perioden 2013 – 2031. Antall eldre vil øke, mens antall unge vil gå ned.

Figur: Utvikling i aldersgruppene 0-5, 6-15 og 67 år + i perioden 2013 - 2031 (KS sin demografimodell).

Nedgangen i aldersgruppen 0 - 16 år tilsier et redusert utgiftsbehov innen tjenestoområder for barn og unge. Økningen i aldersgruppen 67 år og eldre tilsier et økt utgiftsbehov innen tjenestoområder for pleie og omsorg.

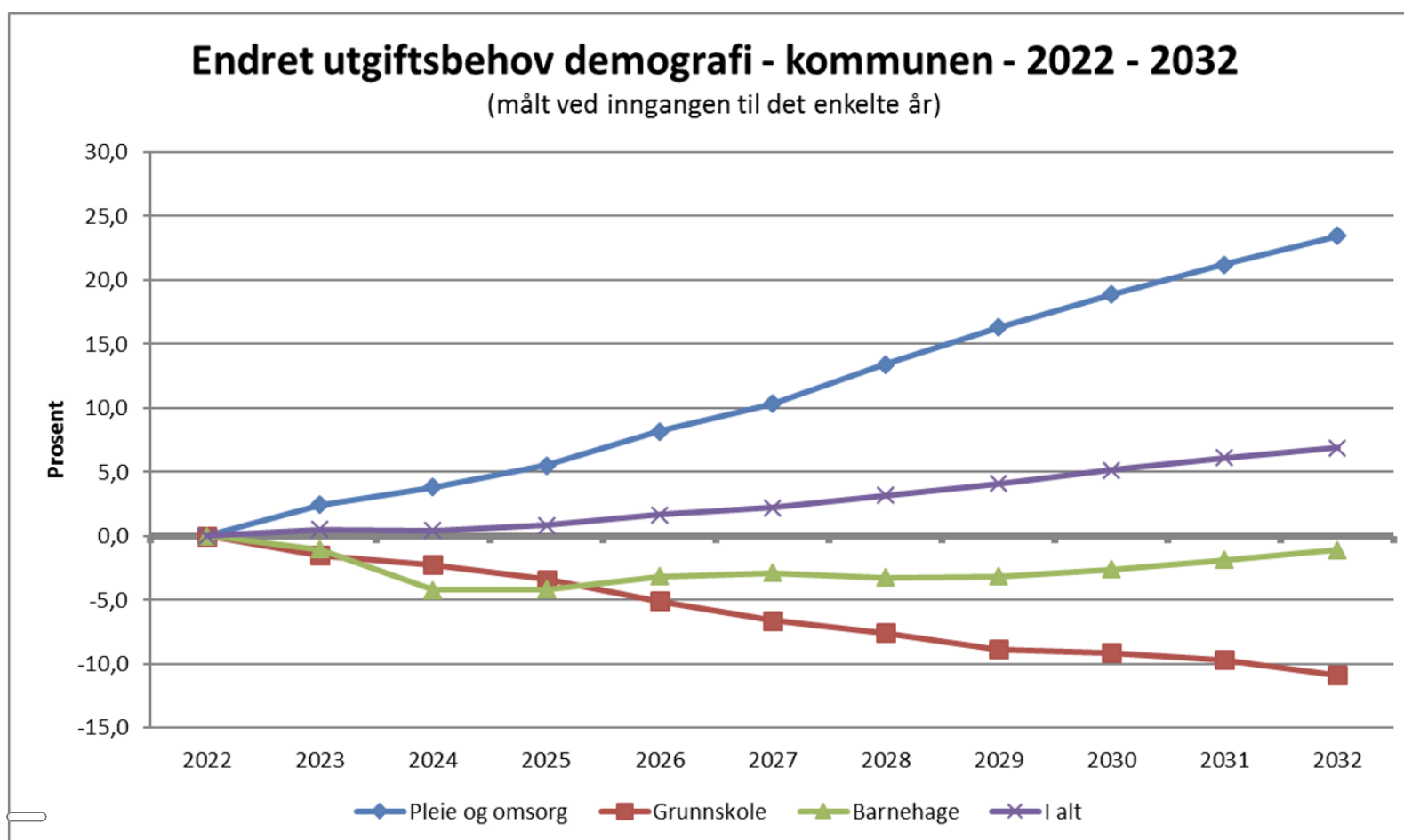
Figuren nedenfor viser at veksten ligger i hovedsak i aldersgruppen 80 - 89 år.

Figur: Utvikling i folketall 67 år + perioden 2013 - 2031 (KS sin demografimodell).

Endringene i befolknings sammensetning vil medføre endringer i kommunens utgiftsbehov og inntekter. Uten økte inntekter må utgiftsbehovet innen pleie og omsorg finansieres med redusert utgiftsbehov innen grunnskole og barnehage.

Figuren nedenfor viser prosentvise endringer i kommunens utgiftsbehov innen pleie og omsorg, grunnskole og barnehage i perioden 2022 - 2032.

Figur: Endret utgiftsbehov i perioden 2022 - 2032 (KS sin demografimodell).

Samlet vekst i planperioden 2023-2026 er liten, men det vil være grunnlag for endringer i sammensetningen av kommunens tjenester dersom det økte utgiftsbehovet innen pleie og omsorg ikke kan finansieres med økte inntekter.

I tabellen nedenfor er prognosen for innbyggertall (demografi) lagt til grunn ved beregning av utgiftsbehov og inntekter i form av skatt og rammetilskudd fra Staten i økonomiplanperioden. Tabellen viser en nedgang på cirka 120 innbyggere i aldersgruppa 0 til 15 år, mens det er en økning i antall innbyggere på cirka 200 i aldersgruppa 67 til 89 år.

Innbyggertall/demografi per 1.7	2022	2023	2024	2025	2026
Innbyggere 0-1 år	386	384	395	398	396
Innbyggere 2-5 år	851	842	843	822	808
Innbyggere 6-15 år	2 440	2 419	2 411	2 384	2 361
Innbyggere 16-22 år	1 863	1 898	1 902	1 906	1 897
Innbyggere 23-66 år	11 785	11 887	11 879	11 908	11 927
Innbyggere 67-79 år	2 903	2 992	3 001	3 031	3 040
Innbyggere 80-89 år	837	855	867	917	982
Innbyggere 90 år og over	208	207	214	212	200

Innbyggertall/demografi per 1.7.	2022	2023	2024	2025	2026
Innbyggere i alt 1.7. før budsjettåret	21 273	21 484	21 511	21 577	21 610
Folketall per 1.1. i budsjettåret	21 435	21 574	21 593	21 620	21 654

Tabell: Utviklingen i innbyggere og demografi, tallene viser hva som lagt til grunn ved beregning av kommunens inntekter i 2022 og resten av planperioden.

Framskrivning av innbyggertall i perioden 2023 - 2026 er gjort med bakgrunn i befolkningsframskriving fra Statistisk Sentralbyrå (SSB). SSB beregner framtidens befolkning basert på fire kategorier av forutsetninger; fruktbarhet, dødelighet, flytting og nettoinnvandring. De forskjellige kategoriene baserer seg igjen på tre alternativer, det vil si høy, middel og lav. Det er MMM-prognosen (middel på alle kategorier) som samsvarer mest med utviklingen de siste årene for Elverum kommune, og som er benyttet i tabellen over.

Kommunenes sentralforbund har en modell for beregning av forventede endringer i kommunens utgiftsbehov som følge av endringer i demografi. Modellen bruker samme metodikk som ligger til grunn for landsanslaget for demografikostnader fra Teknisk beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi (TBU), men da brutt ned på den enkelte kommune.

Kommunens innbyggere påvirker kommunens utgifter på forskjellige områder gjennom livet.

Tabellen nedenfor viser hva som er lagt til grunn i KS sin demografimodell for beregning av forventet utgiftsbehov.

Aldersgruppe	Grunnskole	Pleie og omsorg	Sosialhjelp	Barnevern	Helse	Barnehager	Sum
0-1 år		6 013		14 202	5 561	64 011	89 788
2-5 år		6 068		14 250	5 612	229 351	255 281
6-15 år	157 255	5 317		13 592	4 917		181 081
16-18 år		12 328	2 705	4 938	5 213		25 183
19-20 år		12 328	4 621	4 938	5 213		27 100
21-22 år		12 328	4 621	4 938	5 213		27 100
23-29 år		11 915	4 423		2 540		18 878
30-34 år		11 915	9 305		2 540		23 760
35-49 år		11 915	9 305		2 540		23 760
50-66 år		11 915	7 388		2 540		21 843
67-79 år		55 330			8 387		63 716
80-89 år		203 378			9 867		213 245
90 år og over		415 651			9 952		425 603

Tabell: Forventet utgiftsbehov i kroner per innbygger på de forskjellige tjenesteområdene (kilde KS).

Demografimodellen er primært laget for å vise forventede utviklingstrekk for brutto utgiftsbehov framover. Ved bruk av modellen må man være varsom med å legge for stor vekt på utviklingen i det enkelte år. Framskrivninger for enkeltår vil være usikre. Avvik mellom befolkningsframskrivingene og faktisk befolkningsutvikling kan gi store endringer.

Endring utgiftsbehov per 1.1	Pleie- og omsorg	Grunnskole	Barnehage	Sosial	Kommunehelse	Barnevern	Sum
2023	14 962	-5 661	-2 304	256	810	-571	7 492
2024	8 340	-2 831	-6 945	401	570	-637	-1 102
2025	10 266	-4 403	101	128	406	-533	5 964

2026	15 990	-6 447	2 229	-103	585	-508	11 746
2027	13 229	-5 818	549	333	298	-497	8 094
2028	18 602	-3 774	-789	50	492	-404	14 176
2029	17 726	-4 875	256	-30	609	-399	13 286
2030	15 390	-1 101	1 173	-123	576	-115	15 801
2031	14 399	-2 044	1 568	-43	545	-167	14 257
2032	13 623	-4 560	1 797	-290	761	-252	11 080
Sum	142 525	-41 515	-2 363	579	5 651	-4 082	100 795

Tabell: Forventet utviklingen i utgiftsbehov (1.000 kroner) per år i perioden 2023 - 2032 (kilde KS).

Selv om det er usikkerhet for de enkelte årene viser modellen at det på sikt vil være behov for betydelige omdisponeringer i kommunens budsjettammer til de forskjellige tjenesteområdene. Den samlede forventede utgiftsveksten innen pleie- og omsorg vil delvis bli finansiert ved økte statlige overføringer, men mye må også finansieres med omdisponering av dagens rammer som går til barnehager og grunnskoler.

Utviklingen i demografi og et bevisst forhold til en forventet utvikling er viktig i kortsiktig og langsiktig planlegging av drift og investeringer. **Gjeldssituasjonen** for Elverum kommune er slik at gjelden er høy. Dette begrenser kommunens økonomiske handlingsrom. Kommunen har vært gjennom en periode med svært mange og til dels store investeringer, de fleste som følge av kommunens egne prioriteringer, men også noe som følge av myndighetskrav.

I kommunal sektor er det noe som heter **generasjonsprinsippet**. Dette prinsippet går ut på at den generasjonen som nyter godt av en investering er den som skal betale for den. Med dette prinsippet er det riktig med lånefinansiering av investeringer, men det er svært viktig at beslutningstakere tar hensyn til fremtidige generasjoners behov- og betalingsevne.

Fremtidig behov kan være vanskelig å fastsette. For eksempel vil overdimensjonerte investeringer ut fra det som er strengt tatt nødvendig bidra til å svekke kommunens handlingsrom i fremtiden.

Fremtidig betalingsevnen må sees i to perspektiver: For innbyggerne (brukerne) er det deres forutsetning til å betale nødvendige avgifter og/eller husleie. For kommunens betalingsevne handler det om økonomiske rammer som følge av befolkningsutvikling og demografi.

Økonomiske måltall og handlingsregler

Måltall

Elverum kommune skal forvalte økonomien slik at den økonomiske handleevnen blir ivaretatt over tid. I dette ligger det å utarbeide samordnede og realistiske planer for egen virksomhet, økonomi og for utvikling av samfunnet i Elverum. Elverum kommune skal forvalte finansielle midler og gjeld på en måte som ikke innebærer vesentlig risiko, og som sikrer at betalingsforpliktelser kan innfris ved forfall.

Økonomireglementet beskriver kommunens overordnede økonomibestemmelser og fullmakter.

For å sikre kommunen økonomisk handleevne over tid må prioriteringer og aktivitet i budsjetter og økonomiplan tilpasses følgende økonomiske mål:

Økonomiske mål	Mål
Netto driftsresultat i % av brutto driftsinntekter.	Min. 2,0 %
Udisponert disposisjonsfond % av brutto driftsinntektene.	Min. 4,0 %
Netto lånegjeld [1] i % av brutto driftsinntekter.	Maks 100 %
Egenfinansiering av investeringsporteføljen ekskl. VARF [2] Renteeksponert gjeld i % av brutto driftsinntekter.	Min. 20 %

Tabell: Økonomiske måltall i kommunens økonomireglement.

[\[1\]](#) Netto lånegjeld er langsiktig gjeld ekskl. pensjonsforpliktelser og lån til videre utlån. [\[2\]](#) VARF står for vann, avløp, renovasjon og feiing.

Handlingsregler

Kommunens langsiktige planlegging skal ha mål om en bærekraftig økonomisk utvikling som ivaretar nåtidens behov uten å stå i veien for at fremtidige generasjoner klarer å ivareta sine (generasjonsprinsippet). For å nå de økonomiske målene bør følgende handlingsregler følges:

1. **Netto driftsresultat**

Kommunen skal over tid budsjettere med netto driftsresultat på 2,0 prosent av brutto driftsinntekter. Det kan budsjetteres med et lavere netto driftsresultat når udisponerte disposisjonsfond er mer enn 4,0 prosent av brutto driftsinntekter i regnskapsåret før budsjettet vedtas for kommende år (budsjett år minus to år).

2. **Avsetninger til fremtidige investeringer**

Det skal over driftsbudsjettet avsettes et beløp som egenkapital i årets/fremtidige investeringer. Beløpet skal minimum tilsvare forventet utbytte/overføring til kommunen fra eierskap i selskaper.

3. **Disposisjonsfond**

Kommunen skal til enhver tid ha et udisponert disposisjonsfond på minst 4,0 prosent av brutto driftsinntekter som buffer ved et eventuelt driftsunderskudd.

4. **Lånegjeld**

Kommunen skal ikke ha netto lånegjeld som overstiger 100 prosent av brutto driftsinntekter (alternativt: gjennomsnittet for norske kommuner) og samtidig ivareta generasjonsprinsippet.

5. **Investeringer innenfor dagens handlingsrom**

Drifts- og finansutgifter som følge av investeringer skal håndteres innenfor de økonomiske rammer som er tilgjengelig når vedtak om investering gjøres. Ingen investeringer skal finansieres med bakgrunn i forventede inntekter som følge av en forventet innbyggervækst eller lignende.

6. **Langsiktig perspektiv**

Kommunens økonomiplan for de fire neste årene skal ses i lys av det investerings- og driftsbehov kommunen vil ha i et perspektiv på minimum 8 år.

7. **Ansvar og myndighet**

Kommunen skal ha ledere med selvstendig ansvar for og myndighet til å disponere tildelte driftsrammer.

8. **Utlån**

Det skal ikke foretas utlån av kommunale midler utover formidlingslån (startlån fra Husbanken). Maskiner, biler, instrumenter, hjelpemidler og liknende skal ikke lånes ut dersom utlånet ikke er en del av kommunens tjenester.

9. **Garantier**

Når kommunen gir garanti for noen andres økonomiske forpliktelser skal det i kommunens balanse avsettes midler tilsvarende den summen garantien innebærer. Dette for å sikre dekning dersom behovet for garanti utløses.

10. **Budsjettrenten og rentefond**

Kommunen skal budsjettere med en rente på 3,0 prosent. Avvik mellom budsjetterte renter og faktiske renter avsettes/brukes av kommunens rentefond.

Kommunens økonomiske situasjon har vært krevende de siste årene og det har ikke vært mulig å budsjettere med de økonomiske målene på kort sikt, det vil si i kommende planperiode (1-4 år). Nøktern bruk av ressurser, god økonomistyring og flere innbyggere ser nå ut til å gi kommunen et noe bedre handlingsrom. Det er fortsatt krevende, og det er fortsatt en del igjen for å nå målet om en bærekraftig økonomisk utvikling. Høy gjeldsgrad tilsier at behov for økt egenfinansiering av investeringer i årene som kommer.

Tabellen nedenfor viser utviklingen i de økonomiske målene de siste regnskapsår og i kommende fire år når alle drifts- og investeringstiltak er innarbeidet.

Økonomiske mål	Måltall	Regnskap	Budsjett	Økonomiplanperiode			
		2021	2022	2023	2024	2025	2026
Netto driftsresultat i % av brutto driftsinntekter	2,0 %	3,11 %	0,19 %	0,09 %	-0,09%	0,04 %	0,48 %
Udisponert disposisjonsfond i % av brutto driftsinntekter	4,0 %	3,33 %	2,63 %	2,12 %	1,89 %	1,79 %	2,13 %
Netto lånegjeld i % av brutto driftsinntekter.	Maks 100 %	113 %	116 %	113 %	111 %	111 %	111 %
Egenfinansiering av investeringsporteføljen ekskl. VARF.	20 %	34,7 %	6,0 %	6,8 %	7,6 %	13,4 %	25,0 %

Tabell: Økonomiske resultater og mål perioden 2021 - 2026.

Utviklingen i de økonomiske målene er ikke tilfredsstillende. Målet om 2,0 prosent i netto driftsresultat i forhold til brutto driftsinntekter er ikke tilfredsstillt i planperioden. Udisponerte disposisjonsfond er for lavt, og er ikke en tilfredsstillende reserve i forhold til fremtidige investeringer og uforutsette hendelser.

Netto lånegjeld i forhold til brutto driftsinntekter er svært høy, men i en svakt positiv utvikling. Egenfinansieringen av investeringer er ikke tilfredsstillende, men med redusert investeringsnivå i perioden 2023 - 2026 er det en positiv utvikling i egenfinansiering.

Handlingsplan – økonomiplan 2023 – 2026

Handlingsplan 2023 - 2026

Bakgrunn

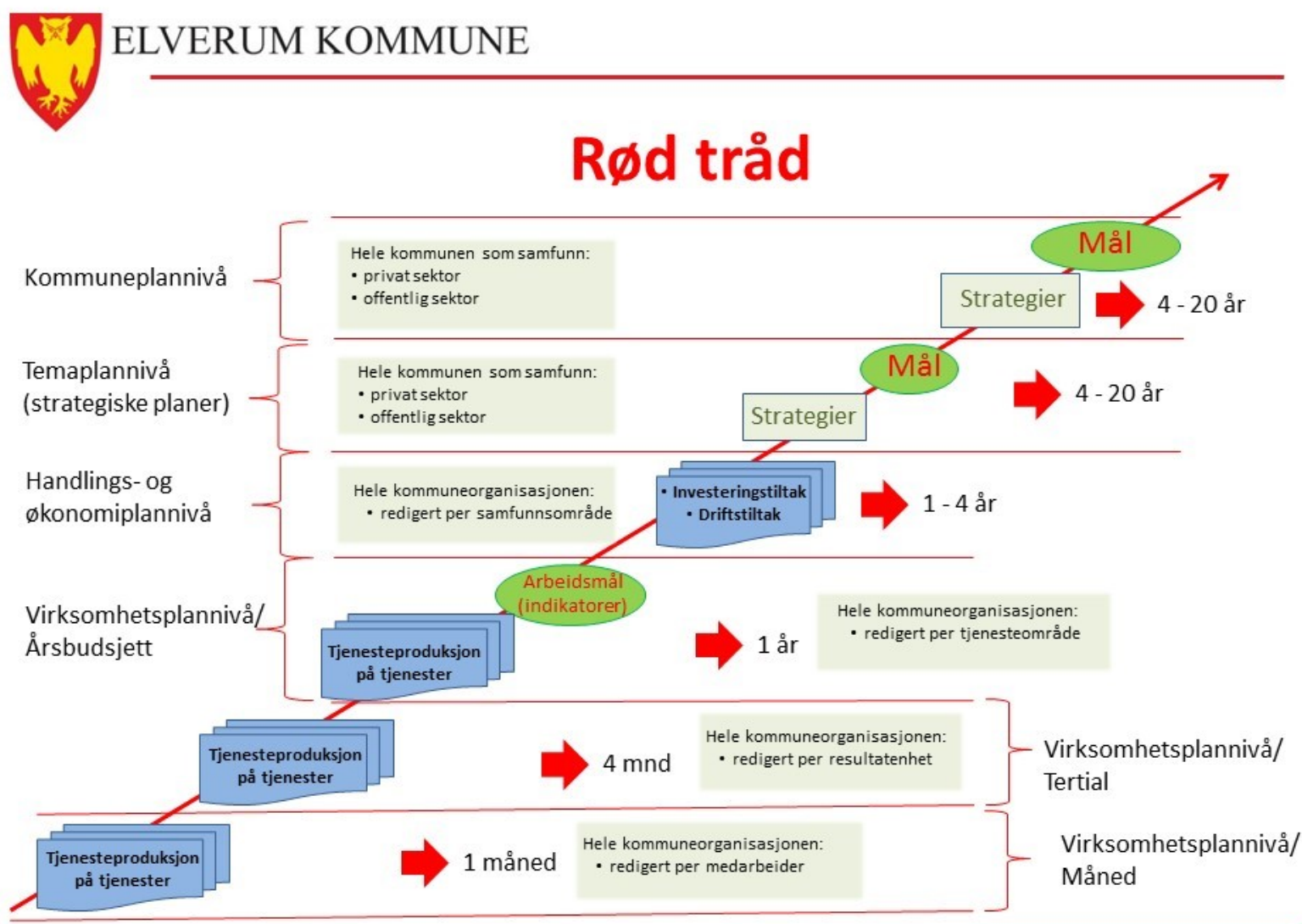
Handlingsplanen er det elementet i kommunens planhierarki som beskriver hovedtrekkene i kommunens virksomhet for de kommende fire år. Handlingsplanen baseres på:

1. Mål og strategier som står i kommuneplanen, kommunedelplaner og tema-/sektorplanene (de strategiske planene).
2. Føringer for tjenesteproduksjonen, myndighetsforvaltningen og samfunnsutviklingen som finnes i form av enkeltvedtak i kommunens styrende organer, i lover og forskrifter, og som ikke er omtalt i planverket.

Dette innebærer at kommunen skal arbeide planmessig og gjøre om politisk prioriterte og vedtatte, langsiktige mål og strategier til handling. Samtidig må kommunen være beredt på å håndtere muligheter og utfordringer underveis, og som planverket ikke har forutsatt. Handlingsplanen er fordelt på seks samfunnsområder basert på [planstrategien for Elverum kommune](#):

- Klima og energi
- By- og bygdeutvikling
- Samferdsel og infrastruktur
- Verdiskaping og næringsutvikling
- Natur, kulturmiljø og landskap
- Helse, livskvalitet og oppvekstmiljø

Kommunens planhierarki skaper en «rød tråd» fra kommuneplan via kommunedelplaner/tema-/sektorplaner til Handlings- og økonomiplan med Virksomhetsplan og årsbudsjett for 2023.

Figur: Illustrasjon av det samlede mål- og planhierarki i Elverum kommune.

Klima og energi

Klima- og energiplanen - temaer og tiltak

Elverum kommune har strategisk plan: **Klima og energi i Elverum - 2020 - 2024 - Utslipps-reduksjoner - Karbonbinding - klimatilpasning**, godkjent i kommunestyret 27. mai 2020. Den beskriver ambisjonene i klima- og energiarbeidet i kommunen og ligger til grunn for arbeidet på dette samfunnsområdet i planperioden.

Fra 2009 har klima- og energiarbeidet i Elverum kommune i hovedsak dreid seg om å gjøre kommunens egne bygg mer energiøkonomiske. Dette har stort sett foregått i et samarbeid med kommunene i Sør-Østerdal, gjennom Regionrådet for Sør-Østerdal (nå Sør-Østerdal Interkommunale Politiske Råd - SØIPR).

Arbeidet i SØIPR holder fram i eget prosjekt «Energi- og klima i Sør-Østerdal». Målet er å videreutvikle nettverket og aktiviteter mellom kommunene i Sør-Østerdal, og kompetansen til ansatte, innbyggere og næringslivet. Klima- og energiarbeidet for perioden 2023 - 2026 planlegges med tiltak man har ressurser til å prioritere og som er i samsvar med ambisjoner i klima- og energiplanen.

Som ett av flere underlag for å drive klimatilpasningsarbeid, både i planlegging, ordinær drift og med tanke på beredskapsarbeid; er det i 2021 gjennomført et kartleggingsarbeid i samarbeid med øvrige Sør-Østerdalskommuner gjennom prosjektet «Kartlegging av sårbarhet for klimaendringer i Sør-Østerdal». Prosjektet ble gjennomført med Asplan Viak AS som prosjektleder, rapport foreligger.

Klimabudsjett Elverum kommune

Da Elverum kommunes Klima- og energiplan ble vedtatt 27.05.2020 vedtok kommunestyret samtidig at: «Klimabudsjett utarbeides fra og med 2021 som del av det årlige arbeidet med Handlings- og økonomiplan, virksomhetsplan og årsbudsjett. Det skal også utarbeides klimaregnskap som en del av kommunens årsmelding.»

Klimabudsjettet skal synliggjøre og konkretisere ytterligere innsatsen som skal gjøres i perioden for at målene for reduksjon av klimagassutslipp i kommunen skal nås. Klimabudsjettet inneholder også utvalgte tiltak som gir energibesparelser eller indirekte utslippskutt, og tiltak og virkemidler som ikke har latt seg kvantifisere - men som like fullt anses viktig. Klimabudsjettet skal oppdateres årlig for å finne nye, treffsikre tiltak slik at klimamålene nås.

Det er viktig at kommunen samhandler på tvers av egne virksomheter, med innbyggere, organisasjoner, frivillige og lokalt næringsliv, samt regionale og statlige myndigheter i dette arbeidet. Alle tiltak som er vist under er avledet fra Klima- og energiplanen - jfr. de områder med aktuelle tiltak som er listet opp i kapitlet over - først etter vurdering av hvilke som synes mest realistisk å få gjennomført og dernest hva som gir størst effekt.

Elverums klimamål

Kommunens klima- og energiplan har følgende hovedmål: Elverum skal innen 2030:

1. Redusere i kommunens årlige klimagassutslipp med 50 prosent tilsvarende 30.000 tonn CO₂-ekvivalenter, jfr. 2017-nivå.
2. Øke årlig langsiktig binding av CO₂ i stående skog og i langsiktige tre baserte konstruksjoner tilsvarende 25.000 tonn CO₂-ekvivalenter jfr. 2017-nivå.

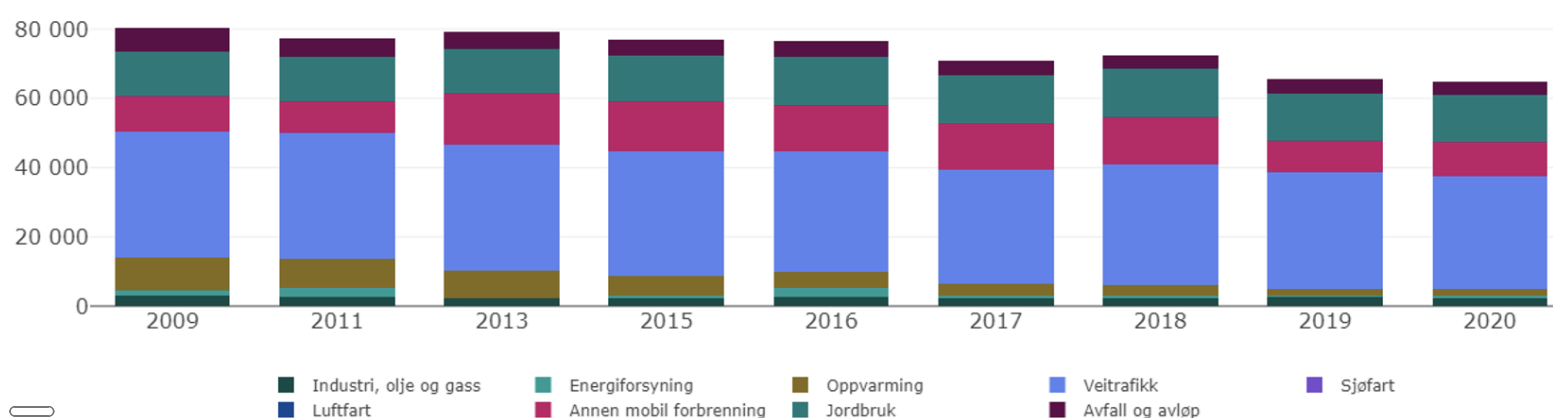
Det er fortsatt i hovedsak klimamål nummer 1 som Elverum kommune setter søkelys på i denne andre utgaven av klimabudsjettet. Det er for det første fordi det er på dette målet klimagassberegninger mottas fra Miljødirektoratet, og som derved gjør det mulig for å etablere et klimaregnskap. Dessuten er konvensjonen at klimabudsjett er knyttet til utslippsreduksjon og ikke karbonbinding.

Status for klimagassutslipp i Elverum

Miljødirektoratet publiserer årlige beregninger for de direkte klimagassutslippene innenfor norske kommuners grenser, det vil si eksklusive indirekte utslipp og brutto tall eksklusive karbonbinding. Dersom man legger indirekte utslipp til verdiene for de direkte utslipp får man klimafotavtrykket. Beregningene kommer med en forsinkelse på litt over et år. Figuren under viser utviklingen i Elverum for perioden 2009 til 2020. Tall for 2021 forventes mot slutten av 2022.

Sektorfordelte utslipp per år Elverum

Kilde: Miljødirektoratet

Figuren viser utviklingen i Elverum for perioden 2009 til 2020.

Framskrivninger

For å nå klimamålet om 50 prosent kutt innen 2030 relatert til 2017-utslippene, må 33 000 tonn CO₂-ekvivalenter reduseres frem til 2030, tilsvarende cirka 3.300 tonn CO₂-ekvivalenter per år.

Samlet utslipp i Elverum i 2017 var 70 867 tonn CO₂-ekvivalenter, og 64 848 tonn CO₂-ekvivalenter i 2020. Det vil si en reduksjon på 6019 tonn CO₂-ekvivalenter på 3 år, 2006 tonn CO₂-ekvivalenter årlig. Det er cirka 40 prosent under målsatt reduksjon.

Hovedsakelig må målene nås gjennom nasjonal politikk. Det forventes drahjelp fra ny teknologi og statlige reguleringer i årene frem mot 2030. FNs klimarapport (2021) forventes å bidra til å akselerere både de nasjonale og internasjonale reguleringer på området i og med at klimaendringene går raskere og blir mer intense enn hva som tidligere er lagt til grunn, og at noen av trendene nå er irreversible.

Klimabudsjettet som er satt opp for Elverum peker på tiltak og aktiviteter som Elverum kommunes egen virksomhet skal bidra med for å nå disse reduksjonen. Disse alene er langt fra tilstrekkelig for å nå målet. Samfunnet ellers (næringsliv, private husholdninger og annet) må bidra for at målene skal nås. Kunnskaps- og informasjonsformidling i kombinasjon med uttalte og praktiserte holdninger til saken blir viktig.

I budsjettet er også inkludert tiltak som ikke er kvantifisert og understøttende tiltak som vil gi en effekt på sikt selv om størrelsen på kuttet er uvisst. Dette tilsier større utslippsreduksjoner enn det som synliggjøres i dette klimabudsjettet.

Klimabudsjett 2023

Tiltakene i klimabudsjettet er delt inn i to ulike tabeller ut fra kategorisering og om de kan tallfestes eller ikke. Noen tiltak har vært mulig å beregne effekten av, men ikke alle. Det at tiltak ikke lar seg utslippsberegne, betyr ikke at tiltaket nødvendigvis har mindre påvirkning på klimagassutslippene enn de kvantifisert utslippene. Klimabudsjettet vil forbedres over tid, i takt med kunnskapsutvikling og eventuell kapasitetsstyrking på saksområdet.

Tiltak med kvantifiserte utslippsreduksjoner

Tabell under gir oversikt over tiltak hvor det har vært mulig å beregne utslippsreduksjon. «Utslippssektor» i tabellen henviser til hvilken sektor det er forventet at en effekt oppnås, samsvarende med Miljødirektoratets beregninger. I Elverums 2023-budsjett er det kun beregnet tiltak som gir utslippskutt i veitrafikksektoren.

Tiltak i klimabudsjett 2023	Reduserte utslipp i forhold til 2017 [tonn CO ₂ e]			Ansvar
	2023	2025	2030	
(Jfr KEP Delmål 8.3 strategi 4): Utskifting av fossile tjenestebiler til elbiler, fra 22 enheter (18 %) i 2021 til 66 enheter (54 %) i 2025 og 100 % dekning i 2030. [2017: 13 stk, 2023: 38 stk] Finansieres over investeringsrammen.	113	94	240	Biladministrasjonen i kommunen
Sum utslippsreduksjoner (tonn CO₂e)	113	94	240	

Tabell: Klimabudsjett Elverum – Tiltak med kvantifiserte utslippsreduksjoner.

Andre tiltak som understøtter utslippsreduksjoner

Tabellen under viser tiltak og virkemidler som det ikke er grunnlag for å beregne klimagasseffekten av per nå

(direkte utslipp), men som forventes å gi utslippsreduksjoner i perioden. Dette kan være fordi vi er på utredningsstadiet, eller fordi arbeidet med å beregne utslippsreduksjoner blir for komplisert eller for kostnadskrevenende for oss.

Enkelte tiltak som reduserer indirekte utslipp og bidrar til karbonbinding er også inkludert her fordi at de er enkle å gjennomføre og er viktig for å bevisstgjøre og gjennomføre det grønne skiftet.

Tiltak / virkemidler og beskrivelse med referanse til klima- og energiplanen (KEP)	Ansvar
(Jfr. KEP delmål 2.2 strategi 4, samt delmål 8.3 strategi 5, delmål 3.4 strategi 10): Teste ut fossilfri og mest mulig utslippsfri bygge- og anleggsplass før 2025.	Administrasjon (eiendomsstaben), Teknisk drift
(Jfr. KEP mål 3 strategi 2): Bygging av gang- og sykkelanlegg på nye strekninger. <i>Jfr. vedtatt Trafikksikkerhetsplan og investeringsplan. Også virkemiddel for å endre transportmiddelfordelingen fra bilbruk over til sykkel og gange. 7350 km redusert bilbruk gir i gjennomsnitt 1 tonn redusert CO2e utslipp.</i>	Teknisk drift
(Jfr. KEP mål 3 strategi 4): Tilrettelegging for sykkel og gange. <i>Virkemiddel for å endre transportmiddelfordelingen fra bilbruk over til sykkel og gange. Dette tiltaket inkluderer ikke bygging av ny sykkelvei, men all annen fysisk tilrettelegging for å bedre tilgjengelighet og trafikksikkerhet for gående og syklende, herunder oppgradering av gateløp langs noen gang- og sykkelveger. Jf også vedtatt Trafikksikkerhetsplan. Finansieres over investeringsbudsjettet.</i>	Teknisk forvaltning
(Jfr. KEP Delmål 8.1 strategi 1): I alle innkjøps- og anbudsprosesser skal det vurderes hvilke klima- og miljøkrav som er relevante å stille for den enkelte anskaffelsen. Nødvendige prosedyrer, instruksjoner, rutiner eller andre tiltak skal foreligge i internkontrollsystemet.	Administrasjon (Økonomistaben)
(Jfr. KEP Delmål 3.1, 3.2 strategi 1-6): Utarbeide strategier og tiltak for gode klimaløsninger i private- og kommunale arealplanforslag i medhold av PBL §3-1.g, jf. §1-1. <i>I forbindelse med planprosesser skal kommunen være aktiv pådriver for å sikre klimagode løsninger, herunder søke å unngå arealbruksendringer som gir økte utslipp.</i>	Teknisk forvaltning
(Jfr. KEP Delmål 8.3 strategi 6): Reglementfeste kollektivtransport eller bruk av tjeneste-biler (nullutslippskjøretøy) som foretrukket reisemiddel ved alle tjenestereiser.	Administrasjon (Personalstaben)
(Jfr. KEP Delmål 8.3 strategi 6): Oppfordre til mest mulig bruk av digitale møter for å redusere reise-/transportvirksomheten. TEAMS-tilgjengelighet til alle med behov før 2023.	Administrasjon (Service- og IKT-staben)
(Jfr. KEP Mål 3 strategi 10): Utforme parkeringsbestemmelser som gir fordeler til null- og lavutslippskjøretøy. <i>Stimuleringstiltak for å påskynde overgang til fossilfri transport</i>	Teknisk drift
(Jfr. KEP mål 3 strategi 6): Etablere god sykkelparkering ved alle offentlige bygg i sentrum. <i>Stimuleringstiltak for å påskynde overgang til fossilfri transport.</i>	Administrasjon (Eiendomsstaben)
(Jfr. KEP mål 7 strategi 5): Innføre kildesortering av alt avfall fra kommunal drift innen 2023.	Administrasjon (Eiendomsstaben)
(Jfr. KEP mål 7 strategi 5): Innføre bærekraftig livssyklusbehandling av IT-produkter gjennom gjenbruk og resirkulering.	Administrasjon (Service- og IKT-staben)
(Jfr. KEP delmål 8.2, strategi 3): Forankre KEP i Elverum Vekst AS styringsdokumenter med oppfølgingssystemer.	Administrasjon (Samfunnsutviklingsstaben)
(Jfr. KEP delmål 8.2, strategi 3): Forankre KEP i KF Elverum Kommuneskoger styringsdokumenter med oppfølgingssystemer.	Administrasjon (Samfunnsutviklingsstaben)
(Jfr. KEP delmål 8.2, strategi 3) Forankre KEP i SØIRs styringsdokumenter med oppfølgingssystemer.	Administrasjon (Samfunnsutviklingsstaben)
(Jfr. KEP delmål 8.2, strategi 2): Etablere maler og rutiner som ivaretar klimaledelsesaspektet i alle saksfremlegg.	Administrasjon (Kommunedirektøren)
(Jfr. KEP mål 4 strategi 1, mål 5 strategi 1,2,4): Landbruksforvaltningen – utarbeide strategier og tiltak som sikrer at en i det daglige arbeidet informerer og veileder om tiltak i landbruket som bidrar til utslippsreduksjon. Herunder:	

<ul style="list-style-type: none"> · Forbedre driftskunnskapen om optimal bruk av gjødsel og nye spredeteknikker av husdyrgjødsel i jordbruket og bruke gjødslingsplanen aktivt. · Øke kunnskapen i næringa om effekten av redusert jordarbeiding, økt grøfting, kalking og tilførsel av organisk materiale, fangvekster. 	Teknisk forvaltning
<p>(Jfr. KEP Delmål 7 strategi 8):</p> <p>Endre eller forbedre dagens slambehandlingsmetode til en mer miljømessig måte, og slik at utnyttelsen av slamressursen optimaliseres ytterligere.</p>	Teknisk drift
<p>(Jfr. KEP Delmål 7 strategi 9): Gjennomføre utskifting av ledningsnett i henhold til vann- og avløpsplan. <i>Jfr. VA-plan.</i></p>	Teknisk drift
<p>(Jfr. KEP delmål 1.2 strategi 4): Ved fornyelse av avtalene om leveranse av fjernvarme til kommunale bygg stille krav om fossilfri energiproduksjon.</p>	Administrasjon (Eiendomsstaben)
<p>(Jfr. KEP Delmål 8.4): Stille tidsriktige krav til energieffektive, klimaeffektive- og miljøvennlige bygg som oppdragsgiver i reguleringsplaner der arealformålet er offentlig tjenesteyting og kommunen er tjenesteprodusent.</p>	Administrasjon (Eiendomsstaben)
<p>(Jfr. KEP mål 8): Utskifting gatelys (LED 216000 kWh/år = 1,75 tonn CO₂e/år)</p> <p>Ref.: https://www.nve.no/energi/energisystem/kraftproduksjon/hvor-kommer-strommen-fra/</p>	Teknisk drift

Tabell: Klimabudsjett Elverum – Tiltak med ikke kvantifiserte utslippsreduksjoner.

By- og bygdeutvikling

Elverum kommune har ved inngangen til planperioden 2023 – 2026 en godkjent byplan for perioden fram mot 2030 – [se egen side med dokumentasjon og omtale](#). Den ble godkjent av kommunestyret 28.08.2019, og vil være basis for den samlede byutviklingen mot 2030. I tillegg skal det i kommende planstrategi vurderes om det skal lages en egen plan for boligbyggingen. Deretter inngår det også som en mulig del av planstrategien å lage en plan for bygdeutviklingen i Elverum.

Samfunnsområdet er kalt by- og bygdeutvikling fordi Elverum både er en by- og landkommune. Cirka $\frac{3}{4}$ av befolkningen bor i by- og bynært område, mens cirka $\frac{1}{4}$ av befolkningen bor i omkringliggende bygder. Dette krever et planverk som tar hensyn til de muligheter og utfordringer dette gir for å tilby og vedlikeholde både urbane og landlige bo- og leveområder. Derfor er det vurdert som hensiktsmessig å ha både en byplan og en plan for bygdeutvikling.

Den kommunale tjenesteproduksjon og samfunnsutvikling på samfunnsområdet baserer seg på følgende:

- [Byplan 2030](#).
- [Kommuneplanens samfunnsdel og arealdel](#).
- Et omfattende lovverk og forskrifter, som Plan- og bygningsloven med tilhørende forskrifter.
- Vedtak gjort i kommunestyret og formannskapet i forbindelse med de årlige budsjetter og reguleringsarbeid.

Det legges opp til at særlig følgende arbeid gjennomføres innenfor samfunnsområdet i kommende periode:

- **Arealplanlegging - Byplanlegging - Reguleringsplanlegging** – I de kommende årene skal byplanens intensjoner gradvis realiseres og følges opp med det som kan realiseres gjennom reguleringsplaner og utbygginger. Takten i arbeidet vil være avhengig av befolkningsutvikling og arbeidsplassutvikling. I så måte vil den framtidige rollen til sykehuset i Elverum, forsvarrets forventede økte aktivitet i Østerdal Garnison og Høgskolens utvikling være avgjørende faktorer, ved siden av utviklingen i handels- og servicenæringer og den industrielle produksjonen. Det er videre besluttet at arealplan (Kommuneplanen) utenfor byplanens grense skal revideres i planperioden.
- **Byggesaksbehandling** – Arbeidet pågår kontinuerlig som stabil gebyrfinansiert tjenesteproduksjon. Brukerdialog og kommunikasjon skal utvikles, og effektiviserings- og forbedringsarbeid pågår med LEAN.
- **Oppfølging av privat og offentlig utbygging** – Det er alltid et antall private og offentlige prosjekter å følge i drøftinger, dialog, forhandlinger og så videre. Dette arbeidet gir grunnlag for de forskjellige formene for arealplanlegging og byggesaksbehandling. Det registreres at det ved inngangen til planperioden (høsten 2022) er regulert for relativt mange og relativt store utbyggingsprosjekter i sentrum av byen.
- **Elverum Vekst** er et kommunalt eid selskap med **Elverum Tomteselskap** som datterselskap. Selskapet inngår som en viktig del av den kommunale satsingen for å tilrettelegge for bygge- og boområder i byen – en viktig del av attraktivitetsarbeidet. Utbyggingsområdet Ydalir med klimanøytralitetsambisjonene (jfr. kommunens og selskapets deltakelse i forskningsprosjektet Zero Emission Neighbourhood) har hatt og vil ha

et særskilt fokus i årene fram mot 2030, for å sikre utbygging i området hvor det er gjort betydelige investeringer i infrastruktur, samt tilrettelegging med ny skole og barnehage.

- **Arbeide for å holde fast ved og utvikle Elverum som «skoghovedstad» og treby.** [Trestrategi for Elverum](#) er utviklet gjennom 2021 og godkjent av kommunestyret. Dette er en revisjon av det som tidligere var Treveilederen for Elverum, og vil være en styringsparameter for utbygginger de kommende år. Arbeidet med å utvikle næringsutviklingstiltak, konferanser og annet som er skog- og trerelatert fortsetter.
- **Kommunikasjons- og omdømmearbeid.** Arbeidet vil holde fram for å markedsføre Elverum som bosted, arbeidssted og et sted å besøke – attraktivitetsarbeidet. Kommunens selskap Elverum Vekst har gjennom årene 2020 – 2022 kommet godt i gang med driften i henhold til selskapets vedtekter (jfr. stiftelsen i 2019) og egen utviklet strategi. Selskapet skal være kompetansebase og koordinere det samlede attraktivitetsarbeidet for Elverum. Selskapet er også morselskap for Elverum Tomteselskap AS, Elverum Kommunale Industribygg AS og Elverum Kommunale Industribygg Utvikling AS. Dette miljøet er en viktig aktør i attraktivitetsarbeidet for kommunen de kommende år, og vil bidra til både by- og bygdeutviklingen i Elverum.

Både i privat og offentlig sektor har det fram til starten av planperioden 2023 – 2026 vært et høyt investeringsnivå i og rundt Elverum. Det er gjort betydelige investeringer i offentlig og privat regi innenfor bygg, anlegg/infrastruktur i Elverum. I så måte kan nevnes grunnlagsinvesteringene og investeringene i ny skole og barnehage i bydelen Ydalir, Elverum Helsehus (Elverum kommunes største enkeltinvestering noensinne), allaktivitetsarena ved Elverum ungdomsskole, fylkeskommunens investering i full rehabilitering av Elverum videregående skole og investeringene i riksveg 3/25 inn mot Elverum.

Kommunens investeringer som kan henføres til samfunnsområdet by- og bygdeutvikling i den kommende planperioden vil være begrenset sammenlignet med de store løftene som er tatt fram til 2019. Investeringene kommende år vil begrense seg til investering i Elverum kirke (rehabilitering av fasade), oppgradering av Elverum kapell, de årlige investeringene i gater, gatelys, vegger og parker, gang- og sykkelveger samt rådhusplassen. Se for øvrig omtale av investeringsprosjektene i Økonomiplandelen.

Det er tiden for å høste av gjennomførte investeringer i grunnleggende infrastruktur. Det må nå arbeides godt med Elverums attraktivitet og omdømme, profilering, markedsføring og salg, for å sikre videre private investeringer, og rekruttere nye innbyggere ved å fremme Elverum som et godt sted å bo og leve.

Samferdsel og infrastruktur

Samferdsel og infrastruktur er et eget samfunnsområde i [kommunens planstrategi](#), med forslag til planverk som hører til. Dette er gjort fordi alle utfordringer og behov innen samferdsel og infrastruktur bør bli sett under ett. Det gjelder grunnleggende fysiske samfunnsstrukturer som veg, bane, vannforsyning, avløp, energiforsyning, datanettverk og så videre.

I 2015 ble «**Hovedplan vann og avløp**» oppdatert og videreutviklet for perioden 2015 – 2024. Planen legger grunnlaget for vedlikehold og utvikling av livsviktig infrastruktur. Den har en særstilling på grunn av gebyrfinansieringen som ligger til grunn for gjennomføringen. Den årlige aktiviteten er omtalt i egen tabell i Handlings- og økonomiplanen. Denne planen er planlagt fornyet gjennom 2023 for en ny periode fram mot 2030.

I planstrategien har det vært ambisjon om å utvikle en egen strategisk plan for samferdsel og infrastruktur, dette for å samle de mål og strategier som har vært fulgt på samfunnsområdet i ett plandokument. Denne ambisjonen vil måtte drøftes på nytt i den planstrategien som skal utarbeides for kommende periode.

I løpet av vårhalvåret 2021 ble [Trafikksikkerhetsplan for Elverum for perioden fram mot 2025](#) utviklet samt godkjent i kommunestyret. Planen vil ligge til grunn for trafikksikkerhetsarbeidet i kommunen for den kommende planperioden.

Den kommunale tjenesteproduksjon og samfunnsutvikling på samfunnsområdet baseres på:

- [Kommuneplanens samfunnsdel og arealdel.](#)
- [Byplan 2030.](#)
- [Hovedplan vann og avløp](#)
- [Strategisk plan: Trafikksikkerhet i Elverum – 2021 – 2025.](#)
- Et omfattende lovverk og forskrifter – i særlig grad Plan- og bygningsloven med forskrifter.
- Vedtak gjort i kommunestyret og formannskapet i forbindelse med de årlige budsjetter og reguleringsarbeid.

Følgende tiltak på samfunnsområdet prioriteres i 2023 – 2026:

- **Nyutvikling og revidering av planer** – se kommentar over.
- **Vann og avløp** – dette er en stabil, gebyrfinansiert tjenesteproduksjon på forvaltning, drift, vedlikehold og utbygging av vann- og avløpssystemer i kommunen. Enhet for vann og avløp i sektor for teknikk og miljø kan vise til gode faglige resultater over flere år. Vannforsyning og avløpshåndtering i Elverum er av landets beste. Det planlegges for at dette fortsetter med utbygginger som koordineres med øvrige utbygginger. For kommende periode er det så langt planlagt investeringer for i størrelsesorden 25 – 30 millioner kroner per år.
- **Vegbygging og vegvedlikehold** – bygdeveger og bygater. Dette er viktig og nødvendig infrastruktur for at lokalsamfunnet skal fungere. Det er i årene 2012 – 2016 gjort et betydelig løft for å oppgradere standarden på kommunale veier. Det er gjort delvis ved hjelp av omplassering av kapital fra skog til veg (økt hogst av hogstmoden skog). Investeringsnivået har vært økende fram til 2018, men må tas ned i den kommende planperioden som bidrag til å betjene renter og avdrag på andre tunge investeringer som er gjort for kommunen og nødvendig reduksjon av gjeldsgraden.
- **Gater, veg og park** – sektor for teknikk og miljø har ansvar for forvaltning, drift, vedlikehold og utbygging av gater, veier og parker. Vegbygging og vegvedlikehold får særskilt oppmerksomhet som grunnleggende infrastruktur (se omtale over). Det jobbes også for å holde parker og uteområder i beste mulige skikk. I 2018 og 2019 er det gjort betydelige investeringer i Elverum Aktivitetspark og i oppgradering rundt Sagtjernet, samt aktivitetsanlegg/uteområder ved nye Ydalir skole og barnehage. I 2020 – 2022 er parken ved Gammelbrua på Vestad, Triangelparken og Elveparken oppgradert. Disse uteområdene og andre parker i kommunen vil inngå som gode tilbud til befolkningen og folkehelsen, og driftes av kommunen i de kommende år. Samlede planlagte investeringer for perioden 2023 – 2026 er i størrelsesorden 30 millioner kroner for gater, veier og parker. Se egen omtale av investeringsprosjektene i økonomiplandelen.
- **Bredbåndutbygging** – «Bredbånd til alle», er et viktig mål for infrastrukturen i kommunen. Dekningen vil med de planer som foreligger være tett opp til 100 prosent innen 2025 for de 1750 husstandene på bygdene i Elverum som ikke får tilbud fra kommersielle aktører. Effekter av bredbåndsutbygging er mange, slik som økt bolyst, økt tilgjengelig til internett/nett tilgang/hjemmeskole for skolebarn og studenter, forbedrede rammevilkår for næringsutøvelse, mulighet for hjemmekontor, forbedret grunnlag for alle typer digitale tjenester – blant annet velferdsteknologiske tjenester.
- **I 2018 og 2019 foregikk et intensivt arbeid for å utvikle en felles areal- og transportstrategi for ti kommuner rundt Mjøsa inkludert Elverum.** Utgangspunktet er den felles bo- og arbeidsmarkedsregionen disse kommunene har. Elverum har deltatt aktivt i samarbeidet med kommunene, fylkeskommunene og transportetater. Dette arbeidet fortsetter i henhold til en egen samarbeidsavtale godkjent av kommunestyret (juni 2021) i de kommende årene. Sammen med Elverums byplan forventes dette å være førende for arbeidet med samferdsel og infrastruktur de neste årene.

Verdiskaping og næringsutvikling

Samfunnsområdet har per høsten 2022 to strategiske planer som ligger til grunn for virksomheten:

- [Strategisk plan: Attraktivitet for Elverum – næring, bosted, besøk – 2021 – 2026](#)
- [Strategisk plan: Internasjonalt arbeid i Elverum 2018 – 2021.](#)

Den strategiske planen: Attraktivitet for Elverum ble godkjent i kommunestyret i september 2021, og vil ligge til grunn for det arbeidet som skal gjøres i den kommende perioden for å ruste Elverum til et mest mulig konkurransedyktig lokalsamfunn for næringsutøvelse, som sted å bo og leve og som sted å besøke.

Den strategiske planen for det internasjonale arbeidet har også verdiskapings- og næringsutviklingsperspektiver i seg, og er derfor lagt til dette samfunnsområdet. Dette gjelder særlig for de mål og strategier som omhandler Elverum og europeisk samarbeid, noe som blant annet kommer til uttrykk ved at Elverum med virkning fra 2020 er medlem av [OsloRegionens Europakontor](#). Planen for det internasjonale arbeidet skal i henhold til kommunestyrevedtak fornyes i en planprosess fram mot mars 2023, for perioden 2023 – 2026.

Kommunens spissede del av attraktivitetsarbeid, herunder næringsutviklingen er samlet med dedikerte roller og ansvar i det kommunalt eide selskapet [Elverum Vekst](#).

Den kommunale tjenesteproduksjon og samfunnsutvikling på samfunnsområdet baseres på følgende:

- [Kommuneplanens samfunnsdel og arealdel.](#)

- [Attraktivitetsplanen \(se over\).](#)
- [Byplan 2030.](#)
- [Strategisk plan for internasjonalt arbeid 2018 – 2021.](#)
- Vedtak gjort i kommunestyret og formannskapet i forbindelse med de årlige budsjetter og enkeltsaker.

Arbeidet innenfor samfunnsområdet prioriteres på følgende tiltak for perioden 2023 – 2026:

- Kommunen skal være en god eier og samarbeidspartner for de kommunalt eide selskapene Elverum Vekst AS, Flerbruksanlegget AS, Elverum Energi AS, Nordavind DC Sites AS og Agena AS – alle med formål, roller og ansvar som bidrar til verdiskaping og næringsutvikling i – og for kommunen – slik at lokalsamfunnet driver godt og koordinert attraktivitetsarbeid for å rekruttere innbyggere og legge til rette for næringsutvikling og besøk til kommunen.
- Førstelinjetjeneste overfor bedrifter, gründere og nyskapere for å hjelpe med de første vurderinger, og videre inn i virkemiddelapparatet hos Innovasjon Norge og finansieringsinstitusjoner med flere.
- Saksforberedelse og utredningsarbeid for å sikre god bruk av næringsfondets ressurser.
- Forvalte og bidra til utvikling av større og mindre initiativer innen næringsutvikling.
- Forsterke og videreutvikle samarbeidet med Høgskolen i Innlandet. Elverum kommune samarbeider med høgskolen på flere prosjekter, deriblant gjennom Helselnn, samarbeidsfora med andre vertskommuner og praktiske fagsamarbeid. Dette samarbeidet kan videreutvikles i samarbeid med næringsliv og andre.
- Fortsette å samarbeide tett med Forsvaret. De er en stor aktør i Elverumregionen, og det gir mulighet for innbyggerrekruttering, næringsutvikling og besøk – jfr. det arbeid som gjøres gjennom forvarskoordinator og prosjektet «Østerdalen – sivilt-militært samarbeid». Nasjonale planer innebærer at Forsvaret vil stå for en relativt betydelig vekst i Elverum i kommende år.
- Delta aktivt i arbeidet med utviklingen av sykehusstrukturen i Innlandet for å sikre sykehuset i Elverum og dets utviklingsmuligheter som en viktig aktør for sykehustjenestene i Innlandet.
- Bidra til å utvikle næringsfora i kommunen som møtested og talerør for næringslivet i kommunen.

Natur, kulturmiljø og landskap

Dette samfunnsområdet handler om ansvaret for å forvalte og utvikle natur og landskap (jord, skog og utmark) for bruk og vern, samt kulturvern. Det dreier seg om å legge rammer for kommunens bidrag til forvaltning av landarealene og kulturvernet innenfor kommunens grenser. Forvaltningen skjer etter et omfattende lovverk, forskrifter og ordninger, særlig innenfor jord- og skogbruket. Sektor for teknikk og miljø – enhet for landbruk og miljø har et særlig ansvar for dette. Sektor for kultur har ansvar for kulturvern.

Det har vært og er en ambisjon at kommunens kulturvernplan skal oppdateres (jfr. planstrategien) – det har gjennom de siste årene vært kapasitetsutfordringer for å ferdigstille påbegynt arbeid. Arbeidet gjøres på grunnlag av et registreringsarbeid som ble gjort i 2014, men som ikke er ferdig. Kommunestyret har vedtatt at det skal lages en samlet strategisk plan for forvaltning av natur, kulturmiljø og landskap. Den skal beskrive arbeidet som foregår innenfor området.

Den kommunale tjenesteproduksjon og samfunnsutvikling innenfor samfunnsområdet baseres på følgende:

- [Kommuneplanens samfunnsdel.](#)
- Lover og forskrifter som regulerer saksbehandling.
- Vedtak gjort i kommunestyre og formannskap under de årlige budsjetter og i enkeltsaker.

Arbeidet prioriteres på følgende tiltak for perioden 2023 – 2026:

- Nyutvikling og revidering av planer – kulturvernplan og strategisk plan for forvaltning av natur, kulturmiljø og landskap.
- Arbeide for å beholde og utvikle Elverums posisjon i skogsektoren. Arbeidet synliggjøres ved å lage en samlet strategisk plan for hele forvaltningsområdet (se omtale over).
- Det jobbes for å få flere til å bygge i tre i Elverum. Fagkompetansen i kommunen bidrar til å løfte fram og holde fast i initiativ som har betydning for klimatiltak og byutvikling. Mye tyder på at langsiktig arbeid har ført til at flere og flere utbyggingsprosjekter har brukt eller planlegger å bruke klimariktige, trebaserte konsepter. I 2021 er arbeidet slutført med hensyn til å fornye og utvikle treveilederen til både ei håndbok for trebyggeri og en oppdatert trestrategi.

All forvaltning av jord og skog i kommunen inngår i dette samfunnsområdet. Elverum har tradisjon som en stor skogkommune, hvor vern og aktiv forvaltning av både virkesressurser og vilt inngår. Forvaltningsmyndigheter (deriblant kommunen) og private grunneiere samarbeider for å sikre forsvarlig ressursforvaltning. Det høstes

årlig 300.000 m³ tømmer fra Elverums skoger. Kommunen er en stor skogeier med virksomheten organisert gjennom det kommunale foretaket, Elverum kommuneskoger KF.

- [Se mer om skogbruk og skogforvaltningen i kommunen her.](#)

Helse, livskvalitet og oppvekstmiljø

Dette er et samfunnsområde hvor kommunen som tjenesteprodusent bidrar med den største andel av virksomheten. Her finnes barnehage-, skole-, helse-, omsorg og sosialtjenester og kulturelle tjenester. Dette omfatter 80 – 90 prosent av det årlige kommunale driftsbudsjettet.

Tjenesteproduksjonen foregår etter en betydelig mengde lover og forskrifter, samt kommunale sektor-/temaplaner med mål og strategier.

Kommunen har følgende godkjente planverk innenfor dette samfunnsområdet:

- [Strategisk plan: Helse og omsorg i Elverum 2016 – 2020.](#)
- [Strategisk plan: Utdanning i Elverum 2017 – 2022.](#)
- [Strategisk plan: Folkehelsearbeid i Elverum – 2019-2023.](#)
- [Strategisk plan: Integrering i Elverum – 2015-2019 – oppdatering starter høsten 2021.](#)
- [Strategisk plan/kommunedelplan: Idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv – 2014-2018 – oppdateres våren 2022.](#)
- [Strategisk plan: Veteraner i Elverum – 2019 – 2023.](#)

Det pågår arbeid for å oppdatere kommunens helse- og omsorgsplan. Det er per høsten 2022 igangsatt planprosesser for å fornye strategisk plan for utdanning og strategisk plan for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv.

På dette samfunnsområdet har kommunen vært gjennom en intens investeringsperiode fram til 2019, i nytt helsehus, i skoler og barnehager. Ved inngangen til denne planperioden er denne investeringsperioden over, investeringene skal benyttes, og tilpasninger må gjøres, både innenfor pleie og omsorg og skole- og barnehagestruktur. De neste årene må det holdes fokus på god og effektiv drift, inkludert å ivareta de gode muligheter investeringene gir for tjenesteproduksjonen. Arbeidet prioriteres på følgende tiltak i 2023 – 2026:

- Utbygging av leiligheter for yngre funksjonshemmede – se investeringsoversikt.
- En rekke faglige utviklingsinitiativ som pågår i pleie og omsorg, helse, barnehage, skole og sosial fortsetter – se omtaler under «Virksomhetsplan 2023» på de aktuelle tjenesteområdene.
- Forbedrings- og effektiviseringsarbeid med LEAN fortsetter for å forbedre og utvikle tjenesteproduksjonen.
- Fortsette jevn og god drift i barnehagene og skolene støttet av utviklingsarbeid som foregår – se virksomhetsplanen for tjenesteområdene.
- Kulturproduksjon på kino, kulturhusarrangementer og bibliotek fortsetter. Elverum kommune bidrar økonomisk og praktisk i samarbeid med frivillige og øvrige organisasjoner på kulturarrangementer som blant annet Festspillene i Elverum, Grundsetmart'n, Elverumsdagene, De Nordiske Jakt- og fiskedager, filmfestivalen Movies on War, 17. mai, fotball- og håndballturneringer.

Økonomiplan 2023 – 2026 med årsbudsjett 2023

Innledning

Kommuner skal utarbeide fireårige økonomiplaner og årlige budsjetter. Økonomiplanen og årsbudsjettet skal settes opp i balanse og være realistiske, fullstendige og oversiktlige. Kommuneloven stiller krav om at den løpende driften kun skal finansieres av løpende inntekter. Økonomiplanlegging skal bidra til at ressursene blir utnyttet på best mulig måte, og er grunnlaget for at tjenestetilbudet tilpasses utviklingen i innbyggernes behov og utviklingen i inntektsrammene.

God planlegging av økonomi og tjenestetilbud bidrar til å styrke det lokalpolitiske handlingsrommet. Kommunestyret skal selv vedta økonomiplan og årsbudsjett, herunder prioritere ressursbruken på de ulike tjenesteområder. Kommunestyret har ansvaret for at årsbudsjettet overholdes, og skal iverksette tiltak i løpet av året som er nødvendige for å opprettholde budsjettbalansen.

Arbeidet med økonomiplan 2023 – 2026 tar utgangspunkt i gjeldende økonomiplan (2022 – 2025). For å sikre

realisme er det viktig at alle forutsetningene som ligger til grunn i gjeldende økonomiplan blir kvalitetssikret og gjennomgått før de blir videreført. Endringer som kommunestyret har vedtatt eller ikke selv kan påvirke blir innarbeidet som grunnlagsendringer. Eksempler på grunnlagsendringer er pris- og lønnsvekst, føringer fra statsbudsjettet, endringer i demografiske forhold (brukerbehov og sammensetning med videre) og andre budsjettforutsetninger som må korrigeres for å sikre et realistisk budsjett. Effekten av effektiviseringer som ikke endrer tjenestetilbudet til kommunens innbyggere innarbeides også som grunnlagsendringer.

Endringer i budsjettforutsetninger som påvirke tjenestetilbud (omfang og kvalitet) som kommunestyret selv kan påvirke legges frem for politisk behandling. Eksempler på dette er ny aktivitet eller tiltak som reduserer kommunens nettoutgifter (salderingstiltak).

Mål, premisser og forutsetninger

Generelt

Økonomiplanen og årsbudsjettet skal vise kommunestyrets prioriteringer, bevilgninger, mål og premisser som økonomiplanen og årsbudsjettet bygger på. Innledningsvis er **kommunens planprosesser** beskrevet. I planprosesser blir sentrale myndigheters føringer gjennom lover og forskrifter ivaretatt. Det er i tillegg utarbeidet egne **sektor- og fagplaner** der det er krav eller behov om dette. Det er utarbeidet **virksomhetsplaner** for tjenesteområdene som **viser mål og premisser for kommende år**. Med premisser her menes betingelser og føringer som kommunen har gitt seg selv.

I tillegg til mål og premisser er det også en del **forutsetninger** som arbeidet med økonomiplan og årsbudsjett må ta hensyn til. Med forutsetninger her menes forhold som er gitt og som kommunen ikke selv kan påvirke. Nedenfor er noen overordnede forutsetninger beskrevet. Sektorspesifikke forutsetninger er beskrevet i virksomhetsplanene.

Statsbudsjett

Frie inntekter i form av rammetilskudd og skatt på inntekt og formue fastsettes gjennom Stortingets vedtak om statsbudsjettet. Rammetilskuddet består av innbyggertilskudd (likt beløp per innbygger), utgifts- og inntektsutjevning og andre ordninger som skjønnstilskudd, distriktstilskudd, overgangsordninger med videre. Nivået på inntektsutjevningen i rammetilskuddet må sees i sammenheng med skatt på inntekt og formue. Nivået på de frie inntektene kan ikke kommunene selv påvirke, og de fastsettes i all hovedsak av innbyggertall, demografi og andre kriteriedata som indikerer kommunens utgiftsbehov.

(beløp i 1000 kr)	Budsjett	Budsjett	Økonomiplanperiode		
	2022	2023	2024	2025	2026
Innbyggertilskudd	555 938	603 204	607 474	614 812	619 702
Utgiftsutjevning	20 096	9 640	14 408	10 711	8 110
Inntektsutjevning	114 706	117 251	120 126	120 447	120 930
Andre ordninger	4 069	13 732	12 702	9 421	9 229
Sum rammetilskudd	694 789	743 826	754 709	755 391	757 971
Skatt på formue og inntekt	596 245	629 334	628 066	629 975	632 777
Sum frie inntekter (avrundet beløp til nærmeste 100 000)	1 291 000	1 373 200	1 382 800	1 385 400	1 390 700
<i>Sum skatt og netto inntektsutjevning</i>	<i>710 951</i>	<i>746 585</i>	<i>748 192</i>	<i>750 422</i>	<i>753 704</i>
<i>Rammetilskudd kr pr innb. (inkl. inntektsutjevning)</i>	<i>32 661</i>	<i>34 622</i>	<i>35 085</i>	<i>35 010</i>	<i>35 076</i>
<i>Skatteinntekter kr pr innb.</i>	<i>28 028</i>	<i>29 293</i>	<i>29 197</i>	<i>29 197</i>	<i>29 282</i>
<i>Kostnadsindeks (utgiftsutjevningen)</i>	<i>1,0072</i>	<i>0,9979</i>	<i>1,0015</i>	<i>0,9987</i>	<i>0,9939</i>

Tabell: Frie inntekter i form av rammetilskudd og skatt på formue og inntekt (prok 2204 – publisert 10.10.2022).

Rammetilskudd utgjør cirka 54 prosent og skatt 46 prosent av de frie inntektene. Skattøret for 2022 er i forslag til statsbudsjett satt til 10,95 prosent. Budsjettet forutsetter at kommunen anvender det skattøret som Stortinget vedtar. **Endringer i frie inntekter i planperioden henger samme med de forventede endringene i innbyggertall og demografi som er beskrevet innledningsvis.**

Lønns- og prisvekst

Økonomiplanen for 2023 – 2026 og årsbudsjettet 2023 er budsjettert med 2023-kroner. Budsjett for 2022 legges til grunn og blir prisfremskrevet med en forventet lønns- og prisvekst for 2023 (deflator). Resten av årene i økonomiplanperioden blir ikke endret og blir presentert i 2023-kroner.

Grunnlaget for lønns- og prisvekst fra 2022 til 2023 ligger på de nivået som Statsbudsjettet legger til grunn. For 2023 er kommunal deflator på 3,7 prosent.

Forventet **lønnsvekst er på 4,2 prosent**. Lønnsveksten består av et overheng fra året før budsjettåret og en forventet lønnsvekst i budsjettåret. Overhengen er budsjettert på sektorene og stabene, mens forventet lønnsvekst i budsjettåret er budsjettert på en sentral post. For 2023 er det budsjettert med 19,5 millioner kroner. Dette er midler som blir fordelt ut på sektorer og staber når lønnsoppjøret våren 2023 er kjent.

Forventet **prisvekst er på 3,1 prosent**. Alle sektorer og staber har fått sine rammer justert for kjente prisendringer, det innebærer høyere prisvekst enn 3,1 prosent på en del varer og tjenester.

Ifølge KS er en deflator på 3,7 prosent ikke nok til å kompensere for den sterke prisveksten i 2022 som vil fortsette inn i 2023. KS sier at realverdien av kommunesektorens inntekter ser ut til å være svekket med om lag 12 milliarder kroner i 2023, sammenlignet med kommuneproposisjonen våren 2022.

Eiendomsskatt

Kommunestyret vedtar om det skal være eiendomsskatt, skattesats og bunnfradrag. Vedtak om eiendomsskatt kommende skatteår fremmes som en egen sak. Skatten kommunen får inn på eiendomsskatt kommer frem på en egen linje i bevilgningsoversikt – drift. Vedtak om eiendomsskatt og skattesatser er premisser som kommunen selv kan bestemme. Takstgrunnlaget for boliger er det samme som skatteetatens formues grunnlag, mens takstgrunnlaget for andre type eiendommer fastsettes av egen takstnemnd.

Takstgrunnlag er en forutsetning som kommunen selv ikke kan påvirke.

Premissene for beregning av eiendomsskatt i 2023 og resten av planperioden er:

- Videreføring av skattesatser fra 2023:
 - boligeiendom beskattes med 3,88 promille,
 - næringseiendom beskattes med 5,35 promille
 - ubebygde areal/tomter beskattes med 7 promille

Forutsetningene for beregning av eiendomsskatt i 2023 og resten av planperioden er:

- Samme takstgrunnlag for boligeiendommer som 2022, men korrigeret for en forventet økning i antall skatteobjekter som følge av nybygg inneværende år. De siste årene har det vært behandlet byggesaker som i snitt har gitt cirka 100 flere skatteobjekter (boenheter) hvert år. Økningen som har vært de siste årene ser nå ut til å avta.
- Samme takstgrunnlag for andre typer eiendommer som 2022.
- Takstgrunnlag for kraftanlegg påvirkes av kraftprisene. Beregningsgrunnlaget for vannkraftanlegg består av en inntektsside og kostnadsside som beregnes over uendelig tid. Inntektene blir beregnet ut fra gjennomsnittet av de siste 5 års kraftinntekter. De relativt lave prisene i 2020 og 2021 vil derfor påvirke eiendomsskattegrunnlaget i de framtidige år hvor disse inngår i den 5-årige gjennomsnittsberegningen. At kraftprisene er høye per 2022 vil først gjenspeiles i eiendomsskattegrunnlagene som skal brukes for utskrivning av eiendomsskatt i 2024. Skattegrunnlaget for vannkraftverk som skal brukes for utskrivning av eiendomsskatt neste år blir først distribuert fra Skatteetaten i slutten av november, men det antas å ikke bli særlig høyere enn i år.

Andre generelle driftsinntekter

Kommunen får utbetalt **integreringstilskudd** for flyktninger bosatt etter avtale mellom Integrerings- og Mangfolddirektoratet (IMDI) og kommunen, eller som bosetter seg i kommunen på egen hånd. Integreringstilskudd kommer i tillegg til innbyggertilskudd, og er et tilskudd som gis de fem første årene. Første året er tilskuddet for hver flyktning på 189 400 kroner (234 900 kroner for enslige voksne), andre året 243 100 kroner for deretter en gradvis reduksjon til 70 200 kroner i år fem. I tillegg til integreringstilskudd får kommunen også innbyggertilskudd per person.

Tabellen nedenfor viser antall flyktninger som er lagt til grunn i beregning av integreringstilskudd i 2022 og

økonomiplanperioden.

(beløp i 1000 kr)	Budsjett	Budsjett	Økonomiplanperiode		
	2022	2023	2024	2025	2026
Antall flyktninger med integreringstilskudd	118	217	214	222	230
Antall enslige mindreårige flyktninger tilskudd	11	12	17	15	15
Integreringstilskudd (gjelder også enslige mindreårige flyktninger)	17 541	41 523	37 149	29 437	27 087
Tilskudd for enslige mindreårige flyktninger (kommer i tillegg til integreringstilskuddet)	7 699	9 280	11 985	13 218	11 926
Sum tilskudd	25 240	51 393	49 137	42 656	39 013

Tabell: Beregningsforutsetninger Integreringstilskudd.

Kommunen får også **konsesjonsavgifter** på cirka kr 400 000 som inngår i andre generelle driftsinntekter. Dette er midler som disponeres til næringsutvikling gjennom avsetning til fond med egne vedtekter.

Avskrivninger i kommunale budsjetter og regnskap har ingen resultateffekt. Nivået på avskrivninger kommer frem på egen linje, og har en motpost før netto driftsresultat.

Renteinntekter

Kommunen får **renteinntekter** av innskudd i bank, formidlings lån, ansvarlige lån og andre utlån. Tabellen nedenfor viser nivået i kroner.

(beløp i 1000 kr)	Budsjett	Budsjett	Økonomiplanperiode		
	2022	2023	2024	2025	2026
Bankinnskudd	1 930	7 267	7 267	7 267	7 267
Formidlings lån (husbank)	8 114	12 681	12 681	12 681	12 681
Ansvarlige lån (lån til andre)	2 140	2 900	2 900	2 900	2 900
Kundefordringer	200	200	200	200	200
Sum	12 850	23 049	23 049	23 049	23 049
Rentebetingelser:					
Bankinnskudd	0,7 %	3,8 %	3,8 %	3,8 %	3,8 %

Tabell: Renteinntekter og rentebetingelser.

Utbytte fra Elverum Energi AS

Utbytte fra aksjeselskaper utbetales med bakgrunn i selskapenes regnskapsresultater. En forutsetning er at selskapene går med overskudd og har nok egenkapital til dele ut utbytte. Det vil si at nivået på utbytte ikke er kjent før regnskapene til de forskjellige selskapene er kjent. Det å budsjettere med utbytte fra selskaper forutsetter forutsigbare inntekter og resultatet som gir rom for utbytte. Det er innarbeidet forventet utbytte fra Elverum Energi AS. Det forventes ikke utbytte fra de øvrige aksjeselskapene som kommunen eier aksjer i.

Elverum Energi AS mottar utbytter fra Eidsiva Holding AS og Østerdal Kraftproduksjon AS. Nivået på utbytte fra Elverum Energi AS har tidligere år vært på 8,6 millioner kroner, men for 2022 er det budsjettert med 13,0 millioner kroner. Strømprisene er for tiden vesentlig høyere og signaler fra selskapet tilsier at nivået fra 2022 kan videreføres. Forventet ordinært utbytte i 2023 og resten av økonomiplanperioden er på 13,0 millioner kroner.

For 2023 er det i tillegg til behov for å ta ut et ekstraordinært utbytte på 20 millioner kroner (se eget salderingstiltak).

Renteutgifter

Kommunen har **renteutgifter** på innlån for finansiering av kommunens investeringer, formidlingslån og andre lån. Tabellen nedenfor viser nivået i kroner og rentenivå.

(beløp i 1000 kr)	Budsjett	Budsjett	Økonomiplanperiode		
	2022	2023	2024	2025	2026
Renter på ordinære lån	38 280	86 096	90 687	87 692	82 649
Formidlingslån	5 614	22 257	23 532	26 012	28 420
Låneomkostninger	100	100	100	100	100
Sum	43 994	108 453	114 319	113 805	111 169
Rente på innlån med flytende rente	1,82 %	4,11 %	4,34 %	4,26 %	4,12 %
Rente på innlån med faste renter	3,04 %	2,99 %	2,94 %	2,87 %	2,64 %
Gjennomsnittrente	2,11 %	3,88 %	4,12 %	4,06 %	3,95 %

Tabell: Renteutgifter og rentebetingelser.

Kommunen må nedbetale ordinære lån med et minimumsavdrag. Tabellen nedenfor viser kommunens gjeld og avdrag det budsjetteres med i budsjett 2022 og økonomiplanperioden.

(beløp i 1000 kr)	Budsjett	Budsjett	Økonomiplanperiode		
	2022	2023	2024	2025	2026
Avdrag på ordinære lån	86 118	84 774	88 973	90 211	91 797
Minimumsavdrag i henhold til lovverk	83 818	84 774	88 973	90 211	91 797

Tabell: Avdrag på lån og beregnet minimumsavdrag.

Endringer i budsjettforutsetninger (grunnlagsendringer)

Ved budsjettering er det en del forhold som kommunestyret selv har vedtatt, forhold som kommunen selv ikke kan påvirke, men også forhold som kan endres uten at det får betydning for tjenesteproduksjonen. Budsjettskjemaet «Bevilgningsoversikt - drift» er en oppsummering av samtlige budsjettposter og kommenteres særskilt etter skjemaet. Linjen for «Sum bevilgninger drift, netto» viser hvor mye av budsjettet som disponeres til kommunens tjenesteproduksjon.

I skjemaet for «Bevilgning drift - netto» vises budsjetttrammer for de forskjellige tjenesteområdene. Budsjetttrammene er nettorammer, det vil si bruttoutgifter minus bruttoinntekter for hver sektor og stab. Endringer i forutsetninger gjør at rammene må justeres hvert år for at de skal være realistiske kommende år. Budsjettforutsetninger som kommunestyret eller kommunedirektøren ikke kan påvirke innarbeides som grunnlagsendringer.

Summen av alle grunnlagsendringer på sektorer og staber er på netto cirka 138 millioner kroner. De største endringene består av:

- Endringer vedtatt av kommunestyret i løpet av 2022:
 - [KS-sak 008/22 ble det vedtatt å øke antall institusjonsplasser med 4 korttids plasser.](#)
 - [KS-sak 035/22 Økt bosetting av flyktninger.](#)
 - [KS-sak 065/22 Tertialrapport nr. 1 - 2022.](#)
 - [KS-sak 107/22 Tertialrapport nr. 2 - 2022.](#)

I disse sakene er det gjort vedtak om endringer i aktivitet og budsjettforutsetninger for 2022, og endringer av varig karakter er innarbeidet i budsjett for 2023. Endringene fra 2022 til 2023 er fordelt på de sektor og staber dette gjelder. Økte utgifter som følge av økt bosetting av flyktninger er finansiert med økte inntekter i form av integreringstilskudd.

- Lønnsvekst fra 2022 til 2023 er beregnet til å være på cirka 41 millioner kroner. Hele lønnsoppgjøret for 2022 inkludert overheng er lagt ut på rammene til sektorer og staber. Midler til lønnsoppgjør 2023 er avsatt sentralt og utgjør cirka 19,5 millioner kroner.
- Endringer som følge av forslag til statsbudsjett 2023 er innarbeidet som grunnlagsendringer. De største endringene er:
 - Gratis deltids plass SFO - 1. trinn.
 - Redusert foreldrebetaling i barnehage (helårseffekt fra 2022 og ytterligere ned 2023).

- Økt basistilskudd til fastleger.
 - Kompensasjon for kostnader knyttet til forvaltning og drift av nasjonale e-helseløsninger i 2023.
 - Endringer i sosialhjelp hvor kommunene ikke lenger skal ta hensyn til barnetrygd ved vurdering av stønadsbehov m.m.
- I statsbudsjettet er det innarbeidet en økning i frie inntekter til kommunene som skal dekke prisvekst fra 2022 til 2022 på 3,1 prosent. Regjeringen anslår at det er en innstramming på vel 7 milliarder kroner, men både Statistisk sentralbyrå og Norges Bank tror prisvekst blir høyere enn regjeringens anslag. Kommunenes Sentralforbund har beregnet at realverdien av kommunesektorens inntekter ser ut til å svekkes med om lag 12 milliarder kroner neste år, sammenlignet med kommuneproposisjonen våren 2022. For å ha så realistisk budsjett som mulig er alle budsjetttrammer gjennomgått og justert ut fra kjent prisstiging med videre, noe som innebærer at veksten i rammene til sektorer og staber øker utover det som er lagt til grunn i statsbudsjettet. Eksempler på varer og tjenester hvor budsjettene er blitt justert utover 3,1 prosent:
 - Økte strømpriser – 40 millioner kroner.
 - Driftstilskudd private barnehager – 5,3 millioner kroner.
 - Lisenser, drift og vedlikeholdsavtaler IKT-utstyr – 3,3 millioner kroner.
 - Skoleskyss – 1,3 millioner kroner.
 - MHBR og 110-sentral – 1,1 million kroner.

Nye tiltak og aktivitet

Kravet til budsjettbalanse er absolutt, dette gjelder også økonomiplanen. Kravet påvirker prioritering og gjennomføring av tiltak. Hvilke tiltak som skal gjennomføres til hvilket tidspunkt i planperioden er en politisk prioritering.

Nye tiltak og aktivitet	Budsjett	Økonomiplanperiode		
		2023	2024	2025
(beløp i 1000 kr)				
1. Hanstad skole - utbedring av avvik etter branntilsyn	1 950			
2. Utbedring av lekeplasser etter kontroll barnehager	1 000	500	500	500
3. Utbedring av lekeplasser etter kontroll skoler	1 000	500	500	500
4. Utskiftinger av pc til lærere	1 000	1 000	1 000	1 000
5. Utskiftinger av pc til elever	2 920	2 350	1 800	1 300
6. Utgifter til GRIP	420	1 020	1 020	1 020
7. RPH (Rask Psykisk Helsehjelp)	770	1 570	1 570	1 570
8. Tiltak Barn/unge, aktivitet i ungdommens hus	500			
9. Veivedlikehold	500	500	500	500
Sum nye tiltak	10 060	7 440	6 890	6 390

Tabell: Nye tiltak og aktivitet som er lagt inn i økonomiplanen 2023-2026.

Kommentarer

1. Hanstad skole- utbedring av avvik etter branntilsyn

MHBR gjennomførte tilsyn i 2019 hvor kommunen fikk pålegg om å utarbeide en risikovurdering knyttet til brann. Risikoanalysen ble utarbeidet av WSP i 2020, noe som førte til at kommunen gjennomførte de mest kritiske tiltakene som rydding av rømningsveger og utskifting av 3 branndører. Gjenstående kritiske tiltak har så vidt stort omfang med tanke på gjeldende vedlikeholdsbudsjett at det må fremmes særskilt tiltak for å sikre finansiering. Dette omfatter blant annet helhetlig ledlys, sikre rømningsveger i trappehus/etablere brannskiller, ettermontering av selvlukkere på branndører.

2. Utbedring av lekeplasser etter kontroll barnehager

Erstatning av lekeapparater som fjernes etter avdekket fare for liv og helse gjennom årlig lekeplasskontroll. Det er etablert rutine for pålagt kontroll med lekeplassene, men det er ikke avsatt midler til å erstatte lekeapparater som må fjernes som følge av alvorlige avvik.

3. Utbedring av lekeplasser etter kontroll skoler

Erstatning av lekeapparater som fjernes etter avdekket fare for liv og helse gjennom årlig lekeplasskontroll. Det er etablert rutine for pålagt kontroll med lekeplassene, men det er ikke avsatt midler til å erstatte lekeapparater som må fjernes som følge av alvorlige avvik.

4. Utskifting av pc til lærere

Mange lærere har i dag svært gammelt pc-utstyr. Siden skolen nå er heldigital og vi benytter digitale læringsstudioer trengs det pc'er som klarer å prosessere sidene vi benytter. Det klarer ikke de eldste pc'ene. Konsekvensen av å ikke bytte ut gamle pc'er vil være at lærerne ikke kan undervise i henhold til læreplanen, og medfølgende lovbrudd på opplæringen av en av de grunnleggende ferdighetene – IKT. Teams som læringsplattform og Visma som administrativt system vil ikke kunne benyttes da en del lærere ikke vil ha tilgang.

5. Utskifting av pc til elever

Bytte av pc'er til elever, samt digitale tavler i oddetallsår. Det må byttes ca. 600 enheter per år for at målet om å være digitale i Elverumsskolen skal nås. Med en kalkulert enhetspris på kr 5 833 er det behov for en årlig bevilgning på 3,5 millioner kroner. Midler til utskifting av pc'er har tidligere vært budsjettert som investering, men utskifting av digitalt utstyr er en driftsutgift og ikke investering. Renter og avdrag som er innarbeidet i gjeldene økonomiplan er lagt inn som en grunnlagsendring og økt tilgang på driftsmidler for utskifting av utstyr. I 2023 er det lagt inn kr 580 000 med en gradvis økning gjennom planperioden til kr 2 200 000 i 2026. For å dekke det estimerte behovet og hyppigheten av utskifting fra og med 2023 må skolesektoren driftsbudsjett økes med 2,9 millioner kroner, med en gradvis reduksjon til 2026. Konsekvensen av å ikke bevilge pengene vil være at skolene i Elverum ikke kan være digitale. Hvis vi ikke skal ha 1:1 dekning i skolen kan vi ikke ha digitalt skolestudie. Det må da kjøpes inn lærebøker i alle fag som er i henhold til læreplanen. Det vil bli en stor ekstra kostnad. Elevene skal være digitale, og ferdighet inne IKT er sidestilt med å lære å lese, skrive og regne. Ved å ikke ha godt nok utstyr kan det oppstå lovbrudd knyttet opplæringen av denne ferdigheten.

6. Prosjekt (rus) GRIP - egen drift fra 2024

GRIP er et lavterskel aktivitetstilbud til personer med rusutfordring hvor man kommer tidlig i kontakt med personer med rusutfordringer. Det er en økende bekymring for rusatferd, spesielt blant ungdommer. Det er mange brukere som er aktive og benytter tilbudet. GRIP er et prosjekt som har mottatt statlig tilskudd i perioden 2020 til 2022. 2023 er siste året med tilskudd. I denne perioden har tilskuddet blitt gradvis redusert.

7. Prosjekt RPH (rask psykisk helsehjelp) - egen drift fra 2024

Rask psykisk helsetjeneste er et lavterskel-/korttidstilbud som har som mål å gi gode og tilpassede tjenester på en effektiv måte til personer med milde til moderate psykiske utfordringer/lidelser. Rask psykisk helsetjeneste er et prosjekt som har mottatt statlig tilskudd i perioden 2021 til 2022. 2023 er siste året med tilskudd. I denne perioden har tilskuddet blitt gradvis redusert.

8. Tiltak Barn/unge, aktivitet i undommens hus

Midler bevilget av kommunestyret ved behandling av budsjett

9. Vegvedlikehold

Vedlikehold av veger, spesielt dekker(grus/asfalt) og forebyggende vedlikehold som salting, grøfting mm.

Salderingstiltak

Kravet til budsjettbalanse er absolutt, dette gjelder også økonomiplanen. Kravet påvirker prioritering og gjennomføring av tiltak. Hvilke tiltak som skal gjennomføres til hvilket tidspunkt i planperioden er en politisk prioritering.

Tabellen under viser kommunedirektørens forslag til tiltak som har til hensikt å redusere kommunens utgifter i 2023 og for planperioden.

Tiltak for saldering av budsjett og økonomiplan (beløp i 1000 kr)	Budsjett	Økonomiplanperiode		
	2023	2024	2025	2026
1. Nedleggelse Vestad barnehage	-2 675	-6 400	-8 900	-12 800
2. NAV-Redusert sosialhjelp ved tett oppfølging	-400	-800	-800	-800
3. NAV-reduserer med en stilling	-350	-700	-700	-700
4. Sektor for kultur-vakant stilling	-800	-		
5. Kjøp av strøm, salg av konsesjonskraft og ENØK-tiltak	-44 900	-42 200	-41 540	-41 540
6. Utbytte fra Elverum Energi AS	-24 400	-4 400	-4 400	-4 400
7. Strukturgjennomgang		-10 154	-10 154	-10 154
8. Økt anslag, forventet skatteinntang	-2 000	- 2 000	-2 000	-2 000
9. Økt anslag, forventet salg av konsesjonskraft	-1 000	-1 000	-1 000	
10. Forventet lavere strømkostnad	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000

11. Saldering mot fond		-1 580		
Sum salderingstiltak	-77 525	-70 234	-70 494	-73 394

Tabell: Salderingstiltak som er innarbeidet i Handlings- og økonomiplanen 2023 – 2026.

Kommentarer:

1. Nedleggelse Vestad barnehage

Dimensjonere tjenesten tilpasset den demografiske utviklingen i aldersgruppen for tjenesten. Nedleggelse av Vestad barnehage gjennom samlokalisering med Terningen barnehage fra barnehageåret 2023/2024. Barnegruppen vil da bestå av 25 barn over 3 år og 5 barn under 3 år.

2. NAV - redusert sosialhjelp ved tett oppfølging

Øke med en veilederstilling som skal arbeide med brukere med mål om avklaring mot arbeid, selvfinansierte studier eller statlige ytelser. Tjenesten er i dag ivaretatt av to medarbeidere som viser innsparing i 2021 med 4,2 millioner kroner og 3,5 millioner kroner hittil i år. Vi ser et større potensiale for reduserte utgifter til økonomisk sosialhjelp ved økt innsats på området. Halvårsvirkning i 2023 og helårsvirkning fra 2024.

3. NAV - reduserer med en stilling

Stanse tjenesten frivillig og tvungen forvaltning og redusere med ett årsverk. Tjenesten er ikke lovpålagt. Halvårsvirkning i 2023 og deretter helårsvirkning.

4. Kultur - vakant stilling

Vakant rådgiverstilling lyses ikke ut som planlagt i oktober 2023, men utsettes for tilsetning til 2024.

5. Kjøp av strøm, salg av konsesjonskraft og ENØK-tiltak

Elverum kommune bruker årlig cirka 18 GWh (18 000 000 kWh) strøm i egenregi. Kommunen har, sammen med Innlandet fylkeskommune og flere andre kommuner, en felles rammeavtale med Fjordkraft AS.

Tradisjonelt har kommunen kjøpt strøm i SPOT-markedet, og prisen har variert i takt med markedet. Prisen for strøm er for tiden ekstremt høye. Det kan se ut til at sentrale myndigheter ønsker å regulere markedet ved å innføre en svært høy beskatning av inntekter over 70 øre kWh. Dette vil på sikt kunne bidra til at produksjonsselskapene er villige til å inngå fastpriskontrakter på et nivå omkring 70 øre kWh.

Tiltaket går ut på å inngå en avtale med Østerdalen kraftproduksjon AS (ØKAS) om fastpris, men samtidig sikre at ØKAS selger tilsvarende mengde kraft til samme pris. På den måten er både kjøp og salg sikret til samme pris.

Elverum kommune har ikke tatt ut konsesjonskraft fra Østerdalen kraftproduksjon AS (ØKAS). Dette er nå meldt inn til ØKAS. Uttak av konsesjonskraft ligger på 2,2 GWh og det er inngått en finansiell avtale med ØKAS hvor de sørger for salget og sender avregningen til kommunen når salget er gjennomført. Alternativet til finansiell kontrakt er å bruke en megler, eller bruk av kraften i egenregi.

6. Utbytte fra Elverum Energi AS

Utbytte fra aksjeselskaper utbetales med bakgrunn i selskapenes regnskapsresultater. Det vil si at nivået på utbytte ikke er kjent før regnskapene til de forskjellige selskapene er kjent. Det å budsjettere med utbytte fra selskaper forutsetter forutsigbare inntekter og resultatet som gir rom for utbytte. Det er innarbeidet et forventet årlig utbytte fra Elverum Energi AS på 13 millioner kroner. Strømprisene i 2022 er vesentlig høyere og signaler fra selskapet tilsier at de kan utbetale et større utbytte i 2023.

I mangel på andre salderingstiltak, med virkning for 2023, er det innarbeidet et ekstraordinært utbytte på 20 millioner kroner i tillegg til de 13 millionene.

7. Struktur gjennomgang

Administrasjonen må se på struktur, organisering av tjenestetilbud og nivå på tjenestene som samlet sett gir økonomisk effekt og positivt netto driftsresultat. Arbeidet må ta utgangspunkt i metodikken som har blitt brukt i tjenestegjennomgangen de siste 4 år.

8. Økt anslag, forventet skattingang

Salderingstiltak som ble fremmet ved politisk behandling av budsjett.

9. Økt anslag, forventet salg av konsesjonskraft

Salderingstiltak som ble fremmet ved politisk behandling av budsjett.

10. Forventet lavere strømkostander

Salderingstiltak som ble fremmet ved politisk behandling av budsjett.

11. Saldering mot fond

Salderingstiltak som ble fremmet ved politisk behandling av budsjett.

Tiltak som ikke er prioritert

Underveis i den årlige prosessen som fører fram til Handlings- og økonomiplanen for kommende periode, er en rekke tiltak og prosjekter oppe til drøfting og vurdering. Dette gjelder både investeringstiltak og driftstiltak

som blir vurdert gjennom planverk, disponible økonomiske rammer, krav i lovverk og forskrifter med videre – må, bør – og kan-tiltak. Disse prosessene og vurderingene medfører at noe blir prioritert, andre tiltak ikke, og må settes på vent, eller henvises til andre arenaer for gjennomføring.

Dette medfører et knippe av investerings- og driftstiltak som ved framlegget av Handlings- og økonomiplanen ikke er prioritert. Disse framgår av tabellen under.

Ikke prioriterte tiltak i Handlings- og økonomiplan (beløp i 1000 kr)	Budsjett	Økonomiplanperiode		
	2023	2024	2025	2026
1. Vedlikehold av skilt tilknyttet veg	150	150	150	
2. Oppkapitalisering viltfondet	100			
3. Solskjerming øvre Sandbakken	50			
4. Moen sykehjem- rehabilitering to kjøkken avdeling 1	730			
5. Rehabilitering tilfluktsrom kommunale formålsbygg	800			
6. Utskifting SD anlegg Frydenlund skole	1 000			
7. Utskifting SD anlegg Jotunhaugen sykehjem	1 200			
8. 3 nye lærlinger	235	475	475	475
9. Oppgradering av Acos Websak	750	750	750	750
10. Ny legestilling – helsestasjon og institusjon	1 060	1 414	1 414	1 414
11. Avgiftsparkering	-1 998	-3 933	-3 936	-3 940
Sum tiltak som ikke er prioritert	5 767	1 946	1 943	1 789

Tabell: Driftstiltak som har vært oppe til drøfting som ikke er prioritert i Handlings- og økonomiplanen 2023-2026.

Kommentarer:

1. Vedlikehold av skilt tilknyttet veg

Ta igjen etterslep på vedlikehold og utskifting av skilt og annet materiell tilknyttet veg. Ressurser til registrering og innmåling av vegelementer.

2. Oppkapitalisering viltfondet

Inntektene har over tid vært mindre enn utgiftene. Inntektene gjennom året og kapitalen i fondet dekker ikke lenger ett års drift.

3. Solskjerming øvre Sandbakken

Medisinrommet blir uforsvarlig varmt på sommeren. Medisiner kan ikke stå for varmt. Det er derfor ønskelig med avdempede tiltak med solskjerming.

4. Moen sykehjem- rehabilitering to kjøkken avdeling 1

Registrert avvik i kvalitetssystemet og oppført i handlingsplan 3 etter gjennomført vernerunde i 2022. Behovet er også registrert i tilstandsanalysen som ble utarbeidet i 2018, og innebærer avvik med tanke på hygiene, slitte og delvis råtne overflater.

5. Rehabilitering tilfluktsrom kommunale formålsbygg

Sivilforsvaret har gjennomført tilsyn av tilfluktsrom i kommunens formålsbygg i 2019. Avvikene som er registrert i tilstandsanalysen har ikke gitt pålegg om utbedringer, men ut fra gjeldende beredskaps-situasjon har kommunen mottatt signaler om planlagt tilsyn i 2022, hvor det må påregnes pålegg om utbedring.

6. Utskifting SD-anlegg Frydenlund skole

SD-anlegg fra 1996 med forventet levetid på 15-20 år. Anlegget overvåker og styrer alt av tekniske anlegg i bygget. Programvare og styringskomponenter er utdatert og lar seg ikke oppdatere med tanke på kommunikasjon med andre systemer.

7. Utskifting SD anlegg Jotunhaugen sykehjem

SD-anlegg fra 1996 med forventet levetid på 15-20 år. Anlegget overvåker og styrer alt av tekniske anlegg i bygget. Programvare og styringskomponenter er utdatert og lar seg ikke oppdatere med tanke på kommunikasjon med andre systemer.

8. 3 Nye lærlinger

Landstinget i KS satte i 2016 et mål om to lærlinger per 1000 innbyggere per år. KS er også en av partene som har signert på «Samfunnskontrakt for flere lærlinger». KS oppfordrer alle kommuner til å vurdere om det er mulig å gi plass til flere lærlinger. Kommune-Norge har behov for faglært arbeidskraft. Arbeidet med rekruttering av lærlinger har allerede gitt resultat. Antall godkjente lærekontrakter i kommunesektoren økte med 22 prosent fra 2011 til 2018 og en av tre kommuner hadde allerede i 2019 nådd målet om to lærlinger per 1000 innbyggere.

Per nå har Elverum et budsjett på 18 lærlinger og hele kvoten er fylt opp for skoleåret 2022/2023.

Kommunestyret har tidligere gitt innspill på at vi bør ha 1 lærling pr 1000 innbygger noe som tilsier at vi skal ha 21 lærlinger. På bakgrunn av dette er det et behov for økt budsjetttramme på lærlinger fra 2. halvår 2023, med mål om å besette 3 nye lærlingestillinger fra august 2023.

9. Oppgradering av Acos Websak

Dagens versjon av kommunens sentrale dokumenthåndteringssystem WebSak begynner å bli utdatert, og det er behov for å oppgradere denne til en mer fremtidsrettet versjon, det vil si oppgradering av WebSak fra dagens versjon 7.16.29 til WebSak 9+ (skydrift) med WebSak levert som en tjeneste fra leverandørens sitt skysenter.

10. Ny legestilling- helsestasjon og institusjon

Det er behov for å ansette en lege i klinisk stilling i kommunen med $\frac{3}{4}$ virkning i 2023, og helårsvirkning fra 2024. Pasientene har flere og mer sammensatte sykdommer enn tidligere. Det gjør at legene bruker mer tid til behandling av hver pasient enn de gjorde før. I tillegg er arbeidet med oppfølging av flykninger økt. Med dagens legeressurs rekker man ikke å gjennomføre legeundersøkelse av alle skolebarn ved skolestart eller i løpet av det første skoleåret.

11. Avgiftparkering

Innføring av avgiftparkering i sentrum vil gi økte parkeringsavgifter med en halvårsvirkning i 2023 på grunn av forberedende arbeider, bestilling/innkjøp/montering og innkjøring. Det er betydelig usikkerhet i kalkylene da vi ikke har lokalt referansegrunnlag. Dette kan til en viss grad kompenseres med en dynamisk pristilpasning. Merinntekter er angitt i forhold til dagens inntektsnivå. Ca 2/3 av disse er basert på tillegg av sanksjoner. Nødvendige investeringer er på 1,3 millioner kroner (se investeringsoversikten per prosjekt).

Bevilgningsoversikt - drift

Bevilgningsoversikt - Drift (§ 5-4.1)	Regnskap		Budsjett		Økonomiplanperiode	
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
(beløp i 1000 kr)						
Generelle driftsinntekter						
Rammetilskudd	-707 808	-694 789	-744 576	-755 209	-755 891	-758 471
Inntekts- og formuesskatt	-615 242	-596 245	-631 701	-630 798	-633 069	-635 871
Eiendomsskatt	-87 922	-89 835	-91 038	-92 238	-93 438	-93 438
Andre generelle driftsinntekter	-47 443	-26 081	-53 141	-50 679	-44 202	-40 561
Sum generelle driftsinntekter	-1 458 415	-1 406 950	-1 520 856	-1 528 924	-1 526 600	-1 528 341
Netto driftsutgifter						
Sum bevilgninger drift, netto	1 287 619	1 291 744	1 383 177	1 365 940	1 362 844	1 359 721
Avskrivninger	121 260	121 900	126 560	127 392	128 431	129 862
Sum netto driftsutgifter	1 408 879	1 413 644	1 509 737	1 493 332	1 491 275	1 489 583
Brutto driftsresultat	-49 537	6 694	-11 119	-35 592	-35 325	-38 758
Finansinntekter/Finansutgifter						
Renteinntekter	-15 897	-12 850	-23 049	-23 048	-23 047	-23 046
Utbytter	-4 192	-13 000	-33 000	-13 000	-13 000	-13 000
Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	-	-	-	-	-	-
Renteutgifter	41 459	51 583	107 179	111 768	108 774	103 732
Avdrag på lån	88 856	86 118	84 774	88 973	90 291	91 797
Netto finansutgifter	110 226	111 851	135 904	164 694	163 019	159 482
Motpost avskrivninger	-121 260	-121 900	-126 560	-127 392	-128 431	-129 862
Netto driftsresultat	-60 570	-3 355	-1 775	1 709	-738	-9 137

Disponering eller dekning av netto driftsresultat						
Overføring til investering*	8 992	4 249	9 839	4 839	4 839	4 839
Avsetninger til bundne driftsfond	36 638	401	401	401	401	401
Bruk av bundne driftsfond	-22 080	-417	-2 627	-2 627	-2 627	-2 627
Avsetninger til disposisjonsfond	37 021	3 372	-	-	-	6 524
Bruk av disposisjonsfond	-	-4 249	-5 838	-4 322	-1 875	-
Dekning av tidligere års merforbruk	-					
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	60 570	3 356	1 775	-1 709	738	9 137
Fremført til inndekning i senere år	0	0	0	0	0	0

Tabell: Bevilgningsoversikt - drift.

* Overføring til investering er midler til finansiering av egenkapitalinnskudd i pensjonskasser (EKP og KLP). I 2021 og 2022 er dette finansiert med bruk av disposisjonsfond. Forventet mindreforbruk i 2025 og 2026 ligger i budsjettlinjen for «avsetning disposisjonsfond».

Netto driftsresultat

Netto driftsresultat	Regnskap	Budsjett	Budsjett	Økonomiplanperiode		
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Netto driftsresultat - tall i hele tusen	-60 570	-3 355	-1 774	1 709	-738	-9137
Netto driftsresultat i % av brutto driftsinntekter	3,11 %	0,19 %	0,09 %	-0,09 %	0,04 %	0,48 %
Mål i økonomireglementet 2 %	-38 899	-35 206	-38 070	-38 242	-38 209	-38 242
Avvik i forhold til økonomisk mål 2 %	21 671	-31 851	-36 296	-39 952	-37473	-29 105

Tabell: Netto driftsresultat.

Netto driftsresultat er ikke tilfredsstillende, og det er marginale reserver i budsjettet for 2023 og kommende planperiode.

Avsetninger til eller bruk av bundne fond

Avsetninger av øremerkede inntekter og bruk av bundne fondsmidler skal budsjetteres og regnskapsføres i skjemaet for «Bevilgningsoversikt - drift». Inntekter og utgifter knyttet til bundne midler budsjetteres/ regnskapsføres i skjemaet for «Bevilgning drift - netto». Det medfører at det vil bli avvik mellom budsjett og regnskap dersom det ikke gjøres budsjettjusteringer gjennom året. Bundne midler skal disponeres til bestemt formål. Av praktiske årsaker har kommunedirektøren fullmakt til å foreta budsjettjusteringer fortløpende for å sikre samsvar mellom budsjett og regnskap.

Avsetninger til eller bruk av disposisjonsfond

Tabellen nedenfor viser midler som er avsatt og brukt til forskjellige formål vedtatt av kommunestyret.

(beløp i 1000 kr)	Budsjett	Budsjett	Økonomiplanperiode		
	2022	2023	2024	2025	2026
Bruk av disposisjonsfond - EK-innskudd	- 4 249	-	-	-	-
Bruk av disposisjonsfond - Rådhusplassen	-	- 5 000	-	-	-
Bruk av disposisjonsfond - Revisjon av kommuneplanens areal-/samfunnsdel	-	- 650	- 1 300	- 550	-
Avsetning til disposisjonsfond	3 372	-	-	-	6 524
Bruk av disposisjonsfond		-288	- 3 022	- 1 325	-
Netto avsetning/bruk av disposisjonsfond	-877	- 5 838	- 4 322	-1 875	6 524

Tabell: Netto avsetninger til eller bruk av disposisjonsfond.

Avsetninger av frie inntekter og bruk av disposisjonsfond skal budsjetteres/regnskapsføres i skjemaet for «Bevilgningsoversikt - drift». Inntekter og utgifter knyttet til disposisjonsfond budsjetteres/regnskapsføres i skjemaet for «Bevilgning drift - netto». Det medfører at det vil bli avvik mellom budsjett og regnskap dersom det ikke gjøres budsjettjusteringer gjennom året. Frie midler disponeres av kommunestyret. Bruk av disposisjonsfond hvor kommunestyret har gjort vedtak om bruk til bestemte formål kan av praktiske årsaker budsjettjusteres fortløpende for å sikre at det er samsvar mellom budsjett og regnskap. Kommunedirektøren har fullmakt til å foreta budsjettjusteringer når det brukes av fond hvor kommunestyret har avsatt midler til bestemte formål. Eksempel på et disposisjonsfond hvor kommunestyret har avsatt midler til et bestemt formål er bredbåndsutbygging i Elverum.

Dekning av tidligere års merforbruk

Ved regnskapsmessig merforbruk (underskudd) som ikke kan dekkes inn av disposisjonsfond må merforbruket dekkes inn i kommende budsjetter. Elverum kommune har ikke merforbruk fra tidligere år som skal dekkes inn i 2023 og økonomiplanperioden.

Bevilgning drift - netto

Budsjettforskriftenes bevilgninger drift - netto spesifiserer linjen «Sum bevilgninger drift, netto» fra budsjettskjema bevilgningsoversikt - drift på de enkelte tjenesteområdene. Tabellen nedenfor viser netto bevilgninger til sektorer og staber.

Bevilgningsoversikt - Drift netto (§ 5-4.2)	Regnskap	Budsjett	Budsjett	Økonomiplanperiode									
				2021	2022	2023	2024	2025	2026				
(beløp i 1000 kr)													
Kommunedirektør	28 769	21 965	24 226	24 226	24 226	24 226	24 226	24 226	24 226	24 226	24 226	24 226	24 226
Teknikk og miljø	38 931	44 737	57 048	56 198	54 948	54 398	56 198	54 948	54 398	56 198	54 948	54 398	56 198
Eiendom	86 312	74 658	110 168	106 693	105 825	106 825	106 693	105 825	106 825	106 693	105 825	106 825	106 693
Utdanning	283 691	270 381	322 852	322 942	322 942	322 942	322 942	322 942	322 942	322 942	322 942	322 942	322 942
Barnehage	169 671	161 592	176 076	172 251	169 751	165 851	172 251	169 751	165 851	172 251	169 751	165 851	172 251
Familie og helse	117 990	100 911	119 563	119 203	119 203	119 203	119 203	119 203	119 203	119 203	119 203	119 203	119 203
NAV	52 603	54 646	61 255	60 328	60 150	60 150	60 328	60 150	60 150	60 328	60 150	60 150	60 328
Kultur	39 018	38 874	41 733	42 033	42 033	42 033	42 033	42 033	42 033	42 033	42 033	42 033	42 033
Pleie-, rehabilitering og omsorg	409 859	405 595	440 619	440 443	440 537	440 542	440 443	440 537	440 542	440 443	440 537	440 542	440 443
Personal	12 330	13 291	13 811	13 811	13 811	13 811	13 811	13 811	13 811	13 811	13 811	13 811	13 811
Service- og IKT	21 490	26 310	29 003	28 196	29 003	28 196	28 196	29 003	28 196	28 196	29 003	28 196	28 196
Økonomi	18 089	18 298	19 945	19 945	19 945	19 945	19 945	19 945	19 945	19 945	19 945	19 945	19 945
Felles/finans/vann og avløp	8 865	60 483	-33 122	-40 329	-39 530	-38 401	-40 329	-39 530	-38 401	-40 329	-39 530	-38 401	-40 329
SUM	1 287 618	1 291 744	1 383 177	1 365 940	1 362 844	1 359 721	1 365 940	1 362 844	1 359 721	1 365 940	1 362 844	1 359 721	1 365 940

Tabell: Bevilgning drift - netto fordelt på sektor og stab.

Tabellen over viser økonomiske bevilgninger til sektorer og staber i årsbudsjett for 2023 og planperioden 2024-2026. Tidligere var bevilgninger fordelt på tjenesteområder som gikk på tvers av sektorer og staber. Årsaken til endringene ligger manglende rapporteringsverktøy for rapportering på tjenesteområder. Med tjenesteområder menes aktivitet og tilbud til forskjellige grupper i samfunnet. Noen sektorer har svært få tjenesteområder, og andre sektorer og staber bidrar med aktivitet og tjenester på mange forskjellige tjenesteområder. Det å bevilge økonomiske rammer til sektorer og staber vil bidra med å effektivisere og bedre kvaliteten på økonomirapporteringen. Det vil fortsatt være fokus på tjenesteområder (brukergrupper) og virksomhetsplanene vil fortsatt være på dette nivået.

I tabellen nedenfor viser tjenesteområder de enkelte sektorer og staber bidrar med aktivitet og tjenester på.

Tjenesteområde	Sektor/stab												
	Kommune- direktør	Teknikk og miljø-	Eiendom	Skole	Barnehage	Familie og helse	NAV	Kultur	Pleie- og omsorg	Personal	Service- og IKT	Økonomi	Felles/finans/ vann og avløp

Politisk styring	x							x			x		
Administrasjon	x	x	x	x	x	x		x	x	x	x	x	x
Barnehage			x		x			x		x		x	
Skole			x	x				x		x	x	x	
Barnevern			x	x		x		x		x		x	
Helse	x		x			x		x	x	x		x	
Pleie og omsorg			x					x	x	x	x	x	
Sosial – tjenestebistand			x	x		x	x	x	x	x	x	x	
Sosial – økonomisk bistand			x	x			x						
Kultur- og religiøse formål	x		x			x		x				x	
Teknisk forvaltning		x						x		x		x	
Teknisk drift		x	x					x		x		x	x
Næringsutvikling	x							x					
Fellesfunksjoner	x		x										x

Tabell: Tjenesteområder hvor sektorer og staber bidrar med aktivitet og tjenester på.

Bevilgningsoversikt - investering

Budsjettforskriftenes bevilgningsoversikt - investering viser summen av planlagte investeringer og utlån, og hvordan disse planlegges finansiert.

Bevilgningsoversikt - Investering (§ 5-5.1)	Regnskap	Budsjett	Budsjett	Økonomiplanperiode		
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
(beløp i 1000 kr)						
Investeringsutgifter						
Investeringer i varige driftsmidler	121 794	147 393	202 334	108 294	70 848	54 268
Tilskudd til andres investeringer	3 790					
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	21 473	4 249	4 839	4 839	4 839	4 839
Utlån av egne midler						
Avdrag på lån						
Sum investeringsutgifter	147 057	151 642	207 173	113 133	75 687	59 107
Investeringsinntekter						
Kompensasjon for merverdiavgift	-14 078	-19 990	-32 027	-13 369	-7 980	-4 704
Tilskudd fra andre	-38 656		-13 254	-6 294	-	-
Salg av varige driftsmidler	-32 011	-1 835	-185	-750	-750	-1 450
Salg av finansielle anleggsmidler						
Utdeling fra selskaper	-1 958					
Mottatte avdrag på utlån av egne midler						
Bruk av lån	-46 518	-125 568	-149 472	-87 881	-62 118	-48 114
Sum investeringsinntekter	-133 222	-147 393	-194 938	-108 294	-70 848	-54 268
Videreutlån						
Videreutlån	78 917	85 000	35 000	35 000	35 000	35 000
Bruk av lån til videreutlån	-78 917	-85 000	-	-	-	-
Avdrag på lån til videreutlån	27 966	30 109	28 300	28 800	29 300	29 900
Mottatte avdrag på videreutlån	-52 687	-30 109	-43 300 000	-43 800	-44 300	-44 900
Netto utgifter videreutlån	-24 721	0	20 000	20 000	20 000	20 000
Overføring fra drift og netto avsetninger						

Overføring fra drift	-8 992	-4 249	-9 839	-4 839	-4 839	-4 839
Avsetninger til bundet investeringsfond	24 721					
Bruk av bundet investeringsfond	-3 728	-	-22 395	-20 000	-20 000	-20 000
Bruk av ubundet investeringsfond	-10 000					
Dekning av tidligere års udekket beløp						
Dekning av tidligere års udekket beløp	8 885					
Sum overføring fra drift og netto avsetninger	10 886	-4 249	- 32 235	-24 839	-24 139	-24 839
Fremført til inndeckning i senere år (udekket beløp)	0	0	0	0	0	0

Tabell: Bevilgningsoversikt - investering

Investeringer i varige driftsmidler, aksjer og andeler er spesifisert og kommenter i bevilgning til investeringer.

Bevilgning til videreutlån (Startlån) er redusert fra 85 til 35 millioner kroner. Elverum kommune har en relativt stor utlånsportefølje sammenlignet med andre kommuner. Det er ikke lagt opp til nye låneopptak for finansiering av utlån. Rammen for utlån er satt til det som forventes innbetalt av ordinære og ekstraordinære avdrag fra låntakere. Hovedårsaken ligger i stor usikkerhet i hva som skjer i rentemarkedet og KPI (prisstigning). Høy prisstigning og økte renteutgifter vil påvirke betalingsevne til de som i dag har lån og fremtidige låntakere. Det er disponible inntekter hos låntakere som avgjør betalingsevnen. Det vil i løpet av 2023 legges frem en sak for politiske behandling om det er behov for å ta opp lån til videreutlån og hvilket beløp. I denne saken er det naturlig å se på effekten av kommunens praksis frem til i dag og hva som er ønskelig i årene som kommer.

Bevilgning til investeringer - prosjekter

I Handlings- og økonomiplanperioden 2023 - 2026 planlegges investeringer i varige driftsmidler som vist i tabellen under. De investeringsprosjekter som er vist nederst i tabellen under (se tekstforklaring i tabell), er investeringsprosjekter som kan realiseres uten å påføre kommunen økt belastning i form av kapitalkostnader (renter og avdrag) eller økte driftskostnader. Dette forklares med at dette er prosjekter som enten har gebyrfinansiering, har egen inntjening i form av leieinntekter, statlige tilskudd og/eller særskilte fond for formålet.

Investeringer (inkl. mva) i varige driftsmidler som medfører økt finanskostnad (lån) (beløp i 1000 kr)	2023	2024	2025	2026
1. Eiendomsinngrep	200	200	200	200
2. Gatelysininvesteringer	5 600	1 000	1 000	
3. Gate, veg, park	4 500	6 500	6 500	6 500
4. Rehabilitering av bruer	200	100	100	100
5. Tyngre kjøretøy	2700	2 200	2 500	2 700
6. Kjøp av kommunale boliger	10 500	10 500		
7. Oppgradering/tilbygg Elverum kapell - rebudsjettering	10 481	1 137		
8. Kjøp av driftsmaskiner for å realisere effektiviseringskrav	200	200	200	200
9. Boliger til vanskeligstilte Vestsidivegen	8 942	5 112	146	
10. Kjøp av biler - jevn utskifting	3 000	3 000	3 000	1 100
11. IT investeringer	2 850	2 850	2 850	2 850
12. IT investeringer - velferdsteknologi	2 130	1 265	1 265	1 265
13. Lys og sceneteknisk utstyr	350	3 775		
14. Utskifting av kjøle- og fryseanlegg ved sentralkjøkkenet	2 450			
15. Ombygging av gamle helsestasjon til aktivitetssenter	9 000	9 000		
16. Barnevern fagsystem	350			
17. Signalanlegg Jotuntoppen			2 000	

18. Elverum kirke rehabilitering fasade		15 087	15 087	3 353
19. Utskifting signalanlegg Sætre og Jotunhaugen	2 500	2 500		
20. Gang- og sykkelveger		6 000	6 000	6 000
21. Utvikling rådhusplassen	6 250			
22. Etablering av nytt renholdsrom Moen sykehjem	750			
23. Helsehuset utbedring morsrom	406			
24. Tilbygg og ombygging EUS (rebudsjettering)	28 164			
SUM	101 523	59 626	40 548	24 268
Investeringer i varige driftsmidler hvor finanskostnader er dekket av inntekter eller fond				
25. Infrastruktur vann og avløp	30 000	30 000	30 000	30 000
26. Ydalirtunet 12 boenheter for yngre med nedsatt funksjonsevne	70 811	7 868		
27. Egenkapitalinnskudd KLP	2 123	2 123	2 123	2 123
28. Egenkapitalinnskudd EKP	2 716	2 716	2 716	2 716
Sum	105 650	42 707	34 839	34 839
Sum alle investeringer i varige driftsmidler brutto	207 173	102 633	75 387	59 107

Tabell: Tabellen viser brutto investeringskostnader fordelt på prosjekter i Elverum kommune som er prioritert for perioden 2023 -2026. Det hefter varierende grad av usikkerhet ved tallene, da det er knyttet forutsetninger til disse, samt at prosjektene er i forskjellig fase; skisse-, forprosjekt- eller hovedprosjektnivå. Til fradrag på brutto investeringstall kommer MVA-kompensasjon og på enkelte av prosjektene statlige investeringstilskudd. Se forklaring i teksten i tabellen under.

Kommentarer til investeringstiltakene:

1. Eiendomsinngrep

Årlig bevilgning på nivå med tidligere år. Midler som brukes til å løse løpende behov for innløsning av tomtegrunn for gjennomføring av mindre veganlegg og lignende.

2. Gatelysinvesteringer

Løpende investeringer 2023 – 26 på gatelysanlegg. Utskifting av gamle armaturer til nye med LED med formål å redusere strømforbruk og bringe anlegget i forskriftsmessig stand. Ca 800 armaturer i 2023 (5,6 millioner kroner) som gir en positiv kontantstrøm gitt dagens strømpriser. Deretter 2 millioner kroner årlig investering i 2024 og 2025 til å slutføre arbeidene samt oppgradere ledningsanlegg og master slik at vi får forskriftsmessig standard.

3. Gate, veg, park

Årlig bevilgninger på nivå med tidligere år. Samlepost for oppgradering av gater/veger, nye bil/gang- og sykkelveger i byområdet, faste gate dekker, veg installasjoner/sideanlegg, investeringer tilknyttet park/grøntanlegg og trafikksikkerhetstiltak.

4. Rehabilitering av bruer

Nødvendige reparasjon- og oppgraderingsarbeider for å ivareta sikkerhet ved kommunale bruer.

5. Tyngre anleggsmaskiner

Utskifting av anleggsmaskiner som brukes både i drift og på investeringsprosjekter. Nødvendig for å opprettholde kapasitet, produktivitet og driftssikkerhet

6. Kjøp av kommunale boliger

Kommunen skal ta imot flyktninger og erfaringsmessig er det da behov for større eneboliger til storfamilier, som også vil dekke behovet knyttet til familiegjenforeninger. Det er vurdert behov for anskaffelse av anslagsvis 3 større boliger (4 – 5 roms) per år i perioden 2023 – 2024.

7. Oppgradering/tilbygg Elverum kapell - rebudsjettering

Prosjektet har blitt forsinket etter inngått kontrakt med totalentreprenør, hvor avklaringer med antikvariske myndigheter med tilhørende godkjenning fra Hamar bispedømme har tatt lang tid. Byggesøknaden er nå godkjent som grunnlag for oppstart og gjennomføring av tidligere beskrevne tiltak.

8. Kjøp av maskiner drift og vedlikehold eiendom

Årlig investering til hensiktsmessig anskaffelse av nye maskiner i forhold til større og nyere arealer, og for å opprettholde effekten av tidligere effektivitetstiltak med lavere bemanning.

9. Boliger til vanskeligstilte

Prosjektet innebærer bygging av 6 robuste boenheter til disposisjon for NAV sine tjenestemottakere som har krav på et midlertidig botilbud. Reguleringsplan er nå vedtatt med formålet Offentlig tjenesteyting i stedet for bolig. Prosjektet medfører at Grønlivegen 14 kan selges.

10. Kjøp av biler - jevn utskifting

På grunn av leveransesituasjonen i bilmarkedet må vi påregne å holde bilene i drift lengre enn planlagt,

derfor beregner vi lavere investeringer i 2022 og 2023. Samtidig vil det bli vanskelig å nå målene i klimaplanen. Tallene, spesielt for 2025/2026, vil endre seg, men er en foreløpig plan ut fra nåsituasjonen.

11. **IT investeringer**

Årlige investeringer til nødvendig oppdatering av IKT-infrastruktur og driftssystemer for støtte i tjenesteproduksjonen og for å sikre en robust og pålitelig infrastruktur med hensyn på digital sikkerhet og beredskap. Investeringene vil også bli benyttet til løsninger som bidrar til økt og effektiv samhandling som igjen vil være et tiltak for reduksjon av klimagassutslipp.

12. **IT investeringer - velferdsteknologi**

Formålet med investeringen er å videreføre utnyttelse og bruk av velferdsteknologi de kommende år. Fokuset skal være å integrere ytterligere velferdsteknologiske løsninger som skal bidra til økt trygghet, sikkerhet, sosial deltakelse, mobilitet og fysisk og kulturell aktivitet for brukere av helse- og omsorgstjenester, samt bidra til å forbedre tilgjengelighet, ressursutnyttelse og kvalitet på tjenesten. Forventet mindreforbruk på grunn av ikke ferdigstilte aktiviteter i 2022 overført til 2023.

13. **Lys og sceneteknisk utstyr**

Lys og sceneteknisk utstyr må skiftes ut. Denne investeringen utsettes til 2024, men må gjennomføres da fordi alt nytt lysutstyr er led-basert og det betyr at kulturhuset ikke får vedlikeholdt eller kjøpt lyspærer til eksisterende utstyr. Det gjøres en investering på projektor og lerret som en har behov for i 2023, da en nå leier dette utstyret.

14. **Utskifting kjøle- og fryseanlegg sentralkjøkken**

Kjøle- og fryseanlegget ved Elverum kommunale sentralkjøkken ved Terningen Arena bærer preg av elde og slitasje etter cirka 11 års drift. De siste årene har det vært flere reparasjoner som gir høye vedlikeholdskostnader og stor risiko for stans i produksjonen og matsvinn. Anslått pris på investeringen bygger på tilbud fra leverandør våren 2020 og erfaringer fra rammeavtalepartnere, og estimeres til 2,45 millioner kroner.

15. **Ombygging av gamle helsestasjonen til aktivitetssenter**

PRO har i samarbeid med eiendomsstaben vurdert at gamle helsestasjonen kan benyttes til et samordnet aktivitetssenter, som innebærer at virksomheten ved Sundsvoll og Askeladden blir samlokalisert. Løsningen innebærer reduserte kostnader til eiendomsdrift og transport i størrelsesorden 0,7 millioner kroner. I tillegg får PRO sentrumsnære og universelt utformede lokaler for sin virksomhet. Før tiltaket iverksettes blir det fremmet en egen sak til kommunestyret som beskriver mer av de praktiske, faglige og økonomiske vurderinger som er lagt til grunn.

16. **Barnevern fagsystem**

Oppfyller krav i barnevernreformen, både med brukermedvirkning, sikkerhet, rapportering og oppfølging fra statsforvalter. Nåværende system vil ikke utvikles videre og fyller ikke krav i lovverk fremover. Det er heller ikke kompatibelt med KS-plattform som de nye fagsystemene.

17. **Signalanlegg Jotuntoppen**

Jotuntoppen bo- og omsorgssenter har heldøgntjenester til personer med kognitiv svikt og demenssykdom. Beboere i omsorgsboligen har i dag trygghetsalarm, men det er få som er i stand til å benytte seg av denne. Ved å installere signalanlegg med moderne velferdsteknologi som muliggjør anonymisert digitalt tilsyn med automatisk alarmering i kritiske situasjoner, vil beboere kunne bo lengre i omsorgsboligen og utsette eller unngå behov for institusjonsplass. Signalanlegg vil bidra til økt pasientsikkerhet, for eksempel redusert risiko for fall. Signalanlegg vil også ivareta ansattes behov for et forsvarlig arbeidsmiljø ved å kunne tilkalle hjelp i krevende situasjoner. Installering av signalanlegg er estimert til å koste 2 millioner kroner, og vil innføres i 2025.

18. **Elverum kirke rehabilitering fasade**

Det foreligger en tilstandsanalyse som har avdekket store vedlikeholdsetterslep knyttet til hovedsakelig fasadene (råteskader). Tilstandsanalysen beskriver et behov hvor eksisterende utvendig panel og isolasjon må skiftes ut, og fasadene må gjenoppbygges. Cirka 1/10-del av vedlikeholdsbehovet er utbedret i 2021-2022, finansiert av ekstraordinære rehabiliterings-/ vedlikeholdsmidler mottatt via Statsforvalteren (Covid-19).

19. **Utskifting signalanlegg Sætre og Jotunhaugen**

Det er helt nødvendig med et sykesignalanlegg på sykehjemmene. Både for at pasientene skal kunne varsle når de trenger hjelp, men også for at ansatte skal kunne be om assistanse når de trenger å være flere, og ikke minst ha mulighet til å tilkalle hjelp i akutte situasjoner. Vi vet at de fleste av våre innbyggere ønsker å bo hjemme så lenge som mulig, og når de får sykehjemsplass er helsen meget redusert – det kan være fysisk, mentalt eller begge deler. 80-90% av våre pasienter har en form for demenssykdom som kan medføre utagerende atferd og det kan oppstå situasjoner hvor det er nødvendig å tilkalle flere ansatte. Moderne signalanlegg gir mulighet for velferdsteknologiske løsninger som for eksempel posisjonering, digitalt tilsyn og sporing. Dette kan gi pasienten større bevegelsesfrihet uten at ansatte er like tett på hele tiden, og det gir ansatte mulighet for å ha oversikt i avdelingen på en bedre måte enn i dag. All bruk av

velferdsteknologi følger regler om personvern og samtykke.

20. Gang- og sykkelveger

6 millioner kroner årlig i perioden 2024-2026. Knyttet til utbedring av trafikksikkerhet på Hanstad, jf trafikksikkerhetsplan. Reguleringskostnader inngår. Dette omfatter:

- 2023- G/S-veg langs Johan Falkbergetsveg pluss noe kryssutbedringer ved skole/barnehage.
- 2024- G/S-veg Langs Henrik Ibsensveg del en, fra Henrik Wergelandsveg til Bureiservegen.
- 2025- G/S-veg Langs Henrik Ibsensveg del to, fra Bureiservegen til enden av vegen.

21. Utvikling rådhusplassen

Sak KS 069/22 hvor kommunestyret vedtok at det avsettes fem millioner kroner fra kommunens driftsresultat i 2021 til utvikling av en forbedret rådhusplass. Prosjekteringsarbeidet finansieres med kr 500 000 som ble bevilget til utviklingen av rådhusplassen i kommunestyrets budsjettmøte i desember 2021.

22. Etablering av nytt renholdsrom Moen sykehjem

Dagens renholdsrom ligger i den eldste delen av sykehjemmet. Rommet er uhygienisk, og utgjør en helsefare for renholderne som bruker rommet. Det er registrert forskjellige typer «mugg og sporer» på veggene som et resultat av høy fuktighet og begrenset med varme og ventilering av rommet. Dette har også sammenheng med at den eldste delen er vedtatt driftet på tomgang.

23. Helsehuset utbedring morsrom

Elverum helsehus har et bårerom med kjøleskap for døde med 6 plasser og eget seremonirom. Heisen som benyttes for å løfte døde inn og ut av kjøleskapet er manuell og svært tung å benytte, og medfører svært belastende arbeidssituasjon for ansatte. For å redusere risiko for ulykker og skade på ansatt, er det behov for ny elektrisk heis/truck for å sikre forsvarlig arbeidsmiljø. Kostnaden er estimert til 0,4 millioner kroner.

24. Tilbygg og ombygging EUS - rebudsjettering

Prosjektet ble vedtatt i KS-sak 34/22, Skolestruktur - løsning av EUS sitt arealbehov.

Jamfør tertialrapport nr. 2/2022 er det prognosert omsatt 4 millioner kroner av bevilgningen for 2022 knyttet til ombyggingen av eksisterende arealer ved skolen. Tilbygget ble kontraktsfestet med totalentreprenør i slutten av oktober 2022 med påfølgende prosjektering fram mot byggestart i januar 2023.

25. Infrastruktur vann og avløp

Løpende investeringer i tråd med vedtatt Hovedplan vann og avløp og handlingsplan for perioden 2023-26.

26. 12 boenheter for yngre med nedsatt funksjonsevne

I tillegg til 12 leiligheter inngår etablering av parkeringsplass for levering og henting av barn i Ydalir barnehage. Prosjektet ble i KS-sak 033/22 vedtatt tilbakeført fra Ydalirtunet AS med kommunen som byggherre, og innebærer at eiendommen knyttet til prosjektet får egen tomt. Den delen av tomteområdet som fradeles disponeres videre av Ydalirtunet AS med mål om å realisere resterende utbygging og salg av boliger som opprinnelig planlagt. Prosjektet har ikke vært prisregulert i løpet av de siste årene i påvente av avklaringer med blant annet skattemyndigheter og Husbanken. Prosjektet har nå vært ute på anbud, og gjeldende krav i masterplanen for Ydalir ligger blant annet til grunn for prosjektering og prising. Prosjektrammen må følgelig prisjusteres, og innebærer at administrasjonen redegjør for prosjektets status i en særskilt sak til kommunestyret, som grunnlag for endelig budsjettvedtak.

27. Egenkapitalinnskudd i Kommunal landspensjonskasse (KLP)

Eiere av pensjonskasser er ansvarlig for å ha nok egenkapital i selskapet. Elverum kommune har en eierandel i KLP, og bevilgningen dekker vår andel i utvidelse av egenkapitalen for 2023.

28. Egenkapitalinnskudd i Elverum kommunale pensjonskasse (EKP)

Eiere av pensjonskasser er ansvarlig for å ha nok egenkapital i selskapet. Elverum kommune har en egen pensjonskasse og bevilgningen dekker utvidelse av egenkapitalen for 2023.

Ikke prioriterte investeringstiltak

Ikke prioriterte investeringstiltak i budsjett og økonomiplan (beløp i 1000 kr)	Budsjett	Økonomiplanperiode		
	2023	2024	2025	2026
Parkering kirkegården ved Svenskebyvegen 10	2 937	2 937		
Nordskogbygda kapell - rehabilitering og ombygging				

	6 200			
Inngangsparti i Elverum kulturhus	500			

Tabell: Ikke prioriterte investeringstiltak i Handlings- og økonomiplan 2023 - 2026.

Kommentarer til ikke prioriterte investeringstiltak:

1. Parkering kirkegården

Tiltaket innebærer rivning av Svenskebyvegen barnehage med tilhørende endring av reguleringsplan. Videre opparbeidelse av grunn for etablering av inntil 100 parkeringsplasser med asfaltdekke, hvor det er forutsatt parkeringsavgift i henhold til gjeldende betalingsregulativ.

2. Nordskogbygda kapell

Kapellet er vedtatt rehabilitert og ombygd slik at bygget kan benyttes til kirkestue. Tiltaket er forutsatt finansiert med bruk av lånemidler, samt inntekter fra salget av Kirkeby oppvekstsenter og merverdiavgift kompensasjon.

Inngangsparti i Elverum kulturhus

Elverum kulturhus tar imot over 40 000 innbyggere og gjester i løpet av året, inngangsdøren har blitt skiftet så den tilfredsstillende krav til universell utforming. En oppdatering av selve inngangspartiet utvendig er påkrevd da det er slitt etter mange års bruk. Tiltaket må prosjekteres så det samsvarer med uttrykk i gateløpet ellers.

Økonomisk oversikt - Drift

Økonomisk oversikt etter art-drift (§ 5-6)	Økonomiplanperiode					
	Regnskap 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	2024	2025	2026
Tall i 1000 kroner						
Driftsinntekter						
Rammetilskudd	-707 808	-694 788	-744 576	-755 209	-755 891	-758 471
Inntekts- og formuesskatt	-615 242	-596 245	-631 701	-630 798	-633 069	-635 871
Eiendomsskatt	-87 922	-89 838	-91 038	-92 238	-93 438	-93 438
Andre skatteinntekter	-3 470	-401	-401	-401	-401	-401
Andre overføringer og tilskudd fra staten	-43 973	-25 680	-53 140	-50 280	-43 802	-40 160
Overføringer og tilskudd fra andre	-283 804	-143 493	-153 805	-153 606	-153 466	-153 336
Brukerbetalinger	-64 933	-65 198	-64 574	-64 574	-64 574	-64 574
Salgs- og leieinntekter	-137 808	-144 637	-164 276	-164 998	-165 832	-165 832
Sum driftsinntekter	-1 944 960	-1 760 280	-1 903 511	-1 912 104	-1 910 473	-1 912 083
Driftsutgifter						
Lønnsutgifter	942 385	886 991	942 365	930 584	929 920	929 468
Sosiale utgifter	247 419	248 654	265 551	265 011	265 011	265 011
Kjøp av varer og tjenester	465 140	409 675	447 192	443 551	441 812	439 010
Overføringer og tilskudd til andre	119 220	99 753	110 724	109 974	109 974	109 974
Avskrivninger	121 260	121 900	126 560	127 392	128 431	129 862
Sum driftsutgifter	1 895 424	1 766 973	1 892 392	1 876 512	1 875 148	1 873 325
Brutto driftsresultat	-49 537	6 693	-11 119	-35 592	-35 325	-38 758
Finansinntekter/Finansutgifter						
Renteinntekter	-15 897	-12 849	-23 049	-23 048	-23 047	-23 046
Utbytter	-4 192	-13 000	-33 000	-13 000	-13 000	-13 000
Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	0	-	-	-	-	-
Renteutgifter	41 459	51 583	107 179	111 768	108 774	103 732
Avdrag på lån	88 856	86 118	84 774	88 973	90 291	91 797
Netto finansutgifter	110 226	111 852	135 904	164 693	163 018	159 483
Motpost avskrivninger	-121 260	-121 900	-126 560	-127 392	-128 431	-129 862
Netto driftsresultat	-60 570	-3 355	-1 775	1 709	-738	-9 137

Disponering eller dekning av netto driftsresultat:						
Overføring til investering	8 992	4 249	9 839	4 839	4 839	4 839
Avsetninger til bundne driftsfond	36 638	401	401	401	401	401
Bruk av bundne driftsfond	-22 080	-417	-2 627	-2 627	-2 627	-2 627
Avsetninger til disposisjonsfond	37 021	3 372	0	0	0	6 524
Bruk av disposisjonsfond	0	-4 249	-5 838	-4 322	-1 875	0
Dekning av tidligere års merforbruk			0	0	0	0
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	60 570	3 355	1 775	-1 709	738	9 137
Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	0	0	0	0	0	0

Tabell: Økonomisk oversikt drift etter KOSTRA arter.

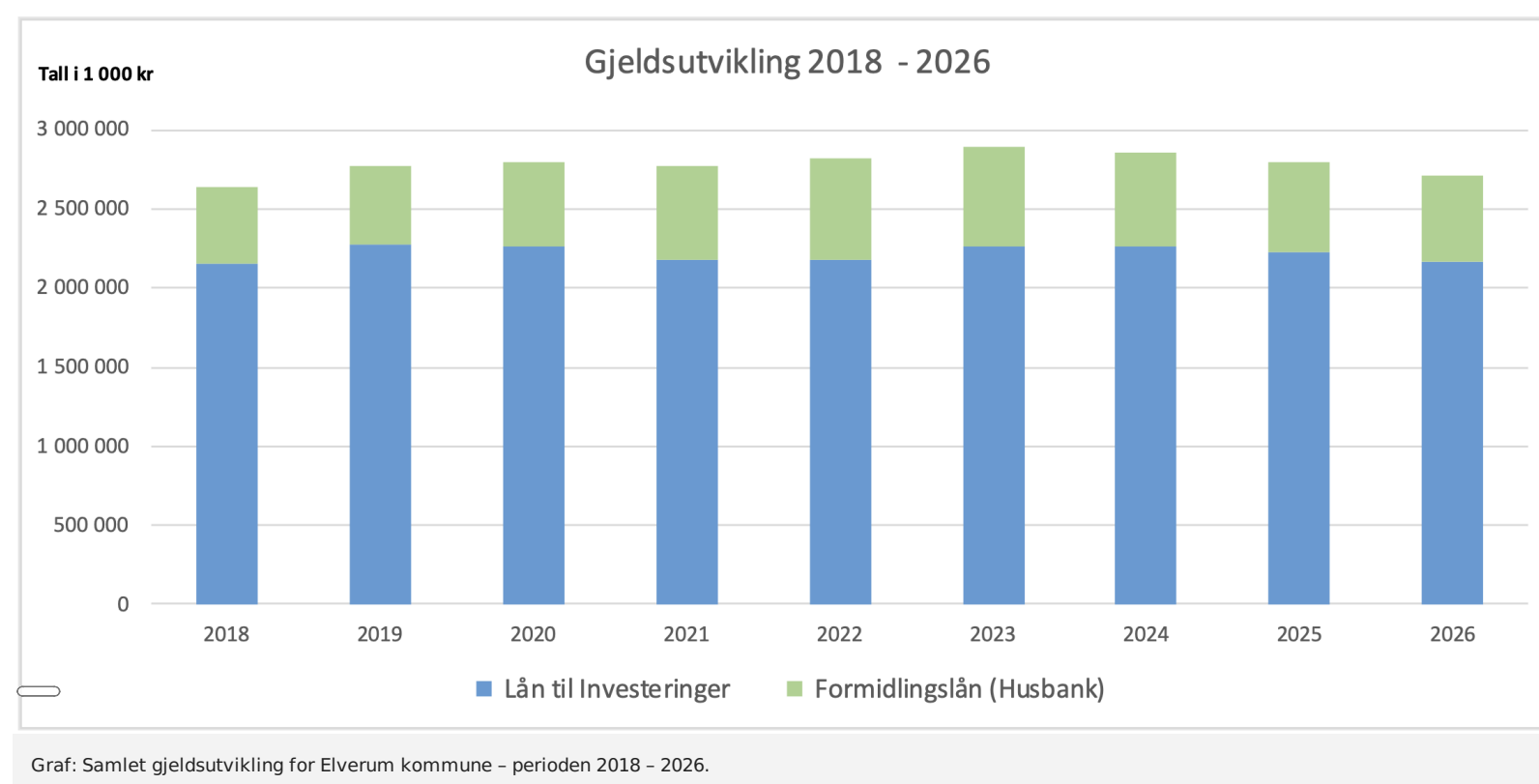
Oversikt over gjeld og andre vesentlige forpliktelser

Nivået og utviklingen i kommunens samlede gjeld påvirker kommunens økonomiske handlingsrom. Kommunen skal forvalte finansielle midler og gjeld på en måte som ikke innebærer vesentlig risiko, og for å sikre at betalingsforpliktelser kan innfris ved forfall.

I gjeldende økonomiplan er det innarbeidet konsekvensen av nye låneopptak som følge av alle planlagte investeringer. Avdrag på gjeld er innarbeidet i henhold til minimumsnivået som kommuneloven og forskrift setter til avdrag på lån. I praksis betyr dette at kommunen betaler ned gjelden i samme takt som den gjenstående økonomiske levetiden på kommunens eiendommer, anleggsmidler, transportmidler og utstyr tilsier.

Gjeld pr 31.12	Beløp i 1 000 kroner	2022	2023	2024	2025	2026
Lån til investeringer pr 31.12		2 174 383	2 266 595	2 266 465	2 226 378	2 174 048
Lån til viderefremidling (Husbanken) pr 31.12		652 502	624 155	595 322	565 973	536 121
Sum gjeld 31.12		2 836 885	2 890 749	2 861 786	2 792 350	2 710 167

Tabell: Gjeld pr. 31.12 i de enkelte årene i planperioden.

Virksomhetsplan 2023

Innledning

Virksomhetsplan og årsbudsjett forklarer hovedtrekkene i tjenesteproduksjonen som er planlagt på de forskjellige tjenesteområder i Elverum kommune i 2023. Virksomhetsplanen forklarer med ord og tabeller/figurer hva som gjøres. Årsbudsjettet (se kapitlet over) redegjør for de økonomiske rammene for denne virksomheten.

Virksomhetsplanen tar utgangspunkt i:

1. Tiltak som er beskrevet i Handlingsplanen (fireårs-perspektiv). Handlingsplanen i sin tur baserer seg på mål og strategier i det overordnede planverket (kommuneplanen og de strategiske planene).
2. Føringer for tjenesteproduksjon, myndighetsforvaltning og samfunnsutvikling som er nødvendig å håndtere i ettårsperspektiv, og som ikke er redegjort for i planverket – altså utfordringer som kommer til undervegs.
3. Føringer som er kommet fram gjennom arbeidsprosess og foreslåtte prioriteringer fra folkevalgte (kommunestyrekomiteene), administrasjonen (sektorer og staber), tillitsvalgte, verneombud med flere, og som drøftes på kommunestyrets strategikonferanse.

I kapittel under redegjøres det for virksomhetsplan for 2023 per tjenesteområde. For oversiktens skyld redegjøres det i dette kapitlet også kort for relevante forhold som kommunens styring, ledelse og kontroll, delegering, lederkontrakter og ledelsesfora, egenkontroll, eksternkontroll, årshjul for styring, styringsplattformen, planverket, målhierarki og planhierarki, organisering av virksomheten, personaloversikt og overordnede styringsmål.

Styring – ledelse – kontroll

Kommunen styres i tråd med overordnet planverk og i henhold til lover og forskrifter, regler og rutiner fra overordnet myndighet. Kommunen må ha et tilfredsstillende system for:

- **Styring** (sette mål, sørge for tilstrekkelige planer og ha nødvendige rutiner for oppfølging) – godkjennes av de folkevalgte politikere i formannskap og kommunestyre og utvikles i prosesser og samråd mellom kommunens faglige ledere og medarbeidere og de folkevalgte.
- **Ledelse** (ta imot styringssignalene, organisere ressursene, målrettet virksomheten, gjennomføre og rapportere) – utføres i hovedsak av den kommunale administrasjon under kommunedirektørens ledelse.
- **Kontroll** (dette utgjøres av kommunens egenkontroll og ekstern kontroll gjennom tilsyn).

«Handlings- og økonomiplan 2023-2026 – Virksomhetsplan og årsbudsjett 2023» er en vesentlig del av dokumentasjonen for styrings-, ledelses- og kontrollarbeidet i kommunen. [Se ytterligere omtale på kommunens hjemmeside.](#)

Delegering

Kommunestyret er kommunens øverste myndighet og treffer vedtak på kommunens vegne så langt ikke annet følger av lov eller delegeringsvedtak. For å lette og sikre den daglige driften av kommunen har kommunestyret delegert sin myndighet så langt det er lovlig adgang, til formannskapet, andre folkevalgte organer og til administrasjonen ved kommunedirektøren. Delegeringsreglementet er vedtatt av kommunestyret i utvalgssak 069/17 den 21. juni 2017. [Se ytterligere omtale på kommunens hjemmeside her.](#)

Lederkontrakter og ledelsesfora

Kommunedirektøren ivaretar ledelse og administrasjon av kommunens samlede virksomhet. Elverum kommunes virksomhet er organisert i sju sektorer og fem staber – [se ytterligere omtale på kommunens hjemmeside her](#). Lederne for disse sektorene og stabene danner sammen med kommunedirektøren og assisterende kommune-direktør kommunedirektørens ledergruppe.

For å gjennomføre den årlige virksomheten (virksomhetsplan og årsbudsjett vedtatt av kommunestyret – dette dokumentet) fordeler kommunedirektøren ansvar til sektorsjefene og stabssjefene. Denne ansvarsfordelingen er formalisert gjennom en årlig lederkontrakt. For å styrke hele kommunens evne til å nå målene innenfor tilgjengelige ressursrammer, og styrke ledergjernen, har organisasjonen flere ledelsesfora – faste og temporære.

Slike fora er: ukentlige ledergruppemøter, budsjettdialog i tilknytning til tertialrapportering og månedsrapportering, medarbeidersamtaler, ledertrening og lederutvikling.

Egenkontroll

Kommunen har egenkontroll av virksomheten i henhold til lover og forskrifter. Dette gjøres for å sikre lovlig og forsvarlig anvendelse av felleskapets midler, redusere risiko for styringssvikt, feil og mangler, sikre åpenhet og forhindre mislighold.

I praksis sikres dette særlig gjennom systematisk revisjon av virksomheten, årlig regnskaps-revisjon og periodiske forvaltningsrevisjoner, internkontroll og kvalitetssikring av tjenesteproduksjonen.

Ekstern kontroll

Kommunens virksomhet er underlagt ekstern kontroll. Dette ivaretar i særlig grad Statsforvalteren gjennom tilsyn av utvalgte virksomhetsområder.

Årshjul

Kommunens årshjul for styring på overordnet nivå viser viktige milepæler i styringsarbeidet gjennom året. Her vises samspillet mellom folkevalgt styring og administrativ ledelse og gjennomføring.

Styringsplattformen

Kommunen har egen [styringsplattform som er grunnlag for styrings- og ledelsesarbeidet](#).

Planverket

Elverum kommune har planverk i henhold til egen planstrategi (jfr. plan- og bygningsloven). Planverket er styringsgrunnlaget for den samlede virksomheten i kommunen. Planstrategi og planverket er beskrevet og [finnes på kommunens hjemmeside](#).

Tjenesteproduksjonen på hver enkelt tjeneste innenfor tjenesteområdene (se under) foregår i henhold til mål og rammer. For de enkelte funksjonene med tilhørende tjenester er målene i virksomhetsplanen vist som indikatorer. Disse indikatorene tar utgangspunkt i de strategiske planenes mål på de forskjellige

samfunnsområdene.

Målhierarki og planhierarki

De overordnede planene (kommuneplanen og temaplaner/sekterplaner (strategiske planer)) har overordnede og langsiktige mål. Gjennom planarbeidet skal den røde tråden styrkes fra langsiktige og overordnede mål og strategier til den daglige tjenesteproduksjonen. [Se mer om dette i planstrategien her.](#)

Organisering av virksomheten

Politisk organisering

Kommunens organisering av det politiske arbeidet viser hvordan de folkevalgte representantene og representanter oppnevnt av de folkevalgte, er fordelt i styrer, komitéer, råd og utvalg. [Kommunens politiske organisering er vist og omtalt her.](#) Det er egne reglementer for de politiske organer i Elverum kommune - [her.](#)

Administrativ organisering

Kommunens administrative organisering viser kommuneorganisasjonens organisering under kommunedirektørens ledelse. [Dette er beskrevet på kommunens hjemmeside her.](#)

Personaloversikt

Oversikten viser omfanget av personalressurser som benyttes i tjenesteproduksjonen i kommunen. Faste årsverk som er besatt på telletidspunktet. Det vil si stillinger som står ledig på telletidspunktet ikke er med i oversikten.

Sektorer og staber	Antall årsverk	
	31.12.2021	30.06.2022
Kommunedirektørens kontor og Samfunnsutviklingsstaben	5,5	5,5
Sektor for teknikk og miljø	56,0	54,6
Eiendomsstaben	85,8	84,3
Sektor for skole (inkl. PPT, BOI/ELS, kulturskole)	393,7	403,6
Sektor for barnehage	142,5	142,5
Sektor for familie og helse	59,0	*69,0
NAV Elverum	19,0	22,0
Sektor for kultur	32,7	32,8
Sektor for pleie, rehabilitering og omsorg (PRO)	487,8	518,1
Personalstaben	6,3	5,5
Service- og IKT-staben	23,9	26,9
Økonomistaben	25,0	22,0
Sum	1 337,2	1 386,8

Tabell: Bemanning i Elverum kommune fordelt på sektorer og staber per 31.12.2021 og per 2. kvartal 2022. * = fra 010622 har kommunen opprettet Elverum kommunale legesenter med 3,8 årsverk.

Oversikten over viser faste personalressurser per 31.12.21 og 30.06.2022. Dette gir oversikt over den reelle innsatsen av ressurser i form av personell. Grunnlaget hentes direkte fra lønssystemet slik at tellingen er maskinell. Utgangspunktet for tellingen er *ansettelsesprosent for de enkelte stillingskategorier*, og disse summeres opp til *lønnede årsverk*.

Det er kun stillinger som er besatt (fast og midlertidig) på telletidspunktet som er med i oversikten. Det vil alltid være ledige stillinger som er under utlysning, og som dermed ikke er med i totaloversikten i påvente av nyansettelse.

Overordnede styringsmål - indikatorer

Kommuneplanens samfunnsdel er kommunens overordnede plan. Et langsiktig mål i kommuneplanen er at «Elverum skal være et godt og sunt sted å leve, med aktive, glade og friske innbyggere». Som beskrevet over har kommunen et planverk i et hierarki med kommuneplanen øverst (som grunnlag).

Avledet av kommuneplanen følger sektor/temaplaner for å sikre tilstrekkelig styringsgrunnlag (nødvendig detaljering) for den samlede og mangfoldige virksomheten.

På grunnlag av dette planverket og den årlig rullerende Handlings- og økonomiplanen, er det tatt ut noen overordnede styringsmål (indikatorer) som gjelder for hvert år for hele den kommunale virksomheten (se målekortet under). Spesifikke mål (indikatorer) på årsbasis for tjenesteproduksjonen kommer i tillegg. Se virksomhetsplanen for hvert tjenesteområde.

OVERORDNEDE STYRINGSMÅL FOR HELE ORGANISASJONEN						
DIMENSJONER MED INDIKATORER	Resultat	Mål				
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Samfunnsdimensjonen						
Innbyggertall ved årsslutt	21 435	21 451*	21 593	21 620	21 654	21 690
Økonomidimensjonen						
Netto driftsresultat i % av brutto driftsinntekter (mål er 2,0 %).	0,74 %	2 %	2 %	2 %	2 %	2 %
Udisponerte disposisjonsfond i % av brutto driftsinntekter	1,44 %	4 %	4 %	4 %	4 %	4 %
Netto lånegjeld i % av brutto driftsinntekter	123 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
Egenfinansiering av investeringsporteføljen ekskl. VARF	12,8 %	20 %	20 %	20 %	20 %	20 %
Organisasjonsdimensjonen						
Sykefraværersprosent	9,7	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5
Medarbeidertilfredshet - 10 faktor (basert på svar fra medarbeidere der den enkelte svarer på en skala fra 1-5 (1=svært uenig og 5=svært enig). Tallene viser det samlede gjennomsnitt for kommunens medarbeidere. Undersøkelsen gjennomføres annen hvert år.						
1: Indre motivasjon - oppleves oppgavene som en drivkraft og som spennende og stimulerende.	Ikke målt	4,3	Måles ikke	4,3	Måles ikke	4,3
2: Mestringstro - tiltro til egen kompetanse og mulighet til å mestre utfordringer.	Ikke målt	4,4	Måles ikke	4,4	Måles ikke	4,4
3: Autonomi - opplevelse av å ha mulighet til å jobbe selvstendig.	Ikke målt	4,3	Måles ikke	4,3	Måles ikke	4,3
4: Bruk av kompetanse - brukt egen jobbrelevant kompetanse på en god måte.	Ikke målt	4,3	Måles ikke	4,3	Måles ikke	4,3
5: Mestringsorientert ledelse - ledelse som vektlegger at den enkelte medarbeider skal få utvikle seg best mulig i forhold til egne forutsetninger.	Ikke målt	4,0	Måles ikke	4,0	Måles ikke	4,0
6: Rolleklarhet - forventningene til jobben som skal utføres er tydelig definert og kommunisert.	Ikke målt	4,4	Måles ikke	4,4	Måles ikke	4,4
7: Relevant kompetanseutvikling - best mulig rustet til å utføre sine oppgaver med høy kvalitet.	Ikke målt	3,8	Måles ikke	3,8	Måles ikke	3,8
8: Flexibilitetsvilje - fleksibel på jobb og tilpasse sin måte å jobbe på til nye behov og krav.	Ikke målt	4,5	Måles ikke	4,5	Måles ikke	4,5
9: Mestringsklima - motiveres av å lære, utvikle seg og gjøre hverandre gode.	Ikke målt	4,1	Måles ikke	4,1	Måles ikke	4,1
10: Prososial motivasjon - nyttig og verdifullt for andre.	Ikke målt	4,7	Måles ikke	4,7	Måles ikke	4,7
Tjenestekvalitetsdimensjonen						
Tjenestene skal være innenfor lov og forskrift - jfr. kontroll v/tilsyn fra Statsforvalteren.	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja

Tabell: Overordnede styringsindikatorer - resultater og mål for utvalgte indikatorer som gjelder for Elverum kommune. *= Innbyggertallet ved utgangen av 2022 var i økonomiplan for 2022 - 2025 prognostisert til å være 21 451. I økonomiplan for 2023 - 2026 er dette tallet korrigert til 21 574.

Virksomhetsplan per tjenesteområde

Innledning

I det følgende vises virksomhetsplanen for kommunen strukturert per **tjenesteområde** med tilhørende **funksjoner og tjenester**. Virksomhetsplanen viser hvilke tjenester kommunen produserer, rammene og målene for tjenesteproduksjonen, utviklingsambisjoner med videre. I Elverum kommune er tjenestene fordelt på disse tjenesteområdene:

- Politisk styring
- Administrasjon
- Barnehage
- Skole
- Barnevern
- Helse - forebygging og behandling
- Pleie og omsorg
- Sosial - tjenestebistand
- Sosial - økonomisk bistand
- Kultur og religiøse formål
- Teknisk forvaltning
- Teknisk drift
- Næringsutvikling
- Fellesfunksjoner

Virksomhetsplanen per tjenesteområde gir oversikt over det vesentlige av den kommunale virksomheten. Planen viser hvordan kommunens ressurser prioriteres basert på folkevalgtes styring av ressursbruken, og skal gi innbyggere og omverden mulighet til innsyn i hvordan kommunens ressurser anvendes til tjenesteproduksjon, myndighetsforvaltning og samfunnsutvikling.

Ressursbruken på tjenesteområdene er samtidig fordelt ut på rammer til sektorer og staber, slik at kommunedirektøren har grunnlag for utformingen av lederkontraktene og oppfølging av rammestyringen. Kommunens virksomhet er fra 2022 organisert i sju sektorer som ivaretar kommunens rolle som tjenesteprodusent, forvaltningsmyndighet og samfunnsutvikler.

I tillegg er virksomheten organisert med fem staber som primært ivaretar støttefunksjoner for sektorene. Enkelte funksjoner/tjenester blir ivaretatt i hel- eller deleide selskaper/virksomheter og interkommunale virksomheter (avfallshåndtering, brann og redning samt revisjon).

[Kommunens overordnede planverk](#) er i henhold til planstrategien fordelt på seks samfunnsområder (jfr. nærmere beskrivelse i Handlingsplan 2023-2026 foran). Virksomhetsplan per tjenesteområde er det nivået i planverket som **beskriver kommende års tjenesteproduksjon** innenfor rammen av det vedtatte budsjett, og danner grunnlag for tertialrapporter og årsmelding. Dette betyr at tiltak som er beskrevet i Handlingsplanen (se foran) er beskrevet mer detaljert på hvert tjenesteområde.

Redegjørelsen for neste års (2023) tjenesteproduksjon innenfor tjenesteområdene har følgende underkapitler:

- **Funksjoner og tjenester innenfor tjenesteområdet** - kort beskrivelse av hvilke type tjenester kommunen produserer og yter overfor innbyggerne.
- **Målgrupper for tjenestene** - redegjørelse for hvilke målgrupper som er mottaker av de aktuelle tjenestene.
- **Utvikling i nøkkeltall** - viser utvikling i viktige nøkkeltall innenfor tjenesteområdet.
- **Mål for tjenesteproduksjonen - målekort 2023** - målekort med indikatorer for tjenesteproduksjonen (jfr. mål og planhierarki). Indikatorene i målekortet i virksomhetsplanen er basert på de mål og indikatorer som finnes i kommunens planverk eller fra andre føringer for den enkelte funksjon og tjeneste. Indikatorene gjør det mulig å følge utvikling over tid og vise om målene nås.

- **Organisering av tjenesteproduksjon** – kort om hvem som har ansvar for at de aktuelle tjenestene på tjenesteområdet blir produsert og levert.
- **Planlagt utviklingsarbeid i 2023** – utviklingsarbeidet som planlegges gjennomført for å forbedre eksisterende tjenester og eventuelt utvikle nye.

Målene for tjenesteproduksjonen vises som nevnt i et målekort med indikatorer på hvert tjenesteområde. Under vises tabell som viser hvilke planer som er grunnlag for indikatorerne i hvert målekort på det enkelte tjenesteområde.

Plan	Tjenesteområde											
	Admini- strasjon	Barne- hage	Skole	Barne- vern	Helse	Pleie og omsorg	Sosial - tjeneste- bistand	Sosial - økonomisk bistand	Kultur og religiøse formål	Teknisk forvaltning	Teknisk drift	Nærings- utvikling
Kommuneplanens samfunnsdel	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Klima og energi i Elverum - 2020 - 2024	x		x						x	x	x	x
Byplan 2030	x	x	x						x	x	x	x
Trafikksikkerhet i Elverum - 2021 - 2025	x	x	x							x	x	x
Hovedplan vann og avløp - 2015 - 2024	x										x	
Attraktivitet for Elverum - 2021 - 2026	x	x	x				x	x	x	x	x	x
Internasjonalt arbeid i Elverum - 2018 - 2021	x	x	x						x	x		x
Utdanning i Elverum - 2017 - 2022	x	x	x	x			x		x			
Integrering i Elverum - 2015 - 2019	x	x	x	x	x		x	x	x		x	x
Folkehelsearbeid i Elverum - 2019 - 2023	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	
Helse og omsorg i Elverum - 2016 - 2020	x	x	x	x	x	x	x	x	x		x	
NAV Innlandet							x	x				
Idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv i Elverum - 2014 - 2018	x	x	x		x		x		x		x	
Veteraner i Elverum - 2019 - 2023	x				x		x	x				

Tabell: Kommunalt planverk med mål og strategier som ligger til grunn for underordnede mål (indikatorer) som er satt opp i målekortet for de enkelte tjenesteområdene. Tabellen viser hvilke

tjenesteområder (kryss) med tjenester som bidrar til å oppfylle mål i de aktuelle planene.

Politisk styring - folkevalgte

Funksjoner og tjenester innenfor tjenesteområdet

Funksjon 100 - Politisk styring - inneholder tjenestene:

- kommunestyre og formannskap
- ungdomsråd
- kommunestyrekomiteene
- andre politiske utvalg
- valgavvikling
- vennskapssamarbeid

Tjenestene innenfor tjenesteområdet omhandler det arbeid som gjøres i kommunens styrende organer, av folkevalgte representanter i kommunestyre, formannskap, komitéer, råd og utvalg. I tjenestenes økonomiske ramme inngår med det godtgjørelse til folkevalgte og utgifter som følger med møteavvikling. Utgifter til interkommunale og regionale politiske råd og samarbeidstiltak inngår, utgifter knyttet til avvikling av kommune-, fylkeskommune- og stortingsvalg i kommunen samt vennskapssamarbeid kommunen har med andre kommuner.

Funksjon 110 - Kontroll og revisjon - inneholder tjenestene:

- kontrollutvalg
- revisjon

Tjenestene omfatter arbeidet i kommunens kontrollutvalg etter kommunelovens kapittel 23 og revisjon etter kommunelovens kapittel 24. Møtegodtgjørelser og andre utgifter til møteavvikling i kontrollutvalget, kontrollutvalgssekretariatet og utgifter til regnskapsrevisjon og forvaltningsrevisjon inngår.

Administrasjon

Funksjoner og tjenester innenfor tjenesteområdet

Funksjon 120 Administrasjon inneholder tjenestene:

- **administrativ ledelse:** Ledere som har økonomiske og administrative fullmakter. Ledere på avdelingsnivå henføres til respektive tjenestefunksjon.
- **stab/støttetjenester:** Stab/støttetjenester knyttet til oppfølging og styring av hele kommunen. Dette omfatter blant annet alle oppgaver knyttet til økonomiforvaltning, personalforvaltning (HR), kommunejurist, utvikling av lokalsamfunn og deler av attraktivitetsarbeidet.
- **fellesfunksjoner:** Kommunikasjon og servicekontor, felles journalføring, post og arkivfunksjon, felles lønns- og regnskapsfunksjon, fakturering og innfordring, felles IKT-drift for hele kommunen, lærlingordning, personvern/-sikkerhet, internkontroll og beredskap.
- **fellesutgifter:** Kantine, kaffemaskiner, sekretariat for politisk ledelse, bedriftshelsetjeneste for kommunens ansatte, overordnet HMS-arbeid, kontingent til KS, frikjøp av hovedtillitsvalgte, utgifter knyttet til innføring og administrasjon av eiendomsskatt.

Funksjon 121 Forvaltningsutgifter i eiendomsforvaltningen inneholder tjenesten:

- utgifter knyttet til forvaltning og forsikring av kommunens bygg og eiendom.

Funksjon 130 Administrasjonslokaler inneholder tjenesten:

- utgifter til drift og vedlikehold av administrasjonslokaler.

Målgrupper for tjenestene

Felles for de administrative tjenestene er at målgruppene i hovedsak er organisasjonsinterne. De administrative tjenestene skal lede, administrere, støtte og legge til rette for tjenesteproduksjonen som utøves i sektorene overfor kommunens innbyggere, slik at tjenesteproduksjonens mål nås.

Mål for tjenesteproduksjon - målekort 2023

Indikatorer på tjenestekvalitet	Resultat 2021	Mål 2022	Mål 2023
120: Økonomi.			
Tilfreds med økonomiske rapporter for å ha god økonomistyring fra Agresso og Gat (skala fra 1-6, 6 er høyest).	4,6	Måles ikke	4,6
Opplever Økonomistaben som serviceinnstilt og fleksibel (skala fra 1-6, 6 er høyest).	4,6	Måles ikke	4,6
Forbehold i revisjonsberetning for kommuneregnskapet.	0	0	0
120: Personal.			
Tilfreds med faglige råd i arbeidsgiver- og personalspørsmål (skala fra 1-6, 6 er høyest).	4,9	4,7	4,8
Opplever personalstaben som serviceinnstilt og fleksibel (skala fra 1-6, 6 er høyest).	4,7	4,7	4,8
120: Service- og IKT.			
Dagens inngående og utgående post, mottatt av Dokumentasjonssenteret før kl 12.00, journalført og lagt ut på postlista samme dag. (Indikator = måloppnåelse innen tidsfrist hverdager)	96%	98%	98%
Andel utgående dokumenter ekspedert digitalt	83%	50%	80%
Kommunikasjon og service: Vi skal være førstevalget for informasjon om Elverum kommune, og foretrukket valg uavhengig av kanalvalg – om det er besøk, på telefon eller digitalt (se indikatorer).			
Svarprosent inngående samtaler til sentralbord	92%	93%	93%
Svartid på Facebook – antall minutter innenfor ordinær arbeidstid	10 min	15 min	15 min
120: IKT-drift			
Opplever responstid ved kontakt med IKT-brukerstøtte som tilfredsstillende (skala fra 1-6, 6 er høyest).	5,0	4,9	4,9
Opplever IKT-drift som serviceinnstilte (skala fra 1-6, 6 er høyest).	5,2	4,9	4,9
Oppetid for nettverksinfrastruktur, måles 24/7 (unntatt planlagt nedetid)	99,9%	99,4%	99,4%
Oppetid for servere, målt i tiden 07.00 – 23.00, 24/7 (unntatt planlagt nedetid)	99,9%	99,4%	99,4%
Andel husstander med tilbud om høyhastighetsbredbånd i ikke-kommersielle områder i kommunen	74%	82%	85%
120: Personvern, internkontroll og beredskap.			
Ledere har tilstrekkelig kunnskap til å ivareta personvern og informasjonssikkerhet for brukere, innbyggere og medarbeidere (skala fra 1-6, 6 er høyest).	4,5	4,9	4,9
Gjennomføring av årlig internkontroll for et utvalg av systemer skal sikre at kommunen følger de grunnleggende personvernprinsippene i henhold til personopplysningsloven.	Ikke målt	100%	100%
Minimum en skrivebordsøvelse i kommunens kriseledelse per år.	100 %	100 %	100 %
Gjennomføre årlige beredskapsdager	100 %	100 %	100 %
Årlig oppdatere beredskapsdokumenter – ROS-analyse, beredskapsplaner, tiltakskort	75 %	100 %	100 %
121/130: Eiendomsfunksjoner.			
Opplevelse av driftsteknikers evne til å løse avtalte oppgaver i henhold til gjeldende driftsplan (skala fra 1-6, 6 er høyest).	4,7	4,5	4,5
Opplevelse av renholders evne til å løse avtalte oppgaver i henhold til gjeldende renholdsplan (skala fra 1-6, 6 er høyest).	5,0	4,5	4,5
Opplevelse av responsen på dine henvendelser til eiendomsstaben (eiendomssjef, enhetsledere, avdelingsledere og teamledere) (skala fra 1-6, 6 er høyest).	4,0	4,5	4,5
Opplevelse av utførelsen av vedlikehold i henhold til vedtatt vedlikeholdsplan (skala fra 1-6, 6 er høyest).	4,0	4,5	4,5
Opplevelse av at byggeprosjekt er utført i henhold til inngått oppdragsavtale (skala fra 1-6, 6 er høyest).	4,0	4,5	4,5
Opplevelse av Eiendomsstabens samlede leveranser (skala fra 1-6, 6 er høyest).	4,1	4,5	4,5
Renholdskostnad – kroner per m ² bruttoareal (sum eide og leide bygg)	231	<200	<205
Økonomi i byggeprosjekter innenfor årlig vedtatt investeringsbudsjett	100 %	100 %	100 %
Framdrift på byggeprosjekter i henhold til entrepris kontrakter.	100 %	100 %	100 %
Korrigerte brutto driftsutgifter til vedlikeholds aktiviteter i eiendomsforvaltningen – kroner per m ²	58	>170	>170
Samlet arealer for administrasjonslokaler i m ² per innbygger	0,6	<0,6	<0,6
Utrangert bygningsmasse/-arealer avhendes fortløpende for å unngå unødige kostnader til tomgangsdrift		100 %	100 %

Organisering av arbeidet

Tjenestene innen tjenesteområdet Administrasjon produseres særlig i stabene i Elverum kommune – se omtale under.

Økonomistaben

Økonomistaben er organisert med enhetene:

- Budsjett og økonomistyring.
- Regnskap og innføring av kommunale krav.
- Lønn.

Økonomistaben har ansvaret for kommunens regnskap, økonomifunksjoner, støttetjenester til sektorer og staber og tre stiftelser. I tillegg yter staben økonomitjenester gjennom økonomistyringssystemet til følgende virksomheter med kommunalt eierskap, basert på inntektsgivende tjenesteavtaler:

- Midt-Hedmark brann- og redningsvesen IKS.
- Elverum kirkelige fellesråd.
- Elverum kommunale pensjonskasse.
- Terningen Arena Idrett og Kultur AS.
- Terningen Arena Idrett og Kultur Drift AS.
- Elverum Energi AS.
- Sør-Østerdalsregionen interkommunalt politisk råd.

Målet med leveranse av tjenester til denne næringsvirksomheten hvor kommunen selv er en betydelig eier, er todelt. For det første å sikre virksomhetene rimelige tjenesteleveranser gjennom stordriftsfordeler og et tilnærmet selvkostprinsipp i tjenesteavtalene. For det andre å bygge et større og mer kompetanserikt fellesskap innenfor økonomiområdet, og ut fra størrelse innenfor økonomistaben bli mindre sårbare ved ferie og fravær.

Økonomistaben har ansvar for å bistå sektorer og staber i arbeid med innkjøp. Dette er alt fra enkeltkjøp, rammeavtaler og større anskaffelser innen bygg og anlegg. Kommunen har innkjøpsamarbeid med kommunene Hamar, Ringsaker, Stange og Løten. Innkjøpsamarbeidet fungerer som et utvidet fagmiljø med 7 andre innkjøpsrådgivere. I tillegg har kommunen avtale med Abakus AS for gjennomføring av anbudsprosesser.

Økonomistaben har 24 årsverk.

Personalstaben

Personalstaben produserer støttetjenester på to hovedområder: Staben ivaretar og videreutvikler den overordnede arbeidsgiverstrategien og er en faglig støtte for kommunens ledere på personalfunksjonene.

Personalstaben bidrar til oppfølging og videreutvikling av organisasjonen. Det innebærer å:

- utarbeide, oppdatere og følge opp kommunens system for personalforvaltning. I dette ligger alle reglementer og prosedyrer fra ansettelse til opphør av arbeidsforhold. Det omfatter også oppfølging og tilrettelegging av IA-arbeid og sykefraværsoppfølging. Alle slike dokumenter skal være digitalt tilgjengelige via kommunens kvalitetssystem på intranett. Staben leder og følger opp forhandlinger om ansattes lønns- og arbeidsvilkår.
- drive organisasjons- og ledelsesutvikling. Dette skjer gjennom ulike kompetansehevende tiltak, både individuelt og i grupper.
- bidra med kontinuerlig forbedring av arbeidsprosessene i tjenesteproduksjonen.
- være administrativt ansvarlig for tillitsvalgtdelingen, vernetjenesten og lærlingeordningen.

Personalstaben har 5,5 årsverk per høsten 2022.

Service- og IKT-staben

Service- og IKT staben er ansvarlig for og driver intern og ekstern tjenesteproduksjon organisert i følgende enheter:

- IKT-drift som drifter/leverer tjenester til kommunale og interkommunale selskaper.
- kommunikasjon og service.
- arkiv og digitalt dokumentasjonssenter.

I tillegg yter staben tjenester gjennom:

- boligsosialt team.
- felles prosjekter som «Bolig for alle» og «Velferdsteknologi».
- personvernombud som ivaretar kommunens plikter og innbyggerens rettigheter vedrørende innsamling og behandling av personopplysninger.

Service- og IKT-staben har 26,9 årsverk per høsten 2022.

Eiendomsstaben

Eiendomsstabens tjenesteproduksjon foregår i regi av enhetene:

- utleie.
- vedlikehold.
- drift.
- renhold.
- byggeprosjekter.

Hver enhet har sin enhetsleder, under samlet ledelse av eiendomssjef. Tjenesteproduksjonen er særlig å:

- forvalte kommunens eiendomsportefølje med tilhørende FDV-dokumentasjon (FDV = forvaltning, drift og vedlikehold). Det innebærer å ivareta kommunens eierinteresser og forpliktelser, herunder verdibevaring, forsikring av kommunal eiendom, innleie- og festeavtaler samt forvaltning av interne og eksterne utleieavtaler.
- gjennomføre og styrke tilstandsbasert vedlikehold av eiendomsmassen (formålsbygg og boliger) for å redusere etterslep.
- gjennomføre forsvarlig og kostnadseffektivt renhold og løpende drift.
- bidra til energiøkonomisering i byggene gjennom fysiske og organisatoriske tiltak.
- utføre saksbehandling i henhold til lovverk knyttet til enhetenes ansvarsområder.
- gjennomføre investeringsprosjekter i henhold til årsplan med fokus på bærekraftige kvaliteter, framdrift og økonomi.
- avhende overflødig eiendom, bygg og anlegg (EBA) i henhold til vedtak, samt erverve eiendom i henhold til gjeldende reguleringsplaner.

Eiendomsstaben har 84,3 årsverk per høsten 2022.

Planlagt utviklingsarbeid

Utviklingsarbeid i Økonomistaben i 2023

- Videreføre arbeidet med digitalisering og effektivisering av arbeidsprosesser. Målet er å flytte arbeidsressurser fra manuelle oppgaver til kontrolloppgaver for å sikre kvalitet i arbeidet.
- Etablere og utvikle prosedyrer og rutiner for å sikre korrekt, rasjonell og effektiv bruk av kommunens personal- og teknologiresurser. I dette ligger det fordeling av oppgaver og roller ved bruk av kommunens HR-systemer (GAT Ressursstyring og Unit4 ERP).

Utviklingsarbeid i Personalstaben i 2023

- Personalsjef samt en personalrådgiver har gjennomført sertifiseringskurs i NeoPi3 (personlighetsprofil). Verktøyet benyttes nå i lederutvikling og det er gjennomført en pilot på kommunedirektørens ledergruppe våren 2022. Verktøyet er også tatt i bruk for å komplettere rekrutteringsprosessen ved ansettelse av nye ledere og andre nøkkelpersoner. En ansettelse vurderes da ut ifra flere kilder som strukturert intervju, personlighetstest og erfaringsbakgrunn. Dette for i størst mulig grad å sikre rett person på rett plass. Målet er i løpet av 2023 å ta i bruk verktøyet i større grad for dermed å sikre nok kompetanse til å tolke resultatene på en hensiktsmessig måte.
- Sykefraværsoppfølging: Det har de senere årene vært fokus på å implementere nye rutiner i sektorer og staber, og det har vært et særlig fokus på det forebyggende perspektivet. Kommunestyret gjorde i desember 2021 vedtak på at fokuset skal settes på sykefravær og oppfølging av dette, heller enn å fokusere på graden av nærvær. Personalstaben skal bistå ledere i alle avdelinger i oppfølgingssaker i godt samarbeid med blant annet NAV Arbeidslivssenter.
- Etablere og utvikle rutiner for gode analyser og statistikk innen HR området. Her trenger vi å tilegne avdelingen med kompetanse for analyse.
- HMS: I 2023 vil fokuset være de etablerte HMS-utvalg ute i de ulike sektorer og staber, samt å forenkle HMS-

systemet/-oppgavene i den hensikt å revitalisere arbeid omkring helse, miljø og sikkerhet.

- I henhold til kommunens klima- og energiplan delmål 8.3 vil personalstaben sammen med sektor for kultur, som organiserer biladministrasjonen i kommunen, utvikle og sikre gode rutiner for bruk av kollektivtransport eller tjenestebiler som foretrukket reisemiddel for å redusere klimagassutslipp ved alle tjenestereiser.

Utviklingsarbeid i Service- og IKT staben i 2023

- Etablere digitaliseringsstrategi for Elverum kommune basert på overordnede styringsdokumenter, lover, forskrifter og kommunes verdier. Strategien skal understøtte digital transformasjon i alle organisasjonsledd hvor digitale fellesløsninger for kommunesektoren fortrinnsvis skal benyttes. (*Digital transformasjon betyr å endre de grunnleggende måtene en virksomhet løser oppgavene sine på ved hjelp av teknologi*).
- Videreføre oppdatering av infrastruktur og driftssystemer for støtte i tjenesteproduksjonen og til utførelse av effektiv drift. Utnytte skybaserte løsninger der dette er hensiktsmessig.
- Fortsette arbeidet med å etablere en robust og pålitelig digital infrastruktur med fokus på digital sikkerhet og beredskap, samt bidra til økt kompetanse innen digital sikkerhet i organisasjonen.
- Innføre funksjonalitet i Microsoft Teams for økt samhandling og som et tiltak for reduksjon av klimagassutslipp og effektivisering av kommunens møtevirksomhet i form av reduserte behov for reise-/transportvirksomhet.
- Etablere avtaler for bærekraftig livssyklus håndtering av IKT-produkter gjennom gjenbruk og resirkulering.
- Oppgradere kommunens felles sakssystem for å skape bedre tilgjengelighet og enklere bruk, samt bedre mulighet for samhandling og ytterligere automatisering av arbeidsprosesser.
- Innføre løsning for effektiv opplæring basert på et verktøy som sikrer organisasjonens ansatte nødvendige kompetanse for å kunne utføre sine oppgaver forsvarlig og i henhold til krav til stillingen og som bidrar til bedre og mer effektiv utnyttelse av kommunens IKT-løsninger.
- Innføre nytt modulbasert kvalitetssystem bygget på en moderne skybasert plattform slik at kommunen skal kunne etterleve og dokumentere krav i regelverk og standarder.
- Etablere lavterskel veiledningstilbud for innbyggere som ikke mestrer den digitale hverdag, eller som mangler IKT-utstyr for å kunne ta i bruk offentlige digitale tjenester («Digihjelpen»).
- Videreutvikle sentralbordløsningen for å forbedre og effektivisere håndteringen av innkommende telefonsamtaler.
- Videreføre prosjekt utbygging av høyhastighetsbredbånd i hele kommunen. Målsetning om 100 prosent dekning i løpet av 2024/2025.
- Velferdsteknologisk plattform med velferdsteknologiske produkter og responsløsning er integrerte løsninger i dagens helse- og omsorgstjeneste i hjemmebasert omsorg og institusjon. Service- og IKT-staben skal aktivt bidra med å integrere ytterligere velferdsteknologiske produkter og løsninger som et bidrag til økt mestring, trygghet og kvalitet i tjenesten, samt bidra med at det etableres en driftsmodell som støttefunksjon til utførende tjeneste.

Utviklingsarbeid i Eiendomsstaben i 2023

- Slutføre implementering av nye tekniske spesifikasjoner og prosedyrer for helse- og omsorgstjenester i kommunens renholdsstrategi, herunder sikre tett samarbeid med brukerne av byggene.
- Utrede sensorteknologi knyttet til utførelse av renholdet.
- Oppdatere og sikre politisk forankring av avhendings-/rivningsplan for utdaterte formålsbygg.
- Utrede konsekvenser av implementering av avfallsplanen, hvor målet er å kildesortere alt næringsavfall, jamfør mål i gjeldende klima- og energiplan.
- Videreføre det kontinuerlige forbedringsarbeidet med LEAN-konseptet for å sikre effektiv ressursbruk og samarbeid både internt i staben og mellom sektorene i kommunen.
- Oppdatere kvalitetssystemet med manglende prosedyrer og rutiner.

Barnehage

Funksjoner og tjenester innenfor tjenesteområdet

Funksjon 201 - Barnehage - inneholder tjenestene:

- kommunal barnehagedrift.
- tilskudd til privat barnehagedrift.
- lokal barnehagemyndighet.

Funksjon 211 - Styrket tilbud til førskolebarn - inneholder tjenestene:

- styrket spesialpedagogisk opplæring til førskolebarn med særskilte behov.
- tiltak for to-språklige barn.
- ekstra assistanse og tilsyn/omsorg.

Funksjon 221 - Barnehagelokaler og skyss - inneholder tjenestene:

- utgifter til drift og vedlikehold av barnehagelokaler og uteanlegg. Skyss av barn som har vedtak om dette.

Målgrupper for tjenestene

Målgruppe for tjenestene er alle barn i førskolealder i Elverum kommune.

Utvikling i nøkkeltall

Målgruppe/demografi	Utvikling siste fire år				Prognose for planperiode			
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Innbyggere 0-1 år	397	358	386	384	395	398	396	395
Innbyggere 2-5 år	872	888	851	842	843	822	808	813
Sum barn i målgruppen	1 269	1 246	1 237	1 226	1 238	1 220	1 204	1 208

Nøkkeltall	Utvikling siste fire år			
	2019	2020	2021	2022 (prog)
Aktivitet				
Antall barn i barnehage (kommunale og private)	1 035	1 014	1 005	987
Antall barn i barnehage (private)	524	530	514	500
Antall barn i barnehage (kommunale)	511	484	491	487
Barn per barnehagelærer (i kommunale barnehager)	12,8	12,6	12,4	12,7
Barn per barnehagelærer (alle barnehager i Elverum)	12,9	12,7	12,3	12,5
Barn per ansatt (kommunale barnehager)	5,6	5,6	5,8	5,8
Barn per ansatt (alle barnehager i Elverum)	5,7	5,8	5,8	5,8
Pedagogandel (alle barnehager i Elverum)	43,8 %	44,7%	47 %	46 %
Andel barn med plass i barnehage av alle barn i Elverum 1-5 år	93,4 %	93,3%	94,9 %	96,3 %
Antall timer vedtak etter §31 Spesialpedagogisk hjelp**				21.658

Målgrupper for tjenestene

Målgruppe for tjenestene er alle barn i førskolealder i Elverum kommune.

Utvikling i nøkkeltall

Målgruppe/demografi	Utvikling siste fire år				Prognose for planperiode			
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Innbyggere 0-1 år	397	358	386	384	395	398	396	395
Innbyggere 2-5 år	872	888	851	842	843	822	808	813
Sum barn i målgruppen	1 269	1 246	1 237	1 226	1 238	1 220	1 204	1 208

Nøkkeltall	Utvikling siste fire år			
	2019	2020	2021	2022 (prog)
Aktivitet				
Antall barn i barnehage (kommunale og private)	1 035	1 014	1 005	987
Antall barn i barnehage (private)	524	530	514	500
Antall barn i barnehage (kommunale)	511	484	491	487
Barn per barnehagelærer (i kommunale barnehager)	12,8	12,6	12,4	12,7
Barn per barnehagelærer (alle barnehager i Elverum)	12,9	12,7	12,3	12,5

Barn per ansatt (kommunale barnehager)	5,6	5,6	5,8	5,8
Barn per ansatt (alle barnehager i Elverum)	5,7	5,8	5,8	5,8
Pedagogandel (alle barnehager i Elverum)	43,8 %	44,7%	47 %	46 %
Andel barn med plass i barnehage av alle barn i Elverum 1-5 år	93,4 %	93,3%	94,9 %	96,3 %
Antall timer vedtak etter §31 Spesialpedagogisk hjelp**				21.658

Mål for tjenesteproduksjonen – målekort 2023

På tjenesteområdet barnehage skilles det mellom strukturkvalitet, prosesskvalitet og resultatkvalitet. Strukturkvalitet beskriver ytre forutsetninger. Prosesskvalitet beskriver kvaliteter i det pedagogiske arbeidet. Resultatkvalitet beskriver det vi ønsker å oppnå med det pedagogiske arbeidet i barnehagen.

Det er etablert samarbeid med universitet- og høyskolesektor for å utvikle indikatorer for prosesskvalitet og resultatkvalitet som kan følges over tid. Samtidig vil vi på tjenesteområdet benytte utdanningsdirektoratets årlige nasjonale brukerundersøkelse for å sammenlikne opplevd kvalitet i våre barnehager med andre.

Indikatorer på tjenestekvalitet (Strukturkvalitet)	Resultat 2022	Mål 2023	Mål 2024
Antall barn pr. pedagog skal være i henhold til norm	12,8	>14	>14
Antall barn pr. ansatt skal være i henhold til norm.	5,8	>6	>6
Indikator på tjenestekvalitet (Prosesskvalitet)*	Resultat 2022	Mål 2023	Mål 2024
Antall gjennomførte systemarbeid i samarbeid med PPT (pedagogisk utviklingsarbeid gruppenivå)		7	14
Ute- og innemiljø	Ikke klart	4.2	Justeres
Relasjon mellom barn og voksen	Ikke klart	4.5	Justeres
Barns trivsel	Ikke klart	4.7	Justeres
Informasjon	Ikke klart	4.3	Justeres
Barnets utvikling	Ikke klart	4.6	Justeres
Medvirkning	Ikke klart	4.3	Justeres
Henting og levering	Ikke klart	4.4	Justeres
Tilvenning og skolestart	Ikke klart	4.5	Justeres
Tilfredshet	Ikke klart	4.5	Justeres
Indikator på tjenestekvalitet (Resultatkvalitet)*	Resultat 2022	Mål 2023	Mål 2024
Andel barnehagebarn som snakker norsk før skolestart	Ikke klart		
Andel elever som har vedtak om spesialundervisning 1.klasse			

* Utdanningsdirektoratets landsomfattende brukerundersøkelse

**Resultat 2022 vedtak fattet pr. 1.10.2022. Resultat totalt antall vedtak rapporteres 1.tertial Det samme gjelder andre resultater for 2022 som ikke er klare.

Organisering av tjenesteproduksjonen

Barnehagetilbudet i Elverum kommune er organisert gjennom sju kommunale barnehager, samt sju private barnehager. De kommunale tjenestene innen tjenesteområdet produseres av Sektor for barnehage med sine organisatoriske enheter. [Se mer om barnehagene her.](#)

Barnehage	Antall avdelinger	Areal i m2	Kapasitet: Antall plasser relatert til areal (barn under 3 år teller 2 plasser)	Benyttet kapasitet: Antall barn omregnet til over 3 år - per januar 2023
Terningen	8	600	168	142
Sorenkrivergården	4	600	150	101
Solkroken	3	292	55	54
Søbakken	3	262	54	54
Stavåsbakken	4	316	90	84

Vestad	3	247	54	53
Ydalir	8	862	168	166
Sum	34	3 179	737	654

Planlagt utviklingsarbeid 2023

Utviklingsarbeid i 2023 innenfor tjenesteområdet Barnehage vil i særlig grad være:

- Arbeid med plan for å forebygge omsorgssvikt og atferdsproblemer.
- Strategisk plan for Utdanning i Elverum skal rulleres. Ny nasjonal strategi for barnehager innarbeides i denne.
- Fortsette arbeidet med tidlig innsats og tverrfaglig samhandling. Hensikt å styrke tverrfaglig samarbeid og samhandling for å bedre kommunens samlede tjenestetilbud til barn og unge i aldersgruppen 0 – 24 år. Utvikle og implementere en felles samhandlingsmodell for tidlig identifisering og oppfølging av utsatte barn i Elverum. Arbeidet skal bidra til å realisere nullvisjon mot vold og seksuelle overgrep og innfri forventninger til tverrfaglig samarbeid.
- Digitalisering i barnehage. Økt digital kompetanse og bedre effektivitet ved bruk av digitale løsninger og ulike digitaliseringstiltak ønsker vi skal føre til effektivisering og gevinst, spesielt innenfor det administrative arbeidet. Utvikle felles IKT-strategi med skole hvor det er fokus på rammeplanens mål og progresjon fra barnehage til skole.
- Arbeidet med Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkludering fortsetter. Vi gjennomfører kompetansetiltak internt i Elverumsbarnehagene og gjennom samarbeid i Sør-Østerdalsregionen. Vi jobber videre med organisering av det spesialpedagogiske tilbudet i våre barnehager. Dette er en oppfølging av Meld. St. 6. Satsingen på kompetanse omfatter hele laget rundt barna, og skal bidra til at den spesialpedagogiske hjelpen er tett på de barna som har behov for det.
- Søke deltakelse og erfaringsdeling gjennom etablerte internasjonale utviklingsprosjekter.

Skole

Funksjoner og tjenester innenfor tjenesteområdet skole

Funksjon 202 Grunnskole inneholder tjenestene:

- vanlig grunnskoleopplæring.
- spesialpedagogiske tiltak – enkeltvedtak med bakgrunn i sakkyndig tilråding fra pedagogisk – psykologisk tjeneste (PPT).
- PPT (pedagogisk-psykologisk tjeneste) i grunnskolen. PPT bistår skole med kompetanseutvikling og organisasjonsutvikling for å legge opplæringen bedre til rette for elever med spesielle behov.
- logopedtjenesten i grunnskolen.

Funksjon 213 Voksenopplæring inneholder tjenestene:

- grunnskoleopplæring for voksne.
- spesialundervisning for voksne – enkeltvedtak med bakgrunn i sakkyndig tilråding fra PPT.
- opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere.

Funksjon 215 Skolefritidstilbud inneholder tjenesten:

- skolefritidsordninger (SFO).

Funksjon 222 Skolelokaler inneholder tjenesten:

- utgifter til drift og vedlikehold av skolelokaler og uteanlegg – tjenesten omfatter lokaler til opplæring i grunnskolen, voksenopplæring og kulturskole samt tilhørende uteanlegg.

Funksjon 223 Skoleskyss inneholder tjenesten:

- skyss mellom hjem og skole.

Funksjon 383 Musikk og kulturskole inneholder tjenesten:

- drift av kulturskolen.

Målgrupper for tjenestene

Tjenestene innenfor tjenesteområdet skole gis til målgruppene:

- Grunnskoletjenesten til alle barn og unge i Elverum i alderen 6 – 16 år.
- Skolefritidstilbudet for barn på 1.-4. trinn i grunnskolen samt på 5. – 7. trinn for barn med spesielle behov.
- Voksne med rettigheter i henhold til introduksjonsloven og voksenopplæringsloven.
- PPT gir tilrettelegging for elever med spesielle behov.

Utvikling i nøkkeltall

Målgruppe/demografi	Utvikling siste fire år				Prognose for planperiode			
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Antall innbyggere 6 – 15 år (1.7 år t-1)	2 513	2 462	2 440	2 419	2 411	2 384	2 361	2 327

Mål for tjenesteproduksjonen – målekort 2023

Indikatorer på tjenestekvalitet	Resultat 2021/22	Mål 2022	Mål 2023
202: Grunnskole.			
Nasjonale prøver 5. trinn: Leseferdighet – andel elever på nivå 1	27,0	<20%	<20%
Nasjonale prøver 5. trinn: Regneferdighet – andel elever på nivå 1	26,5	<20%	<20%
Nasjonale prøver 5. trinn: Engelsk – andel elever på nivå 1	21,7	<20%	<20%
Nasjonale prøver 8. trinn: Leseferdighet – andel elever på nivå 1 og 2	23,1	<20%	<20%
Nasjonale prøver 8. trinn: Regneferdighet- andel elever på nivå 1 og 2	30,6	<20%	<20%
Nasjonale prøver 8. trinn: Engelsk – andel elever på nivå 1 og 2	26,9	<20%	<20%
Grunnskolepoeng sammenlignet med nasjonalt snitt	43,7	43,5	≤0
Andel elever med under 35 grunnskolepoeng			<20%
Andelen elever 1.-4. trinn som får spesialundervisning i henhold til § 5.1	4,7%		4,5%
Andelen elever 5.-7. trinn som får spesialundervisning i henhold til § 5.1	8,8%		8,5%
Andelen elever 8.-10. trinn som får spesialundervisning i henhold til § 5.1	10,3%		9,5%
Mobbing 7. trinn, Elevundersøkelsen	2,3%	0 %	0%
Mobbing 10. trinn, Elevundersøkelsen	4,1%	0 %	0%
Trivsel 7. trinn, Elevundersøkelsen	4,5		4,5

Trivsel 10. trinn, Elevundersøkelsen	4,3		4,5
383: Kulturskolen.			
Andel elever som deltar på tilrettelagte tilbud	8,4		10%
Antall produksjoner som formidles digitalt	3		5
213: Voksenopplæring.			
Andel elever som oppnår Norskprøven A2 Nivå (muntlig)	85%	90%	90%
Andel elever som fullfører grunnskole for voksne	100 %	100 %	100%

Organisering av tjenesteproduksjonen

Tjenestene innen tjenesteområdet produseres av Sektor for skole med organisering som vist under. [Se mer om skolene her.](#) Tjenesteproduksjonen foregår i følgende enheter:

- Elverum ungdomsskole
- Hanstad barne- og ungdomsskole
- Frydenlund skole
- Søbakken skole
- Vestad skole, inneholder også forsterket enhet for elever med sammensatte hjelpebehov
- Lillemoen skole
- Hernes skole
- Sørskogbygda skole
- Ydalir skole
- InnPed, skole for ungdom henvist av Sykehuset Innlandet med beliggenhet på Sanderud. Skolen er finansiert av fylkeskommunen med Elverum som arbeidsgiver.
- Kulturskolen
- Elverum læringscenter
- Pedagogisk psykologisk tjeneste
- Logopedtjenesten

Planlagt utviklingsarbeid 2023

Utviklingsarbeid i 2023 innenfor tjenesteområdet Skole vil i særlig grad være:

- Videreføre *Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis*. Det er et statlig initiert kompetanseløft, men som skal ha regional og lokal forankring. I Elverum vil fokuset i 2023 være lesing som inkluderende aktivitet og strategisk ledelse. Det skjer i samarbeid med regionen og HINN.
- Prosjekt KOKS (Kompetanseheving i kroppsøving i Sør-Østerdal) i samarbeid med Høgskolen i Innlandet, skal ha fokus på kompetanseheving hos kroppsøvingslærere. Prosjektet favner alle grunnskolene i regionen og har også en forskningsdel.
- Implementere BTI-modellen med handlingsveileder og stafettlogg for tverrsektorielt samarbeid.

Kulturskolen skal videreutvikle skolen som kompetansesenter i kommunen slik det beskrives i skolens rammeplan; *Mangfold og fordypning*, med følgende fokusområder:

- Satse på breddetilbud – de yngste elevene i alder 5 – 8 år, slik at kjernetilbudene har tilstrekkelig tilfang av nye elever.
- Arbeide med å etablere fordypningsprogram regionalt.
- Videreutvikle «Dig It All». Digital utvikling- både som støtte for faglig utvikling, og som verktøy for formidling. Målet er at kulturskolens kompetanse og ressurser skal komme flere mennesker i Elverum til gode.

Elverum læringscenter skal:

- Sammen med enhet for bosetting og introduksjon følge opp Kunnskapsdepartementets handlingsplan (2021-2024) «Frihet fra negativ sosial kontroll og æresrelatert vold» gjennom ICDP (foreldreveiledning) og undervisning i samfunnskunnskap.
- Videreføre arbeid med ny *Læreplan i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere*, samt fagfornyelsen med vekt på tverrfaglig arbeid.

Barnevern

Funksjoner og tjenester innenfor tjenesteområdet

Funksjon 244 Barnevernstjeneste inneholder tjenesten:

- grunnleggende saksbehandling innenfor barnevernet samlet, inkludert innkjøp av nødvendige tjenester.

Funksjon 251 Barneverntiltak når barnet ikke er plassert av barnevernet inneholder tjenesten:

- tiltak til barn og familier i hjemmet.

Funksjon 252 Barneverntiltak når barnet er plassert av barnevernet inneholder tjenesten:

- drift av tiltak for barn der omsorgen er overtatt av barnevernet; fosterhjem, institusjoner eller andre tiltak under barnevernet. Skal drifte spesialiserte hjelpetiltak som tidligere var driftet av staten.

Funksjon 285 Tjenester utenfor ordinært kommunalt ansvarsområde inneholder tjenesten:

- bosetting, drift og underhold av enslige mindreårige flyktninger i bofelleskap, i vertsfamilier og i hybler med oppfølging. Driftes i sektor for skole.

Målgrupper for tjenestene

- Barn som har behov for bistand i familien for ikke å oppleve videre omsorgssvikt.
- Barn som etter barneverntjenesteloven har behov for nytt bosted/familie.
- Enslige mindreårige flyktninger.

Utvikling i nøkkeltall

Målgruppe/demografi	Utvikling siste fire år				Prognose for planperiode			
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Antall barn i befolkningen 0 - 17 år	4 331	4 295	4 266	4 202	4 173	4 107	4 059	4 010

Nøkkeltall	Utvikling siste fire år			
	2018	2019	2020	2021
Aktivitet				
Prosentandel barn med melding i forhold til innbyggere 0-17 år	4,6 %	5,4 %	5,6 %	5,5 %
Antall nye bekymringsmeldinger til barnevernet	270	263	441	387
Antall henlagte undersøkelsessaker	-	-	163	97
Prosentandel barn med undersøking i forhold til innbyggere 0-17 år	5,0 %	5,2 %	5,2 %	5,1 %
Prosentandel barn med barnevernstiltak i forhold til innbyggere 0-22 år	1,8 %	3,1 %	3,1 %	3,2 %
Antall undersøkelses saker som avsluttes:				
- Innen 3 måneder	149	162	231	137
- I løpet av 3-6 måneder	58	12	45	23
- Mer enn 6 måneder	3	1	1	1

Undersøkinger med saksbehandlingstid innen 3 måneder	71,0 %	93,0 %	92 %	93 %
Antall saker barneverntjenesten gjør vedtak om tiltak	63	51	57%	55 %
Antall barn med barneverns tiltak i løpet av året	82	144	141	142
Antall barn med akuttvedtak per 1000 i barnebefolkningen		2,1	2,0	2,0
Andel av fosterhjemstiltak i familie og nære nettverk	27,8 %	30,1 %	17 %	17 %

Mål for tjenesteproduksjonen – målekort 2023

Indikatorer på tjenestekvalitet	Resultat 2021	Mål 2022	Mål 2023
251: Barneverntiltak i familien			
Andel henlagte undersøkelsessaker med oppfølging fra andre enheter i kommunen	Ny	80 %	80 %
Andel familier som blir anbefalt hjelpetiltak, men som ikke ønsker hjelpetiltak fra barnevernet	Ny	25 %	25 %
Barn med frivillige hjelpetiltak som skal ha utarbeidet tiltaksplan som evalueres hver 3. måned	Ny	100 %	100 %
252: Barneverntiltak utenfor familien.			
Andel lovpålagte tilsyn i fosterhjem	88 %	100 %	100 %
Oppfølging av fosterhjem i tråd med lovkrav slik at fosterhjemmene opplever at de er i stand til å ivareta omsorgsoppgaven	77 %	100 %	100 %
Barn som er i fosterhjem skal ha oppfølgingsplan for ettervern innen fylte 18 år (NY)	88 %	100 %	100 %
285: Tjenester utenfor ordinært kommunalt ansvarsområde			
Antall enslige mindreårige flykninger som bosettes	3	3	3
Antall enslige mindreårige i utdanning eller arbeid etter fylte 20 år	100 %	100 %	100 %

Organisering av tjenesteproduksjonen

Barneverntjenestene er organisert som egen enhet i sektor for familie- og helse. Enheten er delt inn i undersøkelses-, tiltaks- og omsorgsteam som har oppfølging i fosterhjem og øvrige tiltak. Barneverntjenesten har også fire stillinger som utgjør et miljøterapeutisk team som arbeider med tiltak i hjemmene.

Tjenesten for enslige mindreårige flykninger er organisert i enhet for bosetting og introduksjon i sektor for skole. Tjenesten er organisert i en avdeling innenfor enhet for bosetting og introduksjon. Tjenesten omfatter bosetting, drift og underhold av enslige mindreårige flykninger i bofellesskap, vertsfamilier og hybler med oppfølging.

Planlagt utviklingsarbeid 2023

Utviklingsarbeid i 2023 innenfor tjenesteområdet Barnevern vil i særlig grad være:

- Tiltak for å imøtekomme barnevernsreform/oppvekstreform.
- Fortsette å utvikle det tverrfaglige samarbeidet med andre enheter i kommunen for å forbedre forebyggende arbeid, for å redusere saker til overtagelse av omsorg.
- Fortsette å videreutvikle bruk av fagsystem og Digi-barnevern for gode styringsdata.
- Videreutvikle og implementere prosedyre «nærnettverk» som tiltak i barnevernet i Elverum kommune – jamfør lovendring i forbindelse med barnevernreformen.
- Utvikle tiltak i kommunen i henhold til endringer i Lov om barneverntjenester – barnevernreformen.
- Delta i interkommunalt samarbeid for å bedre kvaliteten på barnevernets akuttarbeid i alle faser.
- Utarbeide plan for hvordan barneverntjenesten skal imøtekomme krav om helhetlig ansvar og oppfølging av fosterhjem.
- Utvikle spesialiserte hjelpetiltak til utsatte barn og familier.
- Styrke og utvikle samarbeidet og tjenestetilbudet på tvers av forebyggende enhet og barneverntjenesten.
- Bidra til å implementere valgte løsninger, samarbeidsmodeller og tiltak for tverrfaglig samarbeid i pilot 0-24 for utsatte barn og familier.

Helse – forebygging og behandling

Funksjoner og tjenester innenfor tjenesteområdet

Funksjon 231 - Aktivitetstilbud barn og unge inneholder tjenesten:

- Ungdommens hus – et tilbud for alle i alder 10-20 år, her inngår gruppeaktiviteter, feriekubb, åpen hall i høst- og vinterferie, Ungdommens kulturmønstring og andre enkeltarrangementer. Fritt fram har gratis utlån av sports- og fritidsutstyr. Musikkverkstedet har tilbud for målgruppa 10 til 25 år.

Funksjon 232 - Helsestasjons- og skolehelsetjeneste inneholder tjenestene:

- jordmortjenesten, helsestasjon 0-5 år, helsestasjon for flyktninger, smittevern og utenlandsvaksinering.
 - skolehelsetjeneste – for barn 6-18 år med tilstedetid på alle grunnskoler samt videregående skole.
 - psykisk helsearbeid i helsestasjons- og skolehelsetjenesten.
 - helsestasjon for gutter og helsestasjon for ungdom i alder 13 – 20 år.
 - Helsestasjon for ungdom og helsestasjon for gutter alder 13 – 24 år (Folkehøgskolen og Høgskolen i Innlandet).
 - vaksine av studentgrupper (Folkehøgskolen og Høgskolen i Innlandet).

Funksjon 233 - Annet forebyggende helsearbeid inneholder tjenestene:

- miljørettet helsevern – interkommunal tjeneste i Sør-Østerdal.
- samfunnsmedisinske tjenester og smittevern – tjeneste med kommuneoverleger.
- folkehelsekoordinator – koordinering av tverrsektorielle tiltak og tjenester for folkehelse.
- frisklivssentralen – forebyggende helsearbeid til utsatte grupper (jfr. folkehelseprofilen for kommunen).
- tilskudd til private og interkommunale tiltak.

Funksjon 234 - Aktiviserings- og servicetjenester til eldre og personer med funksjonsnedsettelse mv. inneholder tjenestene:

- transporttjenester for eldre og yrkes- og utviklingshemmede til og fra dagaktiviteter/dagopphold.
- aktivitet og kulturaktiviteter for funksjonshemmede – Sundsvoll dagaktivitetssenter.
- støttekontakter – fritidsaktiviteter med bistand.

Funksjon 241 - Diagnose, behandling, habilitering og rehabilitering inneholder tjenestene:

- kommunens avtaler med fastleger.
- interkommunal legevakt.
- LIS-1 (turnuslege).
- leger på sykehjem og helsestasjon.
- fysioterapitjeneste – kommunalt ansatte og tilskudd til drift av private fysioterapitjenester.
- kommunepsykologer.
- kommunal logopedtjeneste.

Målgrupper for tjenestene

Målgruppe for tjenestene er innbyggere i Elverum og personer som oppholder seg i kommunen som har rett til de aktuelle tjenestene. Tjenestene gis i samsvar med lov og forskrift og særskilt vedtak, og gjelder mer spesifikt:

- Jordmortjenester og barselomsorg til alle gravide.
- Helsetjenester til barn og ungdom – fra 0 – 20 år.
- Nyankomne flyktninger – helseprogram.
- Foreldre med behov for veiledning i foreldrerollen.
- Innbygger med behov for fastlege- og fysioterapi tjenester.
- Personer i alle aldre med akutt skade eller sykdom.
- Yrkes- og utviklingshemmede med behov for støttekontakt, aktivitet og fritid med bistand.
- Pasienter på sykehjemmene som trenger legetilsyn.
- Barn og ungdom fra 10 – 20 år – Åpen virksomhet.

Utvikling i nøkkeltall

Målgruppe/demografi	Utvikling siste fire år				Planperiode			
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Innbyggere 0 - 105 år	21 191	21 254	21 292	21 435	21 531	21 592	21 618	21 646
Antall innbyggere 0 - 17 år	4 331	4 295	4 266	4 202	4 173	4 107	4 059	4 010

Nøkkeltall	Utvikling siste to år	
	2020	2021
Aktivitet		
Konsultasjoner interkommunal legevakt	9 722	9 291
Telefonhenvendelser interkommunal legevakt	28 548	28 383
Avtale private og kommunale fysioterapeuter - årsverk pr 10.000 innbygger	9,8	9,8
Avtale (fastleger) leger pr 10.000 innbyggere	9,4	9,8
Antall nyfødte med hjemme-besøk av helsesykepleier innen 10 dager etter fødsel	62	179
Antall nyfødte med hjemmebesøk av jordmor innen 3 døgn etter fødsel	14	24
7. trinn totalscore Trivsel - elevundersøkelsen, skala 0 - 5 hvor 5 er best	4,4	4,4
7. trinn totalscore % som opplever mobbing på skole - elevundersøkelsen.	6	7,2

Mål for tjenesteproduksjonen - målekort 2023

Indikatorer på tjenestekvalitet	Resultat 2021	Mål 2022	Mål 2023
231 - Aktivitetstilbud barn og unge.			
Åpne dager på Ungdommens hus	158	220	220
Antall besøk Ungdommens hus	6 546	10 000	10 000
Ferieklubb, totalt antall deltagere på aktiviteter	158	400	400
232 - Forebygging - helsestasjons- og skolehelsetjeneste.			
Antall gruppetiltak/ veiledning / informasjon i skolehelsetjenesten gruppenivå (skole)	138	120	138
Antall gruppetiltak utover fastlagt program helsestasjon 0-5 år	2	2	2
Gjennomførte målretta brukerundersøkelser som viser effekt av igangsatte tiltak	1	3	3
Andel 4 årskontroller gjennomført i barnehager	95 %	95 %	95 %
233 - Annet forebyggende helsearbeid.			
Andel av tilsynsobjektene skal ha regelmessige tilsyn hvert år	Ny	25 %	25 %
Stedlig tilsyn i alle 5 kommuner minst en gang pr halvår (antall tilsyn)	Ny	10	10
Andel av gravide, samt de som har født i løpet av siste 6 måneder som deltar i fysisk aktivitet ved Frisklivssentralen.	17 %	20 %	20 %
Antall individuelle samtaler på Frisklivssentralen per måned	Ny	20	20
Brukertilfredshet - Forebyggende tjenester - barn 0-5 år (skala 1-6)	5,3	5,3	5,3
234 - Aktivisering og servicetjenester overfor eldre og funksjonshemmede.			
Antall personer med nedsatt funksjonsevne som mottar aktivitetstilbud på dagsenter.	15	18	18
241 - Diagnose, behandling, re-/habilitering.			
Antall klagesaker som medfører åpning av tilsynssak på legevakt	4	< 5	< 5

Organisering av tjenesteproduksjonen

Tjenestene innen tjenesteområdet produseres i flere sektorer og staber som følger:

- **Sektor Familie- og helse** ivaretar tjenesteproduksjonen for de aller fleste tjenestene på tjenesteområdet - unntatt:

- **Sektor for kultur** ivaretar aktivitetstilbud – barn og unge, og transporttjenesten til og fra dagaktiviteter.
- **Sektor for PRO** ivaretar tjenesteproduksjonen v/ Sundsvoll dagaktivitetssenter, samt fritid med bistand, Frisklivssentralen og kommunalt ansatte fysioterapeuter.

Planlagt utviklingsarbeid 2023

Utviklingsarbeid i 2023 innenfor tjenesteområdet Helse – forebygging og behandling vil i særlig grad være:

- Videreutvikle mestringstilbud og arbeid ved Frisklivssentralen i henhold til føringer for folkehelsearbeid.
- Lavterskeltilbudet Ungdommens hus med Fritt Fram, Aktiv Ung og Ferieklubb utvikles for bedre å treffe målgruppa barn fra lavinntektsfamilier, jamfør FN's bærekraft mål.
- Styrke og utvikle samarbeidet og tjenestetilbudet på tvers av forebyggende enhet og barneverntjenesten.
- Bidra til å implementere valgte løsninger, samarbeidsmodeller og tiltak for tverrfaglig samarbeid i pilot 0 – 24 for utsatte barn og familier.
- Videreutvikle legetjenesten.
- Videokonsultasjoner i legevakt.
- Utvikle aktiviteter tilrettelagt for personer med nedsatt funksjonsevne.

Pleie og omsorg

Funksjoner og tjenester innenfor tjenesteområdet

Funksjon 253 Helse- og omsorgstjenester i institusjon inneholder tjenestene:

- pleie og omsorg i institusjon – omfatter også langtids-, rehabiliterings- og andre korttids- og avlastningsopphold.
- drift av kjøkken.
- dagopphold og aktivitet.

Funksjon 254 Helse- og omsorgstjenester til hjemmeboende inneholder tjenestene:

- hjemmetjenester – herunder helsehjelp, rus og psykisk helsetjeneste, matutkjøring, trygghetsalarm, avlastning utenfor institusjon, omsorgslønn, opplæring, lavterskel tjenester for rus og psykisk helse, heldøgns bemannet omsorgsbolig.
- hjemmehjelp – praktisk bistand – daglige gjøremål og opplæring.
- brukerstyrt personlig assistanse (BPA).
- fysio- og ergoterapitjenester.
- formidling av tekniske hjelpemidler fra NAV i tillegg til at kommunen har eget lager for korttidsutlån.

Funksjon 256 Øyeblikkelig hjelp døgntilbud inneholder tjenesten:

- akutthjelp helse- og omsorgstjenesten.

Funksjon 261 Institusjonslokaler inneholder tjenesten:

- utgifter til drift og vedlikehold av institusjonslokaler.

Målgrupper for tjenestene

Målgrupper for pleie- og omsorgstjenestene er innbyggere i Elverum, som i henhold til enkeltvedtak og i samsvar med lov og forskrift har rett til en eller flere av de aktuelle tjenestene. Målgruppen for helse- og omsorgstjenestene er personer i alle aldre med akutt skade eller sykdom, personer med kronisk sykdom eller funksjonssvikt og personer med pleie- og omsorgsbehov som de selv ikke kan mestre. Tjenestene gis i hjemmet, i bofellesskap, omsorgsbolig og institusjon.

Utvikling i nøkkeltall

Målgruppe/demografi	Utvikling siste fire år				Planperiode (middel vekst)			
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Innbyggere 67 – 79 år	2 576	2 632	2 766	2 810	2 945	3 001	3 034	3 048

Innbyggere 80 - 89 år	832	823	831	847	848	948	948	1 016
Innbyggere 90 år +	212	206	198	202	209	219	204	195

Nøkkeltall	Utvikling siste fire år			
	2019	2020	2021	2022
Totalt antall tjenestemottakere med vedtak på helse - og omsorgstjenester per 31.12.	1 138	1 129	1 307	1 331
Totalt antall vedtakstimer/uke i hjemmebaserte tjenester per 31.12.	10 130	9 941	9 387	8 940
Antall mottakere av hjemmebaserte tjenester per 31.12.	971	982	952	970
Antall mottakere av helsehjelp (hjemmesykepleie) per 31.12.	490	514	518	516
Antall mottakere av praktisk bistand, daglige gjøremål (hjemmehjelp) per 31.12.	176	207	219	197
Antall mottakere av praktisk bistand, opplæring per 31.12.	81	81	79	86
Antall mottakere av praktisk bistand, brukerstyrt personlig assistanse (BPA) per 31.12.	29	28	34	35
Antall mottakere avlastning utenfor institusjon per 31.12.	20	13	18	13
Antall mottakere av rus- og psykisk helsetjeneste (ekskl. poliklinisk) per 31.12. 1)	134	113	153	126
Antall mottakere rus- og psykisk helse, poliklinisk oppfølging per 31.12.	-	169	153	155
Antall institusjonsplasser per 31.12.	193	177	169	173
Antall omsorgsbolig med heldøgnsbemanning per 31.12. (eldre)	24	24	24	24
Beleggsprosent langtidsplass institusjon	94,7 %	93,4 %	94 %	95,1 %
Beleggsprosent korttidsplass institusjon	61,7 %	62,2 %	71,6 %	89,7 %
Antall hele plasser dagaktivitet hjemmeboende personer med demens (1 plass = 5 dager/uke)	-	-	15,6	15,2
Antall mottakere dagaktivitet for hjemmeboende personer med demens	-	55	64	55
Antall mottakere av hjemmebaserte tjenester som har velferdsteknologiske tiltak (tiltakene digitalt tilsyn og lokaliseringsteknologi)	18	24	20	17
Antall plasser i skjermet enhet for personer med demens	39	39	35	35

1) Endret registreringsmåte i fagsystemet fra i 2020 medfører at tall for 2019 ikke er sammenlignbart.

Mål for tjenesteproduksjonen - målekort 2023

Indikatorer på tjenestekvalitet	Resultat 2021	Mål 2022	Mål 2023
Indikatorer felles for tjenesteområdet			
Overordnet internrevisjon - gjennomført	Nei	Ja	Ja
Lokal internrevisjon pr. avdeling - gjennomført (29 avdelinger)	27 av 29	29 av 29	29 av 29
Andel saker med fristbrudd etter forvaltningsloven	3 %	0 %	0 %
Indikatorer for helse- og omsorgstjenester til hjemmeboende (funksjon 254)			
Antall mottakere av hjemmebaserte tjenester som har velferdsteknologiske tiltak (digitalt tilsyn og lokaliseringsteknologi)	20	75	150
Andel brukere som er ernæringskartlagt i hjemmebaserte tjenester i henhold til	85 %	100 %	100 %

prosedyre	100 %	100 %	100 %
Andel nye tjenestemottakere og de som er i risikogruppe i bofellesskap med gjennomført ernæringskartlegging	100 %	100 %	100 %
Andel tjenestemottakere i bofellesskap som har fått tilbud om brukersamtale 1 gang per år	100 %	100 %	100 %
Antall dager ventetid på poliklinisk oppfølging, psykisk helsetjeneste	110	30	30
Indikatorer for helse- og omsorgstjenester i institusjon (funksjon 253)			
Andel pasienter institusjon med ernæringskartlegging utført i henhold til prosedyre	100 %	100 %	100 %
Andel pårørende institusjon (langtidsopphold) som har fått tilbud om deltagelse på individuelle møter	100 %	100 %	100 %
Andel pasienter med utført fallkartlegging	100 %	100 %	100 %
Andel pasienter med langtidsvedtak med utført legemiddelgjennomgang	100 %	100 %	100 %
Antall plasser i skjermet enhet for personer med demens	35 plasser	35 plasser	35 plasser

Brukerundersøkelser tjenesteområde pleie og omsorg <i>(Gjennomføres i hovedsak annet hvert år)</i>	Resultat 2021	Mål 2022	Mål 2023
Brukerundersøkelse sykehjem (forenklet underundersøkelse, skala 1-2 og «vet ikke», 2 er best). «Resultat for brukere (totalvurdering).»	Måles ikke	1,9	Måles ikke
Pårørendeundersøkelse sykehjem (skala 1-6, 6 er best). «Resultat for brukerne – pårørende (totalvurdering).»	Måles ikke	4,9	Måles ikke
Brukerundersøkelse hjemmebaserte tjenester (forenklet, skala 1-2 og «vet ikke», 2 er best. «Alt i alt, jeg er fornøyd med den hjemmesykepleien jeg får.»	2,0	Måles ikke	2,0
Brukerundersøkelse dagsenter/aktivitet bruker (skala 1-2 og «vet ikke», 2 er best)	2,0	Måles ikke	2,0
Pårørendeundersøkelser tjenester til personer med nedsatt funksjonsevne (skala 1-6, 6 er best). «Alt i alt, jeg er fornøyd med den tjeneste som bruker får»	4,8	Måles ikke	5,0
Brukerundersøkelse matombringning institusjon (skala 1-6, hvor 6 er best). «Alt i alt hvor fornøyd er du med tjenesten.»	Måles ikke	6,0	Måles ikke
Brukerundersøkelse matombringning hjemmeboende (skala 1-6, hvor 6 er best). «Alt i alt hvor fornøyd er du med tjenesten.»	Måles ikke	5,0	Måles ikke
Brukerundersøkelse ergo- og fysioterapitjenesten (skala 1-6, hvor 6 er best). «Alt i alt hvor fornøyd er du med tjenesten.»	Måle sikke	5,0	Måle sikke

Organisering av tjenesteproduksjonen

Pleie- og omsorgstjenestene produseres i Sektor for pleie, rehabilitering og omsorg – fordelt slik:

- Moen sykehjem (37 plasser), Sætre alders- og sykehjem (24 plasser), Jotunhaugen sykehjem (24 plasser), Lyngholtet sykehjem (24 plasser) og Elverum helsehus (68 plasser inkl. KAD).
- Hjemmebaserte tjenester fordelt på følgende avdelinger: Nord, Sør og Jotuntoppen bo- og omsorgssenter heldøgnsomsorg (24 leiligheter).
- Psykisk helse og rustjeneste, helsehjelp, praktisk bistand til innbyggere i eget hjem, og støtte til pårørende, samt døgn tjenester ved bofellesskapene Øvre Sandbakken, Sandbakken og Leiret.
- Aktivitetstilbud for eldre ytes i tilknytning til følgende lokaler: Moen sykehjem og Jotuntoppen omsorgssenter.
- Tjenester til personer med nedsatt funksjonsevne gis i følgende bofellesskap: Loken, Svartholtet (interkommunalt), Sandmoen, Grøndalsbakken, Grønliveien, Søndre Nyborg og Jotunhaugen. Vestly gir helsehjelp, samt avlastning til foreldre og foresatte med barn og unge med hjelpebehov. Søndre Nyborg bofellesskap gir også hjemmebaserte tjenester til målgruppen.
- Lavterskeltilbud for personer med rusproblemer tilbys på Annekset i samarbeid med frivillige organisasjoner.
- Transporttjenesten har ansvar for transport av personer til og fra ulike dagaktiviteter.
- Hjelpemiddellageret som formidler tekniske hjelpemidler fra NAV hjelpemiddelsentral, og kommunalt lager for korttidsutlån.

Planlagt utviklingsarbeid 2023

- Kontinuerlig forbedring: Fortsette forbedringsarbeidet gjennom LEAN, kontinuerlig forbedring og utvikling av en varig forbedringskultur – lærende organisasjon.

- Pasientsikkerhet: Sikre pasientens/brukernes behov for å møte helhetlige, koordinerte og trygge tjenester. Delta i nasjonalt læringsnettverk «gode pasientforløp» i regi KS.
- Demensomsorg: Arbeide med flyt og koordinering i demensomsorgen internt i kommunen blant annet gjennom å delta i forbedringsnettverket «rett tiltak til rett tid». Fortsette arbeidet for at Elverum skal være et demensvennlig samfunn.
- Pårørendearbeid: Systematisere pårørendearbeid i hele sektoren. Innføre forhåndssamtaler i både hjemmetjeneste og institusjonstjeneste.
- Frivillighet: Styrke og utvikle samarbeidet med frivilligheten.
- Leve hele livet: Implementere og følge opp vedtatte tiltak i tråd med reformen.
- Velferdsteknologi: Fortsette arbeidet med å innføre velferdsteknologi som en del av helse- og omsorgstjenesten.
- Psykisk helse- og rustjeneste: Implementere FACT-prosjektet (Flexible Assertive Community Treatment) med oppstart i drift fra høst 2022. Teamet skal tilby både kommunale- og spesialisthelsetjenester, og gi alle tjenester som brukeren har behov for, drive oppsøkende virksomhet med fokus på brukerens mestring, fungering og integrering i lokalsamfunnet. Målet er at teamet skal ha full drift fra 01.01.2023.

Sosial - tjenestebistand

Funksjoner og tjenester innenfor tjenesteområdet

Funksjon 242 Råd, veiledning og sosialt forebyggende arbeid inneholder tjenesten:

- Sosial rådgivning og veiledning.
- Administrasjon og støttefunksjoner på bosettings- og introduksjonsordningen.
- Skjenkekontroll.
- Gjeldsrådgivning.
- Nok Elverum – Senter mot incest og seksuelle overgrep.
- Interkommunalt krisesenter.

Funksjon 243 Tilbud til personer med rusproblemer inneholder tjenesten:

- Tiltak for personer med rusproblemer – ruskonsulenttjenesten.

Funksjon 265 Kommunalt disponerte boliger inneholder tjenestene:

- Kommunale utleieboliger og tilvisningsboliger i privat eie, for vanskeligstilte.
- Omsorgsboliger.
- Bofellesskap.
- Bolig-/eiendomsforvaltning.

Funksjon 273 Arbeidsrettede tiltak i kommunal regi inneholder tjenesten:

- Tilrettelagt arbeid.
- Varig tilrettelagt arbeid (VTA). Kommunen gir tilskudd til Tunet Elverum AS.

Målgrupper for tjenestene

- Personer som trenger råd, veiledning, midlertidig bolig og oppfølging relatert til rus, gjeldsrådgiving og økonomisk bistand.
- Personer som har behov for omsorgsboliger, bolig i og utenfor bofellesskap som trenger heldøgnsoppfølging og øvrige vanskeligstilte som trenger kommunal bolig.
- Personer med nedsatt funksjonsnivå mellom 18 og 67 år som har vedtak og behov for jobb eller aktivitet i henhold til helse – og omsorgstjenesteloven.

Utvikling i nøkkeltall

Kommunalt eide boliger				
2018	2019	2020	2021	2022
447	446	444	435	435

Tabell: Utviklingen i antall kommunale boliger til utleie i Elverum

Elverum kommune hadde 435 kommunalt eide boliger per 1. juni 2022. Utviklingen i antall boliger gjenspeiler at det er gode rutiner for oppfølging av utleiekontrakter med tilhørende behovsvurdering knyttet til boligsøknader. I tillegg jobbes det målrettet med å avhende uhensiktsmessige boliger, blant annet i forbindelse med fra leie til eie, hvor kommunens startlån ordning er et økonomisk virkemiddel.

Boliger med uforholdsmessige store vedlikeholdsbehov må som regel avhendes da det ikke er økonomisk dekning for å sette disse i stand, uavhengig av om boligene er hensiktsmessig utformet og har hensiktsmessig beliggenhet.

Kr/m ² /år	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Vedlikehold	87	122	115	70	58	58

Tabell: Utviklingen i gjennomført vedlikehold av kommunens boligportefølje i perioden 2016-2021 - målt i Kr/m²/år.

Vedlikeholdet av kommunale boliger er underfinansiert, og innebærer at vedlikeholdsetterslepet øker i omfang fra år til år. I øyeblikket utgjør kartlagt vedlikeholdsetterslep cirka 25 millioner kroner. For å unngå ytterligere etterslep må det i gjennomsnitt gjennomføres vedlikehold for minimum 170 kr/m² per år.

Søknader om kommunal bolig og omsorgsbolig (antall) *				Avslag på søknad om kommunal bolig (antall)			
2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021
174	174	187	150	57	42	43	33

*** Inkludert søknader om forlengelse av leieforholdet.**

Søkere til omsorgsbolig tiltenkt demente har vært stabil, samtidig er det en jevn tilgang på ledige boliger. Det oppleves som et riktig antall for demensgruppen i ikke-skjermede omsorgsboliger.

Leietakere med rus og psykiske lidelser er i perioder utfordrende å følge opp i boligen, og det mangler hensiktsmessige boliger til denne gruppen. Flere mangler basisferdigheter i å bo, økonomi og ta vare på en bolig. Småhus, med tett oppfølging, er et tiltak som flere kommuner har tilbudt leietakere med kjente store utfordringer innen rus og psykiatri.

	Jan	Feb	Mars	Apr	Mai	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Des
2019	77	80	80	83	84	85	90	90	92	89	93	89
2020	84	82	82	80	84	83	83	85	88	88	88	89
2021	89	91	91	88	93	93	93	95	84	80	78	80

Tabell: Antall personer fulgt opp av ruskonsulentene.

	Jan	Feb	Mars	April	Mai	Juni	Juli	Aug	Sept	Okt	Nov	Des
2019	19	13	10	9	11	10	4	5	9	9	10	4
2020	10	10	10	8	11	11	9	10	10	10	12	7
2021	5	12	8	9	5	13	6	6	15	15	11	9

Tabell: Økonomisk rådgivning- antall avsluttede gjeldssaker fra 2019 til 2021

Kommunen kontrollerer alle salgs- og skjenkesteder i kommunen for å påse at omsetning av alkohol til enhver tid skjer i henhold til regelverket. Et sted med bevilling skal kontrolleres minst en gang i året. Antallet kontroller totalt hvert år skal være tre ganger antallet bevillinger i kommunen. Utover dette er kontrollvirksomheten målstyrt.

Dette betyr at kontrollene fordeles ut fra risikoforhold ved det enkelte salgs- og skjenkestedet. På steder der det er fare for avvik, gjennomføres det flere kontroller enn steder der risikoen for brudd er liten. For 2020 og 2021 er antall rene salgs- og skjenkekontroller noe redusert da disse også inkluderer kontroller knyttet til covid-19-pandemien og overholdelse av smittevern.

	Faste skjenkebevillinger			Salgsbevillinger		
	Skjenkesteder	Kontroller	Avvik	Salgssteder	Kontroller	Avvik
2018	24	112	0	16	79	0

2019	24	101	3	16	55	4
2020	23	111	7	20	57	5
2021	21	85	0	19	53	0
2022 (juni)	20	46	2	19	9	0

Tabell: Faste skjenkebevillinger, salgsbevillinger, kontroller og avvik i Elverum - 2018 - 2022.

Kommunen skal sikre tilrettelagt arbeid og aktivitet

Ansvarsreformen for personer med utviklingshemming ble gjennomført for 20 år siden. Mennesker med utviklingshemming skal ha mulighet til å leve og bo selvstendig, og ha en aktiv og meningsfull tilværelse i fellesskap med andre. Til tross for at det har blitt flere plasser med varig tilrettelagt arbeid de senere årene, beskrives det i Stortingsmelding nr. 45 «Frihet og likeverd» (2012 – 2013) at det bare i begrenset omfang har bidratt til økt arbeidsdeltakelse for personer med utviklingshemming.

Kommunale dagtilbud utgjør det viktigste aktivitetstilbudet for personer med utviklingshemming. Regjeringens jobbstrategi har som mål å øke arbeidsdeltakelsen for personer med nedsatt funksjonsevne. Det legges vekt på å ta i bruk virkemidler innrettet mot integrering i ordinært arbeidsliv gjennom utvikling av ulike oppfølgings- og tilretteleggingsordninger.

Slik det beskrives i de nasjonale utfordringene, har også Elverum kommune utfordringer med å øke arbeidsdeltakelsen for personer med utviklingshemming. Det kommunale dagtilbudet utgjør det viktigste aktivitetstilbudet i vår kommune. Det er behov for variasjon og mangfold i tilrettelagt arbeid og dagaktivitetstilbud for å gi mennesker med utviklingshemming en aktiv og meningsfull tilværelse.

Tilrettelagt arbeid gis både på Askeladden og Vedsentralen, i tillegg til andre arbeidsplasser i privat næringsliv. Kommunen har avtale med TUNET AS om 34 tilrettede varige arbeidsplasser.

Mål for tjenesteproduksjonen – målekort 2023

Indikatorer på tjenestekvalitet	Resultat 2021	Mål 2022	Mål 2023
242: Råd, veiledning og sosialt forebyggende arbeid. Indikatorer på tjenestekvalitet.			
Antall avsluttede gjeldsrådgivningssaker per måned.	10	10	10
Andel gjeldsrådgivningssaker som fører til avtale.	91 %	80 %	85 %
Andel flyktninger som følges opp av minoritetsveileder og som skal være i arbeidsrettede tiltak eller utdanning.	93 %	90 %	90 %
Andel av helt nye brukere som søker, og som har mottatt, sosialhjelp, skal være kartlagt i henhold til kartleggingsmal i en felles samtale med «makker» i markeds- eller oppfølgingsavdelingen i NAV, for å sikre barnas behov og hindre langtidsmottak av sosialhjelp.	62 %	90 %	90 %
Andel av søknad om sosialhjelp som er digitale.	46 %	70 %	70 %
Andel av ungdommer under 25 år som er i målgruppen skal henvises til aktivitet for sosialhjelp.	Ingen måling	80 %	90 %
243: Tilbud til personer med rusproblemer. Indikatorer på tjenestekvalitet.			
Andel av de som følges opp av ruskonsulent skal være i behandling på institusjon, LAR, kriminalomsorgen eller annet	65 %	50 %	60 %
265: Kommunalt disponerte boliger.			
Gjennomsnittlig botid for brukere i midlertidig bolig (måles i antall dager).	24	<30	<30
Minimum driftskostnader til vedlikehold av boliger per år - kr per m ²	68	170	170
273: Kommunale sysselsettingstiltak.			
Antall personer med utviklingshemming eller lignende bistandsbehov som får mulighet til deltagelse i arbeid, livslang læring og karriereutvikling via Askeladden eller Vedsentralen per år.	29	30	35
Antall deltakere på arbeidstrening/arbeidsmarkedstiltak i Jobbsentralen per uke.	3	6	6

Organisering av tjenesteproduksjonen

Tjenestene innen tjenesteområdet produseres i flere sektorer og staber som følger:

- **NAV Elverum** ivaretar tjenestene sosial rådgiving og veiledning, støttefunksjoner vedrørende bosetting og introduksjonsordningen, gjeldsrådgiving samt tjenestene rusomsorg og midlertidige boliger.

- **Sektor for skole v/enheten Bosetting og introduksjon** ivaretar funksjonen råd, veiledning og sosialt forebyggende arbeid med tilhørende tjenester mot flyktninger i introduksjonsperioden. Tjeneste-apparatet bygges opp i 2022/2023 for å ivareta en økning av flyktninger til kommunen som følge av krigssituasjonen i Ukraina.
- **Sektor for pleie, rehabilitering og omsorg (PRO)** ivaretar tjenesten tilrettelagt arbeid på Askeladden tekstilverksted. Dette er et lavterskeltilbud med tilrettelagt arbeid for yrkeshemmede som faller utenfor ordinært og annet tilrettelagt arbeid. Tjenesten er spesielt rettet mot utviklingshemmede.
- **Sektor pleie, rehabilitering og omsorg** ivaretar lavterskeltilbud for personer med rusproblemer som gis på Annekset i samarbeid med frivillige organisasjoner.
- **Sektor for kultur** ivaretar tjenesten tilrettelagt arbeid på Jobbsentralen.
- **Elverum kommuneskoger** produserer tjenesten kommunale sysselsettingstiltak på «Vedsentralen.»
- **Eiendomsstaben** bidrar med gjennomføring av investeringer, forvaltning, drift og vedlikehold på tjenesten kommunalt disponerte boliger.
- **NOK-** senter mot incest og seksuelle overgrep. Dette er et krisesenter for de som har vært utsatt for seksuelle overgrep.
- **Service- og IKT staben** med Boligsosialt team har ansvar for Husbankens virkemidler startlån og bostøtte og deltar i statsforvalterens program «Bolig for velferd Innlandet», og skal sammen med enheter/avdelinger finne løsninger for vanskeligstilte på boligmarkedet. Boligsosialt team har ansvar for tildeling av kommunale utleieboliger og samarbeider med Tjenestekontoret i tildeling av omsorgsboliger.
- **Service- og IKT staben** har også ansvar for oppfølging og kontroll i henhold til vedtatte alkoholpolitiske retningslinjer.

Planlagt utviklingsarbeid 2023

Utviklingsarbeid i 2023 innenfor tjenesteområdet vil i særlig grad være:

- Indikator – *Andel av helt nye brukere som søker, og som har mottatt, sosialhjelp, skal være kartlagt i henhold til kartleggingsmal i en fells samtale med «makker» i markeds- eller oppfølgingsavdelingen i NAV, for å sike barnas behov og hindre langtidsmottak av sosialhjelp:* Ny organisering i NAV, gjennom økt bruk av teamarbeid på tvers av avdelinger og statlig/kommunale tjenester for å øke samhandlingen om kartlegging av brukers behov.
- Indikator – *Andel av søknad om sosialhjelp som er digitale:* Det er behov for å øke den digitale kompetansen generelt hos våre brukere, men spesielt for de med minoritetsbakgrunn. ELS/BOI sammen med NAV skal arbeide videre med utvikling av dette for målgruppene, gjennom gruppebasert eller individuell veiledning.
- Indikator – *Minimum driftskostnader til vedlikehold av boliger per år – kr per m2:* Det må utarbeides en opptrappingsplan for finansiering av vedlikeholdet av boliger.
- Forbedret samhandling mellom eiendom, økonomi, boligsosialt team, PRO/psykisk helse og NAV vedrørende rutiner/boligflytprosedyre ved boligtildeling for økt kontroll på boevne (forsikring, brann med mer), økonomi, boveiledning, BOFA (bo og oppfølgingsavtale), for å forhindre utkastelser/bostedløshet.
- Presentere nye lovkrav i boligsosiallov og utvikle strategier for tilfredsstillelse av de nye lovkravene, for kommunens ledelse.
- Fortsette arbeidet med tidlig innsats og tverrfaglig samhandling. Hensikt er å styrke tverrfaglig samarbeid og samhandling for å bedre kommunens samlede tjenestetilbud til barn og unge i aldersgruppen 0-24 år. Etablere samhandlingsmodell for tverrfaglig samhandling mellom sektorene gjennom innføring av BTI-modellen (bedre tverrfaglig innsats).
- Kartlegge, systematisere og bekjentgjøre kommunens ulike tilbud for bruk i veiledning for våre målgrupper, gjennom møtepunkter for informasjonsdeling og økt samhandling.
- Å øke antall tilrettelagte arbeidsplasser, slik at kommunen er i stand til å møte framtidige behov. Arbeidsoppgavene knyttet til disse arbeidsplassene, må være varierte og oppleves som meningsfulle, slik at de kan tilpasses den enkeltes funksjonsnivå og ønsker.

Sosial - økonomisk bistand

Funksjoner og tjenester innenfor tjenesteområdet

Funksjon 275 Introduksjonsordningen inneholder tjenesten:

- Mottak, bosetting, boveiledning og introduksjonsprogrammet for flyktninger og innvandrere.

Funksjon 276 Kvalifiseringsordningen inneholder tjenesten:

- Kvalifiseringsprogrammet (KVP).

Funksjon 281 Ytelse til livsopphold inneholder tjenestene:

- Økonomisk sosialhjelp.
- Økonomisk sosialhjelp for flyktninger i 5 års perioden.

Funksjon 283 Bistand til etablering og opprettholdelse av egen bolig inneholder tjenesten:

- Videreformidling av Husbankens virkemidler startlån og bostøtte.

Målgrupper for tjenestene

- Flyktninger som bosettes i Elverum kommune og som har rett og plikt til å delta i introduksjonsprogrammet.
- Personer som deltar i kvalifiseringsprogrammet i regi av NAV.
- Personer som trenger råd, veiledning, midlertidig bolig og økonomisk bistand til livsopphold.
- Innbyggere med lav inntekt og høye boutgifter som kan søke om bostøtte for å sikre et egnet bosted.
- Vanskeligstilte på boligmarkedet med langvarige boligfinansieringsproblemer som kan skaffe seg en egnet bolig og beholde den ved hjelp av startlån fra kommunen.
- Personer som ikke selv eller ved hjelp av andre former for offentlig boligbistand greier å skaffe seg egnet bolig, herunder personer som har behov for boliger med særlig tilpasning på grunn av alder, bevegelses- eller utviklingshemning kan tildeles kommunale bolig.

Utvikling i nøkkeltall

År	Måned											
	JAN	FEB	MAR	APR	MAI	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DES
2012	161	196	205	167	179	211	143	186	165	188	219	178
2013	170	201	238	204	214	195	198	193	180	224	251	211
2014	210	233	224	227	259	231	248	233	242	252	208	274
2015	247	243	236	239	211	264	259	217	285	276	243	260
2016	213	283	277	290	281	291	283	301	275	234	271	277
2017	225	281	315	281	267	317	245	297	301	249	290	320
2018	248	314	319	324	271	336	243	296	214	314	310	293
2019	251	304	311	302	280	269	289	282	254	302	292	264
2020	272	269	254	290	270	220	278	208	281	267	211	274
2021	199	248	259	228	200	231	264	210	265	243	241	241

Tabell: Antall mottakere av økonomisk sosialhjelp i Elverum fra 2012 til 2021. Tallene uttrykker hovedpersonene (de som står som søkere). Bak hver hovedperson (søker) er det ofte flere familiemedlemmer som vil påvirke økonomisk stønad som utbetales.

Startlån i Elverum	2019	2020	2021
Antall husstander	70	75	73
Andel barnefamilier	42,9%	54%	49,3%
Beløp startlån	73,0 mill. kr	84,5 mill. kr	91,8 mill. kr
Gjennomsnittlig startlån	1,0 mill. kr	1,1 mill. kr	1,25 mill. kr
Gjennomsnittlig kjøpesum	1,2 mill. kr	1,7 mill. kr	1,8 mill. kr

Tabell: Nøkkeltall for startlånordningen i Elverum - 2019 - 2021.

Årstall	2018	2019	2020	2021
Antall på introduksjonsprogram	90	77	50	30
Antall bosatte i 5-årsperioden (herunder familieegjenforente eller sekundærbosatte)	262	273	239	165
Antall bosatte per år	24	32	19	20

Antall elever på Elverum Læringscenter	199	165	130	110
--	-----	-----	-----	-----

Tabell: Nøkkeltall for bosetting og introduksjon i Elverum - 2018 - 2021.

Mål for tjenesteproduksjonen - målekort 2023

Indikatorer på tjenestekvalitet	Resultat 2021	Mål 2022	Mål 2023
275: Introduksjonsordningen			
Andel flyktninger som starter på utdanning eller jobb etter avsluttet program. Grunnskole for voksne er inkludert.	64 %	50 %	50 %
Andel flyktninger som starter på utdanning eller jobb fem år etter bosetting (ferdig med integreringsfase).	86 %	80 %	90 %
Andel av flyktninger som ved utgangen av 5 års perioden skal være økonomiske selvhjulpne eller kun ha supplerende sosialhjelp. Måles årlig.	71 %	70 %	70 %
Andel deltakere som hadde deltidsjobb ved siden av introduksjonsprogrammet.	10 %	20 %	20 %
Andel deltakere som hadde betalt arbeid som en del av introduksjonsprogrammet.	7,5 %	10 %	10 %
276: Kvalifiseringsprogrammet (KVP)			
Andel deltagere som avslutter i KVP og som skal gå over i arbeid eller utdanning.	69 %	70 %	70 %
Andel av deltagerne i KVP via NAV som kan skal være i arbeidsrettede tiltak eller utdanning.	95 %	80 %	90 %
281: Ytelse til livsopphold.			
Andel av de som avsluttes i aktivitet for sosialhjelp som skal ha kommet over i jobb, utdanning eller statlige/kommunale tiltak.	Ingen måling	85 %	80 %
283: Boligformål			
Antall husstander fra kommunal leid til egen eid bolig per år.	2	8	6
Startlån - andel barnefamilier som får hjelp til egen bolig av totalt brukte startlånsmidler.	55 %	60 %	60 %

Organisering av tjenesteproduksjonen

Tjenestene innen tjenesteområdet produseres i flere sektorer og staber som følger:

- **Jobbsenteravdelingen ved NAV Elverum** ivaretar førstelinjetjenesten. Avdelingen har ansvar for mottaket hvor det blant annet gis råd og veiledning vedrørende både statlige og kommunale tjenester/stønader. Videre har jobbsenteravdelingen ansvar for økonomisk sosialhjelp, aktivitetsplikten og kvalifiseringsprogrammet (KVP). Markedsavdelingen ved NAV har ansvar for sykefraværsoppfølging, oppfølging av arbeidsledige og jobber aktivt ut mot arbeidsmarkedet for å skaffe arbeid og/eller tiltaksplasser. Nasjonalt senter for veteransaker er også organisert i denne avdelingen. Oppfølgingsavdelingen ved NAV har ansvar for brukere med nedsatt arbeidsevne og har ansvar for å følge opp brukere med arbeidsavklaringspenger. Avdelingen jobber også med uføresaker og varige tilrettelagte arbeidsplasser. Denne avdelingen har også ansvar for IPS (jobbspesialister) for Sør-Østerdal som samarbeider tett med DPS og psykisk helse i kommunene. NAV har etablert et tverrfaglig team for ungdom, som har et særlig ansvar for å følge opp ungdommer som er uten jobb eller har droppet ut av videregående skole.
- **Sektor for skole v/enheten bosetting og introduksjon** produserer tjenestene vedrørende bosetting og oppfølging av flyktninger i integreringsperioden på fem år. Bosetting og introduksjon, Elverum Læringscenter og NAV har et felles ansvar for gjennomføring av introduksjonsprogrammet. Dette er hjemlet i en tre-parts samarbeidsavtale med ansvarsfordeling og flytskjema. Introduksjonsprogrammet er både en rettighet og en plikt og innebærer en full arbeidsuke på 37,5 timer. Alle kommunens sektorer og staber har med sine forskjellige tjenesteleveranser medansvar for kvalifisering og integrering av bosatte flyktninger - jfr. den strategiske planen for integrering.
- **Boligsosialt team** - Disponering og videreformidling av startlån. Oppfølging, råd og veiledning av låntakere. Råd og veiledning for søkere til Husbankens bostøtteordning.

Planlagt utviklingsarbeid 2023

Utviklingsarbeid i 2023 innenfor tjenesteområdet vil i særlig grad være:

- Indikator – *Andel deltakere som hadde deltidsjobb ved siden av introduksjonsprogrammet*: Større fokus på arbeidsretting i samarbeidet mellom NAV, Bosetting og introduksjon og Elverum læringscenter.
- Indikator – *Andel av de som avsluttes i aktivitet for sosialhjelp som skal ha kommet over i jobb, utdanning eller statlige/kommunale tiltak*: NAV skal iverksette kjøp av tjenesten fra Agena as/Agena Personal as og aktiviteten forsterkes derigjennom med forventet måloppnåelse.
- Indikator – *Startlån – andel barnefamilier som får hjelp til egen bolig av totalt brukte startlånsmidler*: Gå i tettere dialog med lokale banker slik at disse kan videreformidle informasjon om startlånordningen til kunder som får avslag på ordinære boliglån, og benytte etableringstilskudd for å styrke økonomien for flere barnefamilier slik at de kan få startlån – «Eie først».
- Indikator – *Andel deltagere som avslutter i KVP og som skal gå over i arbeid eller utdanning*: Styrke KVP-tilbudet ved å styrke bemanningen i tilbudet.

Kultur og religiøse formål

Funksjoner og tjenester innenfor tjenesteområdet

Funksjon 370 Bibliotek inneholder tjenesten:

- bibliotek.

Funksjon 373 Kino inneholder tjenesten:

- kinovirksomhet, inkludert kiosk og billettkontor.

Funksjon 375 Museer inneholder tjenesten:

- kommunens tilskudd til Anno Museum i henhold til innbyggerantall.

Funksjon 377 Kunstformidling inneholder tjenesten:

- tilskudd til kunstnerisk virksomhet på profesjonelt nivå, og til formidling av slik virksomhet. Her ligger blant annet tilskudd til kulturpris, Festspillene i Elverum og Elverum kunstforening. Inkludert er også forvaltning, utvikling og formidling av kommunens kunstsamling.

Funksjon 380 Idrett og tilskudd til andres idrettsanlegg inneholder tjenesten:

- tilskudd til idrettsforeninger og støtte til idrettsarrangementer. Veiledning og saksbehandling knyttet til spillemidler, samt rådgivning innen anleggsutvikling og tilrettelegging for rekreasjon og aktivitet.

Funksjon 381 Kommunale idrettsbygg og idrettsanlegg inneholder tjenesten:

- utgifter til drift og vedlikehold av kommunale idrettsbygg og idrettsanlegg. Terningen Arena Idrettspark inngår i tjenesten.

Funksjon 385 Andre kulturaktiviteter og tilskudd til andres kulturbygg inneholder tjenestene:

- utgifter og inntekter knyttet til kulturaktiviteter, herunder også kulturhuset.
- tilskudd til lag og foreninger, samfunnshus, grendehus og andre driftstilskudd.
- Husleie Terningen Arena idrettshall og kultur (TAIK).
- Den kulturelle spaserstokken.

Funksjon 386 Kommunale kulturbygg inneholder tjenesten:

- utgifter til drift og vedlikehold av kulturbygg, herunder kino, kulturskole og bibliotek.

Funksjon 390 Den norske kirke inneholder tjenestene:

- kommunens overføringer til Kirkelig fellestråd.

- drift vedrørende presteboliger og kirker.

Målgrupper for tjenestene

- Alle innbyggere i Elverum kommune, studenter, soldater og alle turister og besøkende. Kulturaktiviteter som tilbys i bibliotek, kino, museer og idrettsanlegg er åpent for alle og lett tilgjengelig.
- Idrettslag, frivillige lag og foreninger og øvrige samarbeidspartnere gjennom kommunal støtte til virksomheten, som brukere av kommunale bygg og anlegg med mer.
- De som sokner til den norske kirke og øvrige livssynsorganisasjoner. Elverum kommunes ansvar er avgrenset til tilskuddet til Den norske kirke og til de øvrige livssynsorganisasjoner.

Utvikling i nøkkeltall

	Utvikling siste fire år				Prognose planperiode			
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Målgruppe/demografi								
Innbyggere	21 123	21 191	21 254	21 292	21 435	21 531	21 592	21 618
Antall innbyggere 10-25 år	4 302	4 255	4 218	4 182	4 188	4 177	4 163	4 111
Antall barn i befolkningen 0-18 år	4 587	4 580	4 550	4 527	4 492	4 433	4 395	4 328

Utvikling siste år				
	2018	2019	2020	2021
Ungdommens hus				
Antall oppmøter 10- 25 år på fritidstilbud	10 406	10 122	5 292	6 546
Antall enheter/ kommunale fritidsklubber	2	2	1	1
Årsverk ungdommens hus	3	3	3	3
Tiltakene Åpen hall og Ferieklubb	3	3	3	3
Bibliotek.				
Utlån per innbygger	3	3	2,3	2,2
Utlån av bøker/media for barn	29 931	28 705	22 778	22 455
Antall besøkende per år	82 343	78 800	43 400	47 037
Totalt antall arrangementer	142	118	21	28
Antall arrangementer for barn/unge	34	47	5	3
Kino.				
Antall besøkende på kino - barn	5 098	6 520	3 543	5 910
Antall besøkende på kino - fra 11 år og oppover	44 531	36 024	15 349	23 820
Kunstformidling.				
Antall besøkende på kulturarrangementer for voksne	5 180	4 978	1 494	2 856
Antall besøkende på kulturarrangementer for barn	5 383	5 570	1 921	1 836
Idrett.				
Antall veiledninger for søknad på spillemidler	60	80		
Antall stormøter med informasjon til idrettsråd, samfunnshus og grendehus	3	3	2	2
Antall styremøter i Elverum Idrettsråd	10	10	10	10
Kommunale idrettsbygg og idrettsanlegg				
Totalt antall brukere Svømmehallen	76 189	73 246	40 174	47 407
Svømmehallen - antall besøkende på fellesbad	14 869	14 940	9898	10 264

Mål for tjenesteproduksjonen - målekort 2023

Indikatorer på tjenestekvalitet	Resultat 2021	Mål 2022	Mål 2023

370: Bibliotek			
Utlån per innbygger	2,2	3,0	2,8
Utlån av bøker/media for barn	22 455	30 000	30 000
Antall besøkende per år (telles automatisk i døra)	47 037	80 000	80 000
Totalt antall arrangementer	28	130	60
Antall arrangementer for barn/unge	3	25	25
373: Kino			
Antall besøkende på kino - barn	5 910	6 000	5 000
Antall besøkende på kino - fra 11 år og oppover	23 820	42 000	40 000
385 Andre kulturaktiviteter og tilskudd til andres kulturbygg			
Antall besøkende på kulturarrangementer for voksne	2 856	5 000	5 000
Antall besøkende på kulturarrangementer for barn	1 836	5 000	5 000
380: Idrett			
Antall veiledninger for søknad på spillemidler		80	80
Antall stor møter med informasjon til idrettsråd, samfunnshus og grendehus (Års -og halvårsmøter).	2	3	3
Antall styremøter i Elverum Idrettsråd		10	10
381: Kommunale idrettsbygg og idrettsanlegg			
Antall besøkende per år i Elverumshallen	300 000	300 000	300 000
Totalt antall brukere Svømmehallen	47 407	75 000	75 000
Svømmehallen - antall besøkende på fellesbad	10 264	15 000	15 000

Organisering av tjenesteproduksjonen

Tjenester innenfor tjenesteområdet produseres i hovedsak innenfor sektor for kultur i regi av enhetene:

- Idrettshaller og servicetjenester - I tillegg til drift av egne anlegg er driftsorganisasjonen til Elverumshallen leid inn av Terningen Arena Idrett og Kultur (TAIK) for å håndtere daglig drift av idrettshallen på Terningen Arena.
- Kino og Kulturhus.
- Bibliotek og Ungdommens hus.

Tjenestene som hører under religiøse formål produseres av Den norske kirke og livssynsorganisasjonene, kun med medfinansiering gjennom tilskudd fra kommunen. Tjenestene innenfor funksjon 380 Idrett produseres fra Samfunnsutviklingsstaben.

Planlagt utviklingsarbeid 2023

- Implementere et felles bookingsystem for kommunens utleielokaler og idrettsanlegg.
- Samarbeide med skolesektor for å få økt deltagelse på den nasjonale lesekampanjen Sommerles på biblioteket. At flere barn leser i sommerferien, er positivt for skoleresultatene i Elverum. Vårt mål er at så mange barn som mulig får oppleve ekte leseglede og lesestring gjennom å delta i Sommerles.
- Utrede muligheten for å gjeninnføre skolefilm i Elverumskolen, for å gi alle barn et filmtilbud én gang i året.

Teknisk forvaltning

Funksjoner og tjenester innenfor tjenesteområdet

Funksjon 301 Plansaksbehandling inneholder tjenesten:

- arealplanlegging.

Funksjon 302 Byggesaksbehandling og eierseksjonering inneholder tjenestene:

- byggesaksbehandling og tilsyn.
- saksbehandling etter lov om eierseksjoner.
- saksbehandling av utslippstillatelse etter forurensningsloven.

Funksjon 303 Kart og oppmåling inneholder tjenesten:

- kart- og oppmålingsvirksomhet.

Funksjon 329 Landbruksforvaltning og landbruksbasert næringsutvikling inneholder tjenestene:

- veterinærvakt.
- landbruksforvaltning.

Funksjon 360 Naturforvaltning og friluftsliv inneholder tjenestene:

- fiske- og viltforvaltning.
- natur- og miljøforvaltning.
- forurensning- og klimasaker.

Målgrupper for tjenestene

De vanligste målgruppene for tjenestene etter særlovgivningen er:

- utbyggere (private og profesjonelle aktører).
- aktører i landbruket.
- grunneiere/eiendomsbesittere.
- næringsdrivende innen bygg og anlegg.

Mål for tjenesteproduksjonen – målekort 2023

Indikatorer på tjenestekvalitet	Resultat 2021	Mål 2022	Mål 2023
Antall saker omgjort av Statsforvalter på grunn av saksbehandlingsfeil	0	0	0
301: Plansaksbehandling			
Andel 1 gangs behandling max 12 uker etter mottatt komplett planmateriale	100 %	100%	100 %
Andel planer registrert i planbasen innen 8 dager etter planvedtak	80 %	100%	100 %
302: Byggesaksbehandling og eierseksjonering			
Andel gjennomførte tilsyn i % av gitte ferdigattester (eventuelt brukstillatelse) på nye boligbygg, næringsbygg, publikumsbygg og offentlige bygg	59 %	50 %	50 %
Andel overskridelser av saksbehandlingstid som medfører nedsettelse av gebyr	0 %	0 %	0 %
Andel «3-ukerssaker» ferdigbehandlet innen 16 dager (Saker som etter lov skal avgjøres innen 3 uker)	79 %	75 %	75 %
Andel «3-ukerssaker» ferdigbehandlet innen 3 uker	97 %	90 %	90 %
Matrikkelføring, andel saker innenfor 5-dagers fristen	85 %	90 %	90 %
303: Kart og oppmåling			
Andel plassering av tiltak innen 5 dager	100 %	100 %	100 %
Andel eksisterende eiendommer i eiendomsbasen	97 %	98 %	98 %
Andel oversittelse av frist etter forskrift, Matrikkeloven § 18 3 (16 uker)	0 %	0 %	0 %
329: Landbruksforvaltning			
Andel ferdighandlede lovsaker innen 8 uker	73 %	80 %	80 %
Saksbehandle alle tilskuddssaker innen fastsatte frister (NY)	-	-	100 %
Gjennomføre tilsyn og oppfølging av private avløpsanlegg med meldt avvik	75%	100 %	100 %
Gjennomføre kontroll av tilskudd til jord- og skogbrukstiltak innen fastsatte frister og antall.	100 %	100 %	100 %
Foryngelser som 3 år etter hogst skal tilfredsstille LMD standard til økt plantetetthet (jf KEP delmål 4.1)	-	90 %	90 %

Organisering av tjenesteproduksjonen

Tjenestene innen tjenesteområdet produseres av Sektor for teknikk og miljø med sine organisatoriske enheter:

- Enhet for Geodata (Kart og oppmåling)
- Enhet for Byggesak
- Enhet for Arealplan
- Enhet for Landbruk og miljø

Planlagt utviklingsarbeid 2023

- Innarbeide gode klimaløsninger i retningslinjer, kvalitetssystem etc. for relevante fagområder/funksjoner.
- Arbeidet med revisjon av kommuneplanens arealdel (flerårig).
- Utvikle Rådhusplassen til et byrom godt egnet for hverdager og alle typer arrangementer.
- Etablere rutiner som sikrer at tiltak for gode klimaløsninger i arealplanforslag blir ivaretatt i samsvar med PBL §§3-1 g), 1-1.
- Utarbeide strategi for tilsyn og ulovlighetsoppfølging etter plan- og bygningsloven § 25-1.
- Målrettet forbedringsarbeid med utgangspunkt Statsforvalterens kommunebilde 2022.

Teknisk drift

Funksjoner og tjenester innenfor tjenesteområdet

Funksjon 330 Samferdsel og transporttiltak inneholder tjenesten:

- Parkeringsordningen, drift og administrasjon.

Funksjon 332 Kommunale veier inneholder tjenesten:

- Drift og vedlikehold av kommunale veier inkludert sideanlegg, gatelys samt andre tiltak/konstruksjoner for kjørende og tiltak/konstruksjoner for å ivareta miljø og trygghet for mye trafikanter, herunder planlegging, prosjektering, forvaltning og administrasjon.

Funksjon 335 Rekreasjon i tettsted inneholder tjenesten:

- Opparbeidelse, drift og vedlikehold av offentlige plasser og torg, parker/grøntanlegg og turveier i bebygde strøk og utvalgte friområder, samt offentlige toaletter.

Funksjon 339 Beredskap mot branner og andre ulykker inneholder tjenestene:

- Feiervesen.
- Brannvesen.
- Oljevernberedskap.
- Andre tiltak som skal forebygge brann, samt brann og eksplosjonsartede ulykker. Brann- og redningsvesenet forvaltes av Midt-Hedmark Brann og Redningsvesen IKS (MHBR).

Funksjon 340 Produksjon av vann inneholder tjenesten:

- Vanninntak, filtrering og rensing.

Funksjon 345 Distribusjon av vann inneholder tjenestene:

- Pumpestasjoner, trykkbasseng og ledningsnett.
- Gebyrinntekter for vannforsyning.

Funksjon 350 Avløpsrensing inneholder tjenesten:

- Renseanlegg og utløp.

Funksjon 353 Avløpsnett og innsamling av avløpsvann inneholder tjenestene:

- Pumpestasjoner og ledningsnett.
- Gebyrinntekter for avløpstjenester.

Funksjon 355 Innsamling, gjenvinning og sluttbehandling av husholdningsavfall inneholder tjenesten:

- Overvåke og følge opp nedlagt avfallsplass på Hornmoen etter krav fra Fylkesmannen. (Gjenvinning og sluttbehandling av husholdningsavfall som forvaltes av SØIR Husholdning AS).

Målgrupper for tjenestene

Målgruppen for tjenestene er alle kommunens innbyggere, alle VA-abonnenter, alle brukere av kommunale veier, kommunal parkering, og kommunale parker og plasser, næringsaktører i bygg- og anleggsbransjen.

Mål for tjenesteproduksjonen – målekort 2023

Indikatorer på tjenestekvalitet	Resultat 2021	Mål 2022	Mål 2023
332 og 335: Kommunale veier, miljø- og trafikksikkerhetstiltak og rekreasjon i tettsted			
Andel behandlede feilmeldinger i "Varsle om feil" etter 4 uker	100 %	100 %	100 %
Antall definerte trafikkarfarlige punkter.	-	14	12
%-andel av antall km veier, gang- og sykkelveier med tilfredsstillende belysning med tanke barn og unges sikkerhet (oppgradering til LED belysning, 100 % i 2025)	-	65 %	75 %
340, 345, 350, 353 - Produksjon og distribusjon av vann, avløpsnett, avløpsrensing og innsamling av avløpsvann			
Kommunale kloakkrenseanlegg, avvik fra krav	0	0	0
Ingen skal være uten vann i mer enn 6 timer	100 %	100 %	100 %
Plassering i tilstandsvurderingen «bedre VANN» (innenfor de -% beste)	30 %	10 %	10 %
Avvik fra drikkevannsforskriftene	0	0	0
Folkehelsebarometeret; God drikkevannsforsyning – Elverum signifikant bedre enn landet som helhet	-	JA	JA

Organisering av tjenesteproduksjonen

Tjenestene innen tjenesteområdet Teknisk drift produseres av Sektor for teknikk og miljø med sine organisatoriske enheter:

- Enhet for Veg, park og anlegg.
- Enhet for Vann og avløp.

og av de interkommunale selskapene:

- Midt-Hedmark brann- og redningsvesen IKS (MHBR IKS).
- Sør-Østerdal Interkommunale Renovasjon IKS (SØIR IKS).

Planlagt utviklingsarbeid 2023

- Starte revisjon av Hovedplan for vann og avløp
- Revisjon av Forskrift for vann- og avløpsgebyr
- Klargjøre hovedrenseanlegget for overføring av slam til Nedre Romerike Avløpssekskap IKS.
- Gjennomføre utskifting av ledningsnett i henhold til Hovedplan for vann- og avløp.
- Videreutvikle rutiner, prosedyrer, datafangst og tiltak relatert til trafikksikkerhetsarbeid i tråd med føringer gitt i strategisk plan: «Trafikksikkerhet i Elverum – 2021 – 2025».
- Innarbeide klimatilpasning i retningslinjer, kvalitetssystem etc. for relevante fagområder/funksjoner.
- Målrettet forbedringsarbeid med utgangspunkt Statsforvalterens kommunebilde 2022.

Forslag til Handlingsplan vann og avløp 2023 - 2026

Handlingsplanen legger opp til utvidelse av forsyningsområdet i tråd med *Hovedplan vann og avløp 2015 – 2024*. Ellers utgjør investeringer i rehabiliteringsprosjekter majoriteten av prosjektomfanget.

Investeringene retter seg mot måloppnåelse for *Hovedplan vann og avløp*, samt enkelte av målsettingene i *Klima- og energiplan* og *Folkehelseplan*. Det er planlagt for vedtak av ny hovedplan VA for perioden 2025 – 2034 medio 2024. For å imøtekomme pålegg fra Statsforvalteren må det foretas en ombygging ved Elverum renseanlegg i perioden.

Tiltak/prosjekter:	Tiltak	Tiltak	Tiltak	Tiltak	Kommentar	Kostnads- anslag
	2023	2024	2025	2026		
Ledningsnett						

Ny bil	1,0				For å ivareta tilfredsstillende beredskap	1,0
Prosjektere ny vannledning over Glomma, sør for renseanlegget	1,0				Oppstart av arbeid vil bli på bakgrunn av ROS ny hovedplan VA, totalentreprise.	1,0
Ny vannledning Rådhusplassen	4,0				Utskifting av gammelt støpejern fra 1905 i forbindelse med oppgradering av Rådhusplassen	4,0
Starte prosjektering av vannledning ved Gml. Trysilveg 22 til kryss Ydalirvegen	0,5				Denne vannledning må legges om fordi den ligger under et hus. Hva kostnaden blir er avhengig av forutgående prosjektering med kartlegging av utfordringsbildet. Totalentreprise.	0,5
Sanere (separere) gammel avløp fellesledning (AF) og overvann Søbakken	3,0	3,0	2,0		For å redusere belastningen på renseanlegget må vi få fjernet en del fremmedvann.	8,0
Sanering av VA i Konvallvegen/Tusenfryd	3,0	3,0	2,0		Dette prosjektet henger sammen med det nevnt ovenfor og utføres i egen regi, både prosjektering og utførelse.	8,0
Kryssing av Trondheimsvegen/ Elgvegen/ Mårvegen	1,0				Oppstart av arbeid vil bli på bakgrunn av ROS ny hovedplan VA, totalentreprise.	1,0
Utvidelse av forsyningsområdet Strandbygda	6,0	4,0	5,0		Voldmogrenda samt Sundsvoll	15,0
Overvannstiltak	2,0	2,0	2,0	2,0	Ved økte kostnader på strøm har vi startet et prosjekt på å finne fremmedvann som enkelt kan fjernes fra det kommunale nettet. Reduksjon av pumpekostnader ved at vannet ikke unødvendig pumpes.	8,0
Renseanlegg avløp						
Utvidelse av garasjeanlegg ved Elverum Renseanlegg Ombygging av containerrom, samt nye containere.	4,0	6,0			Eksisterende garasje bygges om/rehabiliteres for å etterkomme økt plassbehov til biler/utstyr/containerer. Økt transportlengde på råslam fra renseanlegget, medfører at vi må kjøre større lass. Containerrommet utvides med plass til større containere. Etter pålegg fra Statsforvalteren	10,0
Ny sentrifuge					Det må investeres i en sentrifuge til for å ta bort sårbarhet	
Ny bil	1,0				For å ivareta beredskap, må det investeres i ny bil	1,0
Prosjektere ny p.st. 113 ved Gamlebruplassen	1,5				Sårbart anlegg som må erstattes. Totalkostnad kjennet etter forutgående prosjektering	1,5
Grindalen P.st. 109	1,5				Dette er et prosjekt som videreføres fra 2022	3,0
Vannbehandlingsanlegg						
Prosjektere nytt høydebasseng i Hernes	0,5				Forutgående prosjektering. Nødvendig tiltak for å sikre vannforsyningen.	0,5
Ikke fordelt pr 2022, RS		12	19	28		
SUM [mill kr]	30	30	30	30	2025-2026 foreløpig tall i påvente av ny Hovedplan i 2024	

Tabell: Planlagte investeringsprosjekter innenfor vann og avløp 2023 - 2026.

Næringsutvikling

Funksjoner og tjenester innenfor tjenesteområdet

Funksjon 320 Kommunal næringsvirksomhet inneholder tjenestene:

- Overføringer fra Elverum kommuneskoger.
- Inntekter knyttet til konsesjonsavgift på kraftutbygging i Glomma.

Funksjon 325 tilrettelegging og bistand for næringslivet inneholder tjenestene:

- Tilrettelegging og bistand for næringslivet.
- Tilskudd til andre med kommersielle formål blant annet næringsfond og konsesjonsavgifter som er bundet.

Målgrupper for tjenestene

- Næringsutøvere og næringsutviklere i Elverum, og virksomheter/initiativ som er aktuelle for etablering i Elverum via enkelttiltak og forskjellige fellesprosjekter for næringslivet.
- Definerte målgrupper som er aktuelle som tilflyttere til Elverum.
- Definerte målgrupper av aktuelle besøkende til Elverum og omkringliggende region (reiselivet).

Mål for tjenesteproduksjonen – målekort 2023

325: Tilrettelegging og bistand for næringslivet				
Indikatorer på tjenestekvalitet	Resultat 2020	Resultat 2021	Mål 2022	Mål 2023
Antall gjennomførte eksterne arrangementer/møter	10	35	15	30
Antall gjennomførte systematiske bedriftsbesøk	38	34	30	40
Antall konkrete næringsutviklingsinitiativ/prosjekter i arbeid	8	14	15	15
Nærings-NM. Rangering i regi av NHO		222	200	220
Antall gründere i oppfølging*		43	-	35
Antall Innovasjon/FOU prosjekter i Elverum**		14	-	10
Kommunebarometeret – Rangering i Kommunal Rapport***	61	81	68	70

*= Antall gründere og etablerere som henvender seg for oppfølging i løpet av året.

**= Antall innovasjons- og forskningsprosjekter som foregår i Elverum. Dette omfatter antall inkubatorer i Klosser Innovasjon, prosjekter med støtte fra Forskningsrådet (både Skattefunn-ordningen og større forskningsprosjekter der privat næringsliv i Elverum er partner), Regionalt forskningsfond eller andre fylkeskommunale ordninger samt aktører som har fått innovasjonsstøtte fra Innovasjon Norge.

***= Plasseringen i Kommunebarometeret for 2022 er resultat. Kommunebarometeret offentliggjøres i august hvert år. Resultatene for hvert baserer seg på nøkkeltall fra foregående kalenderår.

Arbeidsplassvekst

I 2020 var det 9877 arbeidsplasser i Elverum, i 2021 var tallet økt til 10 173. På slutten av 2021 var det 5 478 arbeidsplasser i privat næringsliv i Elverum mens det var 4 695 arbeidsplasser i offentlig sektor. En høy andel offentlige arbeidsplasser bidrar til stabilitet i nedgangstider, men demper samtidig vekstmulighetene i høykonjunkturer. Det er et mål å øke andelen private arbeidsplasser.

Både Elverum Vekst sin strategi, og Elverum kommunes strategiske plan for attraktivitet har mål knyttet til Telemarksforskningsindeks for bosteds- og næringsattraktivitet. Dette skal måles over en 10 års periode, og målet er å være minimum på plass 150 på næringslivsindeksen i 2030 og minimum på plass 100 på bostedsindeksen. Status per 2021 (for perioden 2012 – 2021) for Elverum er: Telemarksforsknings indeks for bostedsattraktivitet: 79. Telemarksforsknings indeks for næringsattraktivitet: 302.

Organisering av tjenesteproduksjonen

Tjenestene innen tjenesteområdet Næringsutvikling produseres i regi av Samfunnsutviklingsstaben direkte, men mest ved at brorparten av ressursene kanaliseres inn i det heleide kommunale selskapet [Elverum Vekst AS](#). Selskapet er kompetansebase for medarbeiderne og morselskap for selskapene Elverum Tømteselskap AS, Elverum Kommunale Industribygg AS og Elverum Kommunale Industribygg Utvikling. Formålet er å arbeide samlet og koordinert innenfor attraktivitetsperspektivet for Elverum.

Tjenester som ytes i regi av kommunens Sektor for teknikk og miljø bidrar også i betydelig grad til næringsutvikling og tilrettelegging for næringslivet – i særlig grad gjelder dette tjenester som areal- og reguleringsplanlegging, byggesaksbehandling og landbruksforvaltningen – se omtale under tjenesteområdene Tekniske tjenester og Teknisk forvaltning.

I tillegg bevilges innenfor tjenesteområdets budsjett bidrag til noen utvalgte virksomheter i kommunen som yter tjenester som bidrar til kommunens attraktivitet, herunder næringsattraktivitet. Dette er slik som forsvarskoordinator, Østerdalen sivil-militært samarbeid, HelseInn, Visit Innlandet AS, Turistinformasjonen, Klima- og energisamarbeid i Sør-Østerdal, kommunens deltakelse i forskningsprogrammet Zero Emission Neighbourhood (Ydalir-piloten), medlemskap i OsloRegionens Europakontor, bidrag til filmfestivalen Movies on War, Finnskogen Natur- og kulturpark.

Kommuneskogen drives som eget kommunalt foretak.

Planlagt utviklingsarbeid 2023

Tjenesteproduksjonen innenfor dette tjenesteområdet er i sin karakter helt og holdent utviklingsarbeid for å

bidra til å skape attraktivitet for Elverum som bosted, som sted for næringsutøvelse og sted å besøke. I det følgende listes imidlertid noen arbeidsområder som prioriteres i 2023 for å utvikle attraktivitetsarbeidet for Elverum herunder næringsutviklingen:

- Videreutvikle det samlede attraktivitetsarbeidet for Elverum ved å koordinere og samarbeide enda bedre mellom de aktører i kommunen som bidrar til næringsattraktivitet, bostedsattraktivitet og besøksattraktivitet. I særlig grad vil dette for 2023 dreie seg om å operasjonalisere den strategiske planen for Attraktivitet for Elverum – 2021 – 2026, som ble vedtatt i kommunestyret i september 2021, i et samarbeid mellom kommunens driftsorganisasjon, folkevalgte organer og kommunens selskap Elverum Vekst AS.

Felles/finans/vann og avløp

Funksjoner og tjenester innenfor tjenesteområdet

Funksjon 170 – Årets premieavvik inneholder:

- Beregnet premieavvik og arbeidsgiveravgift av premieavviket.

Funksjon 171 – Amortisering av tidligere års premieavvik inneholder:

- Resultat føring av premieavviket fra tidligere år.

Funksjon 172 – Pensjon inneholder:

- Utgifter til egenkapitalinnskudd til kommunal landspensjonskasse (KLP) og egen pensjonskasse (EKP).
- Avtalefestet pensjon (AFP).

Funksjon 173 – Premiefond inneholder:

- Bruk av premiefond.

Funksjon 180 – Diverse fellesutgifter inneholder:

- Eldreråd.
- Lønnsreserve for lønnsoppgjør 2023.
- Effekten av salderingstiltak med strukturgjennomgang. Dette fordeles ut på sektorer og staber etter hvert som tiltaket blir utredet.

Funksjon 340 og 345 – Produksjon og distribusjon av vann inneholder:

- Selvkostområdet for vann – se vedlegg med selvkostkalkyle for 2023.

Funksjon 345 og 353 – Innsamling og rensing av avløp inneholder:

- Selvkostområdet for avløp – se vedlegg med selvkostkalkyle for 2023.

Funksjon 840 Rammetilskudd og øvrige generelle statstilskudd inneholder:

- Midler fra Husbanken for kompensasjon av blant annet renteutgifter for tidligere års investeringer.

Beredskap

Som alle andre kommuner har Elverum kommune beredskapsansvar for å kunne håndtere uønskede hendelser som måtte oppstå i lokalsamfunnet. Dette beredskapsansvaret er regulert i henhold til Sivilbeskyttelsesloven med tilhørende forskrifter og veiledere.

En beredskapssituasjon er gjeldende i det kommunens ledelse finner det nødvendig å innkalle kriseledelsen på grunn av en oppstått situasjon/utfordring som vurderes som uhensiktsmessig eller umulig å håndtere som en del av den ordinære og daglige drift i kommuneorganisasjonen.

Kommunen har forberedt seg på mulige uønskede hendelser som må håndteres ved særlig å:

- Gjennomføre risiko- og sårbarhetsanalyser for mulige uønskede hendelser.
- Utarbeide planverk for å forebygge uønskede hendelser.
- Utarbeide planverk for å håndtere uønskede hendelser.
- Øve på håndtering av uønskede hendelser.
- Bygge kompetanse for å håndtere spesifikke roller og ansvar i beredskapssituasjoner.

P.t er det for Elverum kommune særskilt vurdert og analysert 12 mulige uønskede hendelser. Disse er vurdert i form av en relativt omfattende risiko- og sårbarhetsanalyse. Denne analysen er redegjort for og kommunestyregodkjent i egen sak per desember 2021. På grunnlag av denne analysen er det utformet planverk i 3 grupper som vist i tabellen under.

Gruppe 1 - Grunnleggende dokumentasjon	ROS-analyse uønskede hendelser - samlet rapport + 12 analyser
	Handlingsplan - forebyggende tiltak
	Kompetanseplan for beredskap
	Hovedberedskapsplan med plan for kriseledelsen og ressursoversikt
Gruppe 2 - Delplaner for håndtering av spesifikke beredskapshendelser	§ Skogbrann
	§ Brann i institusjon
	§ Forurensing av drikkevann
	§ Atomulykke
	§ Smittevern - pandemi/epidemisk smitteutbrudd - mennesker.
	§ Bortfall av elektronisk kommunikasjonsnett - EKOM.
	§ Svikt i vannforsyning.
	§ Uvær med svikt i strømforsyning m.m.
	§ Flom
	§ Pågående livstruende vold - skole (PLIVO)
§ Hendelse ved stort arrangement (PLIVO)	
§ Vegulykke	
Gruppe 3 - delplaner for håndtering av utfordringer/forpliktelser generelt ved beredskaps-hendelser	§ Helse- og sosialberedskap
	§ Kontinuitetsplan ved beredskapshendelser
	§ Psykososial oppfølging - kriser og hendelser.
	§ Evakuering
	§ Krisekommunikasjon

Tabell: Elverum kommunes dokumentasjon per 2022 i form av analyser og planverk for å håndtere beredskapshendelser/uønskede hendelser.

Til hjelp i beredskapsarbeidet har kommunen en beredskapsorganisasjon ledet av kriseledelsen. Elverum

kommune har årlig beredskapsdager i januar for å vedlikeholde roller og ansvar i beredskapsarbeidet. For å holde roller og ansvar vedlike skjer kompetansebygging i henhold til egen plan, i dette arbeidet inngår også øvelser.

Betalingsregulativet 2023

Alle beløp som er merverdiavgiftspliktige er i regulativet oppgitt inklusiv merverdiavgift. Mva kolonnen viser om det er merverdiavgift på beløpet og med hvilken sats. I noen tilfeller må merverdiavgiftsplikten vurderes særskilt.

Ved manglende betaling av kommunale tjenester skal kommunedirektøren iverksette innfordring av krav i henhold til god inkassoskikk. Leveranse av tjenester skal som hovedregel opphøre ved manglende betaling av to eller flere terminer.

Leie av Elverumshallen, Ydalir idrettshall og spesialrom

		Mva	2023	2022
A	Turneringer/arrangementer			
	Messehallen/turn + 2 garderober/dusj (pr time à 60 min)	0 %	330	320
	Idrettshallen + 2 garderober/dusj (pr time à 60 min)	0 %	590	560
	Idrettshallen + alle garderober/dusj (pr time à 60 min)	0 %	645	620
	Bomberom + garderober/dusj (pr time à 60 min)	0 %	220	210
	Vestibyle	0 %	210	200
B	Idrettshallen			
	Arrangementer uten inntektsgivende aktivitet pr døgn (driftsteknikertjenester faktureres i tillegg)	0 %	8 060	7 750
	Idrettsarrangementer med egen avtale			
	Arrangement med inntektsgivende aktivitet pr døgn (tilsyn/driftstekniker faktureres i tillegg)	0 %	15 100	14 550
	Egne avtaler ved større enkeltarrangementer			
	Tilsyn/bistand av driftstekniker per påbegynt time*		720	670
	Utleie av personell til eksterne anlegg utenfor ordinær arbeidstid*		900	0
	* Mva plikt må vurderes ut fra om leien anses som ledd i kunstnerisk og ikke kommersiell aktivitet			
	Leie av utstyr			
	Scene-elementer med ben pr element for inntil 2 uker	0 %	200	190
C	Trening			
	Elverumshallen pr treningstime à 60 min	0 %	395	380
	Messehallen pr treningstime à 60 min	0 %	290	280
	Utleie av bomberom pr treningstime à 60 min	0 %	175	170
	Aktiviteter for barn og unge under 19 år gis 40 % rabatt			
	Avgift for bruk av klister per time	0 %	90	80
	Klisterbruk utenom klisterdager faktureres realkost pr klistervask, minimum	0 %	1 500	0
D	Kamper - 25 % av spilleinntekten			
	Minimumsleie	0 %	1 100	1 000

	Kretskamper	0 %	650	580
E	Garderobeutleie (hver seksjon har 1 eller 2 garderober + 1 dusj)		0	0
	Garderober en seksjon per time	0 %	210	200
	Garderober to seksjoner per time	0 %	310	300
	Garderober tre seksjoner per time	0 %	450	440
	Leie av lagerrom - egen avtale			
F	Leie av Ydalir idrettshall			
	Idrettshallen + garderober/dusj (pr time à 60 min)	0 %	650	620
	Treningstime à 60 min inkl garderober/dusj	0 %	410	380
	Tilsyn driftspersonell/renhold etter avtale	0 %	720	670
	Aktiviteter for barn og unge under 19 år gis det 40 % rabatt på treningstimer			
	Ved utleie som ikke omfattes av dette regulativ gjelder prisregulativet for Elverumshallen			
G	Leie av Ydalir skole - spesialrom			
	Kjøkken/SFO (pr time à 60 min)	0 %	850	850
	Amfi (pr time à 60 min)	0 %	600	600
	Musikkrom (pr time à 60 min)	0 %	600	600
	Teknikk og design rom (pr time à 60 min)	0 %	600	600
	Sløyd (pr time à 60 min)	0 %	600	600

Leie av skolelokaler

1	Skolens lokaler kan lånes ut utenom skoletid dersom ikke skolen selv har behov for lokalene.			
	<p>Rektor har det daglige ansvaret for tilsyn med skoleanlegget og utlån/utleie av skoleanlegg. Arrangementer i skolens egen regi, eller i regi av skolens rådsorganer. Idretts- og kulturaktiviteter der utlån/-leie avtales for de enkelte tilfelle. Voksenopplæringskurs arrangert av kommunen eller av godkjent studieorganisasjon.</p> <p>Lag og foreninger med aktivitet i kroppsøvningsanlegg rettet mot barn og unge er gratis på hverdager frem til kl. 21.00. Bruk av svømmebasseng er gebyrbelagt for alle eksterne brukere. For arrangementer av inntektsbringende karakter betales leie etter satsene i reglementets punkt 5.</p> <p>Brukeren betaler for ekstra renhold som måtte bli nødvendig på grunn av utvidet bruk, også i de tilfelle det ikke betales leie. Søknad sendes den enkelte skole etter kunngjøring på kommunens hjemmeside før skoleferien. Brukes skolens kroppsøvningsutstyr så som baller, apparater og matter, betales en avgift pr time for dette. Øvrige vilkår fremgår i egen avtale.</p>			
2	Bruk av kroppsøvningsutstyr pr halvår	0 %	440	420
3	Overnatting pr person pr overnattingsdøgn	0 %	150	140
4	Uttak av strøm til campingvogn o.l. pr døgn pr uttak	0 %	130	120
5	Utleieprisen for de forskjellige rom fastsettes slik: (Minimumsleie = 1 time)			
	Gymnastikksal m/garderober og dusj	0 %	390	370
	Svømmebasseng m/garderober og dusj	0 %	390	370
	Klasserom	0 %	230	220

	Øvrige rom	0 %	260	250
6	Utleie av skolen til store arrangementer rettet mot barn og unge, eksempelvis Elverumsturneringen og håndballturneringen. Pris pr skole pr utleie.	0 %	11 930	11 480

Leie av lokaler Folkvang

LEIE FOR DE ENKELTE ROM I KOMMUNEHUSET FOLKVANG				
	Utleie skjer ved at forespørsel bekreftes med underskrevet avtale. Utleie som krever ekstra renhold på kvelder og i helger, belastes leietaker i tillegg til leiekostnadene. Elverum - Aulaen på Folkvang leies kun ut til kulturformål, konserter, forestillinger og annet. Leie for det enkelte rom er fastsatt slik:			
A	Elverum - Aulaen			
	Dagtid 8:00 - 15:30 pr gang	0 %	2 060	1 980
	Kveld 15:30 - 24:00 pr gang	0 %	2 310	2 220
	Fredag kveld, lørdag, søndag og helligdager	0 %	4 250	4 090
	Øving Aulaen alle dager	0 %	630	600
	Timepris dagtid	0 %	330	310
B	Leiret - Store Auditoriet			
	Dagtid 8:00 - 15:30 pr gang	0 %	1 980	1 900
	Kveld 15:30 - 24:00 pr gang	0 %	2 310	2 220
	Fredag kveld, lørdag, søndag og helligdager	0 %	4 250	4 090
	Timepris dagtid	0 %	330	310
C	Møterom: Sørskogbygda i 1.etg. G213, Nordskogbygda i 1. etg. H201 og Hernes i 2.etg H301			
	Dagtid 8:00 - 15:30 pr gang	0 %	760	730
	Kveld 15:30 - 24:00 pr gang	0 %	760	730
	Fredag kveld, lørdag, søndag og helligdager	0 %	1 480	1 420

Leie Ungdommens hus

BETALING FOR LEIE AV LOKALER I UNGDOMMENS HUS				
	Frivillige lag, grupper eller organisasjoner med en klar barne- og ungdomsprofil: Gratis bruk av lokalene til sin virksomhet på dager uten ordinær drift. Forutsetninger for gratis bruk er: At arrangementet er lukket (for lagets medlemmer), og at ikke bruk av utstyr medfører kostnader, samt at lokalene ryddes etter bruk.			
	Bursdager, seremonier, jubileer etc	0 %	1 770	1 700
	Større arrangementer som cuper, turneringer, mønstringer. Tilgang til hele huset unntatt øvingsrom	0 %	4 980	4 790
A	Utleie av lokaler til andre brukergrupper (kort varighet, kveld eller dag)			
	Kafé	0 %	890	850
	Storsal	0 %	1 720	1 650
	Øvingsrom pr. mnd. i helger	0 %	2 400	2 310
	Øvingsrom pr. ukedag/kveld	0 %	630	600
B	Fritid med Bistand			
	Egenandel transport pr. tur fritidsaktiviteter internt i Elverum	0 %	110	100
	Egenandel transport pr. tur fritidaktiviteter til nabokommuner	0 %	160	150

Leie rom Rådhuset

A	Festsalen - vanlig arrangement			
	Dagtid 8:00 - 24:00 pr gang Inkl renhold	0 %	4 700	4 320
	Fredag kveld, lørdag, søndag og helligdager	0 %	5 340	5 140
	Festsalen - kommersielle leietakere			
	Dagtid 8:00 - 15:30 pr gang Inkl renhold	0 %	10 530	10 130
	Kveld 15:30 - 24:00 pr gang Inkl renhold	0 %	10 530	10 130
	Fredag kveld, lørdag, søndag og helligdager frem til 02:00 Inkl renhold	0 %	10 530	10 130
B	Rådhusfoajéen			
	Dagtid 8:00 - 15:30 pr gang Inkl renhold	0 %	3 140	3 020
	Kveld 15:30 - 24:00 pr gang Inkl renhold	0 %	3 250	3 120
	Fredag kveld, lørdag, søndag og helligdager Inkl renhold	0 %	3 890	3 740
C	Kommunestyresalen			
	Dagtid 8:00 - 15:30 pr gang Inkl renhold	0 %	2 620	2 520
	Kveld 15:30 - 24:00 pr gang Inkl renhold	0 %	2 620	2 520
	Fredag kveld, lørdag, søndag og helligdager Inkl renhold	0 %	3 290	3 160
D	Formannskapssalen			
	Dagtid 8:00 - 15:30 pr gang	0 %	2 190	2 100
	Kveld 15:30 - 24:00 pr gang	0 %	2 190	2 100
	Fredag kveld, lørdag, søndag og helligdager	0 %	2 830	2 720
E	Grupperommet			
	Dagtid 8:00 - 15:30 pr gang Inkl renhold	0 %	1 490	1 430
	Kveld 15:30 - 24:00 pr gang Inkl renhold	0 %	1 490	1 430
	Fredag kveld, lørdag, søndag og helligdager Inkl renhold	0 %	2 170	2 080
F	Peisestua			
	Dagtid 8:00 - 15:30 pr gang Inkl renhold	0 %	1 490	1 430
	Kveld 15:30 - 24:00 pr gang Inkl renhold	0 %	1 490	1 430
	Fredag kveld, lørdag, søndag og helligdager Inkl renhold	0 %	2 170	2 080
G	Restaurant Elvarheim			
	Leie uten kjøkken (kun utleie etter kl 15. hverdager) Inkl renhold	0 %	3 950	3 800
	Leie med kjøkken (kun utleie etter kl 15. hverdager) Inkl renhold	0 %	5 340	5 140
H	Kantine Folkvang			
	Leie uten kjøkken (kun utleie etter kl 15. hverdager) Inkl renhold	0 %	3 950	3 800
	Leie med kjøkken (kun utleie etter kl 15. hverdager) Inkl renhold	0 %	5 340	5 140

Leie Helsehuset

	LEIE FOR DE ENKELTE ROM PÅ HELSEHUSET	Mva	2023	2022
	Utleie skjer ved at forespørsel bekreftes med underskrevet avtale. Utleie som krever ekstra renhold på kvelder og i helger, belastes leietaker i tillegg til leiekostnadene. Leie for det enkelte rom er fastsatt slik:			
A	Helsehuset - Auditoriet (Semmelweis) - kapasitet: 180			
	Dagtid 8:00 - 15:30 per gang	0 %	1 960	1 900

	Kveld 15:30 – 24:00 per gang	0 %	2 280	2 220
	Fredag kveld, lørdag, søndag og helligdager	0 %	4 210	4 090
	Timepris dagtid	0 %	320	310
B	Kantine Helsehuset			
	Leie uten kjøkken (kun utleie etter kl 15:30 hverdager) inkl. renhold	0 %	3 910	3 800

Leie Kulturhuset

	VEILEDENDE UMLEIEPRISER VED KULTURHUSET I ELVERUM	Mva	2023	2022
	Kultursjefen har fullmakt til å godkjenne særskilte avtaler for hele Kultursektorens ansvarsområde. Det kan omfatte avtaler med leietakere/arrangører som f.eks. Festspillene i Elverum og lignende. Ledsagerbevis gir innehaveren adgang til arrangementer med en ledsager mot å betale kun for seg selv. Eksterne arrangører må forespørres om å akseptere ledsagerbevisordningen. Kultursektoren står også for utleie av Festsalen og Rådhusfoajéen. Kulturhuset leies ikke ut til kurs/konferanser etter kl 16:00			
A	Storstua - lokale leietagere/foreninger			
	Dagtid 8:00 – 15:30	0 %	3 500	2 600
	Kveld 15:30 – 21:00	0 %	7 000	5 440
	Utleie Storstua fra kl 21:00	0 %	4 000	3 240
	Fredag kveld, lørdag, søndag og helligdager	0 %	12 000	9 980
	Storstua - kommersielle leietakere alle dager			
	Alle dager	0 %	15 000	13 600
	Dobbeltforestillinger	0 %	20 000	17 800
B	Veslestua - lokale leietagere/foreninger			
	Dagtid 8:00 – 15:30	0 %	2 500	1 900
	Kveldstid 15:30 – 21:00	0 %	4 000	3 300
	Veslestua - kommersielle leietakere			
	Alle dager	0 %	7 000	5 700
C	Avgift for billettsystem - billettavgift			
	Bruk av husets billettsystem er obligatorisk. Kurs og konferanser er unntatt.			
	Billettavgift pr solgt billett	0 %	30	30
	Provisjon av billettinntekter etter at husleie og billettavgift er trukket fra brutto inntekt: (Lokale barne- og ungdomsaktiviteter der alle deltagere er under 18 år er fritatt for provisjon)			
	Lokale leietagere/foreninger	0 %	6 %	6 %
	Kommersielle leietagere	0 %	7 %	7 %
D	Utleie av teknikere			
	Lokale leietagere: Hverdager kl 09:00 – 24:00 pr påbegynt time	0 %	720	670
	Lokale leietagere: Helger pr påbegynt time	0 %	850	800
	Kommersielle leietagere hverdager og helg pr. påbegynt time*		900	850
	Utleie av personell eksterne anlegg utenom ordinær arbeidstid*		900	0
	* Mva plikt må vurderes ut fra om leien anses som ledd i kunstnerisk og ikke kommersiell aktivitet			
E	Utleie utstyr			
	Teknisk utstyr fra Kulturhuset leies ikke ut.			
	UTLEIE AV RÅDHUSPLASSEN			
	Leie pr. dag inkl. strøm (1. april – 31. okt.)	0 %	1 040	1 000
	Små arrangement stands etc		0	
	Leie pr. arrangement inkl. strøm og snømåking/strøing (1. nov – 31. mars)	0 %	10 890	10 480
	Leie pr. dag inkl. strøm (uten snømåking/strøing 1. nov – 31. mars)	0 %	1 040	1 000

	UTLEIE AV MUSIKKPAVILJONGEN			
	Musikkpaviljong etter nærmere avtale		Gratis	Gratis
	BILLETTPRISER VED ELVERUM KINO (ved kjøp på nett påløper formidlingsavgift)			
	Vedtatt av kommunedirektøren etter fullmakt. Prisene inkluderer kulturmomms med gjeldende sats.			
A	Barneforestillinger før kl. 17:00			
	Pr person uansett alder	12 %	110	105
	Pr person uansett alder – 3D forestillinger	12 %	120	115
B	Ungdom/voksenforestillinger - Alle forestillinger			
	Pr person	12 %	135	130
	Pr person – 3D forestillinger	12 %	135	130
C	Rabattordninger			
	Honnørbillett voksen forestilling.	12 %	120	115
	Studenter høyskole og vernepliktige alle forestillinger	12 %	120	115

Leie Rådhusplassen og Musikkpaviljongen

	UTLEIE AV RÅDHUSPLASSEN	Mva	2023	2022
	Leie pr. dag inkl. strøm (1. april – 31. okt.)	0 %	1 040	1 000
	Små arrangement stands etc		0	
	Leie pr. arrangement inkl. strøm og snømåking/strøing (1. nov – 31. mars)	0 %	10 890	10 480
	Leie pr. dag inkl. strøm (uten snømåking/strøing 1. nov – 31. mars)	0 %	1 040	1 000
	UTLEIE AV MUSIKKPAVILJONGEN			
	Musikkpaviljong etter nærmere avtale		Gratis	Gratis

Billettpriser Elverum kino

	BILLETTPRISER VED ELVERUM KINO (ved kjøp på nett påløper formidlingsavgift)	Mva	2023	2022
	Vedtatt av kommunedirektøren etter fullmakt. Prisene inkluderer kulturmomms med gjeldende sats.			
A	Barneforestillinger før kl. 17.00			
	Pr. person uansett alder.	12 %	110	105
	Pr. person uansett alder – 3D-forestillinger.	12 %	120	115
B	Ungdom/voksenforestillinger - Alle forestillinger			
	Pr. person.	12 %	135	130
	Pr. person – 3D-forestillinger.	12 %	135	130
C	Rabattordninger			
	Honnørbillett voksen-forestilling.	12 %	120	115

	Studenter høgskole og vernepliktige alle forestillinger.	12 %	120	115

Elverum Bibliotek

ELVERUM BIBLIOTEK			2023	2022
	Erstatning for tapte og ødelagt bøker/lydbøker.	kr	650	650
	Erstatning for tapt og ødelagte filmer.	kr	430	430
	Erstatning for tapt og ødelagt pc spill.	kr	450	450
	Erstatning for tapt og ødelagte tidsskrifter.	kr	130	130
	Kopiering av vitnemål med rett kopi bekreftelse.	kr	11	10
	Kopiering i sort/hvit format A4.	kr	5	6

	Kopiering i sort/hvitt format A3.	kr	11	11
	Kopiering i farge format A4.	kr	10	9
	Kopiering i farge format A3.	kr	18	15
	Erstatning for tapt lånekort.	kr	53	51
	Gebyr for 1. gangs varsel om innlevering.	kr	72	70
	Gebyr for 2. gangs varsel om innlevering.	kr	160	155
	Scanning minstepris pr. sending deretter 1 kr. pr. side over 4 sider.	kr	7	6
	Utskrift fra PC pr. side.	kr	5	6

Elverum Svømmehall

	BILLETTPRISER VED ELVERUM SVØMMEHALL	Mva	2023	2022
A	Svømmehallen			
	Voksenbillett	0 %	95	90
	Førstegangstjeneste/student	0 %	76	72
	Barnebillett	0 %	40	40
	Klippekort, voksne	0 %	950	790
	Klippekort, barn	0 %	400	310
	Klippekort, honnør	0 %	760	620
	Årskort, voksne	0 %	2 565	2 430
	Årskort, barn	0 %	1 080	1 080
B	Klubber/Idrettslag, stevner			
	Svømmestevne på helgedag (Tilsyn utover hallens ordinære åpningstid, og eventuelle driftsteknikertjenester faktureres i tillegg)	0 %	4 480	4 200
	Svømmestevne på hverdager (Tilsyn utover hallens ordinære åpningstid, og eventuelle driftsteknikertjenester faktureres i tillegg)	0 %	1 120	1 050
	Klubber/Idrettslag, trening			
	Hele bassenget pr time	0 %	430	400
	Baneleie pr time	0 %	150	140

C	Ordinær utleie			
	Hele bassenget pr time	0 %	1 020	950
	Bare trimrommet	0 %	160	150
	Tillegg for tilsyn/badevakt pr påbegynt time	0 %	720	670
	Når hele bassenget leies kan trimrom benyttes uten tillegg.			
D	Garderober i underetasje			
	1 garderobe / 1 dusj pr time	0 %	200	180
	2 garderober / 1 dusj pr time	0 %	250	230
	3 garderober / 2 dusj pr time	0 %	280	260
	4 garderober / 2 dusj pr time	0 %	310	290
	Ved utleie av garderoberne utenom badets åpningstider faktureres tillegg for tilsyn pr time	0 %	720	670

Diverse tjenester

A	Betaling av faktura på Servicekontoret	Mva	2023	2022
	Betaling med kontanter/kort	0 %	46	44
B	Kjøp av andre offentlige dokumenter. Kopipris pr side			
	Sort/hvit format A4	25 %	6	6
	Sort/hvit format A3	25 %	11	11
	Farge format A4	25 %	10	9
	Farge format A3	25 %	19	18

Alkoholoven - salgs- og skjenkebevillinger

	ALKOHOLLOVEN: SALGS- OG SKJENKEBEVILLINGER	Mva	2023	2022
A	Kunnskapsprøve - salgsbevilling pr gang	0 %	400	400
B	Kunnskapsprøve - skjenkebevilling pr gang	0 %	400	400
C	Etablerer prøve for serveringsvirksomhet	0 %	400	400
D	Søknad om ambulerende bevilling pr. gang	0 %	400	390
E	Søknad om skjenkebevilling for enkeltanledning	0 %	1 220	1 170
F	Gebyr for ikke levert salgsoppgave fra bevillingshaver - pr arrangement	0 %	1 220	1 170
	Gebyr per omsatt vareliter alkoholholdig drikke følger satsene i forskrift om omsetning av alkoholholdig drikke § 6-2. Avgiftene blir regulert hvert år av Helse- og omsorgsdepartementet			
A	Minimumsgebyr per omsatt vareliter skjenket alkohol pr år. Der beregning etter gjeldende litersatser ikke overstiger kr 1500 pr år er minstesats kr 2 310	0 %	2 310	2 220
B	Minimumsgebyr per omsatt vareliter skjenket alkohol pr år. Der beregning etter gjeldende litersatser ikke overstiger kr 2500 pr år er minstesats kr 3 410	0 %	3 410	3 280
C	Minimumsgebyr per omsatt vareliter skjenket alkohol pr år. Der beregning etter gjeldende litersatser ikke overstiger minstesats regulert i hht. Forskrift om omsetning av alkoholholdig drikke mv. § 6-2 gjelder minstesats for bevillingsgebyr. Årlig regulering fra Helse- og omsorgsdepartementet 1.1.2023	0 %	5 500	5 500

Salg av tobakksvarer og tobakkssurrogater

		Mva	2023	2022
A	Tilsynsavgift ihht tobakskadeloven § 10 - fast salg	0 %	3 180	3 060
B	Tilsynsavgift ihht tobakskadeloven § 10 - midlertidig salg	0 %	1 360	1 300

Skolefritidsordning

	BETALING FOR OPPHOLD I SKOLEFRITIDSORDNING (SFO)	Mva	2023	2022
	Betalingssetser for opphold i SFO fra 01.08 (Betaling innkreves over 11 måneder)			
A	Heldagplass pr mnd (inntil 30 timer pr. uke)	0 %	3 310	3 186
	Heldagplass pr. mnd (inntil 30 timer pr. uke) 1. klasse	0 %	1 986	1 912
	Matpenger pr. mnd (hel plass)	0 %	160	154
B	Delt plass pr mnd (15 timer pr. uke)	0 %	2 680	2 572
	Delt plass pr mnd (15 timer pr. uke) 1. klasse			
	Dagplass. Betaling for enkelt dager med forbehold om ledig plass.	0 %	370	360
C	Leksehjelptilbud: Det gis fratrukk i betalingssetsen ut fra antall timer leksehjelp som gis i SFO-tiden. Fratrukk pr time.	0 %	122	117
D	Søskenmoderasjon ytes slik: For barn nr. 2 eller flere: 20% Rekkefølgen avgjøres av barnets alder hvor det eldste barnet er barn nummer 1.			
E	Foreldrebetaling skal maksimalt utgjøre 6% av den samlede person- og kapitalinntekten i husholdningen for et barn på 1. - 4. trinn.			
	Gratis SFO for elever med særlige behov på 5-7 trinn.			

Elverum Kulturskole

	SEMESTERAVGIFT FOR ELEVER I DEN KOMMUNALE KULTURSKOLE	Mva	2023	2022
	Med virkning fra 01.08. fastsettes semesteravgiften slik:			
A	Semesteravgift for eneundervisning.	0 %	2 140	2 060
	Søskenmoderasjon gis dersom en elev går på flere tilbud i kulturskolen og dersom barn fra samme familie går i kulturskolen 30 prosent. Gjeldende fra 01.08.			
B	Semesteravgift for undervisning i gruppe.	0 %	1 610	1 550
C	Instrumentleie pr. år.	0 %	510	490
D	Note/Kopieringsavgift pr. år.	0 %	230	220
E	Materiell visuelle fag pr. år.	0 %	700	670
F	DUO (et kontingent-tillegg når en foresatt har undervisning sammen med elev).	0 %	850	810
G	Voksenkurs - gruppe.	0 %	2 490	2 390
H	Brasstastick, Orkester.	0 %	850	810
I	Rekrutteringspakke - egenandel pr. korps pr. sesong/år.	0 %	5 490	5 280

Opphold i Barnehage

	Elverum kommune praktiserer ordningen med reduksjon av foreldrebetaling for lavinntektsfamilier og gratis kjernetid i henhold til nasjonale føringer. Matpenger er unntatt fra reduksjon i foreldrebetaling og gratis kjernetid.			
A	Elverum kommune tilbyr: 100 %, 80 %, 70 %, 60 % og 50 % plass.	Mva	2023	2022
	100 % plass.	0 %	3 000	3 315
	80 % plass.	0 %	2 700	2 983

	70 % plass.	0 %	2 400	2 652
	60 % plass.	0 %	2 100	2 320
	50 % plass.	0 %	1 800	1 989
	Dagplass – betaling for enkeltdager.	0 %	310	310
	Gebyr for henting av barn etter åpningstid; pr. påbegynt halvtime.	0 %	685	685
	Matpenger pr. mnd.	0 %	330	310
B	Søskenermoderasjon ytes slik: For barn nr. 2: 30 prosent. For barn nr. 3: 50 prosent t.o.m. 31.7.23. F.o.m. 1.8.23 100 prosent fra barn nr. 3. Matpenger er unntatt fra søskenermoderasjonen.			

Elverum Læringscenter - norskopplæring

	NORSKOPPLÆRING FOR ELEVER VED ELVERUM LÆRINGSSENTER UTEN RETT TIL GRATIS OPPLÆRING	Mva	2023	2022
	Det fastsettes kursavgift for elevene slik:			
	Kursavgift for 3 måneder	0 %	12 300	11 840

Utenlandsvaksinering

	BETALING FOR UTENLANDSVAKSINERING	Mva	2023	2022
	Egenbetaling for utenlandsvaksinering er fastsatt slik: Selve vaksinen og vaksinemateriell betales av den enkelte. Denne prisen varierer for de ulike vaksinene. Vaksinasjonsprogrammet mot enkelte sykdommer, krever vaksinasjon i flere omganger. Barn under 12 år, betaler kun for selve vaksinen og medgått materiell. Les mer på våre nettsider: Reisevaksine			
	Vaksinasjon pr. gang (fra fylte 12 år).	0 %	340	330
	Pris ved senere besøk ang. samme reiseprogram.	0 %	220	210
	Familie – gjelder personer i samme husstand med hjemmeboende barn opp til 18 år.	0 %	590	580
	Studenter / honnør / barn.	0 %	270	260
	Egenandel ikke møtt til time.	0 %	330	320
	Enkel kontakt /resept/e-resept.	0 %	80	80

Helse- og omsorgstjenester

1	BETALING FOR SERVERING AV MIDDAG	Mva	2023	2022
	Prisene forutsetter at det tegnes abonnementsavtale for minimum en måned ad gangen. Kommunedirektøren, eller den han bemyndiger, gis fullmakt til å avvike denne prisen i spesielle tilfelle etter vurdering av helse- og /eller sosial status. Prisen for servering av middag til eldre og uføre fastsettes slik:			
	Utkjøring av middag med dessert ekskl. mva.	0 %	109	104
	Utkjøring av middag uten dessert	0 %	92	88
	Middag med dessert kjøpt i kantine/institusjon	25 %	155	149
	Middag uten dessert kjøpt i kantine/institusjon	25 %	129	124

Lunsj servert på dagopphold	0 %	61	58
2 BETALING FOR HELSE- OG OMSORGSTJENESTER I HJEMMET			
I medhold av forskrift FOR-2011-12-16-1349 om egenandel i kommunale helse- og omsorgstjenester som fastsetter betalingssetter for hjemmehjelp dvs. praktisk bistand og opplæring i hjemmet:			
Abonnementsordning for tjenester som ytes over lang tid			
*) Vederlag for praktisk bistand for personer med nettoinntekt før særfradrag under 2G settes til det tillatte i henhold til forskrift om egenandeler for kommunale helse- og omsorgstjenester.			
Månedsavgift ved inntekt 0 G - 2 G (inntil 222 954)	0 %	215*)	210*)
Månedsavgift ved inntekt 2 G - 3 G (inntil 222 955 - 334 431)	0 %	893	859
Månedsavgift ved inntekt 3 G - 4 G (inntil 334 432 - 445 908)	0 %	2 132	2 052
Månedsavgift ved inntekt 4 G - 5 G (inntil 445 909 - 557 385)	0 %	3 470	3 341
Månedsavgift ved inntekt over 5 G (over 557 386)	0 %	4 032	3 882
De som er innlemmet i abonnementsordningen, men som ikke får hjelp under ferieavviklingen, fritas for månedsavgift i en måned. Brukere av hjemmetjenester skal ikke betale høyere vederlag enn det kommunens utgifter til vedkommende tjeneste utgjør pr måned (selvkost). De som er innlemmet i abonnementsordningen, skal dermed betale en lavere sats enn månedsavgiften, dersom antall timer vedkommende har fått hjelp er så lavt at kommunens kostnader, ved å gi hjelpen, ikke overstiger den månedsavgift brukeren skulle ha betalt etter sin netto inntekt.			
Betalingssetsen uten abonnementsordning			
Kommunens kostnad pr time (selvkost) for hjemmehjelp, boveileder o.l.	0 %	556	535
Kommunedirektøren, eller den han bemyndiger, gis fullmakt til å avvike denne prisen i spesielle tilfeller etter vurdering av helse- og /eller sosial status. Det betales ikke egenandel for hjemmesykepleie.			
3 VEDERLAG FOR OPPHOLD I INSTITUSJON			
Vederlag for opphold i institusjon er regulert i forskrift fra Helse- og omsorgsdepartementet - forskrift om egenandel i kommunale helse- og omsorgstjenester FOR-2011-12-16-1349 nr. 1349. I samsvar med forskriften § 3 og 4 er følgende maksimalsatser for egenandel i institusjon vedtatt:			
Korttidsopphold			
Korttidsopphold pr døgn. Kost og losji, medisiner o.l, samt nødvendig hjelp, er inkludert i satsen *)	0 %	185	180
Korttidsopphold, dag- eller nattopphold *)			
For dagopphold uten lunsj eller nattopphold*)	0 %	105	100
*) Satsene følger de til enhver tid fastsatte maksimalsatser i forskrift om egenandel for kommunale helse- og omsorgstjenester § 4. Reiseutgifter til/ fra korttidsopphold er ikke inkludert i betalingssetsen, og må derfor dekkes av den enkelte. Avlastningstiltak for personer og familier, som har et særdeles tyngende omsorgsarbeid, er gratis. Personer på avlastningstiltak har også gratis kost og losji, men utgifter til medisiner, medisinsk forbruksmateriell, hygieneartikler, vask og reparasjon av privat tøy og egenandel for bruk av tjeneste, dekkes ikke.			
Langtidsopphold Kommunen fastsetter oppholdsutgiftene ved den enkelte institusjon i eget vedtak. Den fastsatte egenandel skal ikke overstige de reelle utgiftene, og skal beregnes på følgende måte: Av inntekter inntil folketrygdens grunnbeløp, fratrukket et fribeløp, kan det kreves betalt 75 prosent årlig. Fribelegets størrelse følger av Helse- og omsorgsdepartementets forskrift om kommunale helse- og omsorgstjenester § 3 andre ledd. Betalingen skal begrenses slik at enhver har i behold til eget bruk minst 25% av folketrygdens grunnbeløp i tillegg til fordelingen av fribelegpet. Av inntekter utover folketrygdens grunnbeløp betales inntil 85%. Kommunen gir fradrag for boutgifter i egen bolig ved tildeling av fast plass i sykehjem: Leiligheter: Inntil kr. 3 321.- mot dokumentert betaling av husleie. Enebolig: Inntil kr. 1 990,- mot at det fremvises dokumentasjon på betalt strøm, kommunale avgifter og boligforsikring. Dersom beboer har hjemmeboende ektefelle, eller mindreårige barn eller delvis forsørger barn over 18 år, halveres beløpene. Det foreslås høyere fradrag for leiligheter enn eneboliger, da leilighetsbeboere gjennom sin husleie har høyere boutgifter. Reiseutgifter til/ fra langtidsopphold er ikke inkludert i betalingssetsen og må betales av den enkelte.			
Jotuntoppen bo- og omsorgssenter			
Mat pr måned, 4 måltider i døgnet	0 %	4 430	4 260

Fritid med Bistand			
Egenandel transport pr. tur fritidsaktiviteter internt i Elverum	0 %	82	78
Egenandel transport pr. tur fritidsaktiviteter til nabokommuner	0 %	138	132
Utkjøring av hjelpemidler, korttidsutlån			
4 BETALING FOR KOPI AV JOURNAL			
Avgift for kopi av journal	0 %	122	117
5 TRYGGHETSALARMER			
Abonnementsgebyr pr. måned på trygghetsalarm stasjonær.	0 %	330	310
Abonnementsgebyr pr. måned på mobil trygghetsalarm.	0 %	381	361
Abonnementsgebyr pr. måned for ekstra smykke tilknyttet trygghetsalarm stasjonær.	0 %	90	86
Egenandel ved tap av alarmsmykke stasjonær trygghetsalarm	0 %	331	318
Egenandel ved tap av mobil trygghetsalarm	0 %	1 096	1 055
6 BETALING FOR BEHANDLING HOS KOMMUNALT ANSATTE FYSIOTERAPEUTER			
Betalingssetser for behandling hos kommunalt ansatte fysioterapeuter er regulert i forskrift, fra Helse- og omsorgsdepartementet, om stønad til dekning av utgifter til fysioterapi. FOR-2019-05-23-890. Kommunen vil til enhver tid følge betalingssetsene i forskriften.			
Leie av treningssal Friskliv. Betaling pr økt / lån.	0 %	400	

Landbruk - gebyr for behandling av saker

	BETALINGSREGULATIV FOR BEHANDLING AV SAKER ETTER JORD- OG KONSESJONSLOVEN	Mva	2023	2022
1	Gebyr for behandling av saker etter jord- og konsesjonsloven fastsettes ved forskrift av Landbruks- og Matdepartementet. Gebyr merket med *) kan endres av departementet etter at kommunestyret har fattet vedtak.			
1	Delingssaker etter jordloven *)			
1.1 *)	Gebyr for delingssaker som behandles etter jordloven, i hht. gebyrsats fastsatt av Landbruks- og matdepartementet (kan forandres i løpet av gebyråret).	0 %	2 000	2 000
1.2 *)	Gebyr for saker som behandles etter konsesjonsloven. Gebyrsats fastsatt av Landbruks- og matdepartementet. Tinglysingsgebyr kommer i tillegg (kan forandres i løpet av gebyråret).	0 %	5 000	5 000
2	Gebyr forkonsesjon av mindre areal Anvendes ved overføring av landbruksarealer mellom eiendommer hvor arealet ikke endrer formål som følge av overføringen. Tinglysingsgebyret og ev. oppretting av matrikkelenhet kommer i tillegg.			
2.1	Areal fra 0-5 daa - konsesjon	0 %	1 000	2 950
2.2	Areal fra 5,1 - 20 daa - konsesjon	0 %	2 800	4 720
3	FELLINGSAVGIFT VILTFORVALTNING. Hjemmelsgrunnlag «Lov om jakt og fangst av vilt» §40 og vedtak i viltfaglig utvalg VU-021/20			

3.1	Søknader ihht. Forskrift om hold av vilt i fangenskap m.v. jfr rundskriv 1/99	0 %	2 860	2 860
3.2	Fellingsavgift hjortevilt			
	Voksen elg	0 %	580	580
	Elg kalv	0 %	340	340
	Voksen hjort	0 %	450	450
	Hjort kalv	0 %	270	270
3.3	Timepris (Kommer til anvendelse ved gjennomføring av avtalte oppdrag.)	0 %	987	950
	MILJØSERTIFISERING, JF «MILJØFYRTÅRN» ORDNINGEN *)			
	Gebyret angir kostnaden ved en gjennomsnittlig sertifisering. Ved komplekse søknader kan gebyret øke. For sertifisering av bedrifter utenfor Elverum kommune tilkommer kjøregodtgjørelse ihht. Statens satser. *) Grunnet ny organisering av Miljøsertifiseringsordningen fra 2023 kan gebyrene bli endret			
1	Ny sertifisering av bedrift, inkl. mva. Ved økt kompleksitet kan gebyret bli høyere.	25 %	6 400	6 163
	Tillegg for bedrifter med 4 eller flere bransjekrav	25 %	638	613
2	Resertifisering av bedrift, inkl. mva. Ved økt kompleksitet kan gebyret bli høyere.	25 %	5 338	5 138
	Tillegg for bedrifter med 4 eller flere bransjekrav	25 %	638	613

Kart og oppmåling - gebyr for behandling av saker

	BETALINGSREGULATIV FOR KARTKOPIER OG ANDRE KOPIERINGSTJENESTER	Mva	2023	2022
1	Normalt uttak av kopier for saksorientering er gratis. Kopieringsoppdrag utover dette dekkes etter timepris, pluss papiromkostninger. Timepris:	25 %	1 238	1 191
2	Diverse bestemmelser			
2.1	Det skal ikke tas betaling for kart som skal følge delingssøknad, byggesøknad, søknad om utslippstillatelse eller andre søknader. Andre offentlige etater, skoler og ideelle organisasjoner betaler ikke for enkeltkopier på papir i A3 eller A4. For større format kan det avtales spesialpriser.			
2.2	Utskrift av kommuneplan	25 %	619	595
2.3	Utskrift av reguleringsplan med bestemmelser	25 %	559	538
3	Selvbetjeningsløsninger			
	Andre kart og eiendomsinformasjon selges kun via selvbetjente nettportaler som administreres av eksterne forhandlere (Se våre hjemmesider under kjøp/salg av eiendom). Prisene går fram av produktkatalogen til forhandler. Prisene inkluderer påslag til leverandør og mva. Pris på digitale kartdata er regulert gjennom Geovekstsamarbeidet.			
	REGULATIV FOR ARBEID ETTER MATRIKKELOV OG SEKSJONERINGSLOVEN		2023	2022
	Lovhjemmel: Matrikelloven § 32, forskriftenes §16 og Lov om eierseksjoner §15. Tinglysingsgebyr fastsettes ved statsbudsjettet og kommer i tillegg.			
1.1	Oppretting av matrikkelenheter			

1.1.1	Oppretting av grunneiendom og festegrunn			
	areal fra 0 - 500 m ²	0 %	10 000	10 000
	areal fra 501m ² - 2000 m ²	0 %	29 500	25 000
	pluss pr. påbegynt daa mellom 2 daa - 20 daa	0 %	2 400	2 400
	For arealer over 20 daa betales etter medgått tid. Minstepris	0 %	72 700	78 200
	For landbrukseieendommer og grunn til allmennyttige formål betales etter medgått tid. Minstepris	0 %	15 000	15 000
	Ved samtidig oppmåling av minimum 6 tilgrensede tomter som er rekvirert av samme rekvirent, gis 20 % reduksjon av gebyret. For punktbeste der merking og måling i marken er unødvendig, betales etter pkt. 1.2. Ved ommatrikulering av arealer der målebrev er med koordinater regnes 50 % av 1.1.1			
1.1.2	Matrikulering av eksisterende umatrikulert grunn			
	Arealklasser følger 1.1.1. Gebyr 50% av 1.1.1.			
	For areal over 20 daa betales etter medgått tid. Minstepris:	0 %	36 350	31 200
1.1.3	Oppmåling av uteareal på eierseksjon			
	Arealklasser og gebyr følger 1.1.1.			
1.1.4	Oppretting av anleggseiendom			
	Gebyr for oppretting av anleggseiendom;			
	areal fra 0 - 2000 m ³	0 %	29 500	38 700
	areal fra 2001 m ³ -, økning pr. påbegynt 1000 m ³	0 %	2 400	1 700
1.1.5	Registrering av jordsameie			
	Gebyr for registrering av eksisterende jordsameie faktureres etter medgått tid.			
1.2	Oppretting av matrikkelenhet			
	Matrikkelføring uten fullført oppmålingsforretning. I tillegg vil det komme tilleggsgebyr for å utføre oppmålingsforretning. Viser til 1.1.1, 1.1.2, 1.1.4 og 1.1.5.	0 %	5 000	5 000
1.2.1	Avbrutt oppmålingsforretning eller matrikulering			
	Gebyr for utført arbeid når saken blir trukket før den er fullført, må avvises, ikke lar seg matrikkelføre på grunn av endrede hjemmelsforhold eller av andre grunner ikke kan fullføres, settes til 1/3 av gebyrsatsene etter 1.1 og 1.2.			
1.3	Grensejustering			
1.3.1	Grunneiendom, festegrunn og jordsameie			
	Ved gebyr for grensejustering kan arealet for involverte eiendommer justeres med inntil 5% av eiendommens areal (maksimalgrensen er satt til 500 m ²). En eiendom kan imidlertid ikke avgi areal som i sum overstiger 20% av eiendommens areal før justeringen.			
	areal fra 0 - 250 m ²	0 %	7 000	7 000
	areal fra 251 m ² - 500 m ²	0 %	10 500	12 300
1.3.2	Anleggseiendom			
	For anleggseiendom kan volumet justeres med inntil 5% av anleggseiendommens volum, men den maksimale grensen settes til 1000 m ³ .			
	volum fra 0 - 250 m ³	0 %	18 000	18 000
	volum fra 251 - 1000 m ³	0 %	20 000	20 000
1.4	Arealoverføring			

1.4.1	Grunneiendom, festegrunn og jordsameie			
	Ved arealoverføring skal oppmålingsforretning og tinglysing gjennomføres. Arealoverføring utløser dokumentavgift. Dette gjelder ikke arealoverføring til veg- og jernbaneformål.			
	areal 0 - 500 m ²	0 %	10 000	10 000
	areal fra 501 m ² - 1000 m ²	0 %	29 500	25 000
	areal fra 1001 m ² -, økning pr påbegynt 500 m ²	0 %	2 400	2 400
1.4.2	Anleggseiendom			
	For anleggseiendom kan volum som skal overføres fra en matrikkelenhet til en annen ikke være registrert på en tredje matrikkelenhet. Volum kan kun overføres til en matrikkelenhet dersom vilkårene for sammenføring er til stede. Matrikkelenheten skal utgjøre et sammenhengende volum.			
	volum fra 0 - 250 m ³	0 %	20 000	20 000
	volum fra 251 - 500 m ³	0 %	25 000	25 000
	volum fra 501 m ³ -, økning pr påbegynt 500 m ³ .	0 %	2 400	2 400
1.5	Klarlegging av eksisterende grensepunkt der grensen tidligere er koordinatbestemt ved oppmålingsforretning			
	For inntil to punkt	0 %	3 000	3 000
	For hvert nytt punkt	0 %	800	800
1.6	Klarlegging av eksisterende grensepunkt der grensen ikke tidligere er koordinatbestemt, eller klarlegging av rettigheter			
	For inntil to punkt	0 %	6 000	6 000
	For hvert nytt punkt	0 %	1 200	1 200
	Gebyr for klarlegging av rettigheter faktureres etter medgått tid.			
1.7	Privat grenseavtale			
	For inntil 2 punkter	0 %	5 500	5 500
	For hvert nytt punkt	0 %	900	900
	Billigste alternativ for rekvirent velges.			
	Alternativt kan gebyr fastsettes etter medgått tid (minimum 3 timer).			
1.8	Timepris			
	Timepris for arbeider etter matrikkelloven	0 %	1 100	1 100
1.9	Urimelig gebyr			
	Hvis gebyret anses å bli klart urimelig i forhold til det arbeid og de kostnader som kommunen har hatt med saken, kan kommunedirektøren på eget initiativ eller etter søknad fastsette annet gebyr enn det som framgår av regulativet.			
1.10	Betalingsbetingelser			
	Gebyret beregnes etter de satser som gjelder på rekvisisjonstidspunktet. Gebyret kreves inn etterskuddsvis, men før tinglysing.			
1.11	Forandringer i grunnlaget for matrikkelføring i saken			
	Gjør rekvirenten under sakens gang forandringer i grunnlaget for matrikkelføring av saken, opprettholdes likevel gebyret.			
1.12	Kostnader for innhenting av relevante opplysninger			
	Kostnader utenom det som er nevnt over, som kommunen påføres i forbindelse med innhenting av relevante opplysninger i forbindelse med oppmålingsforretning, viderefaktureres til rekvirenten.			
1.13	Utstedelse av matrikkelbrev. Jf matrikkelforskriften § 16.4			
	Matrikkelbrev inntil 10 sider	0 %	175	175

	Matrikkelbrev over 10 sider	0 %	350	350
	GEBYRREGULATIV FOR SEKSJONERING AV EIENDOMMER.			
	Lovhjemmel: Lov om eierseksjoner § 15.			
1	Generelt			
	Regulativet skal dekke utgifter til kontroll av at vilkårene for seksjonering er til stede, herunder kontroll av tegninger og eventuell befaring. Gebyret gjelder pr sak og ikke pr seksjon. Tinglysning av seksjonsbegjæringen kommer i tillegg. Gebyr avregnes etter medgått tid i hht. timepris fastsatt i pkt 1.8, minimum 3 timer			
2	Oppretting av eierseksjoner, Inntil 2 seksjoner:		6 200	0
	Fra og med 3. seksjon:		550	0
3	Reseksjonering, endring av eierseksjoner i seksjonert sameie:		6 200	0
	Medgått tid ut over 5 timer, pr. time:		925	0
4	Befaring			
	Hvis det i forbindelse med seksjonering/reseksjonering er nødvendig med befaring, betales det i tillegg pr. time:		1 100	0
	Eventuelt gebyr for oppmåling av utearealer kommer i tillegg			
5	Sletting/oppheving av seksjonert sameie		1 100	0
6	Betalingsbestemmelser			
	Innbetaling skal skje innen frist fastsatt av kommunen. Blir seksjoneringstillatelse ikke gitt skal tinglysningsgebyret og halvparten av gebyret for seksjonering betales tilbake.			
7	Gebyr for oppmåling av uteareal på eierseksjon kommer i tillegg til pkt 2. og 3.			
	Se gebyrregulativ for matrikkeloven pkt. 1.1.3.			
	OPPDRAK FOR TJENESTER UTFØRT AV EGET FORETAK			
	Oppdrag og tjenester utført av eget foretak, org. nr. 952857991			
1	Plassering av tiltak og beliggenhetskontroll, timepris inklusive instrumentleie. Timepris:	25 %	2 375	2 375

Plansaker - gebyr for behandling

	BETALINGSREGULATIV FOR BEHANDLING AV PLANSAKER	Mva	2023	2022
	Private planforslag - Plan- og bygningsloven (PBL) kapittel 12			
	Med hjemmel i forskrift til plan- og bygningsloven § 2-1 kreves det at alle forslag til reguleringsplaner konstrueres og leveres på digital form før planforslaget tas opp til 1. gangs behandling. Digital arealplan skal være i henhold til nasjonal produktspesifikasjon for arealplan og digitalt planregister. Gebyret skal ikke overstige kommunens nødvendige kostnader på sektoren. Dersom planprosessen avsluttes etter oppstartsmøte og før forslag legges ut til offentlig ettersyn, skal det beregnes 50 % av fullt gebyr.			
	Hvis gebyret anses å bli klart urimelig i forhold til det arbeid og de kostnader som kommunen har hatt med saken, kan kommundirektøren på eget initiativ eller etter søknad fastsette annet gebyr enn det som framgår av regulativet.			
A	Planprogram	0 %	20 570	20 570
B	Reguleringsplaner (gebyr for oppstartsmøte og eventuelt konsekvensutredning tilkommer)		0	0

	Planareal inntil 10 daa	0 %	88 000	88 000	
	Planareal inntil 20 daa	0 %	98 000	98 000	
	Over 20 daa tillegg pr. påbegynt 10 daa	0 %	8 800	8 800	
	Innenfor kommunedelplan for Leiret	0 %	161 000	161 000	
	Maksimalgebyr, for reguleringsplaner	0 %	195 000	195 000	
	Mindre reguleringsendringer, med delegert vedtak, fast pris:	0 %	25 000	25 000	
	Mindre reguleringsendringer, vedtak i formannskap, fast pris:	0 %	44 000	44 000	
C	<u>Tilleggsgebyr</u> Når kommunen må utføre digitalisering av plankart og tilpasning av format for innlegging i GIS-database betales gebyr etter brukte timeverk.				
	Minstegebyr pr. planforslag	0 %	9 250	9 250	
	Timepris	0 %	1 110	1 110	
D	<u>Konsekvensutredninger</u> Hvor planmyndigheten er godkjenningmyndighet for søkers konsekvensutredninger, jfr. Forskrift om konsekvensutredninger, betales gebyr etter brukte timeverk og utgifter kommunen måtte ha hatt til sakkyndig bistand.				
	Minstegebyr pr. planforslag	0 %	28 450	28 450	
	Timepris	0 %	1 110	1 110	
E	Oppstartsmøte plansak, full planprosess	0 %	10 690	10 690	
	Oppstartsmøte plansak, mindre endring.	0 %	7 400	7 400	
F	Foreleggelse av planspørsmål (PBL §12-8) politisk forhåndsvurdering	Framleggelse med	0 %	13 610	13 610
G	Oppheve plan, privat initiativ	0 %	31 840	31 840	

Byggesak - gebyr for behandling av bygge- og delingssaker

	BETALINGSREGULATIV FOR BEHANDLING AV BYGGE- OG DELINGSSAKER M.M.	Mva	2023	2022
	Gebyr for behandling av bygge- og delingssaker fastsettes iht. pbl § 33-1. Tid til nødvendig tilsyn og ulovlighetsoppfølging inngår. Eventuell tvangsmulkt og overtredelsesgebyr behandles særskilt.			
	Gebyr beregnes etter de satser som gjelder på det tidspunkt kommunen har mottatt en behandlingsdyktig søknad.			
	Hvis gebyret anses å bli klart urimelig i forhold til det arbeid eller de kostnader som kommunen har hatt med saken, kan kommunedirektøren på eget initiativ eller etter søknad fastsette annet gebyr enn det som framgår av regulativet.			
	Alle arealer regnes som bruksareal (BRA) iht. NS 3940 hvor overbygd areal inngår.			
1	Nybygg og hovedombygging av boliger og fritidsboliger inkl. tilhørende garasje i samme bygning (tillatelse til tiltak)			
A	For søknader som inneholder én boenhet:	0 %	28 110	28 110
B	For søknader som inneholder mer enn en selvstendig boenhet, betales pr. boenhet f.o.m. boenhet nr. 2 t.o.m. nr. 20:	0 %	14 070	14 070
C	For søknader som inneholder mer enn en selvstendig boenhet, betales ved flere enn 20 boenheter f.o.m. nr. 21:	0 %	7 060	7 060

D	For søknad om ny boenhet, som tilbygg eller påbygg til eksisterende bygg, eller ved bruksendring av del av eksisterende bygg, betales pr. boenhet:	0 %	14 070	14 070
E	For søknader om tilbygg eller påbygg som ikke inneholder ny boenhet betales etter satsene i kapittel 2.			
F	Sammenføyning fra tomannsbolig til enebolig	0 %	8 020	8 020
G	Andre sammenføyninger av boenhet i boligbygg, pr. boenhet som bringes til opphør	0 %	8 020	8 020
2	Andre kategorier nybygg samt tilbygg, påbygg, underbygging, hovedombygging, betales etter bruksareal.			
A.1	Grunnbeløp - til og med 15 m ²	0 %	5 793	5 793
A.2	16 - 200 m ² - pr m ²	0 %	141	141
A.3	201 - 600 m ² - pr m ²	0 %	103	103
A.4	alt over 600 m ² - pr m ²	0 %	52	52
B	Bruksendring: Ved bruksendring betales 50 % av satsene i 2 A.			
C	Driftsbygninger i landbruket, uisolerte lagerbygg og haller av duk eller folie med bruksareal inntil 1000 m ² betales etter satsene i 2A (1-4), men maksimum kr 20 000,-			
D	Driftsbygninger i landbruket, uisolerte lagerbygg og haller av duk eller folie med bruksareal over 1000 m ² betales etter satsene i 2A (1-4), men maksimum kr 25 000,-			
3	Arealuavhengige tiltak			
A	På bolig-, fritids- og landbrukseiendom: Endring av tillatelse, tak over inngangsparti, veranda, vindfang, forstøtningsmur, støyskjerm, brønn, dam og basseng, midlertidig tiltak, fasadeendring, rivning, bygningsteknisk installasjon (separat installasjon eksklusiv ildsted/skorstein), tilknytning til offentlig nett, tankanlegg, gjerde, terrenginngrep, P-plasser og uisolerte vinterhager.	0 %	3 770	3 770
B	På annen eiendom enn bolig-, fritids- og landbrukseiendom: Endring av tillatelse, tak over inngangsparti, veranda, vindfang, forstøtningsmur, støyskjerm, brønn, dam og basseng, midlertidig tiltak, fasadeendring, rivning, bygningsteknisk installasjon (separat installasjon eksklusiv ildsted/skorstein), tilknytning til offentlig nett, lednings- og kabelanlegg, tankanlegg, gjerde, terrenginngrep og p-plasser.	0 %	7 510	7 510
C	Igangsettingstillatelse etter rammetillatelse, pr stk	0 %	5 210	5 210
D	Skorstein og ildsteder: oppføring, rehabilitering av skorstein	0 %	1 187	1 187
E	Skilt og reklame, oppføring av enkeltskilt inntil 2 stk. (ved mer enn 2 skilt og skiltplaner for bygninger betales etter satsene i 3 F)	0 %	3 260	3 260
F	Skiltplaner, ID-mast, pylon/totem	0 %	6 990	6 990
4	Dispensasjoner			
A	Administrativ avgjørelse (fullt gebyr uavhengig av utfall)	0 %	6 990	6 990
B	Politisk avgjørelse (fullt gebyr uavhengig av utfall)	0 %	14 490	14 490
5	Fradeling/arealoverføring (I tillegg kommer egne gebyrer knyttet til ev. kart- og oppmålingsforretning).			
A	For behandling av søknad om deling av eiendom i regulert område betales	0 %	5 840	5 840
B	For hver ytterligere parsell i samme søknad betales	0 %	2 990	2 990
C	For behandling av søknad om deling av eiendom utenfor regulert område betales	0 %	8 380	8 380
D	For hver ytterligere parsell i samme søknad betales	0 %	4 280	4 280
6	For behandling av utslippssøknader			
A	Inntil 15 pe	0 %	6 530	6 530

B	15-50 pe	0 %	31 900	31 900
C	Over 50 pe	0 %	66 980	66 980
7	Behandling av søknader som ikke kommer til utførelse:			
A	For ferdigbehandlede søknader som ikke kommer til utførelse betales 75 % av satsene for gjeldende behandling, unntatt dispensasjonsgebyret som betales fullt ut, se punkt 4.			
B	Ved avslag betales 75 % av satsene for gjeldende behandling, unntatt dispensasjonsgebyret som betales fullt ut, se punkt 4.			
C	Dersom søker velger å trekke saken før den er ferdigbehandlet, faktureres gebyret ut fra hvor langt i prosessen behandlingen har kommet. Ferdigbehandlet søknad settes til 75 % av ordinært gebyr. Prosesstart regnes fra mottakskontroll er gjennomført.			
D	Ved pålegg om søknad for ulovlig igangsatt byggearbeid eller arbeid igangsatt uten tillatelse, betales 100 % tillegg av satsene ovenfor pga merarbeid.			
E	Fornyelse av tidligere godkjent byggesøknad og reviderte søknader som krever ny behandling belastes med 50 % av gjeldende behandling hvis søknad mottas innen ett år etter utløp av byggefrist.			
F	Dersom et avslag medfører at en revidert søknad mottas innen 3 måneder fra vedtaksdato og denne søknaden blir godkjent, betales et redusert gebyr tilsvarende 50 % av fullt gebyr.			
G	Merarbeid der arbeid ikke dekkes av regulativet faktureres med kr 1 066,- pr time. Dette gjelder også besvarelse av forespørsler som medfører en sammenstilling av informasjon.			
8	Behandling av søknad om godkjenning av foretak og ansvarsrett, også ved sanitærmeldinger			
A	Lokal godkjenning	0 %	5 830	5 830
B	Gjentatt søknad om lokal godkjenning som samsvarer med tidligere godkjenning	0 %	2 030	2 030
C	Personlig godkjenning (selvbyggere)	0 %	2 192	2 192
D	Søknad om ansvarsrett (der det ikke er gitt lokal eller personlig godkjenning)	0 %	1 096	1 096
E	Endring av ansvarshavende	0 %	2 350	2 350
F	Behandling av sanitærmeldinger der søker ikke har sentral godkjenning	0 %	4 200	4 200
9	Andre gebyrer			
A	Søknad om midlertidig brukstillatelse (skal brukes kun unntaksvis, se pbl. § 21-10, 3. ledd)	0 %	4 670	4 670
B	Ferdigattest som rekvireres innen fastsatt frist i midlertidig brukstillatelse belastes ikke med gebyr. Hvis ikke settes gebyret til:	0 %	2900	2 900
C	Anmodning om tilleggsopplysninger pga. søknad ikke komplett og behandlingsdyktig, pr. gang	0 %	1 280	1 280
D	Gjennomgang som fører til retur av søknad fordi den ikke inneholder den minimumsdokumentasjonen som kreves i forskriften.	0 %	1 603	1 603

Vann- og avløpsgebyrer

	VANN- OG AVLØPSGEBYR	Mva	2023	2022
1	TILKNYTNINGSGEBYR(ENGANGSGEBYR) Tilknytningsgebyr skal være betalt før byggearbeid kan igangsettes			
	I eksisterende og nye boligfelt, industrifelt, forretningsområder o.l. hvor			

A	refusjoner for veg, vann og avløp er fastsatt på grunnlag av faktiske investeringer eller er innregnet i tomteprisen, betales tilknytningsgebyr ifølge gjeldende forskrifter for vann- og avløpsgebyr etter følgende satser:			
	VANN:			
	For boliger pr. m ² beregnet areal	25 %	43,75	43,75
	For annen bebyggelse pr. m ² bruksareal	25 %	43,75	43,75
	AVLØP:			
	For boliger pr. m ² beregnet areal	25 %	77,50	77,50
	For annen bebyggelse pr. m ² bruksareal	25 %	77,50	77,50
B	I eksisterende og nye boligfelt, industrifelt, forretningsområder o.l. hvor refusjoner for veg, vann og avløp ikke er fastsatt på grunnlag av faktiske investeringer eller er innregnet i tomteprisen, betales et tillegg pr m2 til tilknytningsgebyr etter pkt A. Tillegget er fritatt for merverdiavgift.			
	VANN:			
	For boliger pr. m ² beregnet areal	0 %	116,00	116,00
	For annen bebyggelse pr. m ² bruksareal	0 %	41,00	41,00
	AVLØP:			
	For boliger pr. m ² beregnet areal	0 %	182,00	182,00
	For annen bebyggelse pr. m ² bruksareal	0 %	61,00	61,00
C	Eiendommer som tilknyttes vann og avløp i forbindelse med utvidelsen av forsyningsområdet i henhold til hovedplan VA, betaler et fast tillegg til tilknytningsgebyr alt. A. Tillegget er fritatt for merverdiavgift.			
	VANN:	0 %	16 800	16 800
	AVLØP:	0 %	16 800	16 800
	Tilknytningsgebyr for tilbygg mindre enn 8 m ² innkreves ikke.			
2	ÅRSGEBYR			
A	Boliger - med vannmåler			
	Vann pr. m ³ målt vannforbruk	25 %	20,75	16,09
	Avløp pr. m ³ målt vannforbruk	25 %	30,20	22,96
B	Boliger - uten vannmåler			
	Vann pr. m ² beregnet areal	25 %	33,20	25,74
	Avløp pr. m ² beregnet areal	25 %	48,31	36,74
	For <u>svømmebasseng</u> på eiendom hvor det ikke er vannmåler: Vanngebyr og avløpsgebyr etter beregnet forbruk basert på bassengvolum [m ³]			
	VANN:			
	Bassengvolum fra 3 m ³ til 20 m ³	25 %	828,83	642,50
	Bassengvolum fra 20 m ³ til 40 m ³	25 %	1 659,26	1 286,25
	Bassengvolum over 40 m ³	25 %	2 486,48	1 927,50
	AVLØP:			
	Bassengvolum fra 3 m ³ til 20 m ³	25 %	1 206,51	917,50
	Bassengvolum fra 20 m ³ til 40 m ³	25 %	2 413,03	1 835,00
	Bassengvolum over 40 m ³	25 %	3 622,83	2 755,00
C	Næringsdrivende			
	Vann pr. m ³ målt vannforbruk	25 %	20,75	16,09

	Avløp Bedrifter med avløpsvann som ikke avviker vesentlig fra vanlig boligavløpsvann betaler pr. m ³ målt vannforbruk.	25 %	30,20	22,96
	Ikke forurenset avløpsvann (kjølevann o.l.) som ledes til overvannsledning pr. m ³ målt vannforbruk Det er en betingelse at det monteres vannmåler for det vann som slippes til overvannsledningen.	25 %	4,54	3,45
3	GEBYR FOR VANNAVSTENGING			
	For oppmøte i forbindelse med avstenging/-påsetting av vannforsyning betales et gebyr.	25 %	1 125,00	775,00
	INNFORDRINGSGEBYR			
	*Omkostninger som påløper i forbindelse med innfordring av husleie, barnehage/SFO, pleie- og omsorgstjenester, kommunale eiendomsavgifter, diverse fakturering og plan- og byggesaker framgår i tabellen nedenfor. Gebyrer fastsettes ut fra det til enhver tid gjeldende rettsgebyr (R) eller inkassosats (IS) fastsatt i forskrift.			
	Purregebyr (0,1 IS) av gjeldende inkassosats	0 %	*)	*)
	Betalingsoppfordring (0,3 IS) av gjeldende inkassosats	0 %	*)	*)
	Saker til forliksråd (1 R) av gjeldende rettsgebyr	0 %	*)	*)
	Begjæring om utlegg (1,7 R) av gjeldende rettsgebyr	0 %	*)	*)
	Forsinkelsesrenter beregnes i henhold til lov om forsinket betaling.			
	Med virkning fra 01.01.23 fastsettes følgende betalingsregulativ i Midt-Hedmark brann- og redningsvesen IKS .			
A	Leie av bil og mannskap			
	Leie av utrykningskjøretøy pr. time (ihht. KS satser)	25 %	770	770
	Mannskap pr. time pr stk (ihht. KS satser)	25 %	1 124	1 124
	Fritatt for merverdiavgift ved utrykning.			
B	Unødige alarmer utover 1 grunnet manglende vedlikehold/ uaktsomhet.	25 %	10 056	9 763
	Unødige innbruddsalarmer utover 3 grunnet manglende vedlikehold/uaktsomhet.	25 %	1 031	1 000
C	Kursavgift for kurs arrangert av brann- og feiervesenet fastsettes i forhold til det enkelte kurs. Fritatt for merverdiavgift.			
D	Gebyr for behandling av søknad om fyrverkeri og tilsyn av utsalgssted.	0 %	3 725	3 615
	FEIE-OG TILSYNSGEBYR		2023	2022
	Midt-Hedmark brann- og redningsvesen IKS (MHBR) innkrever feie- og tilsynsgebyrer på vegne av kommunen og representerer ved innfordring av kravene Elverum kommune hva gjelder bruk av legalpant i eiendommer.			
1	For vanlige røykpiper i bolig- og forretningsbygg inntil 3 etasjer, ekskl. kjeller og uinnredet loft pr. pipe (røykløp) pr. år.	25 %	650	520
	Det foretas ikke feiing av piper (røykløp) dersom ildsted ikke er tilkoblet, eller i særskilte tilfeller, ildstedet (ene) er plombert av feiervesenet. NB! I disse tilfellene kan det søkes fritak for feie-/tilsynsgebyr.		0	0
2	For bygninger med flere etasjer enn nevnt under punkt 1 betales et tillegg pr. etasje pr. år på:	25 %	111	111
3	For større røykpiper betales for medgått tid etter sats per time på (ihht. KS satser):	25 %	1 124	1 124
4	Mannskap pr. time, fyrkjele feiing (iht. KS satser)	25 %	1 124	1 124
5	Gebyr for ferdigbefaring/trykkprøving/videofilming/fresing av skorstein og fjerning av kaiereir (iht. KS satser)	25 %	1 124	1 124
6a	Tilsyn/kontroll av vanlig fyringsanlegg, innenfor 1 times arbeid	25 %	1 813	1 813

6b	Tilsyn/kontroll som går over 1 time faktureres med timepris	25 %	750	750
6c	Dersom feier ved 2. gangs varsel møter «stengt dør2, ikke klargjort», faktureres det tilleggsgebyr for administrasjonskostnader	25 %	750	750
	Prisliste feiing av fritidsbolig		0	0
6d	Feiing av vanlig pipeløp på forespørsel faktureres etter timepris	25 %	1 124	1 124
	RENOVASJONSGBYR Det fastsettes følgende gebyrsatser for Sør- Østerdal Interkommunale renovasjonsselskap IKS. Alle priser er eks. mva. Ved manuell betaling av fakturering/betalinger, vil det tilkomme et behandlingsgebyr på kr. 35,-. Sør-Østerdal Interkommunale Renovasjonsselskap IKS (SØIR) innkrever renovasjonsgebyrene på vegne av kommunen, og representerer ved innfordring av kravene Elverum kommune hva gjelder bruk av legalpant i eiendommer.			
A	Grunngebyr pr. år - husstander/husholdningsavfall	25 %	1 799	1 340
B	Volumgebyr pr år - tømning av restavfallsbeholder 1 gang pr mnd - ordinære husstander:			
	140 ltr. restavfall	25 %	1 633	1 526
	190 ltr. restavfall	25 %	2 715	2 393
	240 ltr. restavfall	25 %	3 476	3 023
	360 ltr. restavfall	25 %	5 241	4 538
	660 ltr. restavfall	25 %	9 658	8 325
	360 ltr. Restavfall - Tømning hver 14 dag	25 %	10 483	9 075
	660 ltr. Restavfall - Tømning hver 14 dag	25 %	19 231	16 650
	160 ltr. ekstrasekk (kjøpes i butikkene - 60 kr inkl mva)	25 %	60	50
C	Renovasjonsgebyr pr. år - forenklet renovasjonsordning (kun sekkrenovasjon) jfr retningslinjer for endring av abonnement: (spredtbygde områder, lang privat gårdsveg, liten avfallsproduksjon)			
	Årsgebyr forenklet ordning	25 %	1 695	1 503
D	Fradrag i ordinært renovasjonsgebyr pr. år som følge av hjemmekompostering/bruk av egen gjødselkjeller for bioavfall - jfr. retningslinjer for endring av abonnement.			
	Fradrag hjemmekompostering	25 %	-666	-590
E	Serviceabonnement pr. år - henting av avfall utover 3 meters-regelen.			
	3-10 meter	25 %	249	220
	11-20 meter	25 %	505	448
	over 20 meter - særskilt avtale			
F	Gebyr pr år for renovasjon av hytter og fritidseiendommer			
	Kategori 0	25 %	3 034	2 689
	- hytter/fritidseiendommer i områder med høy standard og stor avfallsproduksjon (for eksempel Trysilfjellet)			

	Kategori 1	25 %	1 896	1 680
	- hytter/fritidseiendommer i regulerte hytteområder med tilrettelagt infrastruktur (veg, vann, avløp, elektrisitet).			
	Kategori 2	25 %	1 029	911
	- hytter/fritidseiendommer i eller i tilknytning til regulerte hytteområder. Omfatter også hytter som ligger inntil offentlig vei/privat vei og hvor det delvis er tilrettelagt infrastruktur. De fleste hytter hører inn under denne kategorien.			
	Kategori 3	25 %	413	365
	- omfatter hytter/koier med lav standard utenfor regulerte områder, uten vegforbindelse i rimelig nærhet.			
G	Bringeordning av sortert avfall til ministasjoner - papp/papir, glass og tekstiler			
	Ministasjoner		0	0
H	Bringeordning til gjenvinningsstasjoner - sorterte avfallsfraksjoner som papp/papir, treverk, metall, møbler, farlig avfall, hageavfall, kuldemøbler osv			
	Sortert avfall - Alle fraksjoner unntatt restavfall		0	0
	Restavfall pr inspiserbar sekk, inntil 140 liter, i klar plast med løst avfall (55 kr inkl. mva) inntil 3 sekker. Mer enn 3 sekker betales som 1/2 m ³	25 %	55	45
	Restavfall pr. 1/2 m ³ - 180 kr	25 %	180	180
	Restavfall pr.1 m ³ - 400 kr	25 %	400	270
	Kostnadene for håndtering av sortert avfall inngår i grunngebyret.			
I	Septikrenovasjon - Elverum kommune			
	For tømning av slamavskillere for eiendommer med fast bosetting betales pr. år for slamvolum opp til 6 m ³ og tømning hvert 2. år.	25 %	1 408	1 248
	For eiendommer med fast bosetting uten toalett og for fritidsbebyggelse betales pr. år for slamvolum opptil 6 m ³ og tømning hvert 4. år.	25 %	700	620
	Tilsyn og kontroll av private avløpsanlegg jfr. KS vedtak 008/19	0 %	270	360

Vei, park og anlegg

	VEI, PARK OG ANLEGG	Mva	2023	2022
1	LEIE AV TORGPASSER			
	Torgplassene er på 12,5 m ² .			
1.1.	Salg fra fast plass pr. år, uten strøm	0 %	4 220	4 060
1.2	Salg fra fast plass pr. år, med strøm	0 %	6 650	6 400
1.3	Annet salg pr. dag, uten strøm	0 %	610	580
1.4	Annet salg pr. dag, med strøm	0 %	640	610
2	LEIE AV KOMMUNAL P-PLASS, GATEGRUNN, TORG ELLER PARK			
	Kommunedirektøren kan inngå avtale om reduksjon av gebyr dersom gebyret blir urimelig høyt. All bruk/leie skal være forhåndsavtalt.			
2.1	Folkvangtomta og Torget sør. Pris pr. dag.	0 %	6 340	6 100
2.2	Kommunal gategrunn, Elvarheimparken, på betingelse av ingen framleie.			

	Der skiltplan er påkrevd, pris pr. dag og stenging av gate inntil 3 gatekvartal.	0 %	1 698	1 635
	Der skiltplan er påkrevd, pris pr. dag og stenging av gate over 3 gatekvartal.	0 %	2 750	2 640
	Bistand for utarbeidelse av skiltplaner, inntil 3 gatekvartal.	0 %	1 644	1 583
	Bistand for utarbeidelse av skiltplaner, over 3 gatekvartal.	0 %	2 750	2 640
	Uten vegstenging, intet gebyr. Evt. skader belastes søker.			
2.3	Det er utarbeidet særskilt avtale for Grundsetmarten, Elverumsdagene, oktoberfestival og julegateåpning med omfattende trafikktiltak og leiebehov. Evt skader faktureres separat.	0 %	58 130	55 970
3	PARKERINGSavgift OG -GEBYR			
	Elektrisk og hydrogendrevet bil kan parkeres uten at det betales avgift på plasser der avgiftsparkering ellers gjelder. Selv om det er gratis kan man ikke stå parkert lenger enn bestemmelsene sier. Hvis man parkerer på offentlig parkeringsplass med tidsbegrenset parkering, må urskive brukes. Står man på ladeplass må lading pågå for å unngå kontroll sanksjon, og maksimal ladetid er 4 timer. Deretter må kjøretøyet flyttes.			
3.1	Parkeringsavgift langtid pr. dag.	25 %	36	36
3.2	Parkeringsavgift langtid pr. time.	25 %	15	15
3.3	Parkeringsavgift ladeplasser pr. time (hele døgnet).	25 %	15	8
3.4	Jf. «Forskrift om offentlig parkeringsgebyr»; gjelder overtredelser av bestemmelser om stans og parkering av motorvogn eller tilhenger til motorvogn på veg åpen for alminnelig ferdsel, jf. trafikkreglene § 1. Gebyr fastsatt av Samferdselsdepartementet.	0 %	900	900
3.5	Jf «Forskrift om vilkårparkering (parkeringsforskriften)». Gebyr fastsatt av Samferdselsdepartementet. Ved overtredelse av vilkårene for parkering ilegges en kontroll sanksjon (gebyr) på: For andre overtredelser, herunder brudd på dokumentasjonsplikt for tidsbegrenset gratisparkering og kontroll sanksjon for dette, henvises det til forskriftens § 36.	0 %	660	600
4	PARKERING, ABONNEMENTSKORT			
	Abonnementskort for parkering på offentlige avgiftsbelagte langtidsplasser. Kortet er elektronisk og er knyttet til kjøretøyets reg.nr.			
4.1	Avgift pr. år.	25 %	5 513	5 300
4.2	Avgift pr. mnd.	25 %	556	535
5	FRIKJØP AV PARKERINGSPLASSER			
	Jfr. vedtekt til PBL §69 nr. 4, stadfestet 05.11.1984.	0 %	159 990	154 050
6	GRAVING I KOMMUNALE VEGER OG GATER			
6.1	Behandling av gravesøknader, inkl. befarig, tilsyn og kontroll, pr søknad:	0 %	6 520	6 330
6.2	Dersom veg-/grøfte-areal ikke er istandsatt i hht. avtale innenfor fristen, påløper et ekstra gebyr pr. m². Gebyret gjelder også dersom graving er igangsatt uten godkjent gravetillatelse.	0 %	700	680
6.3	Gebyr for behandling av tiltak uten graving:			
	-på kommunalt trafikkareal som krever arbeidsvarsling og skiltplan:	0 %	1 607	1 560
7	HÅNDHEVING AV POLITIVEDTEKTENE			
	Jf Politivedtektene § 28a. Vedtektenes § 6, § 12, § 13, § 15, § 16, § 17, § 19, § 20 håndheves av Elverum kommune med hjemmel i forskrift av 19. juni 2012 nr. 600 om Kommunal håndheving av politivedtekter. Elverum kommune ilegges ved overtredelser av disse bestemmelsene overtredelsesgebyr som fastsatt i forskriftens § 6.			

Innfordring - gebyr for behandling

	INNFORDRINGSGEBYR	Mva	2023	2022
	*Omkostninger som påløper i forbindelse med innfordring av husleie, barnehage/SFO, pleie- og omsorgstjenester, kommunale eiendomsavgifter, diverse fakturering og plan- og byggesaker framgår i tabellen nedenfor. Gebyrer fastsettes ut fra det til enhver tid gjeldende rettsgebyr (R) eller inkassosats (IS) fastsatt i forskrift.			
	Purregebyr (0,1 IS) av gjeldende inkassosats	0 %	*)	*)
	Betalingsoppfordring (0,3 IS) av gjeldende inkassosats	0 %	*)	*)
	Saker til forliksråd (1 R) av gjeldende rettsgebyr	0 %	*)	*)
	Begjæring om utlegg (1,7 R) av gjeldende rettsgebyr	0 %	*)	*)
	Forsinkelsesrenter beregnes i henhold til lov om forsinket betaling.			

Midt-Hedmark brann- og redningsvesen IKS

	Med virkning fra 01.01.23 fastsettes følgende betalingsregulativ i Midt-Hedmark brann- og redningsvesen IKS.	Mva	2023	2022
A	Leie av bil og mannskap.			
	Leie av utrykningskjøretøy pr. time (ihht. KS satser).	25 %	770	770
	Mannskap pr. time pr. stk. (ihht. KS satser).	25 %	1 124	1 124
	Fritatt for merverdiavgift ved utrykning.			
B	Unødige alarmer utover 1 grunnet manglende vedlikehold/ uaktsomhet.	25 %	10 056	9 763
	Unødige innbruddsalarmer utover 3 grunnet manglende vedlikehold/uaktsomhet.	25 %	1 031	1 000
C	Kursavgift for kurs arrangert av brann- og feiervesenet fastsettes i forhold til det enkelte kurs. Fritatt for merverdiavgift.			
D	Gebyr for behandling av søknad om fyrverkeri og tilsyn av utsalgssted.	0 %	3 725	3 615
	FEIE- OG TILSYNSGEBYR	Mva	2023	2022
	Midt-Hedmark brann- og redningsvesen IKS (MHBR) innkrever feie- og tilsynsgebyrer på vegne av kommunen og representerer ved innfordring av kravene Elverum kommune hva gjelder bruk av legalpant i eiendommer.			
1	For vanlige røykpiper i bolig- og forretningsbygg inntil 3 etasjer, ekskl. kjeller og uinnredet loft pr. pipe (røykløp) pr. år.	25 %	650	520
	Det foretas ikke feiing av piper (røykløp) dersom ildsted ikke er tilkoblet, eller i særskilte tilfeller, ildstedet (ene) er plombert av feiervesenet. NB! I disse tilfellene kan det søkes fritak for feie-/tilsynsgebyr.		0	0
2	For bygninger med flere etasjer enn nevnt under punkt 1 betales et tillegg pr. etasje pr. år på:	25 %	111	111
3	For større røykpiper betales for medgått tid etter sats per time på (ihht. KS-satser).	25 %	1 124	1 124
4	Mannskap pr. time, fyrkjele feiing (iht. KS-satser).	25 %	1 124	1 124
5	Gebyr for ferdigbefaring/trykkprøving/videofilming/fresing av skorstein og fjerning av kaiereir (iht. KS-satser).	25 %	1 124	1 124

6a	Tilsyn/kontroll av vanlig fyringsanlegg, innenfor 1 times arbeid.	25 %	1 813	1 813
6b	Tilsyn/kontroll som går over 1 time faktureres med timepris.	25 %	750	750
6c	Dersom feier ved 2. gangs varsel møter «stengt dør2, ikke klargjort», faktureres det tilleggsgebyr for administrasjonskostnader.	25 %	750	750
	Prisliste feiing av fritidsbolig.		0	0
6d	Feiing av vanlig pipeløp på forespørsel faktureres etter timepris.	25 %	1 124	1 124

Sør-Østerdal Interkommunale Renovasjonsselskap IKS (SØIR)

	RENOVASJONSGBYR			
	Det fastsettes følgende gebyrsatser for Sør-Østerdal Interkommunale renovasjonsselskap IKS. Alle priser er eks. mva. Ved manuell betaling av fakturering/betalinger, vil det tilkomme et behandlingsgebyr på kr. 35,-. Sør-Østerdal Interkommunale Renovasjonsselskap IKS (SØIR) innkrever renovasjonsgebyrene på vegne av kommunen, og representerer ved innfordring av kravene Elverum kommune hva gjelder bruk av legalpant i eiendommer.	Mva	2023	2022
A	Grunngebyr pr. år - husstander/husholdningsavfall.	25 %	1 799	1 340
B	Volumgebyr pr år - tømning av restavfallsbeholder 1 gang pr mnd - ordinære husstander:			
	140 ltr. restavfall.	25 %	1 633	1 526
	190 ltr. restavfall.	25 %	2 715	2 393
	240 ltr. restavfall.	25 %	3 476	3 023
	360 ltr. restavfall.	25 %	5 241	4 538
	660 ltr. restavfall.	25 %	9 658	8 325
	360 ltr. Restavfall - Tømning hver 14. dag.	25 %	10 483	9 075
	660 ltr. Restavfall - Tømning hver 14. dag.	25 %	19 231	16 650
	160 ltr. ekstrasekk (kjøpes i butikkene - 60 kr inkl mva).	25 %	60	50
C	Renovasjonsgebyr pr. år - forenklet renovasjonsordning (kun sekkrenovasjon) jfr retningslinjer for endring av abonnement: (spredtbygde områder, lang privat gårdsveg, liten avfallsproduksjon).			
	Årsgebyr forenklet ordning.	25 %	1 695	1 503
D	Fradrag i ordinært renovasjonsgebyr pr. år som følge av hjemmekompostering/bruk av egen gjødselkjeller for bioavfall - jfr. retningslinjer for endring av abonnement.			
	Fradrag hjemmekompostering.	25 %	-666	-590
E	Serviceabonnement pr. år - henting av avfall utover 3 meters-regelen.			
	3-10 meter.	25 %	249	220
	11-20 meter.	25 %	505	448
	over 20 meter - særskilt avtale.			
F	Gebyr pr år for renovasjon av hytter og fritidseiendommer.			
	Kategori 0.	25 %	3 034	2 689
	- hytter/fritidseiendommer i områder med høy standard og stor avfallsproduksjon (for eksempel Trysilfjellet).			

	Kategori 1.	25 %	1 896	1 680
	- hytter/fritidseiendommer i regulerte hytteområder med tilrettelagt infrastruktur (veg, vann, avløp, elektrisitet).			
	Kategori 2.	25 %	1 029	911
	- hytter/fritidseiendommer i eller i tilknytning til regulerte hytteområder. Omfatter også hytter som ligger inntil offentlig vei/privat vei og hvor det delvis er tilrettelagt infrastruktur. De fleste hytter hører inn under denne kategorien.			
	Kategori 3.	25 %	413	365
	- omfatter hytter/koier med lav standard utenfor regulerte områder, uten vegforbindelse i rimelig nærhet.			
G	Bringeordning av sortert avfall til ministasjoner - papp/papir, glass og tekstiler.			
	Ministasjoner.		0	0
H	Bringeordning til gjenvinningsstasjoner - sorterte avfallsfraksjoner som papp/papir, treverk, metall, møbler, farlig avfall, hageavfall, kuldemøbler osv.			
	Sortert avfall - Alle fraksjoner unntatt restavfall.		0	0
	Restavfall pr inspisert sekk, inntil 140 liter, i klar plast med løst avfall (55 kr inkl. mva) inntil 3 sekker. Mer enn 3 sekker betales som 1/2 m ³ .	25 %	55	45
	Restavfall pr. 1/2 m ³ - 180 kr.	25 %	180	180
	Restavfall pr.1 m ³ - 400 kr.	25 %	400	270
	Kostnadene for håndtering av sortert avfall inngår i grunngebyret.			
I	Septikrenovasjon - Elverum kommune.			
	For tømning av slamavskillere for eiendommer med fast bosetting betales pr. år for slamvolum opp til 6 m ³ og tømning hvert 2. år.	25 %	1 408	1 248
	For eiendommer med fast bosetting uten toalett og for fritidsbebyggelse betales pr. år for slamvolum opptil 6 m ³ og tømning hvert 4. år.	25 %	700	620
	Tilsyn og kontroll av private avløpsanlegg jfr. KS vedtak 008/19.	0 %	270	360

Elverum Kirkelige Fellesråd

	Festeavgift	Mva	2023	2022
	Festeavgift for graver ved kirkegårdene i Elverum	0 %	350	340

Vedlegg

Selvkostkalkyler

Elverum kommune beregner kommunale gebyrer i tråd med forskrift om beregning av selvkost.

Selvkost innebærer at ekstrakostnadene som kommunen påføres ved å produsere en bestemt tjeneste skal dekkes av gebyrene som brukerne av tjenestene betaler. Kommunen har ikke anledning til å tjene penger på tjenestene.

En annen sentral begrensning i kommunens handlingsrom er at overskudd fra det enkelte år skal tilbakeføres til abonnentene eller brukerne i form av lavere gebyrer innen de neste fem årene.

Dette betyr at hvis kommunen har bokført et overskudd som er eldre enn fire år, må dette brukes til å redusere gebyrene i det kommende budsjettåret. Eksempelvis må et overskudd som stammer fra 2018 i sin helhet være disponert innen 2023.

Utfordringer med selvkostbudsjettet

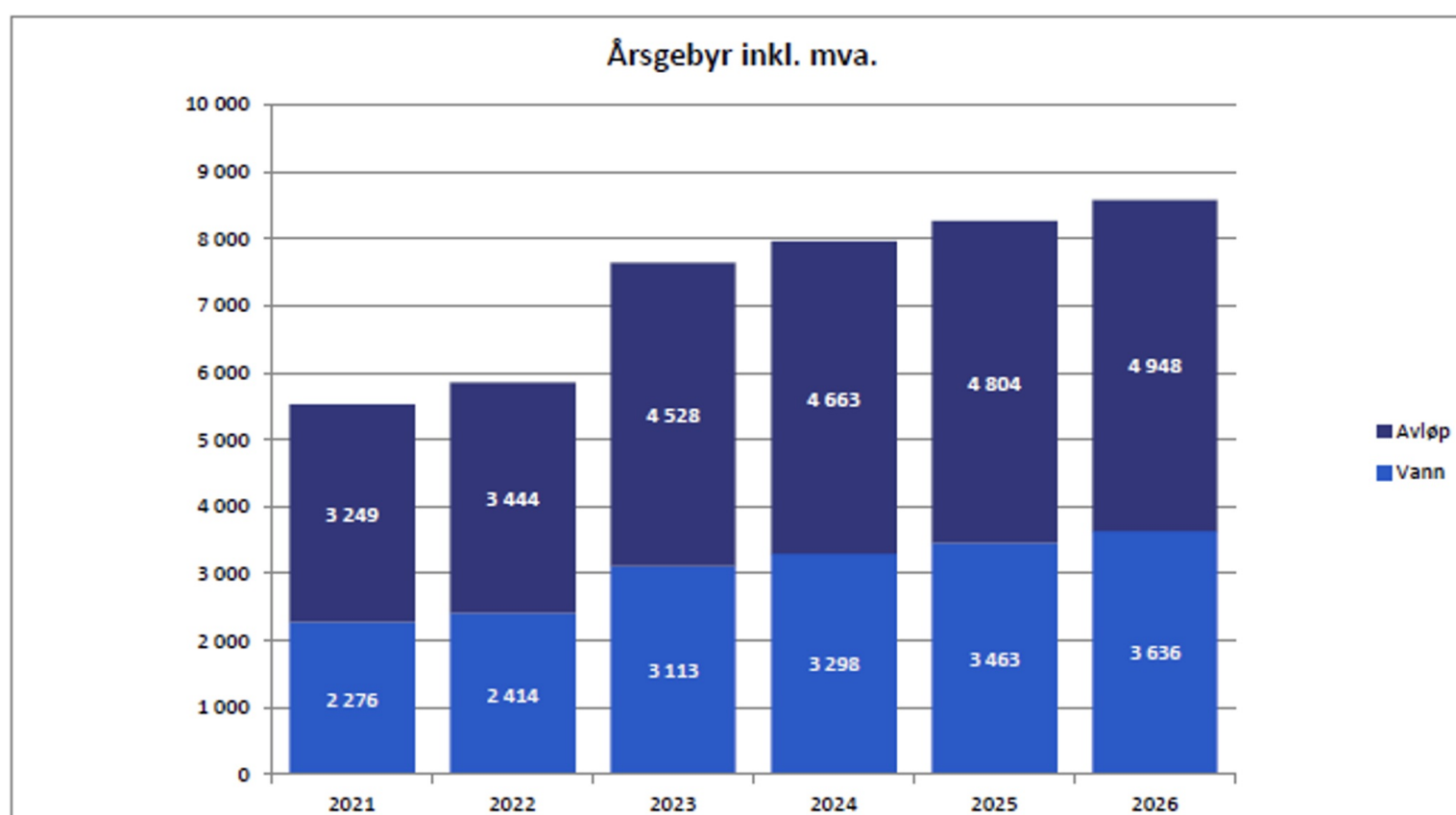
Det er en rekke faktorer som påvirker selvkostresultatet og som ligger utenfor kommunens kontroll. De viktigste faktorene er budsjettårets forventede kalkylerente (5-årig SWAP-rente + ½ %-poeng), kapasitetsbegrensninger ved gjennomføring av planlagte prosjekter, samt usikre utgifter og inntekter. I sum fører dette til at det er utfordrende å treffe med budsjettet.

Generelle forutsetninger

Kalkylerenten er anslått å bli 4,22 % i 2023, i 2022 er kalkylerenten 2,25 %. Kalkylen ble utarbeidet den 12. september 2022. Tallene for 2021 viser endelig etterkalkyle, tallene for 2022 er prognostiserte verdier, mens tallene for 2023 til 2026 er budsjett-/økonomiplan. Ved behov for ytterligere grunnlagstall og beregningsmetoder henvises det til kommunens selvkostmodell Momentum Selvkost Kommune.

Gebyrutvikling for vann og avløp

Fra 2022 til 2023 foreslås en samlet gebyrøkning på rundt 30,4 %, hvor avløp øker mest med 31,5 %. I perioden 2021 til 2026 øker samlet gebyr med kr 3 58, fra kr 5 526 i 2021 til kr 8 584 i 2026. Dette tilsvarer en gjennomsnittlig årlig gebyrøkning på 7,6 %. Gebyreksemplene for vann og avløp er basert på et årlig vannforbruk på 150 kubikkmeter.

Gebyrøndring fra året før	2023	2024	2025	2026
Vann	29,0 %	6,0 %	5,0 %	5,0 %
Avløp	31,5 %	3,0 %	3,0 %	3,0 %
Samlet endring	30,4 %	4,2 %	3,8 %	3,8 %

Elverum kommune benytter selvkostmodellen Momentum Selvkost Kommune til for- og etterkalkulasjon av kommunale gebyrer. Modellen benyttes for tiden av flere enn 300 norske kommuner og selskap.

Forslaget til gebyrsatser for 2023 er utarbeidet av Elverum kommune i samarbeid med Momentum Solutions AS som har mer enn 18 års erfaring med selvkostberegninger og -rådgivning og bred erfaring rundt alle problemstillinger knyttet til selvkost.

Selvkostoppstilling Vann

Selvkostregnskap (1.000 kr)	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
10**** Lønn	3 905	4 000	4 200	4 355	4 517	4 684	4 857
11**** Varer og tjenester	5 038	6 312	7 481	7 758	8 045	8 342	8 651
12**** Varer og tjenester	1 564	1 100	2 700	3 200	3 700	4 200	4 700
13**** Tjenester som erstatter kommunal egenp	5	0	0	0	0	0	0
Direkte driftsutgifter	10 511	11 412	14 381	15 313	16 261	17 226	18 208
Direkte kalkulatoriske avskrivninger	7 216	7 492	7 756	8 046	8 389	8 700	8 995
Direkte kalkulatoriske rentekostnader	3 367	6 378	7 819	7 830	7 906	8 101	8 343
Sum kapitalkostnader	10 584	13 870	15 575	15 876	16 295	16 801	17 339
Indirekte kostnader (drift og kapital)	767	797	827	857	888	921	954
Øvrige inntekter	-797	-280	-259	-269	-279	-289	-300
Gebyrgrunnlag	21 065	25 799	30 524	31 777	33 166	34 659	36 201
Gebyrinntekter	19 649	21 390	31 855	33 705	35 354	37 078	37 970
Selvkostresultat	-1 415	-4 409	1 331	1 928	2 188	2 419	1 769
Selvkost dekningsgrad i %	93,3 %	82,0 %	104,4 %	105,1 %	105,6 %	107,0 %	104,0 %
Selvkostfond/fremførbart underskudd (1.000 kr)							
Selvkostfond 01.01	-2 570	-4 050	-8 681	-7 689	-6 034	-4 042	-1 735
-/+ Bruk av/avsetning til selvkostfond	-1 415	-4 409	1 331	1 928	2 188	2 419	1 769
-/+ Kalkulert rentekostnad/-inntekt selvkostfond	-64	-223	-338	-274	-196	-112	-34
Selvkostfond 31.12	-4 050	-8 681	-7 689	-6 034	-4 042	-1 735	0

Selvkostoppstilling Avløp

Selvkostregnskap (1.000 kr)	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
10*** Lønn	4 999	5 300	5 500	5 704	5 915	6 133	6 360
11*** Varer og tjenester	5 404	7 670	9 581	9 915	10 282	10 662	11 057
12*** Varer og tjenester	4 431	3 300	3 422	3 549	3 680	3 816	3 957
13*** Tjenester som erstatter kommunal egenp	3 754	4 069	4 219	4 375	4 537	4 705	4 879
14*** Overføringsutgifter	77	0	0	0	0	0	0
Direkte driftsutgifter	18 665	20 339	22 702	23 542	24 413	25 316	26 253
Direkte kalkulatoriske avskrivninger	8 087	8 288	8 632	8 781	9 073	9 392	9 412
Direkte kalkulatoriske rentekostnader	3 225	6 025	7 365	7 359	7 420	7 591	7 811
Sum kapitalkostnader	11 312	14 312	15 997	16 140	16 493	16 983	17 224
Indirekte kostnader (drift og kapital)	757	787	817	846	877	909	942
Øvrige inntekter	-260	-20	0	0	0	0	0
Gebyrgrunnlag	30 475	35 418	39 516	40 528	41 783	43 208	44 419
Gebyrinntekter	28 598	30 850	39 997	41 281	42 612	43 971	45 235
Selvkostresultat	-1 877	-4 568	481	753	829	763	816
Selvkost dekningsgrad / %	93,8 %	87,1 %	101,2 %	101,0 %	102,0 %	101,8 %	101,8 %

Selvkostfond/fremførbart underskudd (1.000 kr)	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Selvkostfond 01.01	3 160	1 327	-3 275	-2 923	-2 274	-1 519	-800
-/+ Bruk av/avsetning til selvkostfond	-1 877	-4 568	481	753	829	763	816
-/+ Kalkulert rentekostnad/-inntekt selvkostfond	43	-34	-128	-104	-74	-45	-15
Selvkostfond 31.12	1 327	-3 275	-2 923	-2 274	-1 519	-800	0

Selvkostoppstilling for avløp

Selvkostoppstilling Private planer

Selvkostregnskap (1.000 kr)	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
10*** Lønn	754	493	511	530	550	570	591
11*** Varer og tjenester	61	55	57	59	61	64	66
12*** Varer og tjenester	12	10	11	11	11	12	12
Direkte driftsutgifter	827	558	579	600	622	645	669
Indirekte kostnader (drift og kapital)	87	91	94	98	101	105	108
Øvrige inntekter	-49	-41	0	0	0	0	0
Gebyrgrunnlag	865	608	673	698	723	750	778
Gebyrinntekter	906	670	591	602	628	720	761
Selvkostresultat	41	62	-82	-96	-96	-30	-17
Selvkost dekningsgrad / %	104,7 %	110,2 %	87,8 %	86,2 %	86,8 %	96,0 %	97,8 %

Selvkostfond/fremførbart underskudd (1.000 kr)	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Selvkostfond 01.01	182	226	298	226	138	45	17
-/+ Bruk av/avsetning til selvkostfond	41	62	-82	-96	-96	-30	-17
-/+ Kalkulert rentekostnad/-inntekt selvkostfond	4	9	11	7	4	1	0
Selvkostfond 31.12	226	298	226	138	45	17	0

Selvkostoppstilling private planer

Selvkostoppstilling Byggesak

Selvkostregnskap (1.000 kr)	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
10*** Lønn	4 369	4 335	4 496	4 662	4 834	5 013	5 199
11*** Varer og tjenester	311	317	329	341	353	366	380
12*** Varer og tjenester	61	26	27	28	29	31	32
14*** Overføringsutgifter	8	7	7	8	8	8	8
Direkte driftsutgifter	4 750	4 685	4 859	5 038	5 225	5 418	5 619
Direkte kalkulatoriske avskrivninger	29	29	0	0	0	0	0
Direkte kalkulatoriske rentekostnader	1	1	0	0	0	0	0
Sum kapitalkostnader	30	30	0	0	0	0	0
Indirekte kostnader (drift og kapital)	1 223	1 273	1 322	1 369	1 417	1 468	1 521
Øvrige inntekter	-282	-200	0	0	0	0	0
Gebyrgrunnlag	5 721	5 789	6 181	6 407	6 642	6 886	7 140
Gebyrinntekter	7 036	5 440	5 440	5 440	6 103	6 886	7 140
Selvkostresultat	1 315	-349	-741	-967	-540	0	0
Selvkost dekningsgrad / %	123,0 %	94,0 %	88,0 %	84,0 %	91,0 %	100,0 %	100,0 %

Selvkostfond/fremførbart underskudd (1.000 kr)	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Selvkostfond 01.01	1 045	2 393	2 123	1 457	529	0	0
-/+ Bruk av/avsetning til selvkostfond	1 315	-349	-741	-967	-540	0	0
-/+ Kalkulert rentekostnad/-inntekt selvkostfond	33	79	74	40	10	0	0
Selvkostfond 31.12	2 393	2 123	1 457	529	0	0	0

Selvkostoppstilling for byggesak

Selvkostoppstilling Oppmåling

Selvkostregnskap (1.000 kr)	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
10*** Lønn	1 854	1 328	1 377	1 428	1 481	1 536	1 593
11*** Varer og tjenester	205	152	158	163	170	176	182
12*** Varer og tjenester	129	89	93	96	100	103	107
Direkte driftsutgifter	2 188	1 569	1 628	1 688	1 750	1 815	1 882
Direkte kalkulatoriske avskrivninger	14	42	42	42	42	42	42
Direkte kalkulatoriske rentekostnader	2	8	14	12	10	8	6
Sum kapitalkostnader	16	50	56	54	52	50	49
Indirekte kostnader (drift og kapital)	279	291	302	313	324	335	347
Øvrige inntekter	-215	-50	-52	-54	-56	-58	-60
Gebyrgrunnlag	2 267	1 861	1 934	2 001	2 070	2 142	2 218
Gebyrinntekter	2 845	1 300	1 300	1 927	2 070	2 142	2 218
Selvkostresultat	578	-561	-634	-74	0	0	0
Selvkost dekningsgrad i %	125,5 %	69,9 %	67,2 %	95,3 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Selvkostfond/fremførbart underskudd (1.000 kr)	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Selvkostfond 01.01	622	1 218	691	72	0	0	0
-/+ Bruk av/avsetning til selvkostfond	578	-561	-634	-74	0	0	0
-/+ Kalkulert rentekostnad/-inntekt selvkostfond	18	33	16	1	0	0	0
Selvkostfond 31.12	1 218	691	72	0	0	0	0

Selvkostoppstilling for oppmåling

Kommunale tilskudd til ulike organisasjoner

Organisasjoner, lag og foreninger	2022	2023
1. Festspillene i Elverum	941 000	1 100 000
2. Nysted - Elverum Kunstforening	32 000	32 000
3. Møteplassen 1	1 240 800	1 319 343
4. Møteplassen 2 - Treffpunktet, lavterskel psykisk helse fra PRO	690 116	722 551
5. Samfunnshus og grendehus - fellesutvalget	240 000	240 000
6. Driftsmidler til lag og foreninger via Musikkrådet	300 000	300 000
7. Tilskudd lag og foreninger via idrettsrådet	805 000	805 000
8. 17.mai	125 000	125 000
9. Glomdalsmuseet (avh. av innbyggere)	105 000	107 500
10. Anno Museum	200 000	200 000
11. Namibiaforeningen, internasjonalt infosenter	33 000	33 000
12. Grundsetmart'n	100 000	100 000
13. Frivillighet kultur - prosjektmidler etter søknad 2 ganger i året	100 000	100 000
14. Lokal musikk og kultur	200 000	200 000
15. Movies on War	150 000	150 000
16. Senter mot incest og seksuelle overgrep (NOK)	182 000	210 000
17. Elverum Frivilligsentral	468 000	481 640
18. Årets Elverumsing	15 000	15 000
19. Kulturprisen	15 000	30 000
20. Veterankorps/julekonsert	40 000	40 000
Sum	5 983 938	6 313 057

Kommentarer:

1. Festspillene i Elverum – etter avtale.
2. Elverum Kunstforening – etter avtale.
3. Møteplassen 1 – Vedtak om oppstart av Møteplassen, husleieavtale med eiendom og bidrag til dekning av husleie/drift.
4. Møteplassen 2 – Lavterskel dagtilbud psykisk helse Treffpunktet. Avtale med gjensidig oppsigelsestid på 12 måneder. Tilskudd for 2023 er et foreløpig anslag og vil bli korrigert med indeksen for desember når det er kjent.
5. Kommunal bevilgning til samfunnshus og grendehus.
6. Driftsmidler til lag og foreninger via Musikkrådet.
7. Tilskudd lag og foreninger via idrettsrådet.
8. Kommunal bevilgning til 17. mai-arrangement.
9. Tilskudd – Glomdalsmuseet – etter avtale.
10. Kommunal bevilgning til Anno Museum.
11. Namibiaforeningen, internasjonalt infosenter.
12. Innvilges av sektor for familie og helse.
13. Kommunal bevilgning til frivillighet kultur – prosjektmidler etter søknad 2 ganger i året.
14. Kommunal bevilgning til lokal musikk og kultur.
15. Kommunal bevilgning Movies on War.
16. Kommunalt tilskudd til NOK som er en betingelse for statlig tilskudd.
17. Kommunalt tilskudd til Elverum Frivilligsentral (tilskudd pluss justering i henhold til leiekontrakt).
18. Midler til pris for årets Elverumsing.
19. Midler til kulturpris.
20. Tilskudd til Veterankorpset.

Saksfremlegg og vedtak i KS-sak 142/21

KS-sak 142/22 – Handlings- og økonomiplan 2023 – 2026 med årsbudsjett 2023

[Les også: Kommunestyrets behandling av Handlings- og økonomiplan i møte 15. desember 2022.](#)

Utvalg	Saksnummer	Møtedato
Formannskapet	195/22	23.11.2022
Kommunestyret	142/22	15.12.2022

Dokumenter vedlagt saken:

Handlings- og økonomiplan 2023-2026 med virksomhetsplan og årsbudsjett for 2023 (kommunedirektørens innstilling). FSK 231122 – Tilleggsnotat sak 195 22 – Handlings- og økonomiplan 2023 – 2026 med årsbudsjett 2023 – Kjøp av strøm til fastpris

KS-142/22 Vedtak:

1. Handlings- og økonomiplan for 2023-2026 med virksomhetsplan og årsbudsjett for 2023 vedtas i samsvar med kommunedirektørens innstilling med de endringer som fremkommer av AP, SV, SP og MDG sitt fremlagte budsjettforslag.

Investeringer		2023	2024	2025	2026
Inv 1	Ikke investere i utstyr til avgiftparkering, pkt 25	-1 300			
Inv 2	Redusert investering, gml. Helsestasjonen, pkt 15	-1 000	-1 000		
Inv 3	Reduksjon, gatelysinvesteringer, pkt 2		-1 000	-1 000	
Inv 4	Gate, veg park, pkt 3	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Inv 5	Kjøp av biler- jevn utskifting, pkt 10		-1 700		

Driftskonsekvenser som følge endringer i investering		2023	2024	2025	2026
Inv 1	Ikke investere i utstyr til avgiftsparkering, pkt 25	-18	-140	-137	-133

Driftinntekter		2023	2024	2025	2026
I 1	Ikke innføre avgiftsparkering	1 998	3 933	3 933	3 940
I 2	Økt anslag, forventet skatteinntang	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000
I 3	Økt anslag,forventet salg av konsesjonsstrøm	-1 000	-1 000	-1 000	
I 4	Forventet lavere strømkostnad	-1 000	-1 000	-1 000	
I 5	Saldering mot fond		-1 580		

Driftsutgifter		2023	2024	2025	2026
U 1	Utgifter GRIP	420	1 020	1 020	1 020
U 2	RPH rask psykisk helsehjelp	770	1 570	1 570	1 570
U 3	Tiltak barn/unge aktivitet ungdommens hus	500			
U 4	Veivedlikehold, ref pkt. 2 s. 33	500	500	500	500

I tillegg ble følgende verbalforslag vedtatt:

2. Driftsbudsjettet for 2023 fordeles som netto rammebevilgninger til tjenesteområder. Kommunedirektøren gis myndighet til å foreta en detaljert fordeling av rammebevilgningene på de enkelte tjenesteområdenes budsjettposter, i tråd med kommunestyrets prioriteringer og forutsetninger.

3. Låneopptak for finansiering av investeringer i 2023 settes til kr 152 113 000.

4. For 2023 søkes det ikke om lån fra Husbanken for videreutlån (startlån). Rammen for startlån settes til kr 35 000 000, og finansieres med ordinære og ekstraordinære innbetalinger på utlån.

5. Kommunedirektøren gis myndighet til å oppta lån innenfor den vedtatte låneramme, og til å godkjenne lånebetingelsene, låneform og låneinstitusjon.

6. Betalingsregulativ for 2023 vedtas i samsvar med vedlegget i det fremlagte dokument (datert 30.10.2022) med følgende endringer: Vei, park, anlegg (side 116):

pkt. 3.1 Parkeringsavgift langtid pr. dag korrigeres til kr 36,-,
pkt. 3.2 Parkeringsavgift langtid pr. time til kr. 15,- og
pkt. 3.3 Parkeringsavgift ladeplasser pr time (hele døgnet) til kr 15,-.

Tilsyn og kontroll av private avløpsanlegg (side 121): Korrigeres til kr 270,-

Leveranse av tjenester skal som hovedregel opphøre ved manglende betaling av to eller flere terminer.

7. Tilskudd og overføringer til lag, foreninger og organisasjoner betinger at kommunen gis full innsynsrett i bruken av midlene, og gir kontrollutvalget adgang til å føre kontroll med hvordan midlene forvaltes.

8. Kommunedirektøren gis fullmakt til å justere mellom budsjettammer for tjenesteområder ved overgang fra leasing og leieavtaler til kommunal lånefinansiering for kjøretøy, maskiner og utstyr.

9. Kommunedirektøren gis fullmakt til å justere budsjettet mellom tjenesteområder for kurante rutinemessige endring som for eksempel lønnsoppgjør eller andre mindre og ikke prinsipielle endringer.

10. Kommunedirektøren får fullmakt til i 2023 å bruke utbytte fra Østerdalen Kraftproduksjon AS som sikring mot høye strømpriser fremfor inngåelse av fastprisavtaler, samtidig som det foretas nærmere vurderinger av muligheter for fastprisavtaler på lengre sikt.

11. Kommunedirektøren får fullmakt til å gå i dialog med Østerdalen Kraftproduksjon AS for å reetablere uttak av konsesjonskraft.

12. Næringsutvikling i hele Elverum

Som bidrag til næringsutvikling i Elverum ber kommunestyret om at følgende saker utredes og følges opp i 2023 av kommunedirektøren:

- En kartlegging av tilgjengelig kraft, infrastruktur, lokaler og arealer i Elverum for å ha oversikt over mulighetene for etableringer av større og mindre næringsvirksomhet i hele kommunen.
- Opprettelsen av et næringsråd med næringslivet, administrasjonen og politisk ledelse som møtes minst to ganger i året for dialog om pågående og mulig framtidige næringsetableringer i Elverum.

13. Klargjøre prosjekt for senere igangsetting, kapellet i Nordskogbygda

I kommunestyrevedtak sak 094/22 er det vedtatt å selge Kirkeby oppvekstsenter. Inntekten av salget skal være en delfinansiering i forbindelse med rehabiliteringen av Nordskogbygda kapell.

Kommunedirektøren har ikke kunnet prioritere denne rehabiliteringen i sitt budsjettforslag. Kommunestyret har forståelse for dette, men presiserer samtidig behovet for en snarlig rehabilitering av kapellet, så snart den økonomiske situasjonen tillater det. Kommunestyret ber kommunedirektøren sørge for at prosjektet med rehabilitering/ombygging av Nordskogbygda kapell blir prosjektert, kostnadsberegnet og byggesaksbehandlet tidsnok til at saken kan tas opp til vurdering i kommunestyrets budsjettkonferanse i juni 2023.

14. Søskenmoderasjon i kulturskolen

Kulturskolen er en viktig arena for mange barn og unge i Elverum og vi ønsker at flere skal ha anledning til å benytte seg av tilbudet kulturskolen har. Kommunestyret ber kommunedirektøren utrede muligheter og konsekvenser for søskenmoderasjon og friplasser i kulturskolen.

15. Kantina i Helsehuset som møteplass og aktivitetsarena

Kommunestyret ber kommunedirektøren utrede mulighetene for finansiering av bruken av kantina i Helsehuset som en bemannet møteplass og aktivitetsarena flere dager i uka for alle brukere av Helsehuset, inkludert en enkel servering.

Det må utredes muligheter for at en slik virksomhet skal basere seg på bidrag fra frivilligheten, slik at driftskostnader og bemanning kan holdes på et lavest mulig nivå.

16. Økt antall lærlingplasser

Den kommunale lærlingeandelen må opp, som et viktig tiltak for utdanning og økt rekruttering til fagutdanninger.

Kommunestyret ber kommunedirektøren legge fram en opptrappingsplan for lærlinger til politisk behandling innen strategikonferansen 2023.

Målet er at Elverum kommune skal ha minimum en lærling per 1000 innbyggere innen utgangen av 2024. Arbeidet med opptrappingsplanen skal også inkludere en gjennomgang av prioriteringskriteriene.

17. Lokal grønn omstilling/byutvikling

I forbindelse med Verdensdagen for psykisk helse 2022 ble tiltaket med bybadstuer omtalt i en undersøkelse fra Oslo badstuforening. Bybadstuene ble beskrevet med ord som «hverdagslykke», «god start på dagen», et «pusterom» sammen med ord som «inkluderende», «fellesskap», «sosialt» og «varme.»

Ensomhet er et stort samfunnsproblem. I undersøkelsen oppga mange at en bybadstue er et godt sted å komme alene uten å føle seg utenfor. En bybadstue i Elverum kan bidra til livskvalitet gjennom et lite hus; byutvikling, folkehelse, sosial møteplass, attraktivitet og kanskje en arbeidsplass.

Som en referanse har Gjøvik sin bybadstue en omsetning på kr 250.000 årlig, interessen og antallet besøkende er stabil og god.

Et kommunalt bidrag på kr 1.000.000,- til etableringen av en bybadstue i Elverum våren 2023 skal bidra til lokal byutvikling, økt attraktivitet og folkehelse for alle i Elverum.

18. Oppgraderinger av skolebygg og uteområder

Kommunestyret ber kommunedirektøren utrede mulighetene for en oppstart på aktuelle oppgraderinger av skolebygg og uteområder på skoler, slik at vi sikrer mest mulig lik kvalitet i hva som tilbys elever i Elverumsskolen.

Tiltak ved Hanstad skole må prioriteres i denne sammenhengen, i forbindelse med endringer som skjer ved at ungdomstrinnet flyttes til Elverum Ungdomsskole og en generell mangel på vedlikehold av uteanlegg og bygg de senere åra.

19. Lokal ordning for bildeling

Kommunestyret ber om at kommunedirektøren utreder muligheten for å gjøre kommunes el-biler tilgjengelig for utleie/delebil-løsning på ettermiddag, kveld og helger når bilene ikke er i kommunal bruk.

20. Revidere retningslinjene for tjenestereiser.

Elverum kommune har gjennom Klima- og energiplanen vedtatt et mål om at klimagassutslippene i kommunen skal reduseres med 50% innen 2030. Innen transportsektoren skal utslippene reduseres med 20% innen 2024, og kommunens eget klimafotavtrykk skal reduseres med 30% innen 2030. Å nå disse målene krever aktiv innsats i alle ledd.

I dag er retningslinjene for tjenestereiser for kommunalt ansatte basert på bruk av tjenestebiler, hvor mange fortsatt er basert på fossilt drivstoff. Utstrakt bruk av tjenestebiler medfører også behov for en stor bilpark, og høy slitasje på denne. Ved å gå over til å prioritere kollektivtransport vil klimagassutslippene gå ned og slitasjen på kommunens biler bli lavere. I tillegg gir kollektivtransport i mange tilfeller mulighet til å jobbe under reisen, i motsetning til hva man kan gjøre når man kjører bil. Samkjøring med flere ansatte kan være et alternativ til kollektivtransport, men det er da viktig at dette kan gjøres på tvers av enheter og sektorer, slik at bilene fylles opp mest mulig når det brukes bil.

Kommunestyret ber kommunedirektøren revidere retningslinjene for tjenestereiser for kommunens ansatte slik at kollektivtransport skal være prioritert reisemåte. Det bør vurderes hva som regnes som akseptabel ventetid/økt reisetid, og ta hensyn til antall reisende på samme tur.

Kommunestyret ber også kommunedirektøren innføre et system for samkjøring i tilfeller hvor ansatte fra ulike enheter og sektorer skal til samme område.

21. Kommunestyret ber kommunedirektøren om å prioritere arbeidet mot mobbing i Elverumsskolen, og innføre tertialvis rapportering til kommunestyret på status når det gjelder såkalte 9A - saker.

22. Kommunestyret ber kommunedirektøren utrede muligheten for å innføre meråpent bibliotek, og komme tilbake til kommunestyret med en sak om dette.

23. Kommunestyret ber kommunedirektøren utrede muligheten for å installere solcellepanel på kommunens bygninger, og komme tilbake til kommunestyret med en sak om dette.

15.12.2022 Behandling i Kommunestyret

KS - møtebehandling:

TALLDEL:Endringsforslag fra H:

Handlings- og Økonomiplanen 2023-2026 med virksomhetsplan og årsbudsjett for 2023 vedtas i samsvar med Kommunedirektørens innstilling med de endringer som fremkommer av Høyres fremlagte budsjettforslag.

Investeringer		2023	2024	2025	2026
Inv 1	Ikke utvikle rådhusplassen (frigjør 5 mill til disp. fond)	-6 500			
Inv 2	Rehabilitering Hanstad skole		1 000	75 000	74 000
Inv 3	Salg av Kirkeby skole	-2 000			
Inv 4	Redusere investering gamle helsestasjon	-1 000	-1 000		

Inv 5	Kutter investering avgiftparkering	-1 300			
-------	------------------------------------	--------	--	--	--

Driftskonsekvenser som følge av endringer i investeringer		2023	2024	2025	2026
Inv 1	Ikke utvikle rådhusplassen (frigjør 5 mill til disp. fond)				
Inv 2	Rehabilitering Hanstad skole			900	3 300
Inv 3	Salg av Kirkeby skole		-200	-200	-200
Inv 4	Redusere investering gamle helsestasjon		-44	-87	-86
Inv 5	Kutter investering avgiftparkering		-130	-130	-130

Driftsinntekter		2023	2024	2025	2026
I 1	Ikke innføre avgiftparkering,	1 998	3 933	3 933	3 940

Driftsutgifter		2023	2024	2025	2026
U 1	Legger ned Sørskogbygda skole fra august 2023	-1 542	-3 700	-3 700	-3 700
U 2	Ny legestilling – helsestasjon og institusjon	1 060	1 414	1 414	1 414
U 3	Innkjøp av læremidler i skolen (skolebøker)	1 000			
U 4	Videreføre prosjekt Rask psykisk helsehjelp (RPH)	770	1 570	1 570	1 570
U 5	Videreføre GRIP-prosjektet	420	1 020	1 020	1 020
U 6	Utredning konkurranseutsetting teknisk drift	200			
U 7	Konkurranseutsetting teknisk drift		-3 000	-3 000	-3 000
U 8	Forprosjekt solceller på kommunale bygninger	200			
U 9	Utrede organisering av kommuneskogen	200			
U 10	Innføre meråpent bibliotek	200			
U 11	Støtte til Folkehjelpen i Norge, avd. Elverum	25			
U 12	Støtte til Elverum Røde Kors	25			

Utsettelsesforslag fra FrP v/Rune Rindalsholt:

Saken avvises og returneres på grunnlag av at det fremlagte forslag ikke er i henhold til Økonomireglement av 18/12 2019, Sak 176/19, og ytterligere heller ikke i henhold til kommunestyrevedtak «Verbal nr. 5, av 15/12 2021».

Det fremlagte forslag sikrer ikke en trygg kommuneøkonomi med ønsket handlingsrom.

Kommunestyret ber kommunedirektøren søke Statsforvalteren om utsettelse av godkjennelsesfrist for budsjett 2023 og Handlings og Økonomiplan 2023-2026 på grunnlag av at økonomireglement og kommunestyrevedtak ikke er fulgt.

Kommunestyret ber kommunedirektøren utarbeide et nytt forslag og presentere dette for Kommunestyret så snart som mulig, og i rimelig tid før utsatt godkjennelsesfrist utløper.

Avstemming:

Utsettelsesforslag fra FrP v/Rune Rindalsholt falt med 32 mot 3 stemmer (Rune Rindalsholt, Dag Martin Bakken og Tore Hornsletten – FrP).

Endringsforslag fra FRP:

Handlings- og Økonomiplanen 2023-2026 med virksomhetsplan og årsbudsjett for 2023 vedtas i samsvar med Kommunedirektørens innstilling med de endringer som fremkommer av FrPs fremlagte budsjettforslag.

Investeringer		2023	2024	2025	2026
Inv 1	Avgiftparkering	-1 300			
Inv 2	Tyngre kjøretøy	-2 700	-2 200	-2 250	-2 700
Inv 3	Salg av kommunale boliger	-250 000			
Inv 4	Rådhusplass	-6 250			
Inv 5	Helsehuset	-1 000	-1 000		

Driftskonsekvenser som følge av endringer i investeringer		2023	2024	2025	2026
Inv 1	Avgiftparkering	-18	-140	-137	-428

Inv 2	Tyngre kjøretøy	-38	-292	-522	-1 629
Inv 3	Salg av kommunale boliger, halve porteføljen	-8 000	-15 000	-15 000	-15 000
Inv 4	Rådhusplass				

Driftsinntekter		2023	2024	2025	2026
I 1	Fjerne Parkeringsavgift	1 998	3 933	3 936	3 940
I 2	Likebehandle kjøretøy vedr parkering (Hummeldalsvegen ++)	-500	-500	-500	-500

Driftsinntekter		2023	2024	2025	2026
U 1	Oppkapitalisering viltfond	50	50		
U 2	Fjerne byplanlegger	-500	-1 000	-1 000	-1 000
U 3	Fjerne byarkitekt	-500	-1 000	-1 000	-1 000
U 4	Fjerne stilling på landbrukskontoret	-500	-1 000	-1 000	-1 000
U 5	Struktur gjennomgang	-9 000	-23 000	-23 000	-23 000
U 6	Prosjekt (rus) GRIP-egen drift fra 2024	420	1 020	1 020	1 020
U 7	Prosjekt RPH (rask psykisk helsehjelp)- egen drift fra 2024	770	1 570	1 570	1 570
U 8	Redusert kostnad pga GRIP og RPH			-1 000	-1 000
U 9	Økt bidrag frivillighet (Idrettsrådet, skytterlag, grendehus)	250	250	250	250

VERBALDEL:

Verbalforslag fra AP, SV, SP og MDG:

1. Næringsutvikling i hele Elverum

Som bidrag til næringsutvikling i Elverum ber kommunestyret om at følgende saker utredes og følges opp i 2023 av kommunedirektøren:

- En kartlegging av tilgjengelig kraft, infrastruktur, lokaler og arealer i Elverum for å ha oversikt over mulighetene for etableringer av større og mindre næringsvirksomhet i hele kommunen.
- Opprettelsen av et næringsråd med næringslivet, administrasjonen og politisk ledelse som møtes minst to ganger i året for dialog om pågående og mulig framtidige næringsetableringer i Elverum.

2. Klargjøre prosjekt for senere igangsetting, kapellet i Nordskogbygda

I kommunestyrevedtak sak 094/22 er det vedtatt å selge Kirkeby oppvekstsenter. Inntekten av

salget skal være en delfinansiering i forbindelse med rehabiliteringen av Nordskogbygda kapell.

Kommunedirektøren har ikke kunnet prioritere denne rehabiliteringen i sitt budsjettforslag. Kommunestyret har forståelse for dette, men presiserer samtidig behovet for en snarlig

rehabilitering av kapellet, så snart den økonomiske situasjonen tillater det.

Kommunestyret ber kommunedirektøren sørge for at prosjektet med rehabilitering/ombygging av Nordskogbygda kapell blir prosjektert, kostnadsberegnet og byggesaksbehandlet tidsnok til at saken kan tas opp til vurdering i kommunestyrets budsjettkonferanse i juni 2023.

3. Søskenmoderasjon i kulturskolen

Kulturskolen er en viktig arena for mange barn og unge i Elverum og vi ønsker at flere skal ha anledning til å benytte seg av tilbudet kulturskolen har.

Kommunestyret ber kommunedirektøren utrede muligheter og konsekvenser for søskenmoderasjon og friplasser i kulturskolen.

4. Kantina i Helsehuset som møteplass og aktivitetsarena

Kommunestyret ber kommunedirektøren utrede mulighetene for finansiering av bruken av kantina i Helsehuset som en bemannet møteplass og aktivitetsarena flere dager i uka for alle brukere av Helsehuset, inkludert en enkel servering.

Det må utredes muligheter for at en slik virksomhet skal basere seg på bidrag fra frivilligheten, slik at driftskostnader og bemanning kan holdes på et lavest mulig nivå.

5. Økt antall lærlingplasser

Den kommunale lærlingeandelen må opp, som et viktig tiltak for utdanning og økt rekruttering til fagutdanninger.

Kommunestyret ber kommunedirektøren legge fram en opptrappingsplan for lærlinger til politisk behandling innen strategikonferansen 2023.

Målet er at Elverum kommune skal ha minimum en lærling per 1000 innbyggere innen utgangen av 2024. Arbeidet med opptrappingsplanen skal

også inkludere en gjennomgang av prioriteringskriteriene.

6. Lokal grønn omstilling/byutvikling

I forbindelse med Verdensdagen for psykisk helse 2022 ble tiltaket med bybadstuer omtalt i en undersøkelse fra Oslo badstuforening. Bybadstueene ble beskrevet med ord som «hverdagslykke», «god start på dagen», et «pusterom» sammen med ord som «inkluderende», «fellesskap», «sosialt» og «varme.»

Ensamhet er et stort samfunnsproblem. I undersøkelsen oppga mange at en bybadstue er et godt sted å komme alene uten å føle seg utenfor. En bybadstue i Elverum kan bidra til livskvalitet gjennom et lite hus; byutvikling, folkehelse, sosial møteplass, attraktivitet og kanskje en arbeidsplass. Som en referanse har Gjøvik sin bybadstue en omsetning på kr 250.000 årlig, interessen og antallet besøkende er stabil og god.

Et kommunalt bidrag på kr 1.000.000,- til etableringen av en bybadstue i Elverum våren 2023 skal bidra til lokal byutvikling, økt attraktivitet og folkehelse for alle i Elverum.

8. Oppgraderinger av skolebygg og uteområder

Kommunestyret ber kommunedirektøren utrede mulighetene for en oppstart på aktuelle oppgraderinger av skolebygg og uteområder på skoler, slik at vi sikrer mest mulig lik kvalitet i hva som tilbys elever i Elverumsskolen.

Tiltak ved Hanstad skole må prioriteres i denne sammenhengen, i forbindelse med endringer som skjer ved at ungdomstrinnet flyttes til Elverum Ungdomsskole og en generell mangel på vedlikehold av uteanlegg og bygg de senere åra.

9. Lokal ordning for bildeling

Kommunestyret ber om at kommunedirektøren utreder muligheten for å gjøre kommunes el-biler tilgjengelig for utleie/delebil-løsning på ettermiddag, kveld og helger når bilene ikke er i kommunal bruk.

-

Verbalforslag fra MDG:

• «Kommunedirektøren stopper videre planer eller samarbeid om løyper til fornøyleskjøring med snøskuter i Elverum kommune».

Elverum har få områder som egner seg for snøskuterterled uten at det kommer i konflikt med friluftsliv, langrennsløyper, forstyrrelse av vilt i en sårbar tid (vinter), og behov for bruk av ubrøyta skogsbilveger eller rydding av skog for fremkommelighet (konfliktpotensiale med grunneiere). Utredninger vil koste kommunen store summer, i innleie av konsulentfirmaer og administrativt arbeid. Det kreves svært omfattende utredninger for hver eneste løypestrekning (jf. lovverket). I Engerdal kommune antas det at snøscootersaker har kostet kommunen millionbeløp i utredninger og administrative årsverk. Konfliktene har vært enorme, med mange hundre hørings svar, helt opp til landsdekkende organisasjoner, statlige etater og Statsforvalteren. Herav flere innsigelser. For en stund siden var det 10 klager på Engerdal kommunes utvidelsesforslag til klagebehandling hos Statsforvalteren. Ved en tidligere runde 20 innsendte klager på kommunens vedtak, og Statsforvalteren krevde løyper fjernet fra kommunens vedtak. Det er alvorlig hvis kommunen i ei tid med både klima og naturkrise innbefatter seg i et slikt arbeid og det er åpenbart i strid med flere av FNs bærekraftsmål.

Snøscootere kommer i direkte konflikt med flere andre friluftsinntekter. Støy og bort-skremming av dyr og fugler gjør at snøscooterne forringer turopplevelsen for de som ferdes til fots, på ski og sykkel.

Man vet at tilrettelegging for lovlig kjøring fører til en økning av ulovlig kjøring. Ulovlig både når det gjelder fart, kjøring utenfor angitte løyper og kjøring utenfor angitte tidspunkter. Håndheving av snøscooterregler er meget krevende. Dette viser blant annet erfaringer fra Nord-Norge og Sverige.

De kommunene som ønsker snøskuterled, viser ofte til reiselivsinntekter. Antageligvis uten en tanke på at bivirkningene i forhold til natur og at det øvrige friluftslivet svekkes. Dermed blir det en avveining mellom to vidt forskjellige former for friluftsliv. Den støyende, naturskadelige og ekskluderende formen, og den stille, miljøvennlige og inkluderende formen. Elverum bør legge seg på sistnevnte.

• «Kommunestyret ber kommunedirektøren vurdere en utmelding av USS».

Utmarkskommunenes Sammenslutning (USS) er en organisasjon som består av 100 medlemskommuner, ca 6 kommuner i gamle Hedmark og USS sitt administrative sekretariat er et advokatkontor i Oslo. USS hevder å ha som hovedformål å fremme disse kommunenes interesser i utmarksspørsmål. USS skal styrke det lokale selvstyret, sies det, og «bedre samspelet mellom hensynet til natur- og miljøvern og lokal næringsutvikling». MDG mener at organisasjonen er et ensidig talerør for næringsinteressene, og konsekvent prioriterer disse framfor vern. Det være seg i saker som omhandler og fronter vindkraftutbygging, hytteutbygging, snøscooterløyper, vannkraftutbygging og rovdyrspørsmål. Denne formen for ressursutnyttelse, støttet av USS, er direkte i strid med en stor del av befolkningens interesse i en utmarkskommune, særlig en i en bykommune som Elverum men hvor man heller oppfatter USS som skadelig for friluftsliv, naturopplevelse og faktisk stedsidentitet (de ødelegger den naturen som gjør at det faktisk er fint å bo her). Derfor er det feil å bruke sårt tiltrengte kommunale midler på medlemskap i en organisasjon som jobber for interessene til bare en liten del av kommunes befolkning. Elverum kommunes medlemskap påfører nødvendige kostnader som medlemskapsavgift, reise og opphold i årsmøter og annet. Elverum kommune bør som mange andre kommuner melde seg ut. VI har en utmerket administrasjon som stiller med landbruks- og utmarksforhold, og det bør være nok.

• «Kommunestyret vil at kommunedirektøren ut fra næringspolitiske hensyn i alkoholloven legger vekt på i sin innstilling at AS Vinmonopolet lokaliseres i aksene mellom kjøpesentrene Amfi og Kremmertorget i Elverum».

Vinmonopolet er i dag en viktig «motor» for handel og aktivitet i Storgata og gata utfyller balansert endepunktene med kjøpesentre på nord-sør aksene på en god måte med sin attraktivitet. Det må i denne sammenheng tas stilling til Storgata sin plass med oppgradering av Rådhusplassen hvor vi ønsker økt handel, folkeliv og byutvikling. Det å vedta en stor endring kan være meget uheldig, så lenge ingen har kontroll på ringvirkningene ved flytting til AMFI. Det er nok et faktum at mange innbyggere måler trivsel vel så mye på livet i Storgata, både butikktilbud, estetikk og folkemengde og ikke nødvendigvis bare gjennom utvalg på kjøpesentre som ikke er lokaleide.

• Det skal innen juni 2023 utarbeides en standard for sykkelparkering i nye utbyggingsprosjekter, som skal benyttes i reguleringsplaner og ligge til grunn for rullering av kommuneplanen.

Det innebærer 10 % av sykkeloppstillingsplassene skal være tilrettelagt for lastesykler, at sykkelstativ skal gi mulighet for rammelås og at minst halvparten av parkeringene skal ligge i umiddelbar nærhet til inngangene. Videre skal nye prosjekter i sentrum ha felles sykkelverksted og trygg innendørs parkering tilrettelagt for elsykler. Standarden skal inneholde en nøkkel for anbefalt antall parkeringsplasser for ulike prosjekter.

Dette vil ikke innebære noen økonomisk kostnad for kommunen men gjør at planavdelingen legger inn god sykkelparkering i bestemmelsene i nye reguleringsplaner. Så kan man alltså fravike i reguleringsplan dersom det er gode grunner for å ha mindre eller mer sykkelparkering.

Denne veilederen fra SVV ligger til grunn:

https://vegvesen.brage.unit.no/vegvesen-xmliui/handle/11250/2688248?fbclid=IwAR0ebcoiUDt9HE1-pK9Cil5yuvBrU6Hd_n3hVYjqjAT4oyuk9oum-flXaj4

Verbalforslag fra SV:

Revidere retningslinjene for tjenestereiser.

Elverum kommune har gjennom Klima- og energiplanen vedtatt et mål om at klimagassutslippene i kommunen skal reduseres med 50% innen 2030. Innen transportsektoren skal utslippene reduseres med 20% innen 2024, og kommunens eget klimafotavtrykk skal reduseres med 30% innen 2030. Å nå disse målene krever aktiv innsats i alle ledd.

I dag er retningslinjene for tjenestereiser for kommunalt ansatte basert på bruk av tjenestebiler, hvor mange fortsatt er basert på fossilt drivstoff. Utstrakt bruk av tjenestebiler medfører også behov for en stor bilpark, og høy slitasje på denne. Ved å gå over til å prioritere kollektivtransport vil klimagassutslippene gå ned og slitasjen på kommunens biler bli lavere. I tillegg gir kollektivtransport i mange tilfeller mulighet til å jobbe under reisen, i motsetning til hva man kan gjøre når man kjører bil. Samkjøring med flere ansatte kan være et alternativ til kollektivtransport, men det er da viktig at dette kan gjøres på tvers av enheter og sektorer, slik at bilene fylles opp mest mulig når det brukes bil.

Kommunestyret ber kommunedirektøren revidere retningslinjene for tjenestereiser for kommunens ansatte slik at kollektivtransport skal være prioritert reisemåte. Det bør vurderes hva som regnes som akseptabel ventetid/økt reisetid, og ta hensyn til antall reisende på samme tur.

Kommunestyret ber også kommunedirektøren innføre et system for samkjøring i tilfeller hvor ansatte fra ulike enheter og sektorer skal til samme område.

Innføre kjønnsnøytrale toaletter.

Det blir stadig større åpenhet rundt kjønns mangfold i samfunnet. En utfordring som blir påpekt er bruk av offentlige toaletter, som ofte er definert som dame- eller herretoalett. Ikke alle opplever at det er greit å velge mellom disse, og det kan oppleves stigmatiserende å gå på «feil» toalett.

Et grep for å unngå dette er å ikke merke toalettene med «dame» og «herre», men helt enkelt med «WC». Mange av toalettene i kommunens bygg er i dag egne rom for hvert enkelt toalett, hvor det bør være relativt enkelt å bytte ut skiltene med en kjønnsnøytral merking. For toaletter med bås er evt pissoar bør det gjøres en vurdering av hvordan disse toalettene kan åpnes for brukere av alle kjønn.

Kommunestyret ber kommunedirektøren endre skiltingen av toaletter med egne rom til kjønnsnøytrale skilt, og gjøre en vurdering av hvordan toaletter med bås kan tilpasses til å være kjønnsnøytrale. Tiltaket gjelder alle kommunale bygg.

Ved fremtidige bygg, renovasjon og oppussing skal det ligge til grunn at toalettene skal være kjønnsnøytrale.

-

Verbalforslag fra FrP:

1: Mobbeombud

Elverum kommune skal ha nulltoleranse for mobbing.

Foreldre bør tidlig kobles inn i mobbesaker som gjelder ved skoler, slik at også disse kan bidra til at mobbingen opphører. Ved vedvarende mobbing bør det vurderes om mobberen skal bytte skole.

Kommunestyret ber kommunedirektøren utarbeide en sak på hvordan organisere et eget mobbeombud for Elverum kommune.

2: Fritt brukervalg i hjemmetjenestene - Forslaget trukket i møtet

Kommunestyret ber om at det innføres fritt brukervalg innenfor hjemmetjenestene.

3: Innbyggerinvolvering innenfor helse og velferd - Forslaget trukket i møtet

Kommunestyret ber kommunedirektøren legge frem en sak som viser hvordan innbyggerinvolveringen innenfor helse og velferd kan økes, slik at brukere og pårørende får større innflytelse over egen hverdag, herunder valg av tjenesteyter.

4: Konkurransetsette BPA - Forslaget trukket i møtet

Kommunestyret ber kommunedirektøren om å konkurransetsette ordningen med Brukerstyrt personlig assistent.

5: Gjennomgang med tanke på salg

Kommunestyret ber kommunedirektøren legge frem en sak som gjennomgår alt kommunalt eierskap, med tanke på verdivurdering og potensiale for salg.

6: Avvikling av eiendomsskatten - Forslaget trukket i møtet

Kommunestyret ber kommunedirektøren legge frem en sak om avvikling av eiendomsskatten, der målet er å fase ut skatten over en fireårsperiode.

Kommunestyret ber kommunedirektøren innarbeide en nedtrappingsplan med en gradvis reduksjon av eiendomsskatten i økonomiplanperioden.

7: Vurdering av konkurranseutsetting

Kommunestyret ber kommunedirektøren vurdere konkurranseutsetting i stedet for å legge driften inn i kommunens avdelinger. Dette gjelder spesielt drift av institusjoner, teknisk/anlegg (V/A, veg) etc.

Verbalforslag fra Høyre:

1. Kommunestyret ber kommunedirektøren om å prioritere arbeidet mot mobbing i Elverumsskolen, og innføre tertialvis rapportering til kommunestyret på status når det gjelder såkalte 9A – saker.
2. Kommunestyret ber kommunedirektøren om å gjennomgå kommunal bygningsmasse med mål om salg av areal. Herunder skal også arealeffektivitet og mer bruk av hjemmekontor og fleksible løsninger vurderes.
3. Kommunestyret ber kommunedirektøren utrede muligheten for å innføre meråpent bibliotek, og komme tilbake til kommunestyret med en sak om dette.
4. Kommunestyret ber kommunedirektøren utrede muligheten for å installere solcellepanel på kommunens bygninger, og komme tilbake til kommunestyret med en sak om dette.

Avstemming talldel:

Talldel Frp:

Forslaget falt med 32 mot 3 stemmer (Dag Martin Bakken, Rune Rindalsholt, Tore Hornsletten – FrP)

Talldel Høyre:

Forslaget falt med 31 mot 4 stemmer (Yngve Sætre, Joakim Ekseth, Vigdis Osbak, Arne Johan Sigstad – H)

Formannskapets innstilling:

Formannskapets innstilling vedtatt med 28 mot 7 stemmer (Yngve Sætre, Joakim Ekseth, Vigdis Osbak, Arne Johan Sigstad – H, Dag Martin Bakken, Rune Rindalsholt, Tore Hornsletten – FrP)

Avstemming verbalforslag:

AP, SV, SP og MDG:

1. Vedtatt mot 3 stemmer (Dag Martin Bakken, Rune Rindalsholt, Tore Hornsletten – Frp)

2. Vedtatt mot 7 stemmer (Yngve Sætre, Joakim Ekseth, Vigdis Osbak, Arne Johan Sigstad – H, Dag Martin Bakken, Rune Rindalsholt, Tore Hornsletten – FrP)

3. Vedtatt mot 1 stemme (Rune Rindalsholt – FrP)

4. Vedtatt mot 3 stemmer (Dag Martin Bakken, Rune Rindalsholt, Tore Hornsletten – FrP)

5. Enstemmig vedtatt

6. Vedtatt mot 7 stemmer (Yngve Sætre, Joakim Ekseth, Vigdis Osbak, Arne Johan Sigstad – H, Dag Martin Bakken, Rune Rindalsholt, Tore Hornsletten – FrP)

8. Enstemmig vedtatt

9. Vedtatt mot 3 stemmer (Dag Martin Bakken, Rune Rindalsholt, Tore Hornsletten – Frp)

MDG:

1. punkt : Forslaget falt med 29 mot 6 stemmer (Eldri Svisdal, Ingrid H. Gabrielsen, Sevald Høye, Per Ivar Kvammen – SV, Gjermund Gjestvang, Anne Karin Norstrøm – MDG)

2. punkt: Forslaget falt med 33 mot 2 stemmer (Gjermund Gjestvang, Anne Karin Norstrøm – MDG)

3. punkt: Forslaget falt med 33 mot 2 stemmer (Gjermund Gjestvang, Anne Karin Norstrøm – MDG)

4. punkt: Forslaget falt med 19 mot 16 stemmer (Dag Martin Bakken, Rune Rindalsholt, Tore Hornsletten – FrP, Yngve Sætre, Joakim Ekseth, Vigdis Osbak, Arne Johan Sigstad – H, Arnfinn Uthus, Ida Kristine Teien, Helge Harald Indset, Gunhild F. Brevig, Tone Maria Økseter, Magnus Nordhagen, Per Kristian Hammer, Anne Kari Løfsted Hoster – SP, Stig Wolfgang Jørgensen – PP)

SV:

1 punkt: Vedtatt med 19 mot 16 stemmer (Dag Martin Bakken, Rune Rindalsholt, Tore Hornsletten – FrP, Yngve Sætre, Joakim Ekseth, Vigdis Osbak, Arne Johan Sigstad – H, Arnfinn Uthus, Ida Kristine Teien, Helge Harald Indset, Gunhild F. Brevig, Tone Maria Økseter, Magnus Nordhagen, Per Kristian Hammer, Anne Kari Løfsted Hoster – SP, Stig Wolfgang Jørgensen – PP)

2. punkt: Forslaget falt med 22 mot 13 stemmer (Eldri Svisdal, Ingrid H. Gabrielsen, Sevald Høye, Per Ivar Kvammen – SV, Anne Christel Johnsgaard, Gunhild Marie Berteig, Tove Irene Paulsen, Erik Larsen – AP, Dag Martin Bakken, Tore Hornsletten – FrP, Gunhild F. Brevig – SP, Gjermund Gjestvang, Anne Karin Norstrøm – MDG)

FRP:

1 Forslaget falt mot 3 stemmer (Dag Martin Bakken, Rune Rindalsholt, Tore Hornsletten – FrP)

5. Forslaget falt mot 7 stemmer (Dag Martin Bakken, Rune Rindalsholt, Tore Hornsletten – FrP, Yngve Sætre, Joakim Ekseth, Vigdis Osbak, Arne Johan Sigstad -H)

7. Forslaget falt mot 7 stemmer (Dag Martin Bakken, Rune Rindalsholt, Tore Hornsletten – FrP, Yngve Sætre, Joakim Ekseth, Vigdis Osbak, Arne Johan Sigstad -H)

H:

1. Vedtatt mot 2 stemmer (Gjermund Gjestvang, Anne Karin Norstrøm – MDG)

2. Forslaget falt med 19 mot 16 stemmer (Dag Martin Bakken, Rune Rindalsholt, Tore Hornsletten – FrP, Yngve Sætre, Joakim Ekseth, Vigdis Osbak, Arne Johan Sigstad – H, Arnfinn Uthus, Ida Kristine Teien, Helge Harald Indset, Gunhild F. Brevig, Tone Maria Økseter, Magnus Nordhagen, Per Kristian Hammer, Anne Kari Løfsted Hoster – SP, Stig Wolfgang Jørgensen – PP)

3. Vedtatt mot 3 stemmer (Dag Martin Bakken, Rune Rindalsholt, Tore Hornsletten – FrP)

4. Enstemmig vedtatt

FSK-195/22 Vedtak:

Formannskapetets innstilling til kommunestyre 15.12.2022:

Handlings- og økonomiplan for 2023-2026 med virksomhetsplan og årsbudsjett for 2023 vedtas i samsvar med kommunedirektørens innstilling med de endringer som fremkommer av AP, SV, SP og MDG sitt fremlagte budsjettforslag.

1. Driftsbudsjettet for 2023 fordeles som netto rammebevilgninger til tjenesteområder. Kommunedirektøren gis myndighet til å foreta en detaljert fordeling av rammebevilgningene på de enkelte tjenesteområdenes budsjettposter, i tråd med kommunestyrets prioriteringer og forutsetninger.

2. Låneopptak for finansiering av investeringer i 2023 settes til kr 152 113 000.

3. For 2023 søkes det ikke om lån fra Husbanken for videreutlån (startlån). Rammen for startlån settes til kr 35 000 000, og finansieres med ordinære og ekstraordinære innbetalinger på utlån.

4. Kommunedirektøren gis myndighet til å oppta lån innenfor den vedtatte låneramme, og til å godkjenne lånebetingelsene, låneform og låneinstitusjon.

5. Betalingsregulativ for 2023 vedtas i samsvar med vedlegget i det fremlagte dokument (datert 30.10.2022) med følgende endringer: Vei, park, anlegg (side 116):

pkt. 3.1 Parkeringsavgift langtid pr. dag korrigeres til kr 36,-,

pkt. 3.2 Parkeringsavgift langtid pr. time til kr. 15,- og

pkt. 3.3 Parkeringsavgift ladeplasser pr time (hele døgnet) til kr 15,-.

Tilsyn og kontroll av private avløpsanlegg (side 121):

Korrigeres til kr 270,-

Leveranse av tjenester skal som hovedregel opphøre ved manglende betaling av to eller flere terminer.

7. Tilskudd og overføringer til lag, foreninger og organisasjoner betinger at kommunen gis full innsynsrett i bruken av midlene, og gir kontrollutvalget adgang til å føre kontroll med hvordan midlene forvaltes.

8. Kommunedirektøren gis fullmakt til å justere mellom budsjettammer for tjenesteområder ved overgang fra leasing og leieavtaler til kommunal lånefinansiering for kjøretøy, maskiner og utstyr.

9. Kommunedirektøren gis fullmakt til å justere budsjettet mellom tjenesteområder for kurante rutinemessige endring som for eksempel lønnsoppgjør eller andre mindre og ikke prinsipielle endringer.

10. Kommunedirektøren får fullmakt til i 2023 å bruke utbytte fra Østerdalen Kraftproduksjon AS som sikring mot høye strømpriser fremfor inngåelse av fastprisavtaler, samtidig som det foretas nærmere vurderinger av muligheter for fastprisavtaler på lengre sikt.

11. Kommunedirektøren får fullmakt til å gå i dialog med Østerdalen Kraftproduksjon AS for å reetablere uttak av konsesjonskraft.

Investeringer		2023	2024	2025	2026
Inv 1	Ikke investere i utstyr til avgiftsparkering, pkt 25	-1 300			
Inv 2	Redusert investering, gml. Helsestasjonen, pkt 15	-1 000	-1 000		
Inv 3	Reduksjon, gatelysinvesteringer, pkt 2		-1 000	-1 000	
Inv 4	Gate, veg park, pkt 3	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Inv 5	Kjøp av biler- jevn utskifting, pkt 10		-1 700		

Driftskonsekvenser som følge endringer i investering		2023	2024	2025	2026
Inv 1	Ikke investere i utstyr til avgiftsparkering, pkt 25	-18	-140	-137	-133

Driftinntekter		2023	2024	2025	2026
I 1	Ikke innføre avgiftsparkering	1 998	3 933	3 933	3 940
I 2	Økt anslag, forventet skatteinnngang	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000
I 3	Økt anslag,forventet salg av konsesjonsstrøm	-1 000	-1 000	-1 000	
I 4	Forventet lavere strømkostnad	-1 000	-1 000	-1 000	
I 5	Saldering mot fond		-1 580		

Driftsutgifter		2023	2024	2025	2026
U 1	Utgifter	420	1 020	1 020	1 020
U 2	RPH rask psykisk helsehjelp	770	1 570	1 570	1 570
U 3	Tiltak barn/unge aktivitet ungdommens hus	500			
U 4	Veivedlikehold, ref pkt. 2 s. 33	500	500	500	500

23.11.2022 Behandling i Formannskapet

FSK - møtebehandling:

Kommunedirektør Kristian Trengereid - forslag til nye punkter i kommunedirektørens innstilling:

- Kommunedirektøren får fullmakt til i 2023 å bruke utbytte fra Østerdalen Kraftproduksjon AS som sikring mot høye strømpriser fremfor inngåelse av fastprisavtaler, samtidig som det foretas nærmere vurderinger av muligheter for fastprisavtaler på lengre sikt.
- Kommunedirektøren får fullmakt til å gå i dialog med Østerdalen Kraftproduksjon AS for å reetablere uttak av konsesjonskraft.

Formannskapet ga sin tilslutning til kommunedirektørens tilleggspunkter.

Endringsforslag fra Bente Aaland (AP) på vegne av AP, SV, SP og MDG:

Investeringer		2023	2024	2025	2026
Inv 1	Ikke investere i utstyr til avgiftsparkering, pkt 25	-1 300			
Inv 2	Redusert investering, gml. Helsestasjonen, pkt 15	-1 000	-1 000		
Inv 3	Reduksjon, gatelysinvesteringer, pkt 2		-1 000	-1 000	
Inv 4	Gate, veg park, pkt 3	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Inv 5	Kjøp av biler- jevn utskifting, pkt 10		-1 700		

Driftskonsekvenser som følge endringer i investering		2023	2024	2025	2026
Inv 1	Ikke investere i utstyr til avgiftsparkering, pkt 25	-18	-140	-137	-133

Driftinntekter		2023	2024	2025	2026
I 1	Ikke innføre avgiftsparkering	1 998	3 933	3 933	3 940
I 2	Økt anslag, forventet skatteinnngang	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000
I 3	Økt anslag,forventet salg av konsesjonsstrøm	-1 000	-1 000	-1 000	
I 4	Forventet lavere strømkostnad	-1 000	-1 000	-1 000	
I 5	Saldering mot fond		-1 580		

Driftsutgifter		2023	2024	2025	2026
-----------------------	--	-------------	-------------	-------------	-------------

U 1	Utgifter	420	1 020	1 020	1 020
U 2	RPH rask psykisk helsehjelp	770	1 570	1 570	1 570
U 3	Tiltak barn/unge aktivitet ungdommens hus	500			
U 4	Veivedlikehold, ref pkt. 2 s. 33	500	500	500	500

Endringsforslag fra Yngve Sætre (H):

Investeringer		2023	2024	2025	2026
Inv 1	Kutter investering avgiftsparkering	-1 300			
Inv 2	Salg av Kirkeby skole	-2 000			
Inv 3	Rehabilitering Hanstad skole		1 000	75 000	74 000
Inv 4	Ikke utvikle rådhusplassen (frigjør 5 mill til disp. fond)	-6 500			

Driftskonsekvenser som følge endringer i investering		2023	2024	2025	2026
Inv 1	Kutter investering avgiftsparkering		-130	-130	-130
Inv 2	Salg av Kirkeby skole		-200	-200	-200
Inv 3	Rehabilitering Hanstad skole			900	3 300
Inv 4	Ikke utvikle rådhusplassen (frigjør 5 mill til disp. fond)				

Driftinntekter		2023	2024	2025	2026
I 1	Ikke innføre avgiftsparkering,	1 998	3 933	3 933	3 940

Driftsutgifter		2023	2024	2025	2026
U 1	Legger ned Sørskogbygda skole fra august 2023	-1 542	-3 700	-3 700	-3 700
U 2	Utredning konkurranseutsetting teknisk drift	200			
U 3	Konkurranseutsetting teknisk drift		-3 000	-3 000	-3 000
U 4	Videreføre prosjekt Rask psykisk helsehjelp (RPH)	770	1 570	1 570	1 570
U 5	Ny legestilling – helsestasjon og institusjon	1 060	1 414	1 414	1 414
U 6	Innkjøp av læremidler i skolen (skolebøker)	1 000			
U 7	Forprosjekt solceller på kommunale bygninger	200			
U 8	Utrede organisering av kommuneskogen	200			
U 9	Innføre meråpent bibliotek	200			

Endringsforslag fra Dag Martin Bakken (FrP):

Investeringer		2023	2024	2025	2026
Inv 1	Avgiftsparkering	-1 300			
Inv 2	Tyngre kjøretøy	-2 700	- 2 200	-2 250	-2 700
Inv 3	Salg av kommunale boliger	-250 000			
Inv 4	Rådhusplass	-6 250			

Driftskonsekvenser som følge endringer i investering		2023	2024	2025	2026
Inv 1	Avgiftsparkering	-18	-140	-137	-428
Inv 2	Tyngre kjøretøy	-38	-292	-522	-1 629
Inv 3	Salg av kommunale boliger	-8 000	-15 000	-15 000	-15 000
Inv 4	Rådhusplass				

Driftsinntekter		2023	2024	2025	2026
I 1	Fjerne Parkeringsavgift	1 998	3 933	3 936	3 940

I 2	Likebehandle kjøretøy vedr parkering (Hummeldalsvegen ++)	-500	-500	-500	-500
-----	---	------	------	------	------

Driftinntekter		2023	2024	2025	2026
U 1	Oppkapitalisering viltfond	50	50		
U 2	Fjerne byplanlegger	-500	-1 000	-1 000	-1 000
U 3	Fjerne byarkitekt	-500	-1 000	-1 000	-1 000
U 4	Fjerne stilling på landbrukskontoret	-500	-1 000	-1 000	-1 000
U 5	Struktur gjennomgang	-9 000	-23 000	-23 000	-23 000
U 6	Prosjekt (rus) GRIP-egen drift fra 2024	420	1 020	1 020	1 020
U 7	Prosjekt RPH (rask psykisk helsehjelp)- egen drift fra 2024	770	1 570	1 570	1 570
U 8	Redusert kostnad pga GRIP og RPH			-1 000	-1 000
U 9	Økt bidrag frivillighet (Idrettsrådet, skytterlag, grendehus)	250	250	250	250

Forslag fra Magnus Stenseth (AP) på vegne av AP, SV, SP og MDG:

Handlings- og økonomiplan for 2023-2026 med virksomhetsplan og årsbudsjett for 2023 vedtas i samsvar med kommunedirektørens innstilling med de endringer som fremkommer av AP, SV, SP og MDG sitt fremlagte budsjettforslag.

Forslag fra Yngve Sætre (H):

Handlings- og økonomiplan for 2023-2026 med virksomhetsplan og årsbudsjett for 2023 vedtas i samsvar med kommunedirektørens innstilling med de endringer som fremkommer av Høyres fremlagte budsjettforslag.

Forslag fra Dag Martin Bakken (FrP):

Handlings- og økonomiplanen 2023-2026 med virksomhetsplan og årsbudsjett for 2023 vedtas i samsvar med Kommunedirektørens innstilling med de endringer som fremkommer av FrPs fremlagte budsjettforslag.

Avstemming:

Kommunedirektørens innstilling: Falt enstemmig.

Aalands (AP) og Stenseths (AP) forslag på vegne av AP, SV, SP og MDG: Vedtatt med 7 mot 2 stemmer (Yngve Sætre – H og Dag Martin Bakken – FrP).

Sætres (H) forslag: Falt med 1 mot 8 stemmer (Lillian Skjærvik – AP, Bente Aaland – AP, Magnus Stenseth – AP, Eldri Svisdal – SV, Dag Martin Bakken – FrP, Gjermund Gjestvang – MDG, Ida Kristine Teien – SP og Arnfinn Uthus – SP)

Bakkens (FrP) forslag: Falt med 1 mot 8 stemmer (Lillian Skjærvik – AP, Bente Aaland – AP, Magnus Stenseth – AP, Eldri Svisdal – SV, Gjermund Gjestvang – MDG, Yngve Sætre – H, Ida Kristine Teien – SP og Arnfinn Uthus – SP).

Kommunedirektørens innstilling

1. Handlings- og økonomiplan for 2023–2026 med virksomhetsplan og årsbudsjett for 2023 vedtas i samsvar med det fremlagte dokument (datert 31.10.2022)

2. Driftsbudsjettet for 2023 fordeles som netto rammebevilgninger til tjenestoområder. Kommunedirektøren gis myndighet til å foreta en detaljert fordeling av rammebevilgningene på de enkelte tjenestoområdenes budsjettposter, i tråd med kommunestyrets prioriteringer og forutsetninger.

3. Låneopptak for finansiering av investeringer i 2023 settes til kr 152 113 000.

4. For 2023 søkes det ikke om lån fra Husbanken for videreutlån (startlån). Rammen for startlån settes til kr 35 000 000, og finansieres med ordinære og ekstraordinære innbetalinger på utlån.

5. Kommunedirektøren gis myndighet til å oppta lån innenfor den vedtatte låneramme, og til å godkjenne lånebetingelsene, låneform og låneinstitusjon.

6. Betalingsregulativ for 2023 vedtas i samsvar med vedlegget i det fremlagte dokument (datert 30.10.2022) med følgende endringer: Vei, park, anlegg (side 116):

pkt. 3.1 Parkeringsavgift langtid pr. dag korrigeres til kr 36,-,

pkt. 3.2 Parkeringsavgift langtid pr. time til kr. 15,- og

pkt. 3.3 Parkeringsavgift ladeplasser pr time (hele døgnet) til kr 15,-.

Tilsyn og kontroll av private avløpsanlegg (side 121):

Korrigeres til kr 270,-

Leveranse av tjenester skal som hovedregel opphøre ved manglende betaling av to eller flere terminer.

7. Tilskudd og overføringer til lag, foreninger og organisasjoner betinger at kommunen gis full innsynsrett i bruken av midlene, og gir

kontrollutvalget adgang til å føre kontroll med hvordan midlene forvaltes.

8. Kommunedirektøren gis fullmakt til å justere mellom budsjetttrammer for tjenesteområder ved overgang fra leasing og leieavtaler til kommunal lånefinansiering for kjøretøy, maskiner og utstyr.

9. Kommunedirektøren gis fullmakt til å justere budsjettet mellom tjenesteområder for kurante rutinemessige endring som for eksempel lønnsoppgjør eller andre mindre og ikke prinsipielle endringer.

Utredning

Kommuneloven med tilhørende forskrift setter krav til kommunens årsbudsjett og økonomiplan. Plan- og bygningsloven setter krav til handlingsdelen til kommuneplan. Formannskapet skal fremme sin innstilling til handlings- og økonomiplan med årsbudsjett til kommunestyret. Kommunedirektørens oppgave i forbindelse med dette arbeidet er å utarbeide forslag til tiltak som gjør at aktiviteten utføres i henhold til lover, forskrifter og er i samsvar med de økonomiske rammer som er tilgjengelig. I tillegg bør aktivitet rettes mot de mål som ligger i kommuneplanen.

Formannskapets innstilling til Handlings- og økonomiplan for 2023 – 2026 med virksomhetsplan og årsbudsjett for 2023 skal ligge til alminnelig ettersyn i 14 dager før kommunestyret får saken til behandling. Dette gjøres ved at dokumentet med formannskapets innstilling blir publisert på kommunens hjemmeside.

Elverum kommune skal forvalte økonomien slik at den økonomiske handleevnen blir ivaretatt over tid. For å sikre kommunen økonomisk handleevne over tid er det i kommunens økonomireglement vedtatt økonomiske mål og handlingsregler. De økonomiske måttallene i dokumentet viser med tydelighet at det økonomiske handlingsrommet for kommunen er svært begrenset.

Økonomiske mål	Måltall	Regnskap	Budsjett	Økonomiplanperiode			
		2021	2022	2023	2024	2025	2026
Netto driftsresultat i % av brutto driftsinntekter	2,0 %	3,11 %	0,19 %	0,10 %	0,07 %	0,20 %	0,74 %
Udisponert disposisjonsfond i % av brutto driftsinntekter	4,0 %	3,33 %	2,63 %	2,14 %	2,06 %	2,12 %	2,72 %
Netto lånegjeld i % av brutto driftsinntekter.	Maks 100 %	113 %	116 %	113 %	111 %	111 %	111 %
Egenfinansiering av investeringsporteføljen ekskl. VARF.	20 %	34,7 %	6,0 %	6,8 %	7,6 %	13,4 %	25,0 %

Tabell: Økonomiske resultater og mål perioden 2023 - 2026.

Forslag til Handlings- og økonomiplan for 2023 – 2026 med årsbudsjett 2023 er i balanse, men netto driftsresultat er ikke tilfredsstillende.

Netto driftsresultat	Regnskap	Budsjett	Budsjett	Økonomiplanperiode		
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Netto driftsresultat - tall i hele tusen	-60 570	-3 355	-1 963	-1 313	-3 764	-14 167
Netto driftsresultat i % av brutto driftsinntekter	3,11 %	0,19 %	0,10 %	0,07 %	0,20 %	0,74 %
Mål i økonomireglementet 2 %	-38 899	-35 206	-38 021	-38 258	-38 225	-38 257
Avvik i forhold til økonomisk mål 2 %	21 671	-31 851	-36 058	-36 945	-34 461	-24 090

Tabell: Netto driftsresultat.

Netto driftsresultat tilfredsstillende ikke kommunens eget måltall om 2 % av brutto driftsinntekter. I årene 2025 og 2026 er det en bedring i nettodriftsresultat, men det forutsetter at salderingstiltak blir vedtatt og gir en varig økonomisk effekt.

Når det budsjetteres med netto driftsresultater under 2 % av brutto driftsinntekter bør kommunen ha udisponerte disposisjonsfond for å håndtere uforutsette hendelser og/eller svikt i budsjettforutsetningene. I tabellen nedenfor ser vi at kommunen har svært begrenset med udisponerte fondsmidler, noe som gjør at kommunens økonomiske handlingsrom for å håndtere uforutsette hendelser og/eller svikt i budsjettforutsetningene er svært begrenset. Kommunens driftsøkonomi er særdeles stram. Signalene fra sentrale myndigheter tilsier at det er svært usikkert om kommunen vil få dekt koronarelaterte merutgifter og utgifter til strøm inneværende år. Dersom det ikke kommer noen form for kompensasjon vil fondet bli brukt opp i 2022, noe som vil være svært alvorlig for kommunens økonomiske situasjon.

Avsetninger til eller bruk av disposisjonsfond

Tabellen nedenfor viser midler som er avsatt og brukt til forskjellige formål vedtatt av kommunestyret.

(beløp i 1000 kr)	Budsjett	Budsjett	Økonomiplanperiode		
	2022	2023	2024	2025	2026
Bruk av disposisjonsfond - EK-innskudd	- 4 249	-	-	-	-
Bruk av disposisjonsfond - Rådhusplassen	-	- 5 000	-	-	-

Bruk av disposisjonsfond – Revisjon av kommuneplanens areal-/samfunnsdel	-	- 650	- 1 300	- 550	-
Avsetning til disposisjonsfond	3 372	-	-	1 701-	11 554
Netto avsetning/bruk av disposisjonsfond	-877	- 5 650	- 1 300	1 151	11 554
Udisponert disposisjonsfond pr 31.12	46 269	40 619	39 319	40 470	52 024

Tabell: Netto avsetninger til eller bruk av disposisjonsfond.

Kommunens langsiktige planlegging skal ha mål om en bærekraftig økonomisk utvikling som ivaretar nåtidens behov uten å stå i veien for at fremtidige generasjoner klarer å ivareta sine (generasjonsprinsippet). For å nå de økonomiske målene er det i økonomireglementet vedtatt 10 handlingsregler som skal følges. Den anstrengte økonomiske situasjonen gjør at forslaget til handlings- og økonomiplan fra kommunedirektøren ikke har klart å følge alle disse reglene. Nedenfor er de 10 handlingsreglene kommentert i forhold til om de er blitt fulgt opp i forslag til handlings- og økonomiplan.

1. Netto driftsresultat

Kommunen skal over tid budsjettere med netto driftsresultat på 2,0 % av brutto driftsinntekter. Det kan budsjetteres med et lavere netto driftsresultat når udisponerte disposisjonsfond er mer enn 4,0 % av brutto driftsinntekter i regnskapsåret før budsjettet vedtas for kommende år (budsjett år minus to år).

Kommentar: Netto driftsresultat er ikke tilfredsstillende, se kommentar over.

2. Avsetninger til fremtidige investeringer

Det skal over driftsbudsjettet avsettes et beløp som egenkapital i årets/fremtidige investeringer. Beløpet skal minimum tilsvare forventet utbytte/overføring til kommunen fra eierskap i selskaper.

Kommentar: Det er i år 2025 og 2026 avsatt midler til disposisjonsfond og som kan benyttes til fremtidige investeringer. Utbytte fra kommunalt eide selskaper er i sin helhet brukt til drift. Det er budsjettet med årlig utbytte fra Elverum Energi AS med 13 millioner kroner i 2023 og resten av planperioden.

3. Disposisjonsfond

Kommunen skal til enhver tid ha et udisponert disposisjonsfond på minst 4,0 % av brutto driftsinntekter som buffer ved et eventuelt driftsunderskudd.

Kommentar: Kommunens udisponerte disposisjonsfond vil i slutten av planperioden styrkes noe. Egenkapitalinnskudd i KLP og Elverum Pensjonskasse har vært finansiert med bruk av midler fra disposisjonsfond. Fra 2023 og resten av planperioden er det ikke lagt opp til bruk av disposisjonsfond for finansiering av egenkapitalinnskudd. Bruke av disposisjonsfond i planperioden er aktivitet vedtatt av kommunestyret (Rådhusplass og revisjon av kommuneplanens areal- og samfunnsdel). Gitt at det ikke blir merforbruk i regnskapet for 2022 vil det utgangen av 2026 vil kommunen ha et disposisjonsfond på 52 millioner, noe som tilsvare 2,7 % av brutto driftsinntekter.

4. Lånegjeld

Kommunen skal ikke ha netto lånegjeld som overstiger 100 % av brutto driftsinntekter (alternativt: gjennomsnittet for norske kommuner) og samtidig ivareta generasjonsprinsippet.

Kommentar: Kommunens lånegjeld er svært høy og nye investeringer som medfører låneopptak bør begrenses i størst mulig grad.

5. Investeringer innenfor dagens handlingsrom

Drifts- og finansutgifter som følge av investeringer skal håndteres innenfor de økonomiske rammer som er tilgjengelig når vedtak om investering gjøres. Ingen investeringer skal finansieres med bakgrunn i forventede inntekter som følge av en forventet innbyggervest eller lignende.

Kommentar: De investeringer som er innarbeidet i forslag til økonomiplan er i all hovedsak pågående investeringsprosjekter og investeringer som «finansierer seg selv» gjennom husleie og gebyrinntekter. Det er ikke lagt opp til at fremtidige vekst i innbyggertall skal finansiere økte driftsutgifter som renter, avdrag, drift og vedlikehold som følge av nye investeringer.

6. Langsiktig perspektiv

Kommunens økonomiplan for de fire neste årene skal ses i lys av det investerings- og driftsbehov kommunen vil ha i et perspektiv på minimum 8 år. Kommunedirektøren skal også legge frem en plan for store investeringer og vesentlige endringer i driftsbudsjettet for de neste ti år.

Kommentar: Korrekt framskrivning av innbyggertall er svært viktig ved planlegging av kommunens investeringer i bygningsmasser på kort og langt sikt. Det er usikkerhet knyttet til befolkningsframskrivning. Hovedårsaken ligger i den pågående prosessen med etablering av nytt storsykehus mv. Inntil denne prosessen er avklart må kommunen være forsiktig med å gjøre investeringer eller etablere nye og varige tjeneste tilbud som påfører kommunens faste utgifter i et langt perspektiv. Strukturer innen barnehager og skoler, men også institusjoner i pleie- og omsorg, må tilpasses et fremtidig faglige behov og krav om rasjonell og effektiv drift.

7. Ansvar og myndighet

Kommunen skal ha ledere med selvstendig ansvar for og myndighet til å disponere tildelte driftsrammer.

Kommentar: Kommunedirektøren delegerer ansvar og myndighet til sektorsjefer som igjen kan delegerer sin myndighet en gang. Det gjennomføres fire årlige budsjettdialoger med sektor- og stabssjefer for å kontrollere at budsjettforutsetningene stemmer. Dersom det oppstår avvik vil disse bli håndtert administrativt, men avvik som ikke kan håndteres administrativt meldes som egne saker eller gjennom tertialrapportering til kommunestyret.

8. Utlån

Det skal ikke foretas utlån av kommunale midler utover formidlingslån (startlån fra Husbanken). Maskiner, biler, instrumenter, hjelpemidler og liknende skal ikke lånes ut dersom utlånet ikke er en del av kommunens tjenester.

Kommentar: Eneste nye utlån det legges opp til er utlån av Startlån, som er et viktig virkemiddel i norsk boligpolitikk. Men for 2023 et ikke lagt opp noen økning i utlånsporteføljen. Det som lånes ut finansieres med innbetalte avdrag fra låntakere.

9. Garantier

Når kommunen gir garanti for noen andres økonomiske forpliktelser skal det i kommunens balanse avsettes midler tilsvarende den summen garantien innebærer. Dette for å sikre dekning dersom behovet for garanti utløses.

Kommentar: Saker om garantier håndteres som egne saker og er ikke en del av et budsjettvedtak.

10. Budsjett rente og rentefond

Kommunen skal budsjettere med en rente på 3,0 %. Avvik mellom budsjetterte renter og faktiske renter avsettes/brukes av kommunens rentefond.

Kommentar: Målet og hensikten med å budsjettere med en fast budsjett rente er å ha forutsigbare rentekostnader. På grunn av svak driftsøkonomi er ikke handlingsregelen fulgt, og det er ikke blitt avsatt midler på noe rentefond.

Det er budsjettet med en gjennomsnittrente på 4,11 % i 2023. I 2022 var budsjettet rente på 1,82 %, og pr november ser det ut til at gjennomsnittrenten for 2022 vil bli ca 2,1 %.

Stresstest:

Kommunen er utsatt for rentesvingninger og en renteendring med 1 prosentpoeng på lån med flytende rente vil påføre kommunen mer- eller mindre utgifter på ca 18,5 millioner kroner i 2023.

Kommunens driftsøkonomi er anstrengt. Det å oppfylle økonomiske mål og handlingsregler er krevende. Det å skape en sunn driftsøkonomi forutsetter fokus på målene og handlingsreglene i økonomireglementet.

For å få **budsjettbalanse i 2023 og planperioden** er det foreslått konkrete salderingstiltak – se side 31 i utsendte forslag til handlings- og økonomiplan. De tiltakene som gir størst effekt er nr. 6 og 7. Tiltak nr. 6 gjelder kjøp av strøm, uttak og salg av konsesjonskraft og ENØK-tiltak og har en årsvirkning i 2023 på 44,9 millioner kroner. I 2023 er det også lagt opp til et ekstraordinært stort utbytte fra Elverum Energi AS på 20 millioner kroner. Begge tiltakene er en effekt/konsekvens av svært høye strømpriser og effektivisering av tiltakene forutsetter en god dialog med Elverum Energi AS og Østerdalen Kraftproduksjon AS.

Bevilgning til **videreutlån (Startlån)** er redusert fra 85 til 35 millioner kroner. Elverum kommune har en relativt stor utlånsportefølje sammenlignet med andre kommuner. Det er ikke lagt opp til nye låneopptak for finansiering av utlån. Rammen for utlån er satt til det som forventes innbetalt av ordinære og ekstraordinære avdrag fra låntakere. Hovedårsaken ligger i stor usikkerhet i hva som skjer i rentemarkedet og KPI (prisstigning). Høy prisstigning og økte renteutgifter vil påvirke betalingsevne til de som i dag har lån og fremtidige låntakere. Det er disponible inntekter hos låntakere som avgjør betalingsevnen. Det vil i løpet av 2023 legges frem en sak for politiske behandling om det er behov for å ta opp lån til videreutlån og hvilket beløp. I saken er det naturlig å se på effekten av kommunens praksis frem til i dag og hva som er ønskelig i årene som kommer.

Tilleggsinformasjon vedrørende utskifting av pc til elever og lærere (Tiltak nr 4 og 5 på side 30 i handlings- og økonomiplanen):

I læreplanen står det:

Læreplanverket definerer fem grunnleggende ferdigheter: lesing, skriving, regning, muntlige ferdigheter og digitale ferdigheter. Disse ferdighetene er del av den faglige kompetansen og nødvendige redskaper for læring og faglig forståelse. De er også viktige for utviklingen av elevenes identitet og sosiale relasjoner, og for å kunne delta i utdanning, arbeid og samfunnsliv.

Skolen skal legge til rette for at elever får gode digitale ferdigheter slik at de kan delta i utdanning og etter hvert arbeid. Da vil det å mestre digitale hjelpemidler være viktig. Videre står det i læreplanen at:

Skoleeiere, skoleledere og lærere har ut fra sine ulike roller et felles ansvar for å legge til rette for god utvikling i skolen. De må sammen sørge for at skolens praksis er i samsvar med hele læreplanverket.

Det vil si at vi må være digitale for å ha praksis som er i samsvar med læreplanverket.

For grunnskolen er det utarbeidet en digitaliseringsstrategi (<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/framtid-fornyelse-og-digitalisering/id2568347/>).

Den er gjeldende frem til en ny strategi er utarbeidet. KS og KD er nå i gang med arbeidet med å oppdatere og komme med en ny strategi. I strategien er det slått fast at:

Grunnskolen og videregående opplæring er fundamentet all videre utdanning og utvikling bygger på. Denne digitaliseringsstrategien er derfor en del av regjeringens arbeid for å håndtere og gripe mulighetene i digitaliseringen. Gjennom strategiens tiltak skal vi bidra til at skolen utnytter digitale hjelpemidler bedre og ruster elevene til å leve godt både nå og i fremtiden.

Videre står det i strategien:

Digitale ferdigheter og bruk av IKT i opplæringen er ikke lenger bare for skoler med spesielt interesserte lærere og handler ikke kun om å lære teknisk bruk av enkeltstående programmer. Digitalisering og digital kompetanse omfatter emner som er knyttet til humanistiske og samfunnsvitenskapelige fagområder og som henter elementer fra realfagene. Kritisk tenkning og teknologisk forståelse, grunnleggende ferdigheter og sosialt samspill er alle emner som henger sammen med, påvirkes av og påvirker digitaliseringen. Bruk av IKT er en del av fagene både gjennom kompetansemålene og i de metodene lærerne velger å bruke. Det er en del av matematikkfaget når elevene lærer å tegne grafer. Det er en del av kunst og håndverk når elevene animerer eller designer. Det er en del av norskfaget både når elevene lærer å lese og når de lærer å være kritiske til det de har lest. Det er en del av skolens verdier når læreren snakker med elevene om mobbing og hatprat.

Prøver og eksamen er også på bakgrunn av dette blitt heldigitale. Det vil si at elevene må ha tilgang til digitale enheter for å kunne avlegge eksamen eller svare på nasjonale prøver.

Da kan ikke IKT og tiltak for digital kompetanse være egne prosesser som kommer etter eller på siden av andre. I læreplanene er IKT integrert i det enkelte fag i overensstemmelse med fagets egenart. Det betyr at elevene skal kombinere de grunnleggende ferdighetene i sin læring, da må den digitale enheten være tilgjengelig.

I tillegg til at elevene må ha digitale enheter for å nå læreplanmål er også 1:1 sosialt utjevner. Elverum har elever som bor i lavinntektsfamilier, for denne gruppen er det viktig at de får samme vilkår for læring som andre elever.

Kommunen har også gått over til å kommunisere med elever og foresatte digitalt. Det krever at alle har tilgang til de digitale læringsressursene som benyttes, og læringsplattformene som brukes i kommunikasjon.

Det analoge

Det digitale er viktig for at elever er koblet på, og kan klare seg i samfunnet. Samfunnet har bestemt at vi skal lese og skrive digitalt. I den senere tid har det kommet forskning som har avdekket at langlesing gjøres best på papir. Barn og unge trenger både å lære seg digital og analog lesing. Begge deler er viktig for utviklingen av leseforståelsen hos barn og unge. Ved UiS har de deltatt i undersøkelser knyttet til leseforståelse i en digital verden. De har slått fast at vi trenger begge for å fungere i samfunnet. De har kommet med anbefalinger, under er tre av disse angitt som viser at vi bør ha tilgang til begge.

· *Det må gjennomføres systematiske og grundige studier av betingelsene som fremmer læring og forståelse, og av omstendighetene som hindrer dette, både i trykte og digitale medier.*

· *Elever bør lære strategier de kan bruke for å mestre dybdelesing og andre komplekse leseprosesser på digitale enheter. Videre er det viktig at*

skoler og skolebiblioteker fortsetter å motivere elever til å lese papirbøker og setter av tid til dette i opplæringen.

· Lærere og andre pedagoger må gjøres oppmerksomme på at utskiftning av trykte bøker, papir og blyant til fordel for digitale teknologier i grunnskolen ikke er et nøytralt valg. Hvis det ikke følges av grundig utviklede digitale læringsverktøy og - strategier, kan det føre til en tilbakegang i utviklingen av barns leseforståelse og begynnende ferdigheter i kritisk tenkning.

https://ereadcost.eu/wp-content/uploads/2019/03/StavangerDeclaration_NO_AM.pdf

Når det er sagt er det ikke gitt at vi trenger i alle fag. Det kan være at vi kan velge ut noen fag som det kjøpes bøker i. Det kan sikre at elevene både utvikler god digital lesing og god leseforståelse.

Det er i kommunen kjøpt inn analoge læreverker i norsk på barnetrinnet og matematikk på barne- og ungdomstrinnet. Det er ikke kjøpt inn til alle trinn, men til 4. trinn, 5. trinn, 8. trinn og 10. trinn. Det kan være at kommunen bør vurdere om fag som samfunnsfag og naturfag, som ofte har komplekse tekster, samt at det bør fullføres på alle trinn i matematikk og norsk. Alt dette bør legges inn i en plan for innkjøp.

Vestad barnehage

I Elverum kommune har vi 7 kommunale og 7 private barnehager. Ved utgangen av 2022 vil det gå 988 barn i barnehage fordelt på disse. De siste 2 årene har flere av det totale antall barn i førskolealder gått i barnehage. Dette har delvis kompensert for at antall barn i førskolealder går ned.

Det bor i dag (pr. 24.10.22) 939 innbyggere i Elverum som fra barnehageåret 2023/2024 har rett på barnehageplass. Dette innebærer en fortsatt nedgang i antall barnehagebarn. Det er derfor behov for å dimensjonere sektoren for å møte fremtidig etterspørsel etter tjenesten og frigjøre ressurser til å møte nye krav til både sektoren og kommunen.

Høsten 2022 var 221 barnehagebarn som var født i 2016 skolestartere. For høsten 2023 er det 237 barnehagebarn. Dette er barn som er født i 2017. Heretter synker barnetallene.

Tabellen under viser antall barn bosatt i Elverum kommune etter fødselsår.

*født og bosatt i Elverum pr.31.10.22. Normalt fødes det færre barn de siste månedene av et kalenderår.

Andelen barn som benytter barnehageplass er lavere blant de yngste barna enn de eldste.

Det ligger 3 barnehager med kort avstand til hverandre i området rundt Vestad: Vestad barnehage, Espira Nordmo barnehage og Terningen barnehage. Konsekvensen av synkende barnetall er at grunnlag for drift av barnehager endres. Eksisterende barnehager vil driftes med ledig kapasitet. Det er derfor behov for å gjennomføre tiltak for å utnytte kapasiteten i barnehagene bedre. Det stilles krav til bemanning, kvalitet og forsvarlig drift gjennom lov og forskrift. Videre er det vedtatt nasjonal strategi med mål om å øke andel pedagoger i barnehagene. Det vil være svært vanskelig å møte krav og mål for tjenesten uten å gjøre strukturelle endringer for å møte behovene for rett dimensjonering.

Konsekvenser for barn

Det er foreslått som et tiltak å slå sammen Vestad barnehage med Terningen barnehage. Konsekvensen av vedtaket er at alle barn som går i Vestad barnehage får plass i Terningen barnehage fra august 2023. Dersom noen ønsker plass i annen barnehage, kan man søke om dette i ordinært opptak. Frist for å søke annen barnehage er 1.3.2023.

Konsekvenser for ansatte

Dersom tiltaket vedtas vil gjenværende barnehager fortsatt ha kapasitet til å innfri kommunens plikt til å tilby barnehageplass til barn om har rett til plass. Det vil bli behov for å gjennomføre en nedbemanningsprosess som sikrer rett bemanning i henhold til bemanningsnorm.

Betalingsregulativ

Alle gebyrer, som ikke er regulert av lov og forskrift, er i gjennomsnitt prisjustert opp med 3,85 %, på grunn av avrundning av beløp vil enkelte gebyrer ha avvik i forhold til 3,85 %. Noe særskilte forhold:

Endringer av billettpriser svømmehall.

Voksenbillett er økt med prisfremskrivning, barnebillett er som 2022.

Økt pris klippekort voksen, fra 8,4 ganger inngangsbillett til 10 ganger inngangsbillett. Økt pris klippekort barn fra 8,6 ganger inngangsbillett til 10 ganger inngangsbillett. Disse økningene gir priser som er lik markedet. Jmfr nær kommuner med folkebad. (Kjøp av klippekort gir 2 fri innganger)

Honnørbillett har en 20% reduksjon fra voksenbillett som tidligere.

Endringer av billettpriser Elverum kino

Det er for 2023 lagt til kr 5,- per billett for å gå på kino. De har ikke blitt økt de siste årene og er nå i tråd med priser i nabokommunene med ordinær kinodrift

Endringer av leiepriser Elverum kulturhus

Elverum kulturhus ligger i det nedre sjikte på utleie pris i forhold til sammenlignbare kommuner. Med økte kostnader og investeringer over årene på utstyr så justeres pris til et riktig nivå.

Av hensyn til **innfordring**, men også for å unngå at mottakere av tjenester opparbeider seg stor gjeld, er følgende setning tatt inn i regulativet:

«Ved manglende betaling av kommunale tjenester skal kommundirektøren iverksette innfordring av krav i henhold til god inkassoskikk. Leveranse av tjenester skal som hovedregel opphøre ved manglende betaling av to eller flere terminer.»

Unntaket fra hovedregelen vil komme til anvendelse når det er fare for liv og helse, og når det gjøres sikre og reelle avtaler om nedbetaling. Dette vil sette større krav til samhandling mellom tjenester sånn at de som trenger råd, veiledning og bistand får dette til rett tid.

Etter utsendelse av kommunedirektørens forslag til Handlings- og økonomiplan for 2023 – 2026 med virksomhetsplan og årsbudsjett for 2023, er det avdekket noen feil i gebyrregulativet knyttet til parkeringsavgifter (side 116). Riktig gebyr i 2023 for parkeringsavgift langtid pr. dag, langtid pr. time og ladeplass pr. time skal være henholdsvis kr 36,-, kr, 15,- og kr 15,- inkl. mva. Tilsynsgebyret private avløp (side 121) er satt ned i 2023 til kr. 270,-. Dette ligger under SØIR sitt regulativ. Oppretting av feil er tatt med i kommunedirektørens forslag til innstilling.

Gebyrene innen **selvkostområder** beregnes i tråd med en egen veileder for selvkosttjenester. Inntekter fra disse områdene kan ikke brukes på andre områder, dersom inntektene overstiger utgiftene skal merinntekter avsettes til fond for bruk senere. På grunn av vesentlige høyere rentenivå og kraftpriser er det behov for å øke gebyrinntektene for å oppretthold selvkostprinsippet. Fra 2022 til 2023 foreslås en samlet gebyrøkning på rundt 30,4 %, hvor avløp øker mest med 31,5 %. I perioden 2021 til 2026 øker samlet gebyr med kr 3 058, fra kr 5 526 i 2021 til kr 8 584 i 2026. Dette tilsvarer en gjennomsnittlig årlig gebyrøkning på 7,6 %. Gebyreksemplene for vann og avløp er basert på et årlig vannforbruk på 150 kubikkmeter.

Tilskudd til lag og foreninger

I utsendte forslag til Handlings- og økonomiplan er vedlegget med tilskudd til organisasjoner, lag og foreninger med. Tabellene nedenfor tilskuddsbeløp som er innarbeidet i kommunedirektørens innstilling til årsbudsjett for 2023.

Organisasjoner, lag og foreninger	2022	2023
1. Festspillene i Elverum	941 000	1 100 000
2. Nysted – Elverum Kunstforening	32 000	32 000
3. Møteplassen 1	1 240 800	1 319 343
4. Møteplassen 2 – Treffpunktet, lavterskel psykisk helse fra PRO	690 116	722 551
5. Samfunnshus og grendehus – fellesutvalget	240 000	240 000
6. Driftsmidler til lag og foreninger via Musikkrådet	300 000	300 000
7. Tilskudd lag og foreninger via idrettsrådet	805 000	805000
8. 17.mai	125 000	125 000
9. Glomdalsmuseet (avh. av innbyggere)	105 000	107 500
10. Anno Museum	200 000	200 000
11. Namibiaforeningen, internasjonalt infosenter	33 000	33 000
12. Grundsetmart'n	100 000	100 000
13. Frivillighet kultur – prosjektmidler etter søknad 2 ganger i året	100 000	100 000
14. Lokal musikk og kultur	200 000	200 000
15. Movies on War	150 000	150 000
16. Senter mot incest og seksuelle overgrep (NOK)	182 000	210 000
17. Elverum Frivilligsentral	468 000	481 640
18. Årets Elverumsing	15 000	15 000
19. Kulturprisen	15 000	30 000
20. Veterankorps/julekonsert	40 000	40 000
Sum	5 983 938	6 313 057

Kommentarer:

1. Festspillene i Elverum – etter avtale
2. Elverum Kunstforening – etter avtale
3. Møteplassen 1 – Vedtak om oppstart av Møteplassen, husleieavtale med eiendom og bidrag til dekning av husleie/drift.
4. Møteplassen 2 – Lavterskel dagtilbud psykisk helse Treffpunktet. Avtale med gjensidig oppsigelsestid på 12 måneder. Tilskudd for 2023 er et foreløpig anslag og vil bli korrigert med indeksen for desember når det er kjent.
5. Kommunal bevilgning til samfunnshus og grendehus
6. Driftsmidler til lag og foreninger via Musikkrådet
7. Tilskudd lag og foreninger via idrettsrådet
8. Kommunal bevilgning til 17. mai arrangement
9. Tilskudd – Glomdalsmuseet – etter avtale
10. Kommunal bevilgning til Anno Museum
11. Namibiaforeningen, internasjonalt infosenter
12. Innvilges av sektor for familie og helse

13. Kommunal bevilgning til frivillighet kultur – prosjektmidler etter søknad 2 ganger i året
14. Kommunal bevilgning til lokal musikk og kultur
15. Kommunal bevilgning Movies on War
16. Kommunalt tilskudd til NOK som er en betingelse for statlig tilskudd
17. Kommunalt tilskudd til Elverum Frivilligsentral (tilskudd pluss justering i henhold til leiekontrakt)
18. Midler til pris for årets Elverumsing
19. Midler til kulturpris
20. Tilskudd til Veterankorpset.

Elverum kunstforening har søkt om et engangstilskudd lik husleien i 2023, søknad er ikke vurdert fra administrasjonen sin side da den er mottatt 21.10.22.

Kommunehuset Folkvang, Lærerskolealleen 1, 2408 Elverum
PB 403, 2418 Elverum. Tlf 62 43 30 00 - postmottak@elverum.kommune.no
Webredaktør: Linda Vespestad
[Tilgjengelighetserklæring](#)